UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab Anno Christi 1675. usque ad annum 1681

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1780

VD18 90119207

Liber CCVII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-67305

Visual Library

Hungarorum Proteſtantium rebellium crudelitas in Catholicos.

Klauber ſc. A.V.

HISTORIÆ ECCLESIASTICÆ

CONTINUATÆ.

LIBER CCVII.

CLEMENS X. PONTIF. MAXIM.
LEOPOLDUS I. ROM. IMP.

§. I.

Initium graviſſimæ contentionis ob Regaliam in Galliis exortæ.

Sæc. XVII. A. C. 1675.

Inter horrendos belli ſtrepitus, quos Ludovici XIV. Galliarum Regis arma in exteras Provincias circumlata excitaverant, in ipſius Francici

Vid. ſupra l. 206. §. 75. tom. 63.

Sæc. XVII. A. C. 1675.

Mem. Chron. & Dogmat. Mem. de Clergé.

Regni viſceribus novæ ac domeſticæ lites oriebantur, non quidem ferro, calamis tamen acutioribus non ſine multiplici Sedis Apoſtolicæ, animorumque plaga per ſeptendecin ferme annos agitatæ. Occaſionem dederat ejusdem Regis edictum ante biennium die decima Februarii promulgatum circa Regaliam, ſeu circa jus, vi cujus Rex ad omnia beneficia vacantia, ad quæ alias Epiſcopus nominaret, nominandi, omnibusque vacantis hujus Eccleſiæ proventibus tamdiu frueretur, quousque novus Epiſcopus fidelitatis Sacramentum, quod ad acta publica referri jubebatur, præſtiterit, aliisque ad pacificam Eccleſiæ poſſeſſionem neceſſariis defunctus ſit: Poſtquam igitur Ludovicus Rex hoc jus ſibi etiam ad Provincias Alpibus, montibusque Pyrenæis vicinas, in quibus hucusque illud non invaluerat, ſuo edicto arrogabat, huic novitati ſeſe vehementer oppoſuere Epiſcopi; quocirca Rex innixus ſententiæ Parlamenti, quod jam regnante Henrico IV. hoc privilegium eſſe univerſale, & ad omnes Eccleſias pertinere decidit, hoc anno Menſe Aprili rurſus novo edicto præfatum jus ſibi vendicavit, illiusque executionem impoſuit, præcipiens, ut *ſinguli Archi- & Epiſcopi intra duos Menſes poſt exhibitum fidelitatis Sacra-*

Sacramentum adſtringantur ad literas patentes (regaliæ) *abſolutorias impetrandas, easque in acta Cameræ Pariſienſis referendas: qui autem præſtito antea fidelitatis ſacramento ejusmodi literas nondum impetrarint, eas impetrent, atque intra bimeſtre in acta præfatæ Cameræ referri curent.* Huic Regis mandato Epiſcoporum quidam aut præmiis pellecti, aut de edicti æquitate perſuaſi, ſubſcripſere, alii occultis querelis ac gemitibus dolorem ſuum teſtati ſunt: inter omnes vero infractis animis duo Epiſcopi, ſcilicet Nicolaus Pavillon Alectenſis & Franciſcus Stephanus Caulet Apamienſis in aciem prodiere, ac ſeſe Regis edicto, quo Eccleſiæ diſciplinam, libertatem, immunitatemque violari querebantur, fortiter oppoſuerunt: inſuperhabita tamen horum repugnantia varii Eccleſiaſtici, qui *Regaliſtæ* vocabantur, a Rege nominati, invitis ac eluctantibus hiſce Epiſcopis, vacantia beneficia adiere, eorumque poſſeſſionem captarunt: cum ergo hæc, multaque alia fuiſſent attentata, ambo hi Epiſcopi Eccleſiarum Capitulis ſevere inhibuerunt, ne quospiam vi Regaliæ nominatos ad Eccleſiæ ſuæ gremium reciperent; illos vero, qui hac ratione in Eccleſias involarent, denuntiata anathematis pœna repellerent.

Sæc. XVII. A. C. 1675.

Sæc. XVII. A. C. 1675.

§. II.

Alectenſis Epiſcopi epiſtola ad Cleri Gallicani comitia, necnon ad Archiepiſcopum Pariſienſem data.

Obſtitit Alectenſi Epiſcopo Joſephus de Monpezat Archiepiſcopus Toloſanus ejusdem Metropolita, qui Regaliæ jus etiam in Pyrenæis Provinciis agnoverat: quapropter ad eum ſuas deferre querelas, haud conſultum cenſebat Alectenſis: cum autem quidam Clericus Toloſanus utpote Regaliſta, Eccleſiæ Cathedralis dignitatem occupaſſet, ejusque poſſeſſionem, abſente Epiſcopo, invaſiſſet, alius vero Carcaſſonenſis Clericus Regaliæ titulo in Collegiatæ Eccleſiæ Canonicatum, nominationem approbante Mirapicenſis Epiſcopi Vicario, involaſſet, hinc Epiſcopus Alectenſis primo Pariſios ad Cleri Gallicani Conventum deſuper die octava Julii epiſtolam querelis refertam dedit, hujus tenoris.

Gallia vind. pag. 210.

„Quia certum & perſuaſum omni„no habeo, nihil vobis antiquius, ac „æque cordi eſſe, quam ut jura & di„ſciplinam Eccleſiaſticam illibate con„ſervetis, ideo imperare mihi non poſ„ſum, quin in ſinum veſtrum querelas „meas

Sæc. XVII. A. C. 1675.

„meas effundam, doceamque, quæ „hiſce diebus immunitati ac diſciplinæ „Eccleſiaſticæ æque funeſta contigere. „Primum eſt, Tholoſanum quemdam „clericum auſum eſſe, me abſente, & „Eccleſias Diæceſis meæ viſitationis „cauſſæ obeunte, obtentu Regaliæ in „unam hujus Cathedralis Eccleſiæ di„gnitatem irrumpere, ejusque poſſeſ„ſionem captare. Equidem diſſimulare „hanc invaſionem non potui, niſi offi„cio ac partibus meis deeſſe vellem, „& ideo edita in prætenſum hunc Re„galiſtam inhibitione (cujus hic copias „adjungo) & illi, ne ſe in illius bene„ficii functiones ac munia ingerat, & „capitulo Eccleſiæ meæ cathedrali, ne „illum recipiat, ſerio ac enixe præcepi. „Nec opus eſt, credo, ut vobis Illuſtriſ„ſimi & Reverendiſſimi Domini, hujus „inhibitionis meæ cauſſas & momenta „enumerem; ſunt enim illa ipſa, quæ „lapſis retro annis Cleri Gallicani con„ventus impulerunt, ut ad conſervan„das in hac re non ſolum Provinciæ „Narbonenſis, ſed aliarum etiam pro„vinciarum, ac particularium Eccle„ſiarum immunitates tanto zelo, tan„taque contentione incumberent. Et „ego impetrare a me non potui, ut non „imitarer, ejusdem Cleri exemplar eo„demque ſpiritu animarer, cujus tot

Sæc. XVII. A. C. 1675.

„motus ac insignia monumenta legun-
„tur in ultima compilatione jussu Cleri
„impressa. Optassem ego quidem, ne
„cogerer, hanc glaciem primus rum-
„pere, quamvis enim maximi momenti
„sit Regaliæ caussa, nec ad meam tan-
„tum diæcesin, sed ad plures integras-
„que Provincias, ac etiam Eccle-
„sias particulares pertineat; nondum
„tamen mecum plane statueram, quam
„in hac caussa oporteret me faciem in-
„duere: idque solum agebam, ut in-
„ter tacitas preces lachrymasque Deo
„rem totam commendarem, utpote
„qui omnium Principum corda in sua
„potestate ac arbitrio habet, quique
„Conciliis Episcoporum præsidet, ut is
„videlicet & Regi sensa inspiraret illius
„justitia & pietate digna, & conven-
„tui vestro media & rationes ostende-
„ret, jura ac libertates Ecclesiæ forti-
„ter asserendi. Sed ecce! ab hac ani-
„mi ambiguitate inopinatus me even-
„tus liberavit; novus enim ille Rega-
„lista ausus est, unam ex Ecclesiæ meæ
„Cathedralis dignitatibus occupare,
„ejusque possessionem perinde, acsi Se-
„des Episcopalis vacaret, invadere;
„neque hoc solum, verum etiam asse-
„rere, hanc provinciam non obstante
„antiqua libertate & possessione memo-
„riam hominum excedente, aliisque
„tot

„tot autenticis titulis, Regaliæ obno- Sæc. XVII.
„xiam esse, imo Regaliam in mea diæ- A. C. 1675.
„cesi jam esse apertam, quam tamen
„triginta sex annos pacifice gubernave-
„ram, ac beneficia omnia potestati meæ
„obnoxia nullo repugnante contule-
„ram.„

„En Illustrissimi & Reverendissimi
„Domini primum querelarum mearum
„Caput, quod necessario insinuandum
„illis credidi, eosque supplicare, ut
„suam mihi Authoritatem ac protectio-
„nem dignarentur impertiri.„

„Alterum est, quod D. Baro & Vi-
„carius generalis Domini Episcopi Mi-
„rapicensis non dubitaverit provisionem
„Regalistæ cujusdam ad Canonicatum
„Ecclesiæ collegiatæ diæcesis meæ ra-
„tam habere, qui tamen haud ignora-
„bat, nec me, nec Vicarium generalem
„Domini Cardinalis Bonzii Archiepi-
„scopi Narbonensis subscribere voluisse.
„Simile exemplum in monumentis con-
„ventus Anni 1660. reperire est Vicarii
„generalis Mirapicensis, ob similem om-
„nino errorem notati. Et quia in quam-
„plurimis Cleri Gallicani conventibus
„contra hujusmodi conatus remedia
„quæsita sunt, ac decreta sancita; cre-
„didi incumbere mihi necessitatem,
„casum, qui nuper in hac materia con-
„tigerat, quique ex circumstantiis, quæ

Sæc. XVII. A C. 1675. „illum comitatæ sunt, multo gravior „evasit, vobis insinuandi; spero enim „nec curam nec remedia vobis defu„tura, quibus hujusmodi excessibus im„posterum caveatur. Supererant alia „quædam vobis communicanda, sed „ea domino Episcopo de Beziers, alias „hujus nostræ provinciæ deputato con„fidenter aperui, rogavique, ut in Co„mitiis exponeret. Nolo vos amplius „morari, finioque has meas inter pre„ces ac vota.„

Attamen Clerus hoc anno in suis comitiis congregatus nec de hujus Episcopi caussa, nec de Regalium jure ullam deliberationem habuit, inde vero nonnulli intulere, Clerum suo silentio rebus judicatis stare, regioque edicto velle morem gerere.

Postea ad Franciscum Harlayum Parisiensem Archiepiscopum & comitiorum Præsidem eadem die literas dedit, referens, quod Montpessulano & Bliterensi Episcopis negotium dederit, ut Archiepiscopum de tota rei serie instruerent. Enimvero hic Archiepiscopus, cum plures comitiorum Episcopos sibi Alectensis querelas æquas videri cerneret, se rem ad Regem relaturum recepit, ultro pollicitus, se effecturum, ne res Senatus deliberationi relinqueretur, minus vero decideretur.

§. III.

Sæc. XVII.
A. C. 1675.

§. III.

Ejusdem Episcopi literæ ad Cardinalem Bonzium.

Pariter Alectensis Episcopus Petri de Bonzy Cardinalis & Narbonensis Archiepiscopi patrocinium implorabat, datisque ad eum die octava Julii literis gravissime querebatur, quod novi hujus edicti occasione, Ecclesiastica immunitas pessumdaretur, ejusque Ecclesiæ, quæ tamen a longissimo tempore memoriam hominum excedente fuerunt semper exemptæ, nunc gravissimo premerentur onere: Erat autem hujus epistolæ tenor sequens.

„Bini eventus, qui paucos ante „dies Alectensem Ecclesiam turbavere, „impulerunt me, ut ad comitia gene„ralia Parisiis congregata literas da„rem, measque illic querelas depone„rem. Unus est Tolosani cujusdam „clerici (*), qui titulo Regaliæ unam „ex Ecclesiæ nostræ cathedralis digni„tatibus obtinuit, ejusque beneficii „possessionem cepit. Alter vero Car„caffonensis Clerici, cujus provisionem „æque titulo Regaliæ obtentam Vica„rius generalis Mirapicensis ratam ha-

(*) Stephani la Gorrée.

Sæc. XVII. A. C. 1675.

„buit, quam tamen conſtabat, & a „me rejectam fuiſſe, & a D. Dumas Vi„cario generali Eminentiæ Veſtræ. Quia „vero utrumque hoc factum ad publi„cam quietem ac utilitatem ſpectat, „& præſertim Narbonenſem Eccleſiam „tangit, cui præeſt Eminentia Veſtra, „credidi, mearum eſſe partium, eam „omnium, quæ occurrunt, reddere cer„tiorem. Et quidem nunquam oppor„tunior ſe obtulit occaſio, quam quæ „modo affulget; cum nemini dubium „ſit, Epiſcopis, qui ad Comitia generalia „convenere, non modo juſtiſſimos ti„tulos, verum etiam Authoritatem ſup„petere, efficaciter, magnoque cum „fructu in hac cauſſa laborandi; quod „ſi modo facere omittant, verendum „eſt, ne malum irreparabile evadat, „ac remedii expers. Id ipſum DD. Epi„ſcopis de Montpellier & de Beziers „hujus provinciæ deputatis per literas „inſinuandum duxi, a quibus plura, „quæ ad hujus cauſſæ ſtatum ac ne„ceſſitatem pertinent, Eminentia Veſtra „intelliget. Cui ego a Deo gratiam, „lumenque expoſco, ea omnia intelli„gendi, peragendique, quæ ad majo„rem ejus gloriam ac Eccleſiæ ſuæ uti„litatem conducere poterunt, ac pari „reverentiæ & ſinceri amoris ſenſu in „æternum perſevero.

§. IV.

Sæc. XVII.
A.C 1675.

§. IV.

Mandatum Epiſcopi Alectenſis contra Clericos obtentu Regaliæ Beneficia occupantes.

Jam antea, ut diximus Nicolaus Pavillonius Alectenſis Epiſcopus in Canonicos, qui ejusmodi, ut vocant, Regaliſtas recipiunt, ſuſpenſionis, in Clericos autem ad talia beneficia nominatos excommunicationis pœnam pronuntiavit, ac die quinta Martii ſequens mandatum promulgari juſſit.

„Quoniam ex querelis a promotore „hujus Diæceſis ad aures noſtras dela„tis intelleximus, quam plures ſubrep„titie, tituloque Regaliæ, non pauca „beneficia, ſive dignitates illæ ſint, ſive „Canonicatus, tam in Cathedrali quam „in Collegiata S. Pauli Eccleſia obti„nuiſſe, imo conatos inſuper eſſe, ut „obtentu dictæ regaliæ eorundem be„neficiorum poſſeſſionem caperent; id„que non attento, quod major præfa„torum beneficiorum pars per canoni„cam, legitimamque inſtitutionem, jam „in alios ſit collocata, iique longo an„norum curſu pacifica eorundem poſſeſ„ſione fruantur; id vero ad manifeſtam „invaſionem & uſurpationem jurium Ec„cleſiaſticorum pertineat, ac antiquis „juri-

Sæc. XVII. A. C. 1675. „juribus, canonicæque libertati adver„ſetur provinciæ Narbonenſis, quæ non „ſolum, cum propriis privatisque Do„minis ſerviret, verum etiam poſtea„quam imperante Ludovico ſancto co„ronæ Gallicæ juncta eſt, nunquam „Regaliæ ſubjacuit; immo ejusdem „Ludovici, ejusque ſucceſſorum Regum „patrocinio, antiquas ſuas immunita„tes, ac jura retinuit, præſertim quoad „illa, quæ Regaliam ſpectant, ac etiam „per literas patentes Philippi pulchri „de Anno 1303. earundem immunita„tum ac privilegiorum confirmationem „accepit, & diuturna ac immemoriali „poſſeſſione libertatem ſuam præſcripſit; „imo quantumvis hujus provinciæ jura „minus firma eſſent, minusque fun„data, quam reipſa ſint, cui tamen „mirum, novumque, & hactenus in„auditum non accidat, poſt ſex & tri„ginta annos, quibus huic epiſcopatui „præeſſe cæpimus, eoque pacifice toti„dem annorum curſu potiti ſumus, ac „omnia beneficia contulimus, nullo „Regaliæ impedimento, eandem Rega„liam perinde ac vacante Eccleſia, in „noſtra Diæceſi aperiri? quanto ergo „hujusmodi attentata plus habent no„vitatis, magisque in Eccleſiæ præju„dicium vergunt, tanto magis noſtra„rum partium eſt, ut illa in ipſis initiis „ſuffo-

„ſuffocemus, præſertim cum titulo Re- Sæc. XVII.
„galiæ jam ſibi videantur poſſeſſionem A.C. 1675.
„vendicaſſe in aliquibus Eccleſiæ no-
„ſtræ beneficiis, videlicet Cimmeliar-
„chatus noſtræ Cathedralis, quam Cle-
„ricus aliquis Toloſanus reſignandam
„ſibi curavit Regaliæ obtentu, ac in-
„ſuper fructus uſurpare conatur, non
„obſtante mandato, & interdicto no-
„ſtro, quo, ne deinceps virtute Rega-
„liæ, ſecutæque poſſeſſionis functioni-
„bus illius beneficii ſe ingerere præſu-
„meret, ſub pœna excommunicationis
„ipſo facto incurrendæ diſtricte prohi-
„buimus. Alterum beneficium eſt,
„cui, cum a ſua fundatione cura ani-
„marum annexa ſit, habeatque aliquos
„parochianos, quantumvis parvo nu-
„mero ſubjectos, jam tamen per ali-
„quot annos a perſona laicæ conditio-
„nis poſſeſſum eſt, & ab hac ad aliam
„tranſiit, ne nomine quidem notam.
„Quæ omnia niſi remedio aliquo op-
„portuno corrigantur, neceſſe tandem
„eſt, ut in maximum Eccleſiæ, dicto-
„rumque capitulorum ad Diæceſeos
„damnum & confuſionem redundent.
„Quæ cum ita ſe habeant, præfatus
„diæceſis noſtræ promotor inſtanter ro-
„gavit, ut ad hunc effectum Authori-
„tatem noſtram interponere digna-
„remur. „

„Nos

Sæc. XVII. A. C. 1675.

„Nos ergo precibus ejusdem pro-
„motoris permoti & præsertim hujus-
„modi Regalistarum injustis conatibus
„obviare, iis vero, qui de præfatis be-
„neficiis canonice investiti sunt, ne
„quidquam molestiæ patiantur, provi-
„dere cupientes, ac insuper, quantum
„in nobis est, ac juxta obligationem
„nobis ex divinæ legis sacrorumque
„Canonum præscripto impositam, jura
„& libertates Ecclesiæ nostræ illibata
„conservare; capitulis Ecclesiæ nostræ
„cathedralis ac collegiatæ sancti Pauli
„iterum inhibemus, prout jam alias
„inhibuimus, ne quemquam eorum,
„qui subreptitie ac prætextu Regaliæ
„collationes aut nominationes impe-
„trarunt, in præfata beneficia reci-
„piant, in chorum aut capitulum, a-
„liasve functiones eorundem benefi-
„ciorum admittant, sub pœna suspen-
„sionis, quam ipso facto incurrant,
„quicunque ad hujusmodi receptionem
„aut installationem auxilio, aut con-
„silio, aut alio quocunque modo coope-
„rati fuerint. Ipsis vero ita ut præ-
„tactum est, provisis, ne se dictis be-
„neficiis ingerant, sub pœna excom-
„municationis ipso facto incurrendæ.
„Omnibus etiam personis Ecclesiasticis
„æque prohibentes, ne quocunque
„modo hujusmodi, ut præfatum est,

„pro-

„provisis, consilium aut auxilium præ- Sæc. XVII.
„stent in capienda possessione, idque A.C. 1675.
„sub pœna suspensionis æque ipso facto
„incurrendæ. Mandamus etiam sacer-
„doti, ad quem notitia istarum primo
„pervenerit, aut alias cuicunque Cle-
„rico tonsura insignito, ut omnes actus
„aut alias quidquid ad hujus mandati
„nostri promulgationem necessarium
„fuerit, diligenter expediat, aut ex-
„pediri faciat.„

§. V.

Novi articuli Calvinianæ sectæ a Genevensibus procusi.

Nil magis ridiculum videtur, quam quod omnes Sectarii suam fidem a Christo & Apostolis continuata serie ad ipsos derivari glorientur, & tamen primum eo tempore, quo primi, ut se vocabant, reformatores suas sectas fabricarunt, habitis inter se disceptationibus acerrimis de fidei suæ systemate deliberarint, & quosdam articulos, quos hodie amplectebantur, cras tanquam abusus atque errores detestati sint, novosque indies procuderint, obtendentes, quod incæptæ reformationis tempore eorum fides in sua infantia nondum perfectionem adipisci potuerit: ut autem has variationes, quæ fidei veræ

Weisman Hist. Eccl. t. 2. p. 185. Claude Fasc. epist. 2676. p. 83. & seq.

Sæc. XVII. A. C. 1675.

veræ adeo repugnant, excusarent, plurimos articulos, uti de electione ex fide prævisa, de gratia universali vel particulari, quos olim tanquam fidei suæ summam ac characterem distinctivum profitebantur, postea ad quæstiones theologicas rejecerunt, circa quas *facilius inter varia unius magnæ urbis horologia sit conventurum, quam inter omnes Theologos*, ut scripsit Samuel Maresius: Nihilominus tamen hoc anno eosmet articulos, circa quos Calvinistæ unionem cum Lutheranis pangere intenti, concessa credendi libertate a fundamentalibus segregarunt, Genevensis, Bernensis & Tigurinus Magistratus, ad Helvetiorum preces, novis suæ sectæ confessionibus, ac fidei formulis inseruerunt, suisque Prædicantibus mandarunt, ut eis in hæc verba: *ita credo, profiteor, & docebo* subscriberent, ni suo officio, omnique functione Ecclesiastica privari vellent: ita nempe nova eorum fides tempori, Status rationi & Magistratus beneplacito ac mandatis cedere ac deservire cogitur: Eadem libertate hoc quoque anno Genevenses fidei professionem edidere, in qua decretum anno hujus sæculi quadragesimo nono confirmarunt, simulque sequentes duos articulos eidem addiderunt. I. *Imputatio peccati Adami antecedit cor-*

corruptionem. II. *In ordine Divinorum Decretorum Missio Jesu Christi est post decretum Electionis.* Hanc vero novam fidem fabricandi licentiam acriter Genevensibus Calviniſtis exprobrabat Claudius Præco itidem Calvinianus, partim quod *in punctis* non ſolius diſciplinæ, ſed ipſius *doctrinæ natura immutabilibus* variationem inducere auſi ſint, partim quod tanta, & inaudita *ſeveritate horum articulorum ſubſcriptionem exegerint*, ut non modo ſuos Prædicantes, ſed etiam exteros *dudum in miniſterio conſtitutos eis ſubſcribere coegerint*, proin *ſemetipſos hi Theologi Genevenſes damnent, acſi hactenus pacem injuſtam coluiſſent cum iis, quibus bellum declarare oportuiſſet.*

Sæc. XVII. A. C. 1675.

Vid. ſupra lib. 199. §. 129. p. 432. t. 60.

§. VI.

Propoſitiones ex libro Patris Lamy depromptæ, atque ab Andegavenſi Univerſitate cenſuris notatæ.

Elucubraverat Bernardus Lamy Sacerdos Congregationis Patrum Oratorii de morali diſciplina quatuor diſcurſus, quos Andegavenſis Academiæ Magiſtris examinandos tradiderat: Hi vero die decima nona Octobris declararunt, ſe in illis reperiſſe plures temerarias propoſitiones, terminosque Monarchis, Principibus, Gubernato-

Argentre t. 3. Collect. Jud. p. 340.

Sæc. XVII. A.C. 1675. ribus & Magiſtratibus infeſtos atque injurios; eoquod illis imputare videatur, quod in ſtatu naturæ corruptæ omnia ex injuſtitia, ambitione, & amore proprio agant, populos opprimant, eosque ſuæ gloriæ, avaritiæ & voluptati immolent, nec ſe ab hiſce vitiis cohibeant, niſi vel quia non poſſunt, vel quia de ſuæ voluutatis ſucceſſu deſperant. Eapropter Univerſitas ſequentes propoſitiones proſcripſit, utpote quæ in ſubditorum animis rebellionem & averſionem erga Regem ejusque Miniſtros inſpirant.

Propoſitio I. *Cum amore ſui homo plenus ſit, & ad ſe omnia referat, omnes odio habet, quorum ſocietas non eſt illi utilis; nec ſolum odio habet, ſed etiam injuriis proſequitur.*

II. *Quæ ſunt in corde hominis affectiones, prima affectione vult omnibus præeſſe, & ſuo imperio eos, quibuscum vivit, ſubdere, ſecunda, egeſtatis timor eſt, quarum ſcilicet affectionum concordia conſtituit imperia, Respublicas &c.*

III. *In ſtatu corruptionis nulla affectio caret culpa, ſi ergo hominum conſortia quærit homo, non ratione ducitur, ſed vult habere, in quos imperia exerceat . . . Unusquisque igitur hac perverſa affectione corruptus ſibi omnia vindicat bona, dignitates, gloriam, quapropter manifeſtum eſt, quo-*

quomodo hæc corruptio conditionum discrimina intulerit, cum illi, qui industria & viribus pollent, conentur sibi solis possessiones asserere, & aliis eripere. Sæc. XVII. A.C. 1675.

IV. *Homo in illo corruptionis statu, quo a nobis consideratur, cum omnia ad se referat, totam terram invaderet, & omnes homines imperio suo subjiceret, si vires illi subjacerent, ad eos domandos, & ut lupi vellent irruere in gregem, sed timent pastorum vigilantiam.*

V. *Qui ergo dignitates ambiunt, in illis tantum considerant divitias, honores, & Licentiam exercendi impune omnia facinora: ubi has dignitates adepti sunt, primam curam adhibent, ne ex illis excidant; ubi autem id non timent, sæviunt in subditos, & suæ libidini cives immolant.*

VI. *Jus gentium, quo verbi gratia Legati sunt securi, ab illa perversa origine descendit.*

VII. *Reges nascuntur, aut eliguntur, nihil tam videtur rationi adversari, quam regimen demandari puero, qui adhuc in cunis vagit, qui nec jura dicere populis, nec illos tueri potest; sed homines non satis mentem advertunt ad statum suæ corruptionis; in quo utile est populis, ut potius filiis subjiciantur.*

VIII. *Si omnes summis illis virtutibus præstarent, quas assequi Christiani contendere debent, ad primum illum innocentiæ*

Sæc. XVII. A. C. 1675.

ſtatum reverterentur, in quo nec ulla conditionum inæqualitas, nec bonorum diviſio exiſteret.

IX. *Quolibet opere libero meremur, vel æternam felicitatem, vel æternum ſupplicium, ... cum quolibet voluntatis noſtræ actu vel ad beatitudinem vel ad miſeriam properemus.*

X. *In ſtatu criminis omnes affectus vitioſi ſunt & mali.*

XI. *Paſſiones hominis vitioſæ ſunt tum ex parte objectorum, quoniam commoventur a rebus, quas ſpectare deceret ſine ullo motu, tum ex ſeipſis, quia rationi non ſubduntur.*

§. VII.

Proteſtantium Hungarorum rebellio contra Cæſarem.

Hiſt. Chron. cont. p. 198. *Theatr. Europ. t.* II. *Wagner hiſt. Leop. l.* 4. *p.* 341.

Interim Prædicantes in Hungaria, qui adhuc ob pertinacem ſuam rebellionem aliaque crimina capti detinebantur, non modo Cæſarem, ſed & exteros Principes religionis affinitate ſibi junctos præcipue Saxoniæ Electorem ſummis precibus exorabant, ut eis liberum ſuæ ſectæ exercitium, ſimulque priſtinam libertatem reddi curarent: annuit eorum votis clementiſſimus Imperator, ea tamen lege, ut ſe deinceps a ſeditioſis machinationibus, & ulciſcen-

Sæc. XVII
A. C. 1675

ciscendi animo alienos fore pollicerentur, circa sectæ vero libertatem, gratiam anno priori ipsis die vigesima tertia Februarii indultam non excederent: Hac tamen Cæsaris clementia nondum edomita est ferocia seditiosorum Protestantium, qui denuo Turcarum Imperatorem sollicitarunt, ut Oratorem ad Cæsarem decerneret, eumque ad liberam hæresis professionem singulis concedendam inflecteret, ipsi vero interim jactato Religionis tuendæ obtentu, quo omnes Sectarii suas rebelliones honestare consueverunt, collectis aliquot millibus urbes arcesque Cæsari fidas qua vi, qua deditione occuparunt, atque excarnificatis dirum in modum Catholicis, ductore Emerico Tökelio Comite omnem late regionem latrociniis, & cædibus, atque incendiis devastarunt. Movit in perduelles Coppus Cæsareus Bellidux, eosque prope Leutsoviam assecutus, cæsis octingentis, ceteros in effusam fugam conjecit, Sparrius quoque rebelles Arvæ fudit, fugavitque, & captos promeritis suæ perfidiæ pœnis affici jussit: nec tamen reliqui propterea resipuere, sed prope Onodinum conglobati ter mille, direptis pluribus pagis Palfii legionem ferme integram trucidarunt, & Bargotsium Comitem, qui eos Cæsari reconciliare

Sæc. XVII A. C. 1675. ciliare nitebatur, lethali vulnere affi-cientes, demum Janiſſarorum præſidio tuti cum multis Calviniſtarum familiis ſeſe in Turcicum agrum recepere: Paulopoſt Straſoldus Comes Tökelii agmen ſtrenue Zatmarinum usque inſecutus, ſeditioſos ad prælii neceſſitatem adegit, eosque ingenti clade oppreſſit, ac cæſis eorum octingentis, captisque quadraginta militaribus ſignis, multam armentorum copiam eis eripuit: ipſemet quoque Tökelius ægre præcipiti fuga ſibi conſulere poterat, in fronte vulneratus, ut ex infamiæ cauterio ejus præfractæ fronti inuſto hujus Viri perfidia cunctis conſpicua fieret.

§. VIII.

Vario Marte a Cæſareis, Gallisque ubique pugnatum.

Poſtquam Turrenius Franciæ Mareſcallus nupera expeditione detritas exercitus ſui vires reparaverat, primo hujus anni Vere Cæſareis Alſatia pulſis, ipſemet Rex Ludovicus in Belgium irrupit, & captis, incenſisque pluribus oppidis victor in Gallias ad ſedandos inteſtinos motus rediit, totius expeditionis ad Rhenum cura Turrenio relicta: Hic igitur trajecto Rheno Aoheram oppidum inſidet, ut eo facilius caſtra

castra Montecuculi, qui eum cis Rhenum repellere moliebatur, explorare posset: cum autem Caprara Offenburgi Gubernator cum suis Sasbacum versus moviſſet, Turrenius ex adverso hostium in acclivi colle castra explicat, atque a captivis, Cæsareorum impedimenta in montana subduci edoctus, an non fors ipsimet etiam sequerentur, speculatum ad eminentiorem locum progreditur: Attamen dum San-Hilario Comiti locum pro extruendo suggestu monstrat, ignito grandioris tormenti globo percussus, vitam improviso fato amisit, non sine immenso Regis luctu; Eadem glande San-Hillario brachium avulsum est; Comperta tanti Belliducis nece horruere Gallorum castra, moxque Lorchius, qui defuncti vices interim agebat, Altenheimium recessit, multiplici suorum clade a Cæsareis mulctatus: Cæsarei vero opima præda ditati Argentoratum ingrediuntur, & Montecuculus incassum tentata Hagenoa Condæum Principem, cui Rex exercitus imperium demandabat, strenue insecutus, Tabernas urbem obsidet, soluta autem obsidione prætoriam stationem Ehingæ occupat, a Badensi vero Duce apud Cæsarem accusatus, Viennam contendit. Inclinatis Gallorum rebus Cæsarei, qui Lotharingicis alio-

Sæc. XVII. A. C. 1675.

Sæc. XVII. A.C 1675. rumque Principum copiis aucti ad Mosellam castra metabantur, Trevirensem urbem expugnare aggrediuntur, initoque prælio Crequium Franciæ Marescallum, qui cum suis Trevirim liberaturus accurrerat, profligant, simulque eum & civitatem deditione capiunt: viciſſim vero Estradius Comes arcem Leodiensem præsidiariis auro Gallico corruptis intercepit, nilque propius fuit, quam ut ipsum etiam Badensem Cardinalem, qui paulo ante cives ad Cæsaris partes inclinaturus eo venerat, captum abduceret. Interim Carolus Sueciæ Rex, qui Gallis favebat, Marcam Brandeburgicam copiis ferme vacuam hostiliter invasit, quamprimum vero Elector Brandeburgicus Cæsareo milite auctus, ex Franconia advenerat, iterata clade prostratum Suecum ex tota Marchia expulit, expugnatisque Wollino, & Wolgasto, Usedona, & Rattenavia universam Pomeraniam victricibus armis emensus est. Pariter Brunsvicensis Princeps, & Christophorus Bernardus Monasterienſis Episcopus totum Bremensem & Verdensem Ducatum, excepta Stadia urbe Sueco eripuere: Nec minus prospero Marte adversus Carolum Christianus V. Daniæ Rex dimicabat; quippe classe Suecorum deleta in Wismarienſi portu cun-

cunctas naves incendio destruxit, ipsamque Wismariam urbem fame ad deditionem compulit. Ita Suecici nominis terror & gloria in Germania antehac Catholicorum sanguine & lacrimis plantata intra paucos menses penitus emarcuit. Sæc. XVII. A. C. 1675.

§. IX.

Fürstenbergii liberatio inter pacis articulos proposita.

Domita Suecorum ferocia, & succisis Gallorum viribus Cæsaris, Daniæ Regis Brandeburgici Electoris, Luneburgici Principis, ceterorumque Fœderatorum Oratores Bremam convenere, ut sua cuivis prædæ portio decerneretur. Ast jurgiis ex competitorum invidia, & cupiditate motis hic Conventus brevi solvebatur; privato autem Hildesii colloquio conventum est, ut Stada Luneburgicis, & Bemerverda Monasterienſi Episcopo adjiceretur, Danus vero Bremensi ditione excederet; Brandeburgicus tamen sollicite caveri petiit, ne Episcopus in Bemerverda quicquam circa religionem immutaret. Sub idem tempus Angliæ Rex, soluto Colonienſi Conventu, inter belligerantes pacem conciliare rogatur, & Noviomagensis civitas tan-

Wagner vita Leopold. l. 4. Theatr. Europ. t. 11. Hode Hist. de Louis XIV. l. 36. pag. 37.

Sæc. XVII. A.C. 1675. quam publici consilii sedes decernitur: jam ab Arausionensi Principe, & Templio Angliæ Legato proponuntur prima pacis media, cum præter omnem exspectationem ex Galliis nuntiatur, Regem nullos missurum Oratores, nisi prius Fürstenbergio Principi libertas, & erepta pecunia Coloniæ Gallis redderetur. Idem quoque petebat Angliæ Rex, cui tamen Protestantes responderunt, hæc a Gallis nonnisi præpediendæ pacis studio postulari, cum notum esset, Fürstenbergium esse Cæsaris subditum, hujus belli incentorem, & accerrimum Protestantium hostem: E contrario Galli scriptum divulgabant, quo Cæsarem violati juris gentium insimulabant, quibus tamen responsum, „Gal„los esse, qui ruptis pyrenææ & Aquis„granensis pacis vinculis Sanctorum „Martyrum ossa profanis pedibus con„culcarunt, Templorum Sanctitatem, „Pontificum Thiaras, Regum diade„mata, sacratumque Cæsareæ affinita„tis vinculum contaminarunt, viduas, „pauperes ac pupillos exspoliarunt, „religioni rebelles, suæ famæ & com„modo honestatem litare, cunctaque Re„gnum suum protendendæ cupiditati im„molare parati: . . . Qua fronte ajebant, „in pacis limine Galli ejusmodi exi„gunt conditiones, quas nonnisi victo„res

„res victis jure præscribere possent?„ Ceterum ea res utrinque magna vehementia diu agitata est, donec tandem Franciscus Egon Fürstenbergius Argentoratensis Episcopus capti Frater Germanus publico scripto declarasset, quod Europæ quietem fratris sui libertati præferens, vellet, ut ipse usque ad belli finem in custodia permaneret, ne pacis negotio ac Reipublicæ bono remoram poneret. Eandem in sententiam supplices quoque ad Franciæ Regis literas dedit, gratesque eidem rependens, pro Regiis curis liberando Fratri impensis, rogabat, ne Rex pacem ea de caussa Christiano Orbi ultro moraretur: cum ergo ipse Guilielmus Fürstenbergius e Viennensi custodia idem ad Franciæ Regem perscriberet, ac ipsemet Angliæ Rex ab Argentoratensi Præsule interpellatus, idem peteret, Ludovicus Rex de occasione, qua se ex contentione minus sibi decora honeste extricare posset, lætus Vitrium Ducem Colbertum, & Comitem d'Avaux Oratores ad pacis congressum decrevit. Sæc. XVII. A. C. 1675.

§. X.

Seditiosi tumultus in Gallia repressi.

Peri-

Sæc. XVII A.C. 1675.

Periculosi seditionum motus Ludovicum Franciæ Regem inter ipsos ancipites exteri belli successus in Gallias revocabant; quippe jam anno priori Rohanius Princeps auro corruptus de Normania & Britannia in Regem suum concitanda Hispanis spem fecerat, hancque in rem de quodam Normanniæ oppido, quo in Gallias irrumperent, prodendo cum eis egerat: Insuper ad promovendam hujus propositi executionem jamjam destinata erat Batavorum classis. Verum detecta proditione Rohanius unacum Preuxio Equite & Villarsio Marchione captus, die vigesima octava Novembris in Bastillia capite truncatus est: nec tamen horum sanguine extinctæ sunt conspirationis Bisantii sub cineribus latentis scintillæ; ibi enim cives inito inter se consilio Durasium Marescallum, omnemque præsidiarium militem veneno interficere parabant: tempestive autem manifestato eorum consilio plusquam centum cives suam perfidiam capitis pœna luerunt: horum autem mortem hoc anno ulciscí videbantur Burdegalenses, Britanni, atque Occitani, qui ob tributa solitis graviora tumultuantes ex ipsis Regiis Ministris non paucos jugularunt, adhuc sæviora tentaturi, nisi furiosa hæc plebs cujusdam Antesignani impe-

imperio fuisset destituta, atque exteræ opis fiducia caruisset: Quamprimum vero Rex vicinas copias adduxerat, mox dissipata factione rebelles promeritas suæ seditionis pœnas dederunt. Sæc. XVII. A. C. 1675.

§. XI.

Jubilæum Romæ solemni pompa celebratum.

Hic annus Christi millesimus sexcentesimus septuagesimus quintus apud Romano-Catholicos ob plenæ remissionis gratiam Sacer, festivusque fluxerat: Properabat Romam versus ex omnibus Christiani Orbis Provinciis ingens Peregrinantium concursus, quin etiam multi Principes ex Germania sese eo conferebant; adeo non eorum fervorem bellum in Cismontanis Provinciis grassans remorabatur, ut potius majore adhuc reverentia & ardore præscriptis pietatis exercitiis defungerentur, quo sacra hæc solemnia nonnisi recurrente quovis anno vigesimo quinto frequentari nossent. Ut vero Clem. X. pauperes, qui maximo numero Romam Deo sacra hac peregrinatione litaturi advenerant, omni, qua posset modo sublevaret, hoc anno Congregationem Sacerdotum Nosocomio SS. Trinitatis inservientium instituit. *Hist. Eccl. t. 3. p. 478. Priet. Annal. contin.*

§. XII.

Sæc. XVII. A. C. 1675.

§. XII.

Novemdecim Martyrum Gorcomenſium Beatificatio.

Menolog. Franc. p. 1365. Priet. l. c.

Eo tempore, quo Gueſii Calviniſtæ Gorcomenſem urbem in Hollandia ſeditioſis ſuis armis ſubegerant, ſub crudeli Principe Auriaco non modo in cives Catholicos, ſed potiſſimum in Eccleſiaſtici Ordinis Viros omnem Calvinianæ inhumanitatis furorem effuderunt, ibidemque e variis Cleri tum ſæcularis tum regularis Ordinibus novemdecim homines ad ejurandam Chriſti Euchariſtici præſentiam, Eccleſiæ Catholicæ Fidem, & Romani Pontificis auctoritatem minis & promiſſis adegerunt: cum autem eos a fidei conſtantia dimovere deſperarent, anno Chriſti milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo ſecundo Princeps Auriacus illos comprehendi, in vincula conjici, ac diuturno carceris ſquallore dire cruciari juſſit, demum vero inter acerba ludibria, verbera & opprobria in naviculam compactos Gorcomio Brüllam devehi præcepit, ubi juſſu Comitis de Marcha inter contumelioſiſſimas litanias in publico foro in Catholicorum deſpectum decantatas virgis ſuper nudum dorſum crudeliter cæſi, naribus, auriculis, & mem-

membris, quæ verecundia detegere prohibet, non minus fœdo, quam crudeli vulnere præciſis, tandem conjunctis dorſis nudi, ac dilaniati ſuſpendio necati ſunt: Ex his erant undecim Franciſcani, ſcilicet Nicolaus Picchius Guardianus, Hieronymus Wertenſis ejusdem Vicarius, Willehadus, Nicaſius Heſius, Theodoricus Emdenus, Antonius Wertenſis, Godefridus Mervellanus, Franciſcus Bruxellenſis, Antonius Hornarienſis Sacerdotes, & Petrus Aſchanius Laicus, necnon Antonius Tertiarius. Hos omnes novemdecim in odium fidei trucidatos, & miraculis claros Clemens X. Pontifex hoc anno maximis impenſis, ingentique pompa Beatorum Martyrum numero adſcripſit. Sæc. XVII. A. C. 1675.

§. XIII

Ven. Joannes a Cruce primus Carmelita Diſcalceatus, & Franciſcus Solanus Ord. FF. Minorum Beatorum Albo ab eodem Pontifice inſerti.

Majore adhuc ſolemnitate idem Pontifex hoc anno die vigeſima quinta Aprilis Venerabili Joanni a Cruce primo Carmelitarum Diſcalceatorum Parenti *Bull. Carmell tom. 3. Menalog. Franc. pag. 1453.*

Sæc. XVII. A. C. 1675.

renti publicos Beatorum honores ad preces Caroli II. Hiſpaniæ Regis, & Mariæ Annæ ejus Matris, totiusque Ordinis Carmelitani decrevit: cum enim jam anno priori die vigeſima quinta Septembris Sacræ Congregationis Patres coram ſummo Pontifice retuliſſent, quod poſt maturam juxta & diuturnam diſcuſſionem de vitæ ejus ſanctitate, & virtutibus heroicis, necnon de tot tamque luculentis conſtaret prodigiis, ut quandocunque Sanctitati ſuæ videretur, ad ſolemnem ejusdem Servi Dei Canoniſationem procedere poſſet, hinc Pontifex interim die vigeſima quinta Januarii edito diplomate Apoſtolico indulſit, ut prædictus Dei famulus deinceps Beati nomine nuncuparetur, ejusque Corpus & reliquiæ veneratoni fidelium exponerentur. Eadem die Clemens X. Papa poſt legitimum examen de vita ejusque miraculis in Curia Romana inſtitutum ſupplicantibus Catholico & Peruano Regibus, totoque Clero in Vaticana D. Petri Eccleſia Venerabilem Franciſcum Solanum Ord. FF. Minorum de Obſervantia Beatis Cæli Incolis ſolemni ritu adjudicavit.

§. XIV.

Sæc. XVII.
A. C. 1675.

§. XIV.

Ejusdem summi Pontificis Constitutiones Apostolicæ.

Præter hæc Beatificationis diplomata idem summus Pontifex hoc anno plures edidit Constitutiones, quarum præcipuas referimus: præprimis igitur Constitutionem numero centesimam decimam sextam revocans tam Capuccinis, quam tertiariis in Gallia dedit potestatem sæculares utriusque sexus ad tertium S. Francisci ordinem juxta usum receptum admittendi. Die etiam decima septima Julii omnibus utriusque sexus Carmelitis indulsit, ut semel in Mense Officium S. Mariæ Magdalenæ recitare valeant: Præterea ad preces Cardinalium Protectorum decretum promulgavit, vi cujus prohibuit, ne Itali in Collegium Germanico-Hungaricum Romæ admitterentur, sed duntaxat illi, qui qualitates habent in Bulla fundationis & Constitutionibus requisitas: simul etiam confirmatis ejusdem Collegii privilegiis atque exemptione Episcopum Laudensem reprehendit, eoquod hic in quoddam Ord. S. Benedicti desertum Monasterium Ducatus Mediolanensis, quod Gregorius XIII. præfato Collegio donaverat, ju-

Bull. magn. Clem. X. Bullar. Carmel. t. 3.

Sæc. XVII. A. C. 1675

risdictionem exercere præsumpsisset: Præcepit etiam locorum Ordinariis, & Ordinum generalibus, ut saltem bis in anno necessitates Terræ sanctæ populo exponi curarent. Denique, etsi Gregorius XIII. decrevisset, quod Jesuitæ cum summi Pontificis & Generalis licentia ad quemcunque Ordinem transire possent, nihilominus, cum id Paulo Olivæ tum Generali non placeret, & ad laxiorem Ordinem transire suis prohiberet, non pauci Jesuitæ tamen primo ad strictiorem, ac postea eo relicto in laxiore professionem emitterent, hinc Generalis ab hoc Papa obtinuit, ut tertiam professionem in Ordine laxo irritam declararet, si facta esset sine Sedis Apostolicæ aut Generalis venia.

§. XV.

Quædam Sacrarum Congregationum decisiones.

Constitut. Congreg. Imm. Rit. Rot. &c.

Die vigesima tertia Januarii in sacra Rota Romana decisum fuit, quod etiam beneficiati sæculares, licet subjecti sint jurisdictioni Episcopi, teneantur obedire Abbati Regulari eorum Prælato & Ecclesiæ Superiori, hicque eos saltem pœna pecuniaria coercere valeat, si ejus monitis indiscrete obedire recusarent; quia secus officia Divina, ceteræque

ræque functiones Ecclesiasticæ absque scandalo peragi haud possent. Eadem quoque Congregatio die quarta Februarii declaravit, quod Beneficiatus, qui paratus est inservire Ecclesiæ, etiam admittendus sit ad consequendas distributiones. Die autem vigesima secunda Junii S. Rituum Congregatio statuit, quod Sacerdos Regularis deferens reliquias in supplicationibus, in quibus non intervenit Clerus sæcularis, incedere possit cum stola & Pluviali, non autem cum sola stola: Eadem quoque die S. Immunitatis Congregatio decidit, quod Sacerdos excommunicatus, qui attenta paupertate nedum ad satisfaciendum parti, sed etiam ad cautionem, antequam absolvatur, præstandam impotens est, præstare teneatur obligationem in forma de satisfaciendo infra terminum ab Episcopo assignandum. Censuit quoque die vigesima septima Augusti eadem S. Congregatio, quod absolutio data in vim Jubilæi per confessarium a censuris incursis ob violatam Immunitatem Ecclesiasticam, non suffragetur in foro exteriori. Declaratum denique die decima tertia Septembris a S. Concilii Congregatione, quod transgressor edicti Episcopalis in materia clausuræ Monialium non possit ab excommunicatione inflicta, & Episcopo

Sæc. XVII. A. C. 1675.

Sæc. XVII. A. C. 1675. reservata absolvi a Metropolitano vel alio quocunque Episcopo.

§. XVI.

Dissidia inter Principum Oratores & Cardinalem Patronum composita.

Theatr Europ. tom. 11. *pag.* 956. Anno priori Palutius Altierius Cardinalis, ut vocant, Patronus Romæ edictum promulgari jussit, quo inhibitum, ne Principum Oratores aliique per urbem citatis equis veherentur, idem quoque Cardinalis novum vectigal erexit, & ante Pontificium Palatium catenam obduci præcepit, ne invito hoc Cardinale liber ad Papam accessus cuipiam pateret: Ea novitas pupugit exterorum Principum Oratores, ex quibus Cæsareus, Gallus & Veneti Oratores ea de re suos Principes certiores reddiderunt, simulque a Pontifice sibi satisfieri postularunt. Habentur variæ consultationes, proponuntur diversa conciliandæ pacis media, eaque res per integros quinque Menses non sine magna animorum contentione agitatur: Accessit autem novæ indignationis argumentum, dum summus Pontifex urgente eodem Altierio sex Præsules prætermisso Massilienſi Episcopo Romana Purpura decoraverat; inde Franciæ Legatus ira commotior ceteros Ora-

Oratores secretæ cum præfato Altiero colluſionis inſimulabat, ex urbe inſalutato Papa diſcedens. Hujus abſentia, prout unumquemque privati ſui affectus ratio moverat, nonnullis moleſta accidit, aliis pergrata: tandem vero Cæſareus, Hiſpanus, Venetusque Oratores, depoſita ſimultate priſtinam Altierii benevolentiam ſuſceperunt, ea lege, ut hic Principum Legatos in hoc edicto haud comprehendi declararet: aliquamdiu autem Franciæ Orator Regii Senatus juſſu indignationem ſimulabat, atque Apoſtolicus Papæ Nuntius Pariſiis remiſſius habebatur: ſenſim vero hujus diſſidii memoria penitus deleta eſt. Sæc. XVII. A. C. 1675.

§. XVII.

Novi Cardinales a Clemente X. Papa inaugurati.

Die igitur vigeſima ſeptima Maij Clemens X. Pontifex Maximus ſex Prælatos ſacro Cardinalium Collegio adſcripſit, & quidem primo Galeatium Mareſcottum patria Romanum quondam in Polonia, ac tum in Hiſpania Nuntium Apoſtolicum II. Albritium in Cæſaris Aula Nuntium Pontificium. III. Spadam in Francia Legatum Apoſtolicum. IV. Alexandrum Creſcen- *Theatr. Europ. l. c. Cont. Hiſt. Chron. p. 3. lib. 9. Eggs Purp. Doct. l. 6.*

Sæc. XVII. A. C. 1675.

tium patria Romanum Patriarcham Antiochenum & Pontificii Cubiculi Magiſtrum. V. Bernardinum Rocci Pontificiæ Aulæ Magiſtrum. VI. P. Philippum Thomam Howart, Norfolciæ Ducem ex Ord FF. Prædicatorum, qui Angliæ Reginæ a confeſſionibus erat.

§. XVII.

Franciſci Mariæ Brancacii Cardinalis obitus.

Palat. faſt. Card. t. 4. Cornar. rel. de la Cour de Rom. pag. 53. Ephem. erud. III. pag. 23.

EOdem hoc anno die vigeſima nona Januarii Romæ deceſſit Franciſcus Maria Brancatius patria Neapolitanus, & ſeptimus ex nobiliſſima hac gente Cardinalis. Hic in patria ſua humanioribus literis, ac Philoſophiæ, Græcæ linquæ, & jurisprudentiæ operam navabat, tanto ingenii laborisque ſui proventu, ut Doctoratus laurea inſignitus, nonniſi annos natus ſeptendecim jamjam in Neapolitano Prætorio patrocinandis cauſſis inſudaret: Poſtea ſacris initiatus, ac Theologici Doctoratus honores emeritus, Romæ a Gregorio XV. utriusque Signaturæ Referendarius, ab Urbano VIII. Fabriani Præfectus, ac ſancti Marcii Brutianus, poſtea Caputaquenſis Epiſcopus renuntiabatur: Inde Romam evocatus, ibidem Eccleſiaſticam jurisdictionem ſtrenue

nue

nue propugnavit, ac demum in rei bene gestæ præmium Romana Purpura decoratus, atque Ecclesiæ Viterbiensi Episcopus designatus, in decem Congregationibus Romanis indefessam Sedi Apostolicæ operam dicavit: Ipsus quoque suam Diæcesin lustravit, ac Seminario, quod Alexander Cæsarinus Cardinalis inchoaverat, penitus absoluto synodum habuit: Interfuit comitiis Clementis X. a pluribus Cardinalibus ad Pontificiam Thiaram expetitus, a qua tamen per Hispanos excluſus fuit: Erat eximius Literatorum fautor, ipsusque varia edidit opuscula, atque inter alia opusculum de consecratione Altarium & de Privilegiis Cardinalium, necnon tractatum de Chocolatæ usu, ubi moderato hoc potu jejunium non dissolvi, solide comprobabat: Obiit tandem annos natus octoginta tres. Sæc. XVII. A.C. 1675.

§. XIX.

Cæsaris Rasponi Cardinalis extrema.

Non sine maximo animi sui dolore Clemens X. Papa mortem percepit Cæsaris Rasponi ad præstanda Ecclesiæ obsequia nati. Hic decurso studiorum stadio Abbas & Canonicus Lateranensis ab Urbano VIII. & ab Innocentio X. & Alexandro VII. pluribus *Palat. fast. Card t. 9. Retz. mem. t. 3. p. 369.*

Sæc. XVII. A. C. 1675

Patrum Purpuratorum cætibus adscriptus, ad magis ardua Ecclesiæ negotia præcipue circa Avenionenses semper non pœnitendo selectu admovebatur: Selecta quoque erat hujus Viri industria, dum ob injuriam Crequio Duci irrogatam Ludovicus XIV. graviter offensus fuerat, quem tamen Rasponus Alexandro Pontifici omnium applausu reconciliabat, feliciterque dissidium diu frustra Pisis agitatum propter Castrensem Ducatum componebat. vulgo ob astutiam suam *Vulpes* ab æmulis vocatus, quibus tamen cum D. Paulo respondit, *cum essem astutus, dolo vos cepi.* Obiit Romæ die vigesima prima Novembris anno ætatis suæ sexagesimo. Posteris reliquit Historiam Basilicæ Lateranensis, & literas ad Abbatem Justinianum, discussa quæstione, an liceat propria vel majorum gesta describere?

§. XX.

Caroli II. novi Hispaniarum Regis fata.

Theatr. Europ. tom. II.

Hoc anno juvenis Princeps Carolus II. cum decimum quartum ætatis suæ annum ingrederetur, Hispanici Regni sceptrum ipsus moderari cæperat, prima autem Regiminis auspicia ferme ubique infausta, & raro prospera habebat;

bebat; quamvis enim novo fœdere seſe Monaſterienſi Epiſcopo junxiſſet, in Belgio tamen fortuna Gallis ſemper magis ſecunda arridebat, ac inſuper Schombergius Comes cum ſuis in Catalauniam irrumpens, Moniuſium vi, & Bellegardiam ac Bellicaſtrum deditione cepit, a Gerundæ tamen obſidione non ſine magna Gallorum cæde repulſus. Inſuper etiam Mauri maximo numero arcem Auranenſem in litore Africano obſederunt, verum a paucis Hiſpanis, qui ibidem præſidia agebant, ſæpius ſtrenue excepti, cum ex Hiſpania ſex naves milite & annona onuſtas adventaſſe intelligerent, ignominioſe fugam capeſſere coacti ſunt. Sub idem tempus Arabes prope Jeroſolymam in Palæſtina rebellionem concitarunt, aſt inito prælio a Turcis ad internecionem ferme deleti ſunt, unde reliquus rebellium exercitus ad Montem Carmelum præcipiti fuga ſe recepit, ubi expulſis Carmelitis Excalceatis, qui ſacrum hunc Montem incolunt, eorum conventum in tam forte propugnaculum convertere, ut inſuper loci aſperitate tuti Turcarum inſultus frangerent, cæptamque rebellionem aliquamdiu continuarent.

Sæc. XVII. A. C. 1675.

Sæc. XVII. A. C. 1675.

§. XXI.

Principum atque Illuſtrium obitus.

Calmet Hiſt. Loth. t. 3. l. 37. p. 734. Chron. Hiſt. cont. l. 9. tom. 3.

Poſtquam Carolus IV. Lotharingiæ Dux potiſſimum cum ſuis copiis Trevirenſem urbem unacum Crequio Franciæ Mareſcallo ceperat, fœderatos, ut cum victore exercitu in Lotharingiam moverent, adducere nitebatur, ſpe autem dejectus, cum aliquot ſuorum millibus eo contendit, Birkenfeldam profectus, ubi tamen morbo correptus, Alembaci ignobili Palatinatus inferioris vico die decima octava Septembris anno ætatis ſuæ ſeptuageſimo ſecundo (*), deceſſit, Confluentiæ (**) in valle in Templo PP. Capuccinorum

(*) Brietius illum ſeptuaginta quinque, P. Wagner ſeptuaginta annos natum ſcribunt, aſt illos falli, demonſtrat feralis inſcriptio ejus tumulo appoſita, ubi hæc leguntur: *In hoc feretro latet corpus Caroli IV. Lotharingiæ & Barri Ducis, qui profligatis Gallis, & ui occupata Treviri, ultimam clauſit diem in Albacenſibus caſtris* 18. *Septembris Anni* 1675. *annum agens ſeptuageſimum ſecundum*: Vixit reipſa nonniſi ſeptuaginta & unum annos, Menſes quinque, & ſexdecim dies.

(**) Rurſus idem P. Wagner hallucinatur, dum

rum ſepultus. Princeps erat, quo ſua ætate nullus alius ab adverſa fortuna acerbius fuit jactatus, nullus autem æquius leviusque iniquæ ſortis mala tulit, nec unquam a calamitate immunis exſtitiſſet, niſi eam vix ſentire, atque adverſam proſperamque fortunam ad ſuam temperiem, mores & conſilium accommodare diu didiciſſet: Ingenio erat libero, animo intrepidus, nunquam armis debellandus, ſi hoſtem potentia & numero parem habuiſſet: Primum a Richelio Ducatu, poſtea ab Hiſpanis libertate, ac demum a Galliarum Rege rebus omnibus, excepta libertate, exutus fuit, receptus a multis, a nemine autem ſerio & ultra verborum officia in æquiſſima ſua cauſſa defenſus: unde ætatis reliquum aut in caſtris,

Sæc. XVII. A. C. 1675.

dum Carolum Ducem Berncaſſelæ ſepultum ſcribit; hoc enim anno ejus Cadaver in Templo PP. Capuccinorum in Valle prope Confluentiam in medio Sacelli Lauretani tumulatum, ibidem per annos viginti quatuor quievit, Anno autem 1701. retro Altare ejusdem Sacelli honorifice repoſitum, Anno 1717. inſcio, multumque indignante Electore Trevirenſi unacum ſex argenteis Candelabris, lampade, corona & ſceptro a quibusdam Aulæ Lotharingicæ Miniſtris in Lotharingiam ad Sepulcra Majorum ſuorum translatum eſt.

Sæc. XVII. A. C. 1675. castris, aut in variis Principum aulis pro commendicandis auxiliis misere contrivit, eo egestatis redactus, ut deficiente ære, suis militibus rapiendi licentiam facere, & unico equo, famulo, & coquo contentus vivere cogeretur: quocirca in ultimo suo testamento nonnisi de pecuniis, quas alii eidem debebant, necnon de suppellectile sua & quodam adamante, quem suo S. Scapulari affixum habebat, disponere poterat. Successorem habuit ex Francisco Fratre suo Nepotem Carolum V.

Obiit etiam die duodecima Junii Augustæ Taurinorum Carolus Emanuel Sabaudiæ Dux, qui ob morum comitatem, cunctasque, quæ Reges ornant, virtutes ab omnibus in summo existimationis & affectus pretio habitus est: Taurinensem urbem plurimum ampliavit, erexitque Nobilium Academiam, variaque tum ad Aulæ splendorem, tum ad plurium urbium securitatem exstruit, ampliora adhuc præstiturus, nisi fato nimis præmaturo & nondum expleto quadragesimo primo ætatis anno sceptrum cum vita ponere coactus fuisset: reliquit Filium Victorem Amadæum, sed adhuc Regiminis imparem.

Deplorata etiam morte Mense Januario decessit Venetiis nonagenario major

major Dominicus Contarenus hujus Reipublicæ Princeps, cui a Senatu suffectus est Nicolaus Sagredo Eques. Sæc. XVII. A.C. 1675.

Pariter hoc anno vitæ finem fecit Matthæus Ferdinandus a Bilenberg Archiepiscopus Pragensis, qui successorem nactus est Joannem Fridericum Comitem de Waldstein: idem fatum hoc anno subiit Lotharius Fridericus de Metternich Moguntinus Archiepiscopus atque Elector, in cujus vicem Dominus Hartardus de Layen electus est. Denique naturæ debitum solvit Joannes Hartmannus Episcopus Herbipolensis nonnisi biennio sui Episcopatus exacto, cui hoc anno subrogatus est Petrus Philippus a Dernbach Episcopus Bambergensis.

§. XXII.

Synodi Monasterienſis Decreta.

Hoc item anno Christophorus Bernardus a Gallen Episcopus Monasterienſis duplicem rursus Synodum Diæcesanam die vigesima sexta Martii & aliam Mense Octobri celebravit: in prima præter alia statuit, ut in omnibus Ecclesiis Parochialibus Missæ in diebus Dominicis & festis, statis horis celebrentur, sub Missa piæ cantilenæ cantentur, in prima Missa Evangelium præ- *Concil. Germ. t. 10.*

Sæc. XVII. A. C. 1675.

prælegatur, feſtaque promulgentur, & Parochi ſaltem bis in hebdomada Miſſam pro Parochianis ſuis vivis & defunctis celebrent, & poſt ultimam collectam pro Epiſcopo orent. Inſuper ſtatuit, ut Religioſi ad populum dicant, non autem ea hora, quà Concio vel Catecheſis in Parochia habetur, & in Parochorum ſubſidium ad remotiores Eccleſias excurrant, & ibidem Catechiſent, Ludimagiſtri vero, ut cum juventute ſua eo diligentius Catechismo interſint, omni gaudeant immunitate & ab omnibus oneribus publicis exempti ſint. In ſecunda autem Synodo Epiſcopus duntaxat priorum Conſtitutionum obſervantiam inculcavit, monuitque, ut pro avertendis pluviis & inſectis ſementem depaſcentibus, & pro felici exitu belli, *licet ſucceſſus armorum Epiſcopalium hucusque feliciſſimi eſſent*, fervidæ ad Deum preces funderentur.

§. XXIII.

Novi tumultus in Anglia.

Rapin Thoir. Hiſt. d'Angl. lib. 23.

Interim in Anglia utriusque Curiæ Senatores Carolum II. Regem populo ſuo exoſum reddere intenti, in primis omnino curis habebant, ut omni data occaſione in vulgus ſpargerent, Regem domi

dominium a Parlamento haud dependens sibi vendicare, ac religionem Catholicam in Regnum invehere, oppido studiosum esse: se igitur ad præcavendum utrumque malum pro Ecclesiæ ac Regni securitate imperterrito Studio accensos simulabant, hancque in rem tot edicta, totque consilia cudebant, ut Episcopi, ac Procerum nonnulli haud temere suspicarentur, hosce Viros nil aliud machinari, nisi ut sensim leges pro Regis auctoritate, & Ecclesiæ tranquillitate hucusque sancitas everterent, & denuo Rempublicam & Presbyterianum regimen inveherent. Hisce ergo machinationibus, ut obicem poneret, Lindseyus Comes in Procerum Curia petiit, ut omnes, quocunque demum fungerentur officio jurare tenerentur, *se credere, quod illicitum sit, sub quocunque prætextu arma contra Regem sumere, ac proditione tumidam esse doctrinam, quod Regis auctoritate contra ejus Personam aut illius Deputatos cuipiam arma sumere liceat,* simul etiam jurarent, quod *nullo pacto Status aut Ecclesiæ regimen immutare velint.* Adversus hoc juramentum superioris Curiæ Patres indomitis furiis tumultuari cæperant. Hæc mutua altercatio inter Episcopales & Presbyterianos septendecim omnino dies tenuit; afferuntur utrin-

Sæc. XVII. A. C. 1675.

Sæc. XVII. A. C. 1675. utrinque rationum momenta, propugnant Epiſcopales hanc propoſitionem: *Ex Regis auctoritate licet arma ſumere contra Regem, ejusque Deputatos*, eſſe falſam, & pernicioſam, idque patere ex iis, quæ regnante Carolo I. non ſine Status & Eccleſiæ everſione geſta eſſent, hoc ergo juramentum omnino neceſſarium eſſe ad diſtinguendos fanaticos, republiciſtas, & Eccleſiæ hoſtes, quibus Regnum inundatum eſſet, ne denuo reviviſcant mala olim Regno adeo exitioſa. E contrario Senatores defendebant, juramentum de non immutando Eccleſiæ vel regiminis ſtatu juxta Grotium a Chriſto Domino Matth. 5. v. 34. eſſe prohibitum, in limitato autem regimine, quale eſt Anglicum, neceſſariam eſſe hanc doctrinam, *licet ex auctoritate Regis arma ſumere contra Regem*, ſecus ſubditorum libertas & jura traderentur Regi fors tyranno, qui Dei præcepta, & hominum oppoſitiones flocci habens, cunctas leges abolere, ſuisque ſubditis bona & libertatem eripere poſſet, quin ſubditi, juxta hoc juramentum prohibiti tyranno reſiſtere poſſent, ſed colla ſua impoſito huic jugo ſubdere tenerentur. Imo etſi Rex non eſſet talis tyrannus, accidere tamen poſſet, quod a propriis ſuis ſubditis in vincula conjiceretur, prout Henrico III.

&

& VI. contigit, tunc vero, qui Regem captum tenent, ejus nomine & auctoritate contra eum agere possent, quin fideles ejus subditi illum a captivitate eripere valerent, a juramento prohibiti, proin hoc juramentum variis limitibus esse coarctandum censebant, nisi omnes Regni libertates Regi immolare intenderentur. Verum hoc negotium per aliud gravius dissidium inter utramque Curiam exortum interrumpebatur. Sæc. XVII. A. C. 1675.

§. XXIV.

Gravis molestia per aliquem Apostatam Catholicis irrogata.

Iniquissimo Catholicis tempore quidam Gallus perditæ vitæ Juvenis Londini ejurata fide vera ad Anglicanam sectam defecerat. Hic nomine Hyppolitus Chateletus Bellcastrienſis cujusdam Gallici Comœdi Filius Parisiis Professore P. Saintgermano Jesuita studiis vacabat, & juvenis adhuc anno hujus sæculi sexagesimo sexto regulare institutum in Congregatione Patrum doctrinæ Christianæ professus, aliquamdiu humaniores literas tradebat, postea vero non sine applausu in Provincia sermones ad populum habebat: Anno autem Christi millesimo sexcentesimo *Bibl. Franc. tom. 25. Samuel hist. Chron. t. 1.*

Sæc. XVII. A. C. 1675. septuagesimo secundo instituto Regulari nuntium misit, necnon annuente Augustodunensi Episcopo Verni Jejunii tempore Viceliaci in Burgundia sermones habere incæpit; ob infamem tamen morum pravitatem, vitæque licentiam urbe excedere jussus, in Campaniam ad Abbatem Le Roy confugit. Hic vero, cum in hoc juvene mores Ecclesiastico indignos detegeret, eidem consilium dedit, ut statum eligeret, in quo præteritæ vitæ labes corporis castigatione diluere posset. Simulabat, se ad Trappense Monasterium secessurum; hoc autem anno Londinum venit, suppressoque vero nomine se *Luzancyum* vocavit, mentitus, se S. Theologiæ Licentiatum, necnon Antonii Arnaldi Fratrem esse, eidemque in concinnando libro *de Perpetuitate fidei* egregiam operam navasse: His vero mendaciis nondum suæ inopiæ, & famelico stomacho consultum erat, quocirca novo mendacio quibusdam Calvinianæ sectæ Ministris imponebat, quod detectis Arnaldi fraudibus, dolis ac simulationibus tantum horrorem erga Catholicam fidem concepisset, ut in Angliam contendere, & Papismi errores ejurare decrevisset: Lætantur hi Præcones de tam generoso juvenis hujus Proselyti proposito, qui etiam eorum impulsu die

die undecima Julii in Sabaudorum Tem- Sæc. XVII.
plo Calvinii sectam palam professus, A. C. 1675.
in suæ apostasiæ defensionem coram Rege sermonem habuit. Hæc ubi resciverat P. Saintgermanus, olim miseri hujus juvenis Magister, nulla mora eum accessit, utque errantem hanc ovem ad ovile reduceret, nulli labori pepercit: Ferunt quoque, hunc Patrem eidem ingentem auri vim promisisse, minasque addidisse, eum in Franciam clam abductum iri, ni suam detestaretur perfidiam.

His conterritus juvenis scriptotenus cuncta, quæ in suo sermone dixerat, revocavit, cum autem illico promissas pecunias non accepisset, iræ & ultionis stimulo incitatus, inferioris Curiæ Senatores accessit, & pro more omnium perfidorum transfugarum, impudentissimis mendaciis adversus hunc Jesuitam detulit, eum in pluribus colloquiis dixisse. I. Quod Angliæ Rex in animo suo Catholicam fidem profiteatur. II. Aula Catholicis conscientiæ libertatem obtinere adlaboret, & vix evoluto biennio Anglorum potissimi auctoritatem summi Pontificis sint professuri. III. Cognita sibi esse Regis consilia circa religionem, eique cuncta probari, quæ in hujus rei utilitatem fierent. IV. Se flocci habere Parlamentum, quod ut-

Sæc. XVII. A. C. 1675. pote continuis fluctibus agitatum haud diu subsistere posset. V. Bonum esse quandoque, ut populus in cælum intrare compellatur, quamplurimos etiam Londini degere Sacerdotes & Jesuitas, qui Deo præclara præstent obsequia. VI. Magni nominis Viros dari, qui etiam interposita juramenti religione parati essent, testari, quod talia imo & pejora a Catholicis proferri inaudiissent, & quod Proselytorum nullus sine minis & injuriis in Londinensibus plateis incedere posset: Quamvis hæc atque id genus alia nonnisi mendaciis constarent, ac duntaxat perjuri hujus Luzancii relationi inniterentur, avide tamen a Presbyterianis fuere excepta, eoquod novum Catholicos Sacerdotes opprimendi obtentum eis suppeditarent: eapropter Rex, impellentibus Curiæ Senatoribus, edictum anno sequenti promulgabat, vi cujus cunctis subditis sub atrociſſimis pœnis inhibitum, ne ad Reginæ Sacellum in Sommersetiensi Palatio, vel ad Oratorum ædes pro audienda Missa accederent, insuper ducentarum sterlingicarum librarum præmium ei constituit, qui Patrem Saintgermanum captum adduceret, Verum hic Jesuita tempestive in Gallias ex Anglia profugerat, mendaciſſimus autem ille calumniator

insu-

insuper librum conscripsit contra Concilium Tridentinum: Enimvero anno hujus sæculi septuagesimo septimo quidam maximi nominis Catholicus hunc miserum ad Catholicæ fidei gremium reducere nitebatur, qui tamen eidem levatis humeris respondit, se Anglis tot beneficiis obstrictum esse, ut sine ingrati animi nota Anglicanam Ecclesiam deserere haud posset: postea tamen in Socinianos errores prolapsus, Harviaci misere periit. Sæc. XVII. A. C. 1675.

§. XXV.

Quorumdam scriptorum religione Catholicorum opera, & obitus.

Ex Scriptoribus Ecclesiasticis hoc anno defunctis primum sibi locum vendicat Andreas de Saussay seu Sossagius, Tullensis Episcopus, qui fastus & pompæ osor, moribus mitis, ac indole mansuetus, & nunquam vehemens erat, nisi quando de tuendo Dei, Ecclesiæ, suæque dignitatis honore agebatur: Scripsit volumen de gloria S. Remigii, aliud de S. Andreæ laudibus & de Scriptoribus, qui *Andreæ* nuncupati sunt, opusculum de S. Clodoaldo, continuationem Bellarmini de Scriptoribus Ecclesiasticis, tractatum Polemicum de Apostolatu S. Dionysii Areopagitæ, mar-

Calmet hist. Eccl. de Lorr. t. 3. pag. 767. Papeb. t. 1. Aplirl p. 223. & tom. 1. Maij p. 492. Alegambe Script. S. J. Bibl. Carmel.

Sæc. XVII. A. C. 1675.

martyrologium Gallicanum, de myſticis Galliæ Scriptoribus, quod tamen opus ab eruditis parum æſtimari, aſſerit Papebrochius II. Carolus Thomaſius Clericus Regularis ſcripſit Arborem ſeu commentarios in ſummam D. Thomæ, Annum Bonaventuræ vernantem, Anthologiam ſacram, Horologium Hiſtoricum Dominicæ Paſſionis, pluraque alia III. Joſephus Baptiſta edidit vitam S. Joannis Baptiſtæ & B. Felicis de Cantalitio, Epicedia Heroica, Diarium Academicum, Abſolonem, præter alia. IV. Franciſcus Londres Ord. S. Franciſci ſcripſit magnum humanæ conſcientiæ theatrum, Adventum ſacrum, Menſam ſacram, Paradiſum Marianum, præter plures ſermones quadrageſimales. V. Marcus Ferro Ord. FF. Præd. poſteris reliquit elucidationes in Thomam Aquinatem & Cajetanum, Triadem Sacramentariam, & juſtam damnationem quinque propoſitionum Janſenii. VI. Vincentius Maria Fontana ejusdem inſtituti vulgavit tractatum de ſacro Inquiſitionis Tribunali, Syllabum Magiſtrorum S. Palatii, ſacrum Theatrum Dominicanorum & nonnulla alia. VII. Andreas Lao, qui arctioris vitæ deſiderio ſtimulatus a Carmelitis mitigatis ad Diſcalceatos tranſiit, ibidemque Andreas a Cruc

Cruce nominatus egregium ſuum commentarium in D. Thomam ſcripſit, Carmelitis autem tantum Virum repetentibus, Andreas poſt quadriennium S. Congregationis juſſu ad mitigatos rediit, ab Alexandro VII. *Reverendiſſimi* titulo & Clementis IX. præſentia ſæpiſſime honoratus, dum in Vaticana Baſilica eximius Orator e ſuggeſtu perorabat. VIII. Petrus de Campis Novis Jeſuita ſcripſit Axiomata Evangelica, Pſalmos Davidicos, ſacra Cantica Breviarii explanata, & ſuſpiria Davidica. IX. Martinus Peregrinus edidit diſcurſum de contritione perfecta, & tractatum de reſurrectione mortuorum probata rationibus naturalibus. Sæc. XVII. A. C. 1675.

§ XXVI.

Deceſſus & Lucubrationes Scriptorum Acatholicorum.

Defuncti ſunt hoc anno ex Acatholicis nonnulli, qui ſuis lucubrationibus ſibi nomen celebre inter ſuos compararunt, quorum inter primus erat Samuel Mareſius Calviniſta, valde rixoſus & impatiens Præco, qui graves & ſcandaloſas altercationes non modo cum Catholicis, ſed ipſis etiam ſuæ ſectæ ſociis ſemper habuit: ſcripſit *Bæl. Dict. t. 2. pag. 20 43. Holl. Eccl. & Schol. Stat. p. 249. Athen. Oxon.*

Sæc. XVII. A. C. 1675.

ſyſtema univerſæ Theologiæ, concordiam diſcordem, & Antichriſtum revelatum, chiliasmum enervatum, librum de exorcismis, Theologum pacificum, Belgium orthodoxum, faſciculum myrrhæ & alia. II. Henningius Arniſæus edidit tractatus de jure majeſtatis, connubiorum, & de translatione Imperii, de ſubjectione & exemptione Clericorum, de poteſtate temporali Pontificis in Principes & de auctoritate Principis in populum. III. Nicolaus Oelhafius poſteris reliquit tractatum de Prædeſtinatione, refutationem tractatus de ſtatu animarum poſt mortem, & diſputationem de jure naturæ. IV. Vitus Beringus publici juris fecit præter alia fatum luctuoſum Caroli I. Regis Angliæ V. Joannes Lightfed ſcripſit harmoniam, chronicon & ordinem V. & N. Teſtamenti, horas Hebraicas, & Talmudicas, harmoniam quatuor Evangeliſtarum, obſervationes in Geneſin, manipulum ſpicilegiorum ex libro Exodi, deſcriptionem Templi Hieroſolymitani præter alia quædam. VI. Erneſtus Saxoniæ Dux ſuis ſumptibus edi curavit Biblia Vinarienſia, concordantiam, Hiſtoriam Eccleſiaſticam Gothanam, locos communes Theologicos, Harmoniam Evangelicam & alia nonnulla. VII. Joannes Duræus celebris ille Proxeneta,

neta, qui Calviniſtas & Lutheranos ad unum ſectæ vexillum coarctandi animo Germaniam, Sueciam, Daniam aliasque regiones pervagatus, verba, rationem, pecunias, oleum & operam perdidit. Hanc in rem edidit prodiorthoſin conſultationum Irenicarum, propempticum Irenicum, capita de pace Religioſa & concordia inter Evangelicos inſtituenda, Scholam reformatam, pluraque ejus generis alia. VIII. Ezechias Woodward elucubravit commentaria in libros Regum, tractatum de Pædobaptismo, inveſtigationem cauſſarum miſeriæ noſtræ, & veſtibulum. IX. Caſparus Mauritius ſcripſit diſputationes in formulam concordiæ, Exercitationem ſecularem de ſimonia, de officio Chriſtianorum Elenchtico, Exercitationns Anti-Calvinianas, & Socinianas. X. Henricus Müllerus poſteritati reliquit Theologiam Scholaſticam, cauſſam Auguſtorum contra Romanum Pontificem, tractatus de conjugio Clericorum, Baptismo pro mortuis, & de Berengarianismo. Sæc. XVII. A. C. 1675.

§. XXVII.

Nova Carteſii doctrina Regis juſſu eliminata.

Sæc. XVII. A. C. 1676.

Postquam ad Ludovici XIV. Franciæ Regis aures pervenerat, quod in Andegavensi universitate opiniones ac doctrinæ Cartesii palam tradantur, mox die trigesima Januarii datis ad Rectorem literis prohibuit, ne deinceps novæ hæc doctrina utpote Reipublicæ noxia in Collegiis Academiæ Andegavensis publice vel privatim doceretur: Ea propter Rector hanc Regis epistolam ad Universitatis acta referri, eique ab omnibus subscribi voluit, præcepitque ut imposterum Magistri suas theses priusquam illas typis mandaverint, necnon scripta per annum dictata, ad universitatem deferrent examinanda an quicquam in illis Cartesianæ doctrinæ consonum reperiatur. Huic Universitatis decreto solus Oratorii Superior ac Collegii Rector subscribere renuit, atque ad Parisiense Parlamentum provocavit, a quo etiam universitati prohibitum, ne sui decreti executionem urgeret: re autem comperta Rex Parlamenti edictum esse nullum declaravit, omnibusque subscriptionem injunxit. Huic Regis mandato paruit etiam Facultas Theologica Cadomensis, quæ Cartesii principia saniori Theologiæ esse contraria, biennio post declaravit, edito hoc decreto:

Argentre Collect. Jud. t. 3. p. 342. & 344.

„Cum

Sæc. XVII. A. C 1676.

„Cum ſacræ Theologiæ Miniſtri ab „Eccleſia conſtituti ſint ſupra muros Je„ruſalem tanquam vigiliæ, ut in excu„biis proſpiciant, ne quid vel non ſan„ctum in ſanctam civitatem, vel erro„neum in arcem veritatis irrepat: nos „infra ſcripti hujus ſacræ Facultatis in „Academia Cadomenſi Doctores vigi„lantes in omnibus & miniſterium no„ſtrum implere cupientes pro prima „menſis die tertia Maij Anni 1677. le„gitime congregati declaramus, prin„cipia philoſophiæ Renati Deſcartes ſa„niori theologorum doctrinæ contra„ria nobis videri, & perpetuo decreto „ſtatuimus, neminem eorum, qui illa „ſuſtinere aut defendere voluerint, ad „ullum hujus ſacræ Facultatis gradum „eſſe deinceps admittendum. Præterea „attendentes ad mandatum, quo Rex „in ſupremo ſtatus conſiſtorio ſedens „Verſaliis die ſecunda Auguſti An. 1676. „vetuit, ne ullæ opiniones ex iis, quæ „nituntur principiis Carteſii, docren„tur in Academia Andegavenſi, pro „noſtra erga Regis voluntatem reveren„tia ſimiliter prohibemus omnibus & „ſingulis, tum jam admiſſis, tum alias „admittendis in noſtram Facultatem, „ne quis prædicta philoſophiæ Carte„ſianæ principia ſcripto aut viva voce „docere, aut propugnare in poſterum „præ-

Sæc. XVII. A. C. 1676.

„præsumat sub pœna amittendi gradum „quemcunque in sacra Facultate obti„nuerit. Porro ut hoc decretum om„nibus, ad quos pertinere poterit, in„notescat, in nostræ Facultatis acta re„feretur, & in majoribus scolis proxi„ma disputatione publica per scribam „ordinarium promulgabitur coram no„bis & omnibus sive Licentiatis, sive „Baccalaureis, sive aliis, quicunque ad„erunt, sacræ Theologiæ candidatis.„

§. XXVIII.

Andegavensis Episcopi edictum contra formulæ juramentum.

Argentre l. c. p. 344. & suppl. p. 594. Hode Hist. de Louis XIV. l. 37. pag. 65.

Haud diu decantata Pax Clementis IX. in Galliis viguit, breviquepatuit, eam nonnisi subdola dissimulatione, falso adimpletæ conditionis testimonio aliisque malis artibus extortam fuisse: Hoc enim anno præ ceteris Henricus Arnaldus Andegavensis Episcopus, unus ex quatuor illis Franciæ Episcopis, qui in sua declaratione subjectionem sinceram erga quæstionem juris exaggerantes, aliam de quæstione facti dissimulabant, publico documento testatus est, cujus tum mentis ac sententiæ reipsa fuerit, & qua sinceritate plenam obedientiam pollicitus sit, quippe die quarta Maij ad Decanum, Syndicum

dicum & Facultatis Theologicæ Ande- Sæc. XVII.
gavenſis Doctores literas dedit, in qui- A.C. 1676.
bus indicta ſuſpenſionis *ipſo facto* incur-
rendæ pœna temere inhibuit, ne for-
mulæ ſubſcriptionem excluſa diſtinctio-
ne juris & facti exigerent. Præfati e-
dicti ſumma erat hæc: „Percepimus,
„regiis literis ad vos transmiſſis man-
„datum eſſe, ut regium diploma die
„decimo quarto Februarii ad Abbatem
„de la Barre Cancellarium Univerſita-
„tis transmiſſum ad acta referatis, vi
„cujus innovatum eſt juramentum,
„quod circa quinque Janſenii Propoſi-
„tiones a Pontificibus damnatas Uni-
„verſitatis Magiſtri præſtare conſueve-
„runt: Quoniam vero hoc diploma
„nonniſi obreptitie a Rege fuerit extor-
„tum, eique expoſitum, quod ab hiſce
„Magiſtris in eorum juramento condem-
„natio harum propoſitionum ſemper
„fuiſſet exigita, id vero falſum eſſe,
„omnibus conſtet, & vos jam a Menſe
„Aprili Anni poſt Chriſtum natum mil-
„leſimi ſexcenteſimi ſexageſimi noni re-
„clamaveritis contra ea, quæ præfa-
„tus Cancellarius veteri juramento au-
„ctoritate privata addidit, prout ex
„actis veſtris patet: hinc Regem datis
„literis de tota rei hujus ſerie edocui-
„mus; interea vero, dum Regis re-
„ſponſum, ejusque mentis declaratio-

„nem

Sæc. XVII. A. C. 1676.

„nem circa novam hanc additionem „præſtolati ſumus, relatum nobis eſt, „quod ex vobis nonnulli hoc Regis „diploma ſiniſtre interpretantes, veteri „juramento non modo quinque propo„ſitionum damnationem, ſed etiam „contra genuinam Regis intentionem „*factum Janſenii* immiſcere voluerint; „cum ergo hac ratione veteres diſſen„ſiones reſuſcitarentur, ſimulque turbare„tur Eccleſiæ pax, quam tamen Rex „inviolate ſervari voluit, quæquæ uni„ce fundatur in diſtinctione inter harum „propoſitionum doctrinam ab omnibus „damnatam, atque inter Janſenii fa„ctum, circa quod obſequioſum ſufficit „ſilentium, quale nos omnesque Epi„ſcopi in noſtris profeſſi ſumus declara„tionibus, quibus hæc pax innititur, „& quæ communi conſilio cum Sedis „Apoſtolicæ Nuntio agitata nil niſi „ipſius Papæ mentem continet: hinc „ut hanc pacem per Regem tam feli„citer Eccleſiæ datam conſervemus, „usque dum Rex circa præfatam addi„tionem apertius mentem ſuam decla„raverit, prohibemus, ne a Baccalau„reis &c. aliud præter doctrinæ dam„nationem, & circa facti quæſtionem „eam exigant diſciplinæ ſubmiſſionem, „quæ in eo conſiſtit, ut circa hunc ar„ticulum teneant obſequioſum ſilen„tium:

„tium: indicta autem suspensionis ipso „facto incurrendæ pœna tam his, qui „aliud exigunt, quam qui præstant, „prohibemus, ne juramentum præstent „sine distinctione doctrinæ harum pro„positionum a facto Jansenii &c. Postea idem Episcopus die quarta Septembris aliud vulgavit decretum, quo prius interpretabatur, asserens, nun„quam sibi in mentem venisse, quod „puram & simplicem subscriptionem „prohiberet illis, qui juxta suum dicta„men credunt, quod salva conscientia „subscribere possint.„ Sæc. XVII. A. C. 1676.

§. XXIX.

Hoc Episcopi edictum a Regio Senatu irritatum.

Postquam Ludovicus Rex ejusmodi edictum ab Andegavensi Episcopo fuisse promulgatum compererat, impellentibus Harlæo Parisiensi Episcopo & Patre la Chaise Jesuita mox in Regio suo Senatu vehementer querebatur, quod Episcopus regias literas die decima quarta Februarii & decima sexta Aprilis circa juramentum ad Cancellarium datas, quibus quicquam circa subscriptionis modum immutari prohibitum, prætexta obreptione eludere velit, eapropter a regio Consilio sequens decre- *Argentre suppl. p. 398.*

Sæc. XVII. A. C. 1676. decretum contra hunc Episcopum die trigesima Maij ex Ninovensi castro promulgari jussit: „Non sine indignatione „Rex percepit, quod hic Episcopus „Regis mandato manifeste reluctare, & „quamvis inter Cancellarii juramentum & *formulæ subscriptionem ab eodem „Præsule ad Clementem IX. transmissam* „exiguum sit discrimen, suum tamen „edictum honestare velit non minus „falso, quam pernicioso fundamento, „& noxia consecutione, perinde acsi „quis non modo haud ultra subscribere „teneatur, sed nequidem formulæ circa „quæstionem facti juxta Cleri Gallicani, „Pontificiarum Bullarum, & regiorum „diplomatum mandata subscribere per„missum sit, proin sub obtentu pacis „juxta ejus arbitrium detortæ, & ma„nifestius elusæ, Episcopus formulam, „ejusque subscriptionem per Apostoli„cas Constitutiones, receptas, accep„tatas & in Regno promulgatas abo„lere posset, simulque sacræ Sedis in„dulgentiam (*), qua in favorem dun„taxat quorumdam privatorum, atque „ad

(*) Ex his inferebant quidam, quod Papa saltem pro quatuor illis Episcopis, Religiosis & Ecclesiasticis in sua pace comprehensis de subscriptionis rigore quicquam remiserit. Ast in Bulla omnem restrictionem excludi compertum est

„ad tollendas eorum anxietates, me- Sæc. XVII.
„tumque de fors incurſis pœnis, non A.C. 1676.
„ſine ſingulari prudentia quorumdam
„ſubſcriptiones cum ampliore explica-
„tione factas acceptavit, interpretari
„valeret, perinde acſi hæc conniven-
„tia foret revocatio Conſtitutionis, quæ,
„nulla ejusmodi interpretationis men-
„tione facta, formulæ ſubſcriptionem
„juratam præſcribit, atque Eccleſia-
„ſticis, qui pure ac ſimpliciter Sedis Apo-
„ſtolicæ auctoritati, ſeſe ſubjeciſſe, glo-
„riæ ſibi ducunt, deinceps hanc ſub-
„ſcriptionem tanquam legem neceſſa-
„riam atque immutabilem imponit.
„Quapropter cenſuit Rex, iniquiſſimum
„fore, quod ſub pœna ſuſpenſionis
„ſubſcriptio, prout eam Papa præ-
„ſcripſit, edicto prohiberetur, inde
„enim ſequi neceſſe foret, illos, qui
„promptam Conſtitutionibus Apoſtoli-
„cis obedientiam reddiderunt, atque
„etiamnum reddunt, adeo non com-
„mendandos eſſe, ut etiam propter eo-
„rum ſubmiſſionem, & debitum obſe-
„quium exponantur Eccleſiæ cenſuris,
„quæ tamen nonniſi obtemperare te-
„mere recuſantibus infligi poſſunt. Igi-
„tur Rex univerſitatem, cujus funda-
„tor & protector eſt, Epiſcopi aucto-
„ritati circa hoc diſciplinæ caput non
„eſſe ſubjectam declarare, eique ſuum

Sæc. XVII. A. C. 1676.

„patrocinium impendere compulsus, „ejus edictum & quicquid vi hujus „fieri posset, tanquam nullum, irritum„que declarat, ac Pontificias Constitu„tiones, & regia diplomata exacte ser„vari, & circa Baccalaureorum jura„mentum, ut Cancellarius ac Syndicus „referrent, præcipit.„

Verum huic Præsuli suppetias ferebant Jansenistæ, qui pro sua vafritie, solitaque instar Prothei in omnes formas mutabilitate eidem Authores erant, ut constanter propugnaret, quod Jansenii factum juramento a promovendis præstando nullatenus a Papa, sed Universitatis Cancellario fuerit assutum, qua fraude nonnulli ex Facultatis Doctoribus fuerunt decepti, quamvis de dolo convicti postea resipuerint, atque ipsamet Universitas imprudenti huic edicto semper obstiterit; die enim nona Julii decreto sancivit, neminem ad Universitatis gremium admissum iri, nec theses propugnare posse, nisi juxta Parisinæ Facultatis consuetudinem formulæ subscripsisset. Postea Facultas eos, qui ab anno hujus sæculi sexagesimo octavo promoti essent, ad subscribendum compulit, ubi reluctantes aut gradu suo dejecti aut exilio mulctati fuerunt: Porro de hoc illo Regis decreto infra sermo redibit.

§. XXX.

Sæc. XVII.
A. C. 1676.

§. XXX.

Quædam Propositiones ab Universitate Andegavensi proscriptæ.

Eadem Andegavensis Academia ex scriptis Patris Palaut propositiones sequentes extraxit, ac censuris perstrinxit, quarum

I. Erat hæc: in Gallia Princeps suam a subditis potestatem accepit,

Censura. Temeraria est hæc propositio, & Regi injuriosa.

II. Lege Principis non tenentur ii, qui extra territorium existunt, licet sint ipsius subditi naturales; quia Principis potestas non diffunditur extra suum Dominatum.

Censura. Hæc propositio in tota sua latitudine falsa est & temeraria, utpote contraria supremæ Regis Authoritati, cum plurimis legibus & edictis parere teneantur ejus subditi, etiam dum in alieno sunt territorio, aliàs sequeretur, quod Galli tuta conscientia possent pro hostibus Regni contra Regem pugnare. Hæ duæ propositiones non censura nostra tantum notandæ sunt, sed Regia Authoritate comprimendæ.

III. Virtus unica est, nimirum charitas.

Sæc. XVII. A. C. 1676.

Cenſura. Unicam virtutem, ſupernaturalem ſcilicet agnoſcit, cum contendat charitatem omnem & ſolam eſſe virtutem formaliter & eſſentialiter, præter quam charitatem contra ſcripturam, Patres & omnium theologorum Sententiam negat, ullam eſſe in homine virtutem naturalem, ut ex pluribus iſtius Profeſſoris documentis patebit legenti.

IV. Virtutis ſtatus heroicus eſt, cum paſſiones ita ſedantur, ut voluntas nullam in bono faciendo difficultatem ſentiat, & illius imperio plene ac perfecte obſequatur poſitus in ſtatu heroico, ac perfectæ non cenſentur eſſe virtutes, niſi ex perfectiſſima, quæ dominatur in anima charitate, quæ ſola eſſentialiter eſt virtus, ſed ubi eſt perfectiſſima, & dominatur charitas, ibi nulla ſaltem quoad actum & exercitium cupiditas &c. quod ſi charitas eſſet minus perfecta, plurium pati poſſet conſortium vitiorum: ita fit enim, ut peccator interdum aliquid boni operetur, interdum juſtus concupiſcentia illectus ac tentatione victus, male agat.

Cenſura. Status iſte virtutis heroicus, quem deſcribit in ſtatu naturæ lapſæ & reparatæ ſine ſpeciali privilegio impoſſibilis eſt; juſtum enim facit hic viventem ſine peccato veniali, cum dica-

dicat nullum in eo ſtatu eſſe exercitium cupiditatis, & alludere videtur, ad 76. Propoſitionem Baij. Inſuper inſinuat quoddam conſortium charitatis in homine peccatore manentis cum ipſo peccato; quod accedit ad propoſitionem 70. Baij, vult enim, quod ſicut juſtus ex cupiditate aliquando male agit, ita peccator, qui aliquid bonum facit, illud ex charitate faciat. Ergo ſicut cupiditas manet in juſto, ſic charitas maneat in cupiditate. Sæc. XVII. A. C. 1676.

V. In ſtatu corruptionis nihil eſt homini naturale, ſed ſolum auxilium ei ſupernaturale, quod ipſum ad virtutem inclinat . . . cum aliquid a voluntate peragitur, id omne ex dominante amore proficiſcitur. Hæc amoris impulſio ſive ſæpius repetita, ſive una ſit, ſed ea vehementiſſima, habitualem relinquit in anima diſpoſitionem, quæ ſi ad bonum inclinet, virtus dicitur, ſi ad malum, vitium appellatur, quia vero amor omnis, vel ordinatus eſt, & charitas dicitur, vel inordinatus, & cupiditas nuncupatur.

Cenſura. Falſum & erroneum inducit principium, quod in natura corrupta homo nihil boni naturalis operari poſſit, quæ eſt doctrina Baij in propoſitionibus 29. 26. & 37. Hic ad hoc inducit in juſto neceſſitatem boni

Sæc. XVII. A. C. 1676.

sub gratia & in peccatore neceſſitatem mali ſub cupiditate dominante, vult enim liberum arbitrium a dominatu vel charitatis vel cupiditatis neceſſitari, deſtruitque libertatem.

Ex hac propoſitione etiam ſequitur, quod quidquid ab homine lapſo fit ſine gratia, ſit peccatum vel mortale, vel veniale; quod hæreticum judicavit facultas pariſienſis die 27. Junii 1560. Item Baij, Janſenii, & Calvini principium ſtabilit; quidquid fit ab homine lapſo, vel ex cupiditate vel ex charitate fit, quod docet 38. Propoſitio Baij.

Falſo etiam docet, illas tantum paſſiones bonas moraliter eſſe, quæ charitate regulantur, hæc propoſitio omnem in homine peccatore rectam rationem eſſe negat; hinc nullum jus naturale, nullum jus gentium, nullum jus civile. Tria enim hæc jura procedunt a recta ratione naturali etiam deſtituta fide. Denique nullam veritatis lucem, nullum boni faciendi principium in homine lapſo præter charitatem admittit, quod principium erat fundamentale totius philoſophiæ Patris Lamii a ſupremo ſtatus conſiſtorio damnati.

VI. Qui ſanitatem quærit, tantummodo ut ſit ſanus, & ſibi, ne male ſit, ſanitate fruitur.

Cen-

Cenſura. Ex hac propoſitione ſequi- Sæc. XVII.
tur, quod nullus naturalis amor crea- A. C. 1676.
turæ ſit rectus. Imo quod omnino amor creaturæ peccatum ſit mortale, nam frui creatura eſt peccatum mortale, hæc doctrina æquivalet 17. 23. & 61. propoſitionibus Baij.

VII. Si, uti contendit S. Auguſtinus, etiam infidelium opera peccata ſunt, cum non ex recto fine procedant; quanto magis illud idem de moralibus & liberis chriſtianorum operibus in mente S. Auguſtini intelligendum eſt.

Cenſura. Falſo vigeſimam ſextam Baij propoſitionem ſancto Auguſtino imponit, falſo etiam docet, omnia chriſtianorum opera, quæ libere fiunt, & ex charitate non veniunt, peccata proprie dicta eſſe, alioqui in omnibus ſuis actibus peccator peccabit juxta quadrageſimam Baij propoſitionem.

VIII. Iniquitas & peccatum eſt, ſi vel minime ex noſtris actionibus, quæ ex deliberata ratione procedunt, ad Deum non referatur.

Cenſura. Falſo docet, minimam fidelium actionem, quæ ex deliberata ratione procedit, peccatum eſſe, niſi actu referatur ad Deum.

IX. Fides & ſpes non ſunt aliud, niſi amor Dei, voluntas credendi, quæ fides dicitur, eſt etiam charitas & amor

Sæc. XVII. A. C. 1676.

Dei, quia incipit & creſcit juſtificatio, ſecundum quod vel inchoatur, vel perficitur charitas, ergo cum fides nulla ſit absque charitate, fides ipſa charitas eſt.

Cenſura. Contra Eccleſiæ fidem & contra Concil. Trident. doctrinam Seſſ. 6. cap. 15. & Can. 28. docet charitatem eſſe fidem & ſpem; fidemque nullam ac ſpem nullam ex charitate; falſoque docet juſtificationem impii non inchoari niſi a charitate; cum Concilium Trident. Seſſ. 6. cap. 6. dicat juſtificationem incipi a charitate, continuari timore gehennæ, provehi ſpe, qui tres actus charitatem inchoatam præcedunt.

X. Licet etiam occidere ſeſe directe, modo id fiat ex Divina revelatione.

Cenſura. Hæc propoſitio periculoſa eſt, ac temeraria, cum cuilibet relinquat judicium de revelatione ſibi facta.

§. XXXI.

Alectenſis Epiſcopi literæ circa Regalium extenſionem.

Quamvis Nicolaus Pavillonius Alectenſis Epiſcopus haud obſcure proſpiceret, plerosque ex Metropolitanis, aliisque Franciæ Præſulibus avidius

dius auram ex aula ſpirantem captare, quam Eccleſiarum libertatem tueri paratos eſſe, nihilominus ut ſuas Eccleſias a regalium jure hactenus exemptas vindicaret, potentiorum patrocinium, cunctaque rationis, veritatisque præſidia quærere haud deſtitit, ac præter literas, quarum ſupra meminimus, ſedulo etiam Bezonium ſupremum Status Cancellarium de cauſſæ ſuæ æquitate datis literis inſtruere conatus eſt. Hic vero die quinta Maij dato reſponſo Epiſcopum redarguit, quod in propria cauſſa judex cenſuras pronuntiarit, directe jus Regium violarit, & Regaliam, quæ jus regale eſt, perperam ad privilegium reduxerit, & alia attentarit, propter quæ nullus amicus ſui edicti tutelam in ſe ſuſcipere auſurus ſit: hinc Alectenſis hoc reſponſum refellere aggreſſus, alias ad eundem dedit literas die trigeſima ejusdem Menſis, ex quibus, cum rationum momenta, quibus Præſul ad infringendam regalium novitatem permotus erat, perſpecta fiant, haud injucundum fore cenſemus, ipſam Epiſcopi epiſtolam ad verbum huc referre, hujus tenoris:

Sæc. XVII. A. C 1676.

In ipſo epiſtolæ limine profitemini, non eſſe intentionis Veſtræ, merita hujus cauſſæ, & an Diœceſis noſtra Regaliæ ſubjaceat, diſcutere; illud tamen videri vobis, poſſe ac

Sæc. XVII. A.C. 1676.

debere nos curare, ut ſacramentum fidelitatis in acta publica referatur; ſic enim omnem, quæ nobis impendet, tempeſtatem diſcuſſum, ac poſſeſſionem Epiſcopatus octo & triginta annos a nobis obtenti firmatum iri. Optaſſem equidem, ut poſtulatis tam ſincero animo factis acquieſcere & cauſſam Regaliæ a nova hac forma, & ſolemnitate juramenti fidelitatis ſeparare licuiſſet; ſed hoc ipſum eſt, cujus modum & rationem nunquam hactenus reperi; adeo enim unum cum altero connexum eſt, ut eodem momento quo in juramentum conſenſero, cogar etiam in Regaliam, regiamque declarationem conſentire, quæ ad meam quoque Diœceſin Regaliam extendit. Ego, a quo tempore examinandam hanc quæſtionem ſuſcepi, ut tanto ſecurior videlicet, expersque periculi in hac cauſſa progrederer, Deoque, ac conſcientiæ meæ ſatisfacerem, fateor ingenue, adeo non certum perſuaſumque eſſe redditum, Diœceſin meam a Regalia immunem eſſe, ut non amplius de illius libertate dubitaverim, neque id tantum de particulari Eccleſia mea, ſed de tota Narbonenſi Provincia, cujus quoque immunitas non privilegio, non contractu aliquo nititur, ſed innata & coæva atque ab ipſa fundatione, in hanc usque diem accepta, productaque libertate. Ipſa Metropolitana Narbonenſis Eccleſia, quæ omnium in hoc Regno fere antiquiſſima eſt, & a qua mea Alectenſis originem duxit,

cum

cum hac libertate nata est, eamque & priusquam coronæ uniretur, & postquam unita est, Ludovico sancto regnante Regum patrocinio renituit: præsertim post Lugdunense Concilium, quo Regalia prohibebatur in alia loca, quam quæ illam usu recepissent, extendi; nec exemplum ullum ostendi poterit, violatæ tam sacræ, & antiquæ possessionis. Id quod Dominus de Marca tam in quadam deductione ad preces conventus Cleri Gallicani de Anno 1655. edita, quam in octavo libro de concordia Regni, & sacerdotii præclare ostendit; suppetuntque quamplurima istius rei monumenta in actis Cleri Gallicani. Hæ, præter alias, sunt rationes, quæ moratæ me sunt, ne paterer juramentum fidelitatis in acta publica referri, neque regiæ declarationi aquiescerem; cum id facere haud possem, nisi conscientiæ ac officio meo deesse vellem, sed nec animus mihi erat ulterius progredi, si modo per aliorum importunitatem licuisset. Ii enim ea usi occasione, quod juramentum infidelitatis inscribi noluissem, perinde ac si sedes vacaret, quam tamen triginta & octo annos jam impleo, beneficia Diœcesis meæ, titulo Regaliæ obtinere conati sunt, eorumque capiendæ possessioni certatim advolarunt. Id me in necessitatem inevitabilem conjecit, mentis meæ enixius declarandæ; idem quippe futurum erat in hoc rerum statu, silentium tenere, quod Regaliam agnoscere, meamque Eccle-

Sæc. XVII. A. C. 1676.

Sæc. XVII. A. C. 1676.

Ecclesiam prodere. Statui ergo ad comitia Cleri generalia, quæ in oppido S. Germani convenerant, literas exarare, ut exemplo videlicet aliorum retro comitiorum hanc causſam amplexarentur, Regiamque Majestatem convenirent, eique rei momenta exponerent. Scio quidem conventum Cleri ſolutum esſe, Rege ſuper cauſſa tam juſta tamque neceſſaria nunquam adito; nec immoror examinandis cauſſis, quæ Clerum retinuerint, ne Regem convenirent, diſcederentque re infecta, & remediis non ſolum non applicitis, ſed forte nequidem tentatis.

Id ſolum dicam, cum paucos poſt menſes intellexiſſem, plura Diœceſis & Eccleſiæ cathedralis meæ beneficia titulo Regaliæ collata esſe, atque hujus proviſionis intuitu legitimos, canoniceque inſtitutos poſſeſſores expulſum iri, credidi neceſſitatem mihi incumbere, hujusmodi uſurpatores arcendi, edita nuper conſtitutione, quæ ſola ſupererat ad jura Eccleſiæ meæ defendenda, impediendasque tam irregulares injuſtasque proviſiones; nec ego ad hoc remedium prius deveni, quam reliquis deſtitutus, & neceſſitate adactus juſtæ defenſionis, & ſi rationes ac momenta expendantur, quæ ad id faciendum me impulerunt, nemo non fatebitur, nihil ea conſtitutione Regiis juribus detractum esſe, ſed Eccleſiæ tantum proviſum, ne læderetur; neque enim mihi animus fuit Regaliam, quatenus, & in quibus locis uſu

usu recepta est, impugnare: illud tantum contendi, non posse salvis justitia & immunitate Ecclesiarum ad loca extendi hujus hactenus servitutis expertia, credidique neminem ægro animo laturum, si necessitati & obligationi meæ obsequerer, & libertati Ecclesiæ meæ tuendæ ea remedia impenderem, quæ a Deo acceperam, præsertim cum de jure ageretur tanti momenti, & tot annorum possessione firmato. Neque hæc persuasio privata tantum, & mea est, sed omnium vere Episcoporum, qui non verentur, ubi occasio tulerit, eam palam explicare, quamquam ob varias rationes passi sint juramentum fidelitatis inscribi; imo nec defuerint, qui ut juribus Ecclesiarum suarum caverent, protestati sint, eamque protestationem in archivia condiderint, parato in futurum præsidio. Denique jus hoc immunitatis a Regaliæ servitute adeo clarum & perspicuum est, ut nihil aliud credi, dicique possit, quam nunquam illud, quale revera est, Regi exhibitum propositumque fuisse: quin potius, ut ex Regia declaratione constat, Regi persuaserunt, Regaliam jus esse Coronæ Gallicæ coævum innatumque, sicque non minus qnam regia ipsa potestas, tota Gallia extensum; & tamen hæc, quæ pro certis supponuntur, adeo a vero aliena sunt, ut & historiæ & Lugdunensis Concilii, & antiquorum ac recentium Galliæ Regum edictorum & rationum Cameræ Pa-

Sæc. XVII. A. C. 1676.

risien-

Sæc. XVII. A.C. 1676.

risiensis & sententiarum trium fere sæcu-lorum cursu in parlamentis dictarum, & denique celebriorum, qui de hoc argumento scripsere, Authorum testimoniis contrarium manifeste ostendatur.

Sed & illud perperam factum, quod Ecclesias obstrinxerint ad producendos titu-los, & rationes suarum exemptionum, per-inde acsi aliis Ecclesiis similes essent, quæ cum olim Regaliæ subjacerent, essentque in provinciis huic servituti obnoxiis, liberta-tem tamen suam aut contractibus onerosis aut Regum privilegiis redimere, & tamen, ut sæpe notatum a me est, Diœcesis Apa-miensis, aliæque Narbonensis provinciæ Ec-clesiæ, non privilegiis, non contractibus, quod Regaliæ sint expertes, sed immunitati ac libertati naturali debent nunquam hacte-nus interruptæ. Postquam ergo Ecclesiæ natura & origine sua liberas cum iis con-fuderunt, quæ hanc libertatem titulo aliquo particulari adeptæ sunt, illud postea ad-jecere, ut eas ipsas Ecclesias non obstante immemoriali, ac continua possessione, Re-galiæ eo prætextu submitterent, quasi Re-galia ex iis juribus esset, quæ nec præscribi, nec alienari possunt; hæc vero ratio id omnino supponit, quod prius probandum erat; prius enim probandum foret, omnes Regni Ecclesias Regaliæ subjectas esse, & tunc modo quærendum, an hoc jus præ-scribi ab Ecclesiis contra Regem, & a Rege in

in Ecclesias alienari potuerit. Hæc si Regi suggesta fuissent, nimium ille justitiæ ac Religionis habebat, ut Ecclesias ea libertate, quam ab origine & fundatione sua, omniumque Galliæ Regum patrocinio obtinuerant, privatas vellet. Hæc ego tanto libentius, majorique fiducia vobis commemoro, quod, cum multis annis huic provinciæ gubernandæ præfueritis, ejusdem jura, moresque, præsertim in iis, quæ Regaliam spectant, comperta habeatis. Nec credo, hanc meam agendi scribendique libertatem ingratam ipsi Regi futuram; imo ubi intima hujus caussæ momenta, sinumque perspexerit, credo equidem, quæ hactenus a me peracta sunt, rata habiturum, adscripturumque inviolabili in ejus Majestatem obsequio immensoque desiderio solidæ veræque ejus gloriæ proferendæ.

Sæc. XVII. A. C. 1676.

§. XXXII.

Ejusdem Episcopi epistola ad Bonzium Cardinalem.

Cum autem Petrus Bonzius Cardinalis ac Narbonensis Archiepiscopus per quemdam e suis Vicariis ad nuperas Alectensis Episcopi literas tandem responsum dedisset, eumque ut sententiam suam mutaret, hortaretur, Pavillonius hæc ad Cardinalem die octava Junii rescripsit:

„Post-

Sæc. XVII. A. C. 1676.

„Postquam omnia ad animum revo„cavi, & quidquid in utramque par„tem afferri, dicique poterat, accu„rate ac lente discussi; fateor, mihi „nihil ex omnibus, quæ afferebantur, „dignum occurrisse, quo ad mutandam „primam sententiam, meamque con„stitutionem revocandam moveri pos„sem. Igitur de canonica libertate non „meæ tantum, sed omnium hujus Pro„vinciæ Ecclesiarum, si ea, quæ in „præfata mea constitutione exposui, „vera sunt, satis hoc erit, ut omni„bus, qui modo judicio aliquo pollent, „nec partibus addicti sunt, non vera „tantum, sed & clarissima, & certis„sima esse, nec aliis rationibus opus „est, quam iis, quæ a Domino de „Marca ad preces Conventus Gallicani „Anno 1656. conscripta, ac memoriæ „commendata, quæque in libris de „concordia imperii, & sacerdotii fu„sius ab eodem producta sunt, adjuncta „dissertatione Domini Episcopi Monti„pessulani (quam in una sessionum e„jusdem conventus peroravit) aliisque „documentis, titulisque, quos inter „acta & annales Cleri Gallicani repe„rire est: In his omnibus hujus pro„vinciæ libertas & exemptio clarissime „apparet, non privilegiis, non Regum „favore & beneficio quæsita, sed na„turali,

„turali, innataque, ac canonica, ipsa- Sæc. XVII.
„que fundatione dicta libertate, hanc A.C. 1676.
„sibi adjunctam habuit, cum ad coro-
„nam Gallicam pervenit, eodemque
„fere tempore hanc ei Concilium Lug-
„dunense confirmavit, quo sub pœna
„excommunicationis omnibus quanta-
„cunque dignitate florentibus prohibi-
„tum est, ne Regaliam ad Ecclesias
„extenderent, hujus servitutis hacte-
„nus insuetas; neve Prælati, aliique
„gubernandis Ecclesiis admoti auxilio
„aut consilio eam promoverent, quin
„potius quantum pro virili sua parte
„possent, illi obniterentur; sed & Gal-
„liæ Reges christianissimi decretis Con-
„cilii Lugdunensis obsecuti, hanc ipsam
„libertatem intactam, illibatamque Ec-
„clesiis voluere. Nam Philippus pul-
„cher, quamvis jus Regaliæ pro iis
„Ecclesiis, in quibus hactenus usu re-
„ceptum fuerat, accerrime tueretur,
„ea tamen dato diplomate (cujus Au-
„tographum in Archiviis Ecclesiæ Me-
„tropolitanæ Narbonensis asservatur)
„hanc ipsam Ecclesiam gravare minime
„voluit; tantumque abest in hac libertatis
„suæ possessione quatuor fere sæculorum
„decursu, quæ a Concilio fluxere, tur-
„batam esse, ut potius quam plurimis
„Authenticis titulis, legitimisque do-
„cumentis confirmata & stabilita sit.

Sæc. XVII. A. C. 1676. „Ecce, Eminentiſſime Cardinalis, con„ſtitutionis a me editæ fundamenta. „Ea vero nihil aliud complectitur, quam „quæ a jure communi, concilioque „Oecumenico quadringentis jam fere an„nis tota Gallia recepto decreta ſunt. „Hoc cum animo reputarem, nunquam „difficultates & pericula, quæ ex hac „Regaliæ cauſſa conſecutura prævide„bam, tanti mihi viſa ſunt, ut remo„vere me ab incæptis deberent. Ex„plevi, quæ conſcientiæ meæ ac offi„cio paſtorali debui, cætera divinæ „providentiæ committo. Non ſum e„quidem rerum hujus mundi adeo igna„rus, ut non omnino occurrerit, quam „multa & gravia inſtarent mihi, ſi per„gerem Regiis mandatis obluctari, cæ„terum quoties Dei & juſtitiæ ac Ec„cleſiarum cauſſa agitur, nihil eſt tam „magnum, arduumque, quod morari „aut perterrere nos debeat, præſertim „cum non ego me periculis ac pugnæ „objecerim, ſed potius provocatus, „coactusque in aciem proceſſerim, nec „prius loqui cæperim, quam cum am„plius tacere non licuit, & tunc quo„que, cum loqui & repugnare neceſſi„tas fuit, id ſolum commiſi, ut ſacra„mentum fidelitatis non permiſerim in „acta publica referri; id enim ſi per„miſiſſem, hoc ipſo videbar in Regaliam „con-

„consentire. Cum vero ob neglectam „hanc solemnitatem Regaliam in hac „mea Ecclesia, cui quadraginta jam „annis præsueram, apertam esse con„tenderent, scripsi ad comitia Cleri ge„neralia, rogavique, ut in hoc Regaliæ „negotio caussam Ecclesiæ sustinerent, „ac Regi supplicarent; id enim ab aliis „Cleri conventibus semper hactenus ob„servatum esse, eodemque tempore ad „Eminentiam Vestram ac hujus Pro„vinciæ deputatos literas exaravi. Non „immoror equidem examinandis causs„sis, quæ Patres illius sacri senatus „promoverint, ut nec Rege admonito, „nec provisis remediis conventum ab„solverint, cum tamen ea caussa esset, „quæ præcipue ad Clerum spectaret. „Non ideo tamen minorem mihi cre„didi obligationem incumbere jura Ec„clesiæ meæ defendendæ, quin potius „tanto majorem eam esse censui, quanto „minus auxilii ab aliis sperarem, & „cum paulopost certior redditus essem, „quam plura ac præcipua Ecclesiæ ca„thedralis ac Diæcesis nostræ beneficia „titulo Regaliæ collata esse, consilium „tandem cepi, constitutionem meam „in publicum edendi, cum hoc unicum „remedium supereesset, quo libertatem „ejusdem Ecclesiæ tueri; turbasque, „quæ instare videbantur, avertere li-

Sæc. XVII. A. C. 1676.

Sæc. XVII. A. C. 1676.

„ceret. Scio objici mihi, quod etiam „Eminentia Vestra dignata est insinuare, „hanc caussam a Regis senatu in ju„dicio contradictorio præsentibus Cleri „deputatis judicatam esse, ipsumque „Clerum agnovisse, Regium tribunal, „seque illi submisisse, non ergo licere „amplius reclamare. Hæc oppositio „quam est speciosa, tam fundamento ac „soliditate caret. Nec enim in hac „caussa, si loqui proprie velimus, Re„gium forum Clerus agnovit, quippe „qui Henricum IV. imploravit, suas„que apud eum querelas deposuit ad„versus parlamenti Parisiensis An. 1608 „pronuntiatam sententiam, quam Ec„clesiæ libertatibus gravem, Regioque „Henrici edicto duos ante annos vul„gato, & cui parisiense Parlamentum „aliquamdiu repugnavit, contrariam „affirmabant, easdemque postea quere„las apud Ludovicum XIII. glorioss „memoriæ, ac Regnantis Ludovici Pa„trem repetiit; iisque ut ex publicis „Cleri documentis constat, manum „huic negotio, finemque per extraor„dinarios commissarios (inter quos „quamplures antistites) apponere de„stinaverat, feciſſetque, nisi mors de„stinata prævertisset. Lites ac conte„stationes, quæ postea coram senatu „Regio agitatæ sunt, vertebantur so„lum

„lum inter particulares Regaliſtas ex Sæc. XVII.
„una, promotosque ab Ordinariis ex A.C. 1676.
„altera partibus; non ideo tamen Cle-
„rus Gallicanus aut finem implorandi
„Regem fecit, aut libertatem Eccleſia-
„rum compromiſſo ſubmittere voluit,
„quam ſemper ut certam, nullique du-
„bio aut liti expoſitam agnovit. Pote-
„rant ergo ſententiæ a Regio Conſilio
„latæ, & quibus procuratores inter-
„venerant, privatorum negotia litesque
„finire; quippe cum de dubiis incertis-
„que cauſſis ageretur. Id vero, ut ad
„omnia indiſtincte negotia extendatur,
„etiam ad illa, quæ ſpiritualem Epi-
„ſcoporum Authoritatem, ac Eccleſia-
„rum immunitatem tangunt, quæque
„nullum prorſus dubium, aut litem
„patiuntur, enimvero indignum id eſſet,
„plenumque periculi. Nec vero procu-
„ratorum interventus obligare Epiſco-
„pos, eorumque Diæceſes potuit, cum
„in hujusmodi materiis nullam habeant
„deputati, imo ne ipſa quidem Cleri
„comitia, concludendi poteſtatem. Cauſ-
„ſa Regaliæ publica eſt, reſpicitque
„quinque aut ſex Eccleſiaſticas provin-
„cias, compluresque particulares Diæ-
„ceſes, agiturque de conſervandis Ec-
„cleſiæ non ſolum redditibus tempora-
„libus, ſed præſertim dignitatum, Ca-
„nonicatuum, aliorumque principalium

Sæc. XVII. A. C. 1676.

„beneficiorum collatione, quæ ſpiri-
„tuale ac Hierarchicum quoddam jus
„eſt, nec libertas aut poſſeſſio, qua Ec-
„cleſiæ hac in parte fruuntur, dubia
„aut incerta eſt, ſed certa, notoria ac
„omnino comperta; male ergo Eccleſiæ
„negotium geſſiſſent, ſi illud judicio
„foroque ſubmitterent Regii ſenatus;
„& ſi demus id factum eſſe, ſemper
„tamen Epiſcopis, quorum intereſt,
„poteſtas fuit reclamandi, revocandi
„que contra jus & Canones geſta. Cleri
„coram Regio tribunali nihil aliud præ-
„ſtare licuit, quam ut cauſſæ momenti
„principi exhiberet, ejusque contra Re-
„gios miniſtros libertati Eccleſiarum
„infeſtos opem invocaret, id quod præ-
„teritis etiam annis ab eodem Clero
„factitatum eſt. Quando contra Pari-
„ſienſis parlamenti ſententiam, Hen-
„rico IV. & Ludovico XIII. glorioſæ
„memoriæ Regibus ſupplicavit, intel-
„ligebat enim juribus & libertatibus
„Eccleſiæ quamplurimum detrahi, imo
„aliqua ratione ea deferi perdique, ſi
„cum certa & indubia eſſent, pro cer-
„tis & indeciſis haberi pateretur, ac
„cognitioni Regiorum miniſtrorum ſub-
„mitteret, qui alias, naturali quadam
„propenſione feruntur Regum jura ultra
„terminos proferendi, & tunc præſer-
„tim, cum non de Regis ſolum, ſed
„etiam

„etiam de ipsorummet commodo & „Authoritate agitur ut in præsenti Re- „galiæ causſa. Non ergo formalitates „aliquæ, quas dicunt in præsenti ne- „gotio obſervatas esſe, Episcopis opponi „possunt, quo minus reclamare, sua- „rumque Eccleſiarum jura sustinere de- „beant, præsertim cum Regiis miniſtris „jam solemne, usuque receptum sit, „ut quoties bellum Eccleſiis & earum „immunitatibus fecerint, semper spe- „ciem aliquam formamque justitiæ ob- „tenderint; quam si morari Episcopi „voluisſent, nunquam causſa Eccleſiæ „contra eos, qui opprimere eam nite- „bantur, defensa esſet. Imo rem at- „tente consiſderantibus palam est, hoc „unum ex eorum artificiis fuisſe, qui „Eccleſiis Regaliam imponere molie- „bantur; sensim enim, placideque plu- „res Procuratores, Prælatos & capitula „induxere, ut judicio se sisterent Regii „senatus, suæque libertatis titulos & „acta producerent, ac postea reclamare „volentibus opponerent, causſam hanc „jam examinatam, deciſamque in ju- „dicio contradictorio fuisſe; prævide- „bant enim, nisi hisce compendiis ute- „rentur, & aliquam justitiæ formam „præferrent, nunquam ad optatum fi- „nem perventuros, & hac ipsa justi- „tiæ specie Regis animum occuparunt,

Sæc. XVII. A.C. 1676.

Sæc. XVII. A. C. 1676.

„effeceruntque, ut in ſuas partes tran„ſiret; nec lucrari alia ratione eum „poterant, quippe æqui juſtique aman„tem, ac etiam cum de ipſius commo„dis agitur, earum regularum, quæ „ſemel conſtitutæ ſunt, obſervantem. „Sed nec contenti in iis, quæ ad for„mam modumque pertinent, Regi im„ponere, id multo magis quoad ſub„ſtantiam ipſam fecere; ſuggeſſerunt „enim Majeſtati ſuæ, Regaliam jus eſſe „Gallicæ coronæ coævum, eique ne„ceſſario annexum, ac natura ſua uni„verſale, ac uniforme, totumque Re„gnum complecti, quæ omnia plane „nova dogmata ſunt, recensque inducta, „ac hiſtoriæ teſtimoniis, œcumenici „Concilii toto Regno recepti deciſio„nibus novis antiquisque Regum edictis, „Authenticis cameræ Pariſienſis docu„mentis, Parlamentorum ab aliquot „jam ſæculis decretis, ac denique Au„thorum, qui de hoc argumento ſcri„pſere, quique inter præcipuos Sena„tores Regisque miniſtros numeraban„tur, ſententiis ac Doctrinæ contraria. „Præterea in hoc ipſo, quod nobis ob„jiciunt, Regii conſilii judicio Præla„tos & capitula ad producendos titu„los & alia ſuæ exemptionis documenta „compulerunt, perinde ac ſi privatis „privilegiis ac contractibus (quemad„modum

„modum aliæ quædam Ecclesiæ Re- Sæc. XVII.
„galiæ olim subjectæ, & in Provinciis A.C. 1676.
„sitæ huic oneri assuetis) libertatem
„suam debeant, cum tamen ea potius
„ex natura Ecclesiasticorum beneficio-
„rum, non aliunde proveniat, nec
„proinde alio titulo aut probatione,
„quam naturalis suæ possessionis indi-
„geat. Has vero Ecclesias, postquam
„in earum classem redegerunt, quæ
„particulari titulo a Regalia exemptæ
„sunt, continuo adjecerunt, eas nihilo-
„minus Regaliæ subjectas esse, nec de-
„fendi posse continua, & immemoriali
„possessione, quippe jus Ragaliæ adeo
„coronæ annexum esse, ut nec alie-
„nari, nec præscribi possit: qua in ratio-
„cinatione illud ipsum supponunt, quod
„probari, non supponi debuit; si enim
„jus Regaliæ nec alienari, nec præscribi
„potuit, ergo jus Regaliæ jam consti-
„tutum, & stabilitum esse oportuit, id
„vero probari debuit, cum in hoc ipso
„tota lis & cardo hujus quæstionis ver-
„tatur. Hæc si explicata Regi fuissent,
„nostrarumque Ecclesiarum jura & li-
„bertas, uti par erat exposita, nimium
„haberet ille æquitatis, ut unquam
„pati posset libertatem & prærogativam
„Ecclesiis adimi, quibus a prima fun-
„datione fruebantur, quasque alii re-
„tro Reges intactas semper, illibatas-

Sæc. XVII. A. C. 1676.

„que voluerunt. Id ergo unum super-
„eſt, ut Regi fideliter res tota, ejusque
„fundamenta, & rationes uti ſe habent,
„ante oculos ponantur, nec vero aptior
„alius eſt, qui præſtare id poſſit, quam
„Eminentia Veſtra; character quippe
„& dignitas Metropolitani, ac præſen-
„tim gratia, qua apud Regiam Majes-
„ſtatem floret, Eminentiæ Veſtræ ante
„alios id præſtabunt, ut vid. & loqui
„de hac cauſſa libere audeat, & a Prin-
„cipe libenter grateque audiatur. Dig-
„nata eſt jam aliquoties Eminentia Ve-
„ſtra mihi ſignificare, gratum ſibi ac-
„ceptumque fore, ſi cum neceſſaria
„aliqua occurrent, non ommitterem
„eam ſubmonere; at vero nihil magis
„neceſſarium, majorisque momenti
„occurrit, quam quod præſens occaſio
„monendum offert. Libertas noſtra-
„rum Eccleſiarum, qua immunes a
„Regalia conſtituuntur, depoſitum
„quoddam eſt fidei Epiſcoporum com-
„miſſum, nobisque obligatio incumbit
„integrum illud intactumque Chriſto
„Jeſu ſupremo Eccleſiarum paſtori re-
„ſtituendi. Ego ea jam ætate ſum,
„ut reddendis villicationis meæ ratio-
„nibus vicinum me ſentiam, nec aliud
„magis conſcientiam meam prægrava-
„verit, quam ſi contra officii mei debi-
„tum, apertamque veritatem jura ac
„liber-

„libertates Ecclesiæ meæ prodam. Nec „ego sum solus, cui hæc causſa tan- „topere cordi ac curæ sit; nam Emi- „nentiam Vestram non latet, quid „plerique Episcoporum sentiant, & „quam aperte, dum occasio se offert, „in hac causſa loquantur. Compertum „quoque mihi est, nonnullos Episco- „porum scriptis protestatos esse, eas- „que protestationes in Archivia suarum „Diæceseon condidisse, ut hac saltem „ratione suarum Ecclesiarum juribus „consulerent. Me quod attinet, Deum „enixe & ex intimo cordis precabor, „ut quæ ad majorem sui nominis glo- „riam, Ecclesiæ utilitatem ac con- „scientiæ quietem faciunt, Eminentiæ „Vestræ inspirare dignetur; ipsa inte- „rim dignabitur, eodem ut hactenus, „affectu & benevolentia me prosequi, „interim reverentiæ ac Venerationis „plenus sum & ero semper.„ Sæc. XVII. A.C. 1676.

§. XXXIII.

Alectensis rationes Ludovico Regi expositæ.

Cum autem Pavillonius Alectensis Episcopus haud temere vereretur, ne Franciæ Rex a suis Ministris, qui Regaliæ per totum Regnum extendendæ auctores erant, incitatus totam indigna- *Palat. in vita Innocetii XI. pag. 32.*

Sæc. XVII. A. C. 1676.

dignationis molem præcipue in ipſum effunderet, eoquod is anno priori mandatum ſeu Conſtitutionem contra Regaliſtas edidiſſet, ſimulque cenſuris, eos ab invadendis Eccleſiarum ſuarum beneficiis deterruiſſet, hinc die vigeſima octava Junii ſuam agendi rationem vindicaturus, ad Regem hæc perſcripſit:

„Poſteaquam eo res devenit, ut ſu„per Regaliæ negotio decretum emit„tere cogerer, illudque jam vulgatum „ad aures Majeſtatis pervenerit, dubi„tare non licet, Majeſtatem veſtram „æqui bonique conſulturam, ſi, qua „par eſt, libertate ea in medium pro„tulero, quæ huic materiæ elucidandæ „ſervire poterunt „

„Enimvero in hac Regaliæ cauſſa „Eccleſiæ meæ, totiusque Narbonen„ſis Provinciæ (quæ nunquam huic „ſervituti ſubjecta fuit) præcipuum jus „vertitur, idque non Regio Privilegio „conceſſum ſed naturali libertate, ſa„crisque canonibus nixum, & ipſi Ec„cleſiarum fundationi congenitum, „quodque ſub primo, ſecundoque Re„gum Francorum ſtemmate Eccleſiis „adhæſit, & tunc etiam, cum ea Pro„vincia ſuis, propriisque Principibus „ſubderetur; eandemque libertatem „retinuit Ludovico IX. rerum potito,

„con-

„confectoque celebri illo de investuris Sæc. XVII.
„certamine, quod quinquaginta & am- A. C. 1676.
„plius annos Ecclesiam juxta, impe-
„riumque collisit; & dum illud præ-
„sertim flagraret, insinuari paulatim
„Regalia cæpit, vicinasque Parisiis Ec-
„clesias corripere, eas præcipue, in
„quibus non tam legibus, quam con-
„suetudine, usuque præscripto viveba-
„tur; nec tamen Ludovicus sanctus
„Ecclesiarum Septimaniæ libertatem
„hac in re lædi passus est, Rex vide-
„licet, ut vitæ illius scriptores memo-
„rant, Ecclesiæ immunitatum obser-
„vantissimus. Eadem Philippo Audaci
„Ludovici filio cura & studium fuit, sub
„cujus imperio, ejusque Legatis co-
„ram, in Lugdunensi Concilio, solemni
„decreto sancitum, vetitumque est,
„ne quis Regaliam iis Ecclesiis inferre
„auderet, quæ hactenus liberæ, exem-
„ptæque fuissent, præceptumque Ec-
„clesiarum sacerdotibus, aut Regaliam
„proferre conantibus omni studio, vi-
„ribusque obniterentur. Hoc Lugdu-
„nensis Concilii decretum receptum in
„hoc regno esse, observatumque Maje-
„stas Vestra haud ignorat; illique Re-
„gia Authoritate faciendo Philippi Re-
„gis, aliorumque ejus successorum di-
„plomata, & edicta accessere; quippe
„Galliæ Reges contenti tunc temporis
„erant

Sæc. XVII. A. C. 1676.

„erant iis locis privilegio Regaliæ frui „ubi hactenus usu recepta fuerat; alii „vero abstinebant hujus servitutis ex„pertibus. Et ipse quoque Philippus „pulcher, quamvis acerrime obstitisset „Bonifacio VIII. Regaliam evertere fe„stinanti, intra tamen terminos stetit a „Majoribus suis observatos, imo liber„tatem hujus Ecclesiæ Narbonensis ipse „datis patentibus literis, quarum Au„tographa in ejusdem Ecclesiæ Archi„viis detinentur, agnovit, approbavit„que. Ab eo vero tempore usque ad „Majestatis Vestræ imperium id sem„per observatum est, videlicet ut cum „dubitaretur, an aliquæ Ecclesiæ sub„jacerent Regaliæ, an vero liberæ „essent, ad consuetudinem velut ad „Lydium lapidem respiceretur. Et de„nique ut difficultatibus indies emer„gentibus occurri posset, designatio „quædam in modum edicti, aut Regiæ „constitutionis prodita est, quæ omnes „Ecclesias subjectas, liberasque com„plectebatur; inter liberas vero ultimo „illius constitutionis articulo Septima„niæ Ecclesias videre est. Eandem „Regulam Carolus VI. Carolus VII. „Ludovicus XI. & Ludovicus XII. Fran„corum Reges & Majestatis Vestræ an„tecessores secuti sunt, qui omnes non „ex aliis Provinciis aut diœcesibus Re„galiæ

Sæc. XVII. A. C. 1676.

„galiæ jus vendicare ſibi audebant, „quam ubi antiqua conſuetudine jus „illuc inoleverat. Imo Ludovicus XII. „(cui ob inſignem in ſuos Clementiam, „juſtitiamque Patris Patriæ cognomen„tum acceſſit) Miniſtris ſuis ſub pœna „ſacrilegii prohibuit, ne fructus Archi„epiſcopatuum, Epiſcopatuum, alia„rumque Eccleſiarum occuparent, in „quibus Regaliæ locus non eſſet.„

„Pariſienſe quoque parlamentum in „ſuis Senatus-Conſultis ſeu Arreſtis „jam ſupra trecentos annos hac ipſa „moderatione uſum eſt, omnesque Au„thores, quotquot de hac materia „ſcripſere, quamvis Coronæ Miniſtri, ac „præcipuis in ſenatu officiis fungeren„tur, id ſemper pro maxima certoque „axiomate tradidere, videlicet; Rega„liam non eſſe jus aliquod univerſale, „totoque Regno extenſum, ſed intra „certos limites, numerumque Eccleſia„rum coerceri, quarum aliquæ exem„ptæ ſunt, præſertim vero Provincia „Narbonenſis, quæ jam a Concilii „Lugdunenſis temporibus intactæ per„durarunt, illibatæque, & antiquæ li„bertati relictæ.„

„Hæc ſunt ſtrictim momenta ratio„nesque, quibus Eccleſiæ meæ alia„rumque iſtarum provinciarum liber„tas innititur, quæque mihi animus

„fuit

Sæc. XVII. A. C. 1676.

„fuit Majeſtati Veſtræ ſuggerere; ex„plicavitque jam dudum in celebri li„bro de concordia Regni & ſacerdotii „(ubi libertates & jura Gallicanæ Ec„cleſiæ eruditiſſime vindicantur) D. de „Marca, cujus virtutem Majeſtas Ve„ſtra amavit una ſuſpexitque; & auſim „Majeſtati Veſtræ affirmare, quæ ab „hoc præſtantiſſimo Antiſtite eo in libro „de Regalia diſputantur, talia eſſe, „tamque compertæ veritatis, ut cui „vacaverit ea cum aliqua cura evolvere, „de Eccleſiarum noſtrarum libertate „dubitare amplius non poſſit.„

„Hæc cum mecum perpendo, cogor „omnino credere, nunquam Maje„ſtati Veſtræ explicatum oſtenſumque „fuiſſe, quibus momentis hæc cauſſa „niteretur. Imo potius Majeſtati Veſtræ „inſinuatum, quod ex nupera ejus decla„tione apparuit, Regaliam jus eſſe „coronæ innexum atque coævum, ideo„que natura ſua æqualis toto Regno, „ſimilisque conditionis. Quæ tamen „aliena omnino ſunt ab rei hiſtoria, „Conciliique Lugdunenſis decretis: ab „antiquis, novisque Regum Conſtitu„tionibus, & Parlamentorum Arreſtis, „omniumque Authorum placitis, qui „de hac materia ſcripſere; ut mirum „omnino ſit, Majeſtatis Veſtræ Miniſtros „ex principiis adeo falſis Eccleſiarum „noſtra-

„noſtrarum libertatem convellere ag- Sæc. XVII.
„greſſos eſſe.„ A. C. 1676.

„Iisdem nec melioribus fundamentis „permoti ſunt, ut in ultima inſtantia, „quæ in Regio Majeſtatis Veſtræ Se- „natu agitata eſt, Epiſcopis, & Capi- „tulis hujus Provinciæ neceſſitatem im- „ponerent expromendi, proferendique „titulos ſuæ a Regalia exemptionis, „perinde ac ſi iſta privilegiis, indultis- „que Principum aut contractibus quæ- „ſita eſſet, & non potius naturali ac „Canonica, & in hunc usque diem „producta libertate niteretur. Quo ar- „tificio palam eſt, voluiſſe eas Eccle- „ſias ſua natura liberas cum iis con- „fundere, quæ hanc libertatem titulo „& ratione aliqua particulari adeptæ „ſunt, ut deinde inferrent, nulla poſ- „ſeſſione, nullaque præſcriptione quan- „tumvis longiſſima, & memoriam ex- „cedente, excuti jugum Regaliæ po- „tuiſſe, quippe juris nec alienabilis nec „præſcriptibilis; qua in re nemo non „videt, eos id ſupponere, quod ma- „xime in quæſtione verſatur, proban- „dumque, non ſupponendum erat, „prius enim oſtendi oportuit ſubſtitiſſe, „agnitumque jus Regaliæ, quam nec „alienari, nec præſcribi poſſe. Imo ne- „quidem contra eas Eccleſias hæc ra- „tio procedit, quæ a Regalia Principis

Sæc. XVII. A. C. 1676.

„Privilegio liberatæ ſunt, ut videlicet „ſpoliari ea libertate poſſint, qua tot „annorum decurſu potiuntur; ſi enim „nulla ratio, nulla æquitas permittit „privilegia civitatibus ſubditisque con„ceſſa, & pacto firmata infringi, quanto „minus infringi poterunt Eccleſiis con„ceſſa, præſertim cum iis privilegiis „id tantum agatur, ut antiquæ & na„turali libertati Eccleſiæ reddantur. Id „plane Majeſtas Veſtra agnovit, quan„do paucis retro annis prohibuit, ne „Eccleſiæ Atrebatenſis exemptioni, quæ „in his ipſis terminis verſabatur, quid„quam detraheretur; palam ergo eſt, „Majeſtatem Veſtram, ſi veritatem „docta fuiſſet, multo minus id circa „Eccleſias permiſſuram, quæ tota re„tro antiquitate, & tam multis Regum „edictis ac diplomatibus libertate frue„bantur. Jam vero Majeſtatis Veſtræ „Aures ejusque religionem plane de„ceperunt, idque non tantum ex ea „parte, quæ ſubſtantiam, ſed etiam, „quæ modum ſpectat, hanc cauſſam in „judicio diſceptandi; eam quippe Maje„ſtatis Veſtræ Senatui obtulere, ſenten„tiam illic, legesque accepturam, id„que obtentu quarumdam contentio„num, quæ inter Regaliſtas vertebantur, legitimosque beneficiorum poſſeſ„ſores. At vero non eſt hæc cauſſa, „quam

„quam ex communibus Regii Conſilii Sæc. XVII.
„regulis metiri oporteat, nec Clerus in A. C. 1676.
„eo ſenatu aut actoris, aut rei partes,
„ſed ſupplicantis tantum induerat, ut
„videlicet placeret Majeſtati Veſtræ,
„ſuis miniſtris prohibere, ne porro Ec-
„cleſias divexarent Regaliæ immunes:
„Hanc quoque viam ſub Henrico magno
„item Clerus inſtiterat, quando por-
„recto Principi libello, Parlamenti Pa-
„riſienſis Arreſto, quod Anno 1606.
„vulgatum fuit, adverſati ſunt: quere-
„bantur enim illo non libertatem tan-
„tum Eccleſiarum, ſed etiam Regium
„edictum duobus ante annis emiſſum,
„& cui ſubſcribere Parlamentum recu-
„ſaverat, oppugnari, perrexitque Cle-
„rus Patrem Majeſtatis Veſtræ iisdem
„querelis pulſare, a quo Anno 1629.
„declaratio prodiit, qua profitebatur,
„nolle ſe Regalia frui, niſi intra limi-
„tes, uſumque elapſorum retro anno-
„rum, hoc eſt juxta Henrici IV. edictum;
„nec illud jus ad loca proferre hujus
„ſervitutis hactenus expertia, id quod
„Principis juſſu Cleri deputatis a Gal-
„liæ Cancellario D. de Marillac expoſi-
„tum eſt. Sperabatque jam Clerus a
„tam pio juſtoque Principe decretoriam
„tandem, ultimamque ſententiam, quæ-
„que pacem juxta & libertatem Eccle-
„ſiis ſanciret Regaliæ immunibus; ſed

Sæc. XVII. A C. 1676. „quæ tam glorioſe Rex Chriſtianiſſimus „animo conceperat, mors intercepit.„

„Hæc & alia plura, ſi Majeſtati Ve„ſtræ, qua oportuit integritate expoſita „eſſent, quid aliud ab ejus æquitate & „clementia exſpectari potuit, quam ut „tam antiquam, & Eccleſiis coævam „libertatem, atque a Regibus prædeceſſoribus toties defenſam ipſa quo„que conſervatam vellet, illibatamque? „& quis dubitet, non eam id acturam, „ut quod jam fecerat Ludovicus juſtus, „edicto Magni Henrici inhæreret potius, „quam Parlamenti Pariſienſis Arreſto, „omnibus retro Principum edictis, „quadringentorumque annorum Juris„prudentiæ plane adverſanti.„

„Enimvero omnibus hiſce rationi„bus adductus ſum, ut crederem, nihil „contra ejus voluntatem, rectasque in„tentiones facturum me eſſe, ſi ea ſo„lemnitate abſtinerem, qua juramen„tum fidelitatis in acta publica referre „jubebamur; & cum poſtea hanc ipſam „omiſſionem cauſſarentur Miniſtri Regii, „juberentque in Eccleſia mea velut va„cante (cum tamen quadraginta fere „annis illi præſediſſem) Regaliam ape„riri; fateor Majeſtati Veſtræ, in eam „me conjectum eſſe neceſſitatem, ut „cogerer, quantum vires meæ ferrent, „Eccleſiam tueri, ejusque juribus pro„pugnan-

„pugnandis iis mediis experiri, quæ „sacri Canones suppeditabant; quid „enim aliud poteram, nisi partibus „meis deesse vellem? præsertim cum „averti alias non possent ingentes illæ „turbæ, rerumque confusio, quam be„neficiorum provisiones obtentu Rega„liæ, dolisque expressæ Ecclesiæ meæ „inferebant, legitimis, quietisque, & „tot annorum possessoribus expulsis. Id „vero cum egi, palam profiteor, nihil „aliud a me factum spectatumque esse, „quam ut Ecclesiæ legibus decretisque „oecumenici Concilii tota Gallia re„cepti, cultique, & quatuor Sæculorum „observantiæ parerem. Quodsi alii „Episcopi nihil simile moliti sunt, non „id fuit, quod in hac caussa Regaliæ „aliter, quam ego, sentirent; imo ubi „se occasio obtulit, satis suam mentem „prodidere, ac etiam scriptis libellis „contra Regaliæ extensionem protestati „sunt, eosque inter Ecclesiarum sua„rum documenta recondi voluerunt, „testes aliquando futuros impugnatæ „ac frustra defensæ libertatis. Mihi e„quidem conscientiæ meæ stimulos sen„tiendi parum id esse videbatur, nec „aliud supereſſe medium credebam, „quo Canonicæ cadentique Ecclesiæ „meæ libertati subvenirem, quam ut „nuperum decretum conciperem, vul-

Sæc. XVII. A. C. 1676.

Sæc. XVII. A. C. 1676.

„garemque, ſicque jura proventusque „temporales Eccleſiæ meæ, qua licuit, „ratione tuerer, multoque magis, ut „collationibus beneficiorum conſulerem „quæ plane effectus ſunt ſpiritualis, & „Hierarchicæ poteſtatis.„

„Cum Apoſtolus Paulus Judæorum „Regi aſſiſteret, & pro fidei ac Evan„gelii veritate inter catenas cauſſam „ſuam peroraret, non potuit imperare „ſibi, quin in illas voces prorumperet „Apoſtolici ſpiritus, ſanctæque Liber„tatis plenas: *O Rex non credis Prophe„tis?* Scio quia credis. Placeat Maje„ſtati Veſtræ mihi quoque Epiſcoporum „hujus Gallici Regni minimo, ſed Chri„ſtianiſſimum Regem alloquenti, eas„dem voces permittere, clementique „animo ferre, ſi dicam: Non ergo „credit Majeſtas Veſtra Authoritati Ec„cleſiæ in Oecumenico Concilio col„lectæ? Scio, quia credit.

„Scio enim, quod primogenitum „Eccleſiæ, ſacrumque Canonum Pro„tectorem ſe compellari glorietur: Scio, „quod ſolemni ſacramento, cum Re„gio diademate cingeretur, promiſe„rit, ſe Eccleſiam, ejusque Miniſtros „eorumque privilegia atque immuni„tates conſervaturam &c. Ignoſcat ergo „Majeſtas veſtra hanc libertatem Epi„ſcopo annis gravi, & tanto jam tem„pore

„pore Paſtorales curas ſuſtinenti, qui- Sæc. XVII.
„que religioni ſibi & conſcientiæ om- A. C. 1676.
„nino duceret, ſilentium tenere in tanti
„momenti negotio &c.

§. XXXIV.

Excommunicationis comminatio Gaſtoni ab Alectenſi Epiſcopo intentata.

Sub idem tempus Joannes Petrus Gaſton de Foix Coutracenſis Diæceſis Presbyter Decanatum, necnon Alectenſis Eccleſiæ Cathedralis Canonicatum, vivente adhuc Petro Pommiero ejusdem Eccleſiæ Decano vi regaliarum a Regiis Miniſtris impetraverat, re autem comperta Alectenſis Epiſcopus adverſus hanc uſurpationem die quinta Maij hoc anno mandatum promulgavit, illudque præfato Gaſtoni legitime inſinuari fecit, prohibens, ne ſe beneficiis præfatæ Diæceſis, obtentu Regaliæ, ingerere auderet, interminata anathematis pœna ipſo facto incurrenda. Verum Gaſto inſuperhabito hoc mandato, ſe in hujus beneficii poſſeſſionem ingeſſit, horisque Canonicis ſub Decani qualitate ac charactere interfuit, declarans, ſe deinceps omnes hujus beneficii functiones peracturum. Ea re ſummopere offenſus Epiſcopus,

Sæc. XVII. A. C. 1676.

priusquam Gaſtonem excommunica
tum declararet, ex juris præſcripti
ad obtemperandum die decima ſeptim
Octobris admonuit, transmiſſo ſequen
mandato: „Cum Joannes Petrus Gaſto
„de Foix &c. ſaluberrimas exhortatio
„nes noſtras neglexit, quibus, dum
„heri nos conveniret, in ſpiritu leni
„tatis & charitatis delinire eum cona
„ſumus. Id autem, cum non ſolum i
„Eccleſiæ contemptum cedat, verum
„etiam ſacrorum Canonum decretis
„receptisque in hoc regno legibus ad
„verſetur, quibus ſancitum eſt, nemi
„nem ſolius Regaliæ titulo, ſuis ben
„ficiis, quibus pacifice fruebatur, ſpo
„liari poſſe, niſi prius coram legitimo
„judice conventum, damnatumque,
„adeo ut hujusmodi violentis conati
„bus non ſolum jura libertatesque Ec
„cleſiæ noſtræ peſſumdentur, ac cen
„ſuræ in Lugdunenſi Concilio ſuper
„hac re fulminatæ ludibrio habeantur
„(cujus quidem Concilii decreta de
„clarata ſolum nupero mandato a No
„bis ſunt, ac præſenti caſui applicata
„verum etiam ut diximus, legibus i
„noſtro Regno receptis, obſervatisqu
„injuria fiat. Has, inquam ob cauſſas,
„utque mandato noſtro, decretoque
„Concilii Lugdunenſis, cujus initium
„eſt: *Generalę Conſtitutione;* ſatisfiat,
„moni-

„monitiones canonicas contra ſæpe- Sæc. XVII.
„dictum D. de Foix expediri jubemus; A.C. 1676.
„eique virtute earumdem monitionum,
„ne ſe præfato ingerat beneficio, ſed
„Decretis Concilii Lugdunenſis, noſtro-
„que nupero mandato primum obtem-
„peret, ſerio injungimus, ſi vero obtem-
„perare neglexerit, declaramus, eum
„publice fore denuntiandum atque ex-
„communicandum; imo excommuni-
„cationem a Lugdunenſi Concilio, no-
„ſtroque mandato impoſitam, ipſo facto
„incurriſſe. Quæ quidem monitiones
„de tertia in tertiam diem eidem inſi-
„nuabuntur, ita videlicet, ut præſen-
„tes noſtræ, poſtquam ei ſignificatæ
„fuerint, locum primarum monitionum
„obtineant. Injungimus etiam primo
„presbytero, aut Clerico tonſura in-
„ſignito, quidquid ad inſinuationem
„aut executionem præſentis hujus no-
„ſtri mandati neceſſarium fuerit, dili-
„genter, atque incunctanter expediat.„

Ut autem Epiſcopus æmulorum criminationes, ac ſiniſtras eorum interpretationes, quas probe proſpexerat, a Regis animo ſubmoveret, ad eundem die vigeſima ejusdem Menſis hæc perſcripſit: „Vereor equidem, ne Maje-
„ſtatem Veſtram importune moleſteque
„conveniam, tamen cohiberi non poſ-
„ſum, ut non omnium reddam certio-

Sæc. XVII. A. C. 1676.

„rem, quæ contra quemdam Eccleſia
„ſticum Decanatum, ejusque officia
„Eccleſia noſtra cathedrali captanter
„me neceſſitas coegit experiri. Et ver
„tantum mihi audeo de clementia
„æquitate Majeſtatis Veſtræ pollicer
„ut perſuaſum habeam, eam potius
„fidem præſtituram, quæ in Majeſtat
„Veſtræ ſinum pari libertate ac Reve
„rentia effundam, quam illorum voc
„bus, qui non omittent, me redde
„ſuſpectum Majeſtati Veſtræ, measq
„actiones in pejus interpretari. Na
„rabunt illi, mandatum a me prodiiſſ
„quo, non obſtante Regii ſenatus D
„creto, Eccleſiaſticum illum ſubmov
„bam, commonebamque, ne Regi
„præceptis acquieſceret; cumque pe
„ſuaderi a me non poſſet, ut cæpt
„abſiſteret, aliud mandatum ſecutu
„eſſe, quo ex Diſciplinæ Eccleſiaſtic
„legibus premi illum, arcerique jub
„bam. At vero ſi, quod ſupplex d
„miſſusque, ac qua poſſum Reverent
„expoſco, Majeſtati Veſtræ placue
„hanc cauſſam examinare, fatebit
„ipſa, id a me tantum factum eſſ
„quod fieri omnino oportuit. Nondu
„exciderit Majeſtati Veſtræ, me ja
„ſemel datis ad eandem literis, quib
„rationibus jura & libertates Eccleſ
„meæ contra Regaliam munirentur ſu
„geſſiſſ

„gessisse, ne ipsa, si modo dignata fue- Sæc. XVII.
„rit, animum ad ea advertere, inficias A. C. 1676.
„iverit, aut Ecclesiam meam a me prodi
„debuisse, aut ejus libertati tuendæ,
„nihil, quod modo in viribus meis
„esset, intentatum relinqui. Quid enim
„aliud poteram, quam ut Ecclesiæ pa-
„rerem, ejusque me legibus dederem?
„At illa in Concilio generali, quid in
„hisce angustiis agerem, quemque por-
„tum subirem, jam facem præluxerat.
„Testor veritatem, me nihil aliud e-
„gisse, quam ut Ecclesiæ mandata exe-
„querer, neque sive me filium, sive Mi-
„nistrum Ecclesiæ cogitarem, parendi
„necessitate solvi potuisse. Et hoc ipsum
„est illud, quo me angi vehementer
„contestor, in eam videlicet me ad-
„ductum necessitatem, ut videri possem,
„Majestatis Vestræ mandatis obluctari,
„& tamen nemo illam demissius vene-
„ratur; & cui libuerit, actiones meas
„in hac caussa metiri, fateri cogetur,
„nihil a me magis minusque peractum
„esse, quam necessitas urgeret, ac re-
„media morbo aptasse, nec prius ad
„acerba, pœnasque Ecclesiæ deven-
„tum, quam spe omni consumpta, &
„cum mitiora non proficerent. Nihil
„aliorum consiliis, nihil exterorum sug-
„gestionibus debeo; & si quidem Ma-
„jestati Vestræ placeat, hoc culpæ ad-

„scri-

Sæc. XVII. A. C. 1676.

„scribere, totum id crimen meum est
„sine complice, sine Magistro deliqui
„nec ullum admisi erroris socium. Eg
„hanc caussam intime, lenteque discus
„cum videlicet eam cognoscendi m
„necessitas & officium premeret. Eg
„illam omni studio expendi: ego no
„cursim, nec obiter libavi, sed mult
„cum cura moraque, non mecum tan
„tum, sed etiam cum ipso Deo co
„tuli, ejusque gratiam ac lumen, t
„forte errore aliquo abriperer, demis
„imploravi. Nec vero in hoc stadiu
„tanti sudoris ac pulveris plenum
„liam ob caussam decurri, quam quo
„persuasum haberem, nisi id agerem
„præcipuis mei muneris partibus de
„futurum; atque hæc opinio nunquar
„deleri ex animo meo potuit, imo sem
„per invaluit. Cum enim gravissim
„morbo ultimis annis conflictarer, me
„que jam morti accingerem, vehemen
„ter animum meum ea cogitatio pulsar
„cæpit, qua tangi me, promoverique
„sentiebam, ut ultimos hujus vitæ mei
„annos, ac pauca, quæ supererar
„momenta, Deo unice adjicerem, in
„pigreque officio meo perfungerer a
„præcipue in caussa Regaliæ, qua im
„plicatum me cernebam, novum fide
„litatis exemplum post me relinque
„rem. Et quia caussæ rationesque
„que

„quæ animum meum primo imbuerunt, Sæc. XVII.
„semper eædem, ac immutatæ per- A.C. 1676.
„sistunt, fieri quoque non potest, ut
„propositum mutem, aliamque viam
„insistam. Recordetur Majestas Vestra,
„me in ea ætate versari, qua nihil a-
„liud quam vicinam mortem redden-
„dasque Deo rationes cogitare jam lu-
„bet. Infelicissimus ergo & miserrimus
„fuerim, si, ut quiete ac malacia fruar
„brevissimi temporis, conscientiæ meæ
„vim faciam, ac stimulis, quibus agi
„me sentio, lubens prudensque obnitar,
„periturus videlicet momenti amore.
„Id vero, si agam, fateor, me hac una
„culpa indignum eo gradu ac digni-
„tate reddi, in quam me Deus pro-
„vexit, nullamque mihi amplius fidu-
„ciam fore pro Majestatis Vestræ, ejus-
„que Regiæ familiæ sospitate cælestem
„gratiam implorandi. Equidem per-
„suasum semper habui, neminem Prin-
„cipi suo fidelem fore, qui Deo infide-
„lis esset, eamque semper regulam ob-
„servandam duxi, quam ab Apostolo
„hisce verbis consignatam didiceram,
„videlicet: Deum time, & Regem
„honora. „

§. XXXV.

Sæc. XVII. A. C. 1676.

§. XXXV.

Bellum in Belgio & ad Rhenum continuatum.

Theatr. Europ. t. 11. *Godfrid hist. Chron. l.* 9. *tom.* 3.

Hic annus non tam præliis ac victoriis, quam promiscuis ditionum vastationibus atque incendiis insignis erat; Galli enim in Bipontinum Ducatum irrumpentes, Palatinatum immensis pecuniarum exactionibus exhauserunt, ac Bruchsalium Spirensis Episcopi urbem, necnon Tabernas Montanas post numeratam ingentem auri vim, qua Cives incendii calamitatem redemerant, funditus exussere, pluribusque aliis urbibus primo direptis, ac postea incensis, Leodiensem arcem solo æquarunt: alii ex Philippopolitano propugnaculo identidem erumpentes, totam late regionem continenti incendio fœde devastarunt, atque inter alios Monclassius Alsatiæ Gubernator & Brossius Tribunus cum duorum millium agmine faces ubique circumferebant. His obviam processit Schulzius Cæsaris Tribunus, qui iterata clade protritis potissimam prædæ partem eripuit, atque ambos hosce peritissimos incendiorum Magistros captos in Neostadiensem custodiam abduxit. Sub idem tempus Wertmüllerus interim cum Cæsareo mili-

milite Philippopolin cinxit, donec Hermanus Badenſis Dux Gallis multiplici ſtrage fuſis, ac trucidato Hamiltone eorum Ductore, Lucenburgicum Ducem, qui obſeſſæ urbi ſuppetias ferre feſtinabat, repuliſſet: tum vero Carolus V. Lotharingiæ Dux Cæſareis copiis adjutus, poſt trimeſtrem obſidionem die octava Septembris munitiſſimam hanc urbem deditione cepit: Magis ſecundo Marte Galli pugnabant in Belgio, ubi feſtinata armorum felicitate Condatum, Buchainium & Ariam ſuæ poteſtatis fecere, atque in finibus Burgundiæ Mompelgradium ad deditionem compulerunt: Obtendebat quidem Franciæ Rex, ſe hujus ditionis Protectorem eſſe, atque illam eo duntaxat nomine occupaſſe, ne in Cæſareorum manus deveniret, ejus tamen milites præſente adhuc Wirtenbergico Duce, cui Urbs parebat, contra datam fidem omnia cubicula perſcrutati, urbem diripuerunt, civesque variis moleſtiis excruciantes, in eorum conſpectu uxores & filias pudenda inhumanitate vitiarunt: Interim etiam fœderati Principes, Brandeburgicus, Monaſterienſis, & Brunsvicenſis Sueco Caroloburgum & Stadam eripiunt, atque inter eos Brandeburgus Anclamum & Demminum aliasque Pomeraniæ urbes occu-

Sæc. XVII. A. C. 1676.

Sæc. XVII. A. C. 1676.

occupat, Suecosque a Wolgasti obsidione repellit, Monasterienſis vero Frisiam Orientalem depopulatur.

§. XXXVI.

Incassum pax a summo Pontifice & Cæsare agitata.

Wagner vit. Leopold. l 6. Hode Hist. Louis XIV. lib. 37.

Dum tota ferme Europa rapinis, cædibus, hostilibusque incendiis coluxerat, Imperator Ratisbonæ pacem maturare satagebat, ac Principum Legatis deliberandum proposuit, an non timendum esset, ne Franciæ Rex Imperii Deputatos a Neomagiensi Conventu excluderet. Sub idem tempus die decima septima Junii Bevilaqua Apostolicus Papæ Nuntius, & die quarta Julii Angliæ Regis Orator Ratisbona Viennam advenerant, pacis negotium procuraturi. Hi ergo primis a Cæsare petebant, ut suos quoque Legatos Neomagum decerneret, & Guilielmum Principem Fürstenbergium cujusdam exteri Principis custodiæ traderet: Ad hæc reposuit Imperator, se pro ineunda pace suos Oratores ablegaturum, Fürstenbergium autem ultro promisisse, se usque ad belli finem in custodia mansurum: Urgebat Papæ Nuntius, ut Cæsar tanquam Sedis Apostolicæ Protector habita Eccle-

siasti-

siasticæ dignitatis ratione Fürstenbergium summo Pontifici legitimo suo Judici traderet, interim vero belli inducias procuraret, & pacificationis articulos, ut desuper cum belligerantibus agi posset, proponeret. His addidit, quod Pontifex quidem partium interpretem, pacisque conciliandæ Internuntium lubenter ageret, optaret tamen, aliam præter Neomagum, urbem seligi, eoquod hæc hæreticis repleta Pontificium Nuntium admittere recusatura esset: Ad hæc Nuntio responsum, Pontificis operam Cæsari, Dano, Brandeburgo, & Protestantium potissimis pergratam fore, inducias autem Gallis nonnisi respirandi spatium indulturas, Papæ vero Nuntium Ravensteinii, urbe haud procul Neomago sita cum ceteris Legatis conferendi oportunitatem habere, ac denique Fürstenbergii ob sua crimina Ecclesiasticæ immunitatis indigni libertas Cæsari ac Imperio noxia foret: Haud feliciore successu Farnesius Papæ Nuntius & Angliæ Orator Barclaius in Franciæ Regis Aula pacem conficere adlaborabant: Solitæ insuper altercationes circa Legatorum prærogativas, ac rituum & titulorum formulas integrum annum tenuerunt: disceptabatur etiam circa Conciliatorum selectum; quippe Sæc. XVII. A. C. 1676.

Sæc. XVII. A. C. 1676.

præter ſummum Pontificem etiam Angliæ & Luſitaniæ Reges, necnon Respublica Veneta ſuas offerebant partes; aſt Luſitanus de colluſione cum Gallis ſuſpectus, & Venetus Hiſpanis exoſus rejiciebantur: omnibus placuit ſummi Pontificis opera, exceptis Hollandis, qui pro inveterata ſua, cæcaque Romani Pontificis averſatione eundem rerum ſuarum Procuratorem deſignari renuerunt: His tamen prævaluit ceterorum numerus, auctoritasque.

§. XXXVII.

Clementis X. ſummi Pontificis obitus.

Priet. cont. Annal. pag. 957. Chronol. Rom. Pontif. p. 123.

Attamen promovendæ pacis ſpem, laboremque intercidit invidia mortis, qua ſublatus Clemens X. Pontifex Maximus die vigeſima ſecunda Julii ſeptimo regiminis ſui anno vix inchoato in pace requievit. Attigerat annum ætatis ſuæ octogeſimum ſextum, unde non tam mortis violentia, quam virium defectu omnibus Eccleſiæ Sacramentis rite munitus vivere deſiit, ſepultus triduo poſt in Baſilica D. Petri in Sacello SS. Euchariſtiæ: Funebrem habuit orationem Abbas Malagonellus.

§. XXXVIII.

Sæc. XVII.
A. C. 1676.

§. XXXVIII.

Ejusdem Pontificis gesta in Pontificatu.

Toto Pontificatus sui tempore Clemens X. in constituenda vel revocanda Ecclesiæ disciplina omnem sollicitudinem impendit. Absolvit etiam posito primo lapide Basilicæ Liberianæ seu Mariæ Majoris fabricam, inchoatam a suo Prædecessore Clemente IX. cujus cineres ad Nobile Mausolæum a se erectum transtulit. Feliciter quoque dissidia ob præcedendi jus inter Principum Oratores exorta non sine proprii sui Nepotis dispendio composuit, Sabaudos etiam, qui cum Genuensibus circa fines regundos bello impliciti erant, ad pacis consilia inclinavit, impendensque Italiæ periculum avertit: Insuper Bernardum Christophorum Monasterienſem Episcopum, atque Electorem Colonienſem Gallo fœderatos contra Batavos ad quietem, irrito licet conatu, retrahere adlaborabat, sæpius ingemiscens, quod cædes, incendia, multasque calamitates inde in Christianam Rempublicam redundantes prævideret, præpedire tamen haud ultra posset: Vacuum etiam responso dimisit Moscorum Legatum, quia Du-

Palat. vit. Pontif. pag. 661.

Vid. supra l. 206. §. 80 pag. 676.

Sæc. XVII. A. C. 1676.

cem ſuum titulo *Cæſaris* ſalutari poſtu-
labat: Luſitanum vero Oratorem Co-
mitem de Prado tanquam Legatum
pace compoſita veneratus eſt, quam-
vis ejus Prædeceſſores, ne Hiſpaniæ
Regem offenderent, hunc Luſitano
honorem deferre recuſarent. Polono-
ſuppetiis valide ſubmiſſis, ac decimis
Italiæ Clero impoſitis tam potenter
adjuvit, ut Turcas Tartarosque non
modo prope Cocimum funderent, ſe-
trina etiam clade protritos ad ineun-
dam paeem compellerent, vi cujus
abolito tributo, regnante Michaele ex
torto, Ucrania unacum potiſſima Po-
doliæ parte Polonis reſtituta, & ſacrum
Chriſti ſepulcrum extinctis omnibus in-
de motis diſſidiis denuo Chriſtianis red-
ditum fuit: Diſplicuit tamen Pontifici
quod Poloni Caminieckam cum finitimo
diſtrictu, ejusque loci Epiſcopatum
Turcis ceſſerint; quocirca per ſuum
Nuntium adverſus hunc pacis articu-
lum reclamabat, quinquies centena
aureorum millia quotannis offerens
quamdiu ad recuperandam hanc ditio-
nem bellum proſequi neceſſe foret. Ve-
rum Sobiesckius Rex certam paceм
dubio armorum ſucceſſu potiorem ha-
buit. Denique præter alibi memorato
Pontifex Beatorum numero adſcripſit
Albertum Magnum Ord. FF. Præd. d
Ludo-

Ludovicum Albertonum patria Romanum: Porro Clemens eam vivendi regendique methodum semper tenebat, ut ne quidem Protestantes, vigilantissimi Pontificum censores, quid jure carperent, ullatenus haberent: solus Weismanus illum fugillat, quod ob ætatem ad res gerendas ineptus, Cardinali Nepoti totum imperium tradiderit, hicque unice sub auctoritate & nomine Clementis regnarit: si autem Clemens solus regnasset, fors ab eo tanquam Vir nimium sibi confidens, & alieni consilii contemptor exagitatus fuisset. Quis corruptis horum stomachis escam ad soporem coxerit? Sæc. XVII. A. C. 1676.

§. XXXIX.

Benedictus Odescalchus Cardinalis in Papam electus, atque Innoc. XI. nominatus.

Justis defuncto Pontifici pro more persolutis, Romanæ Urbis servatores centum viginti aureorum millia ex arce S. Angeli ad instruendum Conclave, deficiente ærario Pontificio extrahebant: die autem secunda Augusti sexaginta quatuor Cardinales, auditis Principum Legatis, sacris comitiis initium fecere: Cuncta, quæ a Conclavium Historico referuntur, huc adducere mini- *Hist. des Conclav. Priorat. Fast. Card.*

Sæc. XVII. A. C. 16-6.

me vacat; certum enim eſt, quod A thores de ejusmodi argumento ag tes; cum nec ejusmodi comitiis int fuerint, nec cum rerum gnaris con rendi honorem promeriti ſint, poti mam partem duntaxat conjectando divinando aſſequantur, & non raro popinis relata, vel proprii ſui cere partus, vel privati affectus comme affingant illis, quos in Pontificum lectionibus præcipuas partes habui referunt: Ceterum Purpuratos aliqua diu inter ſe fuiſſe diſcordes, haud ficiamur; quamvis enim potiſſimi Benedictum Odeſcalchum conſpirare huic tamen gallicæ factionis Cardi les vehementer obſtiterant, Jaco Roſpilioſo, Viro ſincero, prudenti, doc proprii ſui commodi inimico faven cum autem ſuffragantium numero teris prævalere deſperarent, plures lios Cardinales promovere nitebant potiſſima autem ceterorum parte, toque populo Odeſcalchum expeten ipſi quoque Galli Hiſpanis juncti in e ſua contulere ſuffragia: quominus men illius electio ſtatim promulga tur, reluctabatur Eſtræus Cardinal aſſerens, hunc in Clementis X. comit a Galliarum Rege fuiſſe excluſum, pri ergo Regis mentem eſſe explorandam Annuere ejus petito Cardinales, mi

me dubii, hunc Virum Gallis fore ac- Sæc. XVII.
ceptum, quippe ejus moderatione, qua A. C. 1676.
ſui excluſionem nullo dato indignationis ſigno ferebat, Gallorum animos in ſe rapiebat, ac inſuper in Corſorum diſſidio ſeſe plurimum commendatum reddebat, cum enim in Purpuratorum Senatu deliberaretur, utrum ad Regis poſtulata Imperialis Cardinalis in exilium demandandus eſſet, Odeſcalchus intrepido animo reſpondit, expedire, ut unus homo pro populo moriatur. Poſtquam igitur Rex hujus Cardinalis electionem ſibi acceptam fore, miſſis ad ſuum Legatum literis teſtabatur, Cardinales die vigeſima prima Septembris Odeſcalchi cubile ingreſſi, in ſignum proximæ electionis ejus manum exoſculati ſunt, ac diu reluctantem, mæſtumque tam aſſiduis precibus, allatisque tanti momenti rationibus pene oppreſſerunt, ut Deo contradicere, ſibi religioni duceret; præcipue cum ejus vocationem cæleſte augurium comprobare videretur; columba enim, poſtquam diu libratis pennis in aere ſuſpenſa ſtetiſſet, in conſpectu omnium rapido iteratoque volatu in Odeſcalchi caput deſcendens, renitenti ſuaviter ablandita eſt: Priusquam vero is in ſui electionem conſentiret, ſcripta Cardinalibus quædam ad morum reformationem ſpectantia propoſuit

Sæc. XVII. A. C. 1676. posuit capita, quibus Purpurati præstitu juramento subscriberent; quæ licet v vendi licentiæ, & corrupto sæculi ge nio adversa essent, nullam tamen i Patribus discordiam excitavere, imo eadem adhuc nocte eorum plures, ce teri vero summo mane diei sequentis cunctos restaurandæ disciplinæ articu los suo chirographo firmarunt: quo facto die vigesima secunda ejusdem Mensis Divo Matthæo sacra Cardinales unaomnes illum more consueto Papam salutarunt, mutuis certantes lacrimis. Ubi vero Barbarinus sacri Collegii De canus electionem promulgaturus, pro more interrogaret: An aquiesceret Ode scalchus, hic de sella surgens, accurrit ad Aram, ibique pronus in terra, se tanto oneri imparem elata voce profes sus, sese ideo aquiescere declaravit, quia sui vocationem, quam nulla hu mana ope præpedire potuit, a Deo esse crederet: Porro Innocentius XI. vocari voluit, ut gratus renovaret me moriam Innocentii X. a quo Purpura torum Senatui adscriptus est. Ceteris prior erat Christina Sueciæ Regina, quæ venerando pedum osculo neo electo Pontifici filiale exsolvit obsequium, quod postea Principum Oratores & qua tuor præcipue Senatores a Veneta re publica designati pariter præstiterunt.

Ad

Ad hanc venerationem solus Pontifex tantam humilitatem ac modestiam præ- Sæc. XVII. A.C. 1676.
seferebat, ut de hoc honore erubescere, atque in lacrimas uberrimas dissolvi videretur. Ipsa electionis suæ die Livium Odescalcham Nepotem suum ad se evocatum monebat, ut deinceps iis, quæ ex Paterna hæreditate Deus abunde ei contulisset, contentus more privati viveret, nec Ecclesiæ dignitates prensaret, nec Principatus aut Principum affinitates ambiret; procul enim ab Aula sua Nepotum auctoritatem, indeque pullulantes corruptelas abesse voluit. Adeo ab omni pompa & jactantia alienus erat, ut in numismate, quod eo coronato Senatus Romanus cudi fecerat, hæc verba: *Innocens manibus & mundo corde* deleri, hancque epigraphen: *Salva nos Domine* substitui juberet. Inito etiam Pontificatu palam declarabat, se deinceps novos Principum Oratores non admissurum, nisi immunitatis privilegium abdicarent, eoquod exin non modo publicis vectigalibus damnum ingens inferretur, sed etiam ob delictorum impunitatem, ac promeritæ pœnæ exemptionem peccandi licentia magis magisque foveretur. Denique a primis Pontificatus sui diebus coram Purpuratis declaravit, se nulla carnis & mundi ratione habita

Sæc XVII. A. C. 1676. duntaxat illos ad Pontificatus Mini- ſtros ſelecturum, qui virtutum calcul probarentur, atque ab Eccleſia non di- vitias ſperarent, ſed ſecum curas & labores partiri vellent.

§. XL.

Hujus Pontificis geſta ante Pontifi- catum.

Ughell. Ital. ſacra. Souverain. Europ. pag. 1547. Vita Innocentii XI.

Natus erat Benedictus Odeſcalchus Anno Incarnationis Dominicæ mil- leſimo ſexcenteſimo undecimo Novo- comi Mediolanenſis Ducatus urbe: Or- tum duxit ex pervetuſto ac Patritio ge- nere, cujus inſigne decus erat Hero ille Odeſcalchus, qui jam anno Chri octingenteſimo primo Viennæ in Del phinatu collectis copiis Carolo Magn Imperatori ſuppetias tulerat, fixoqu domicilio apud Longobardos ſuam gen tem ſummo decore propagaverat prout plurimæ inſcriptiones ſepulcra les ac monumenta in Comenſi urbe, a Longobardica ditione hodiedum adhu exſtantia luculenter teſtantur: Numer rantur etiam inter hujus Pontificis A vos Viri Inſulis, legationibus, primis que dignitatum ſubſelliis inclyti: Hin merito exſibillandi ſunt Proteſtante qui, dum in hujus Pontificis regimin ac moribus omnia commendare coge rentur

rentur, generis sui splendorem obfuscare nituntur, atque ipsum ex Comensi Mercatore Campsore progenitum fuisse, fingunt, necnon in commenti sui subsidium, mendacem, maledicum & omnium calumniarum bajulum Pasquinum, dignum sane ejusmodi scriptoribus testem, evocant, qui hæc Evangelii verba: *Invenerunt hominem sedentem in telonio* detorsit in Innocentium, eoquod die Divo Matthæo sacra ad Pontificatus dignitatem vocatus fuisset: Porro Benedictus adhuc juvenis ingenii sui acie, ac discendi ardore incitatus, tam assidua diligentia studiis sese impendit, ut supra vires & ætatem ad sublimiora procurrenti frœnum injicere oportuerit: Comi politioribus literis, Genuæ vero Mathesi, & Romæ ac Neapoli Jurisprudentiæ operam dedit, Doctoratus laurea insignitus: Erubescant igitur mendaces illi Fabulatores, qui Innocentio summam latini idiomatis ac literarum ignorantiam affingunt, atque impudentia haud toleranda scribunt, quemdam Cardinalem, dum Odescalchum eligi intelligeret, exclamasse: *Date nobis saltem Pontificem, qui Breviarium & Missale suum latine intelligat*, ipsum quoque Innocentium, conspecta Bulla a Favoritio Abbate suo secretario scripta, lacrimas

Sæc. XVII. A.C. 1676.

Vassor. Apostato Hist. Louis XIII. t 4. p. 70. Bayl. Apostat. Dict. tom. 2.

Sæc. XVII A. C. 1676

crimas fudiſſe, ac dixiſſe: *Quid de nobis cenſebunt poſteri, cum viderint pulchram hanc latinitatem noſtram.* Ita nempe genuina ejusmodi Apoſtatarum teſſera eſt mentiri, convitiari, & calumnias effundere in Pontifices: Ex fætore noſcuntur upupæ.

Ceterum Odeſcalchus, priusquam Eccleſiaſticum vitæ genus amplecteretur, militiæ nomen dedit, atque in Germania & Polonia Tribunus bellicis expeditionibus interfuit: ex caſtris vero reverſus, Romam venit, ubi ab Urbano VIII. Protonotarius, Comiſſarius, & Secretarius Apoſtolicus, necnon Marchiæ Romanæ Gubernator renuntiabatur, quo in munere pecuniarum mulctas criminoſis impoſitas, quas *pretium ſanguinis* appellare conſueverat, mox in egenos diſtribuit. Expleta autem hac Præfectura Romæ primo Cameræ Clericus, ac demum ab Innocentio X. Cardinalis, creabatur, ab eodem Pontifice Legatus Ferrariam miſſus, quem Pontifex his verbis dimiſit: *Mittimus Ferrariam patrem pauperum*: legatione hac perfunctus Epiſcopatu Novarienſi donatus eſt, cujus tamen proventus præter magnam hæreditatis ſuæ partem in Eccleſiæ Cathedralis ornatum, atque in pauperes diſtribuit: poſtquam vero annuente Papa

hanc

hanc Ecclesiam Julio Mariæ Benedi- Sæc. XVII.
ctino Fratri suo cesserat, ipse Romam A.C. 1676.
redux pluribus Patrum cætibus præfuit, necnon Apostolicam vitæ methodum instituit ab omnibus laudatam, ac sanctitatis opinione ornatam: præprimis vero modestiæ, temperantiæ ac justitiæ studiosissimus erat, dicere solitus, *cæcam esse justitiam, quæ non considerat personam pauperis, nec honorat vultum potentis; tribunalia enim esse erecta non ad decorem judicantis personæ, sed personam electam esse ad custodiam Magistratus.* Præterea, cum moribus omnino inculpatus esset, Apostolica libertate sese corruptelis opposuit, & Romanis Proceribus, qui Colosseum in hastiludium designare tentabant, imperterrito animo restitit, asserens, indignum fore, terram sacro Martyrum sanguine adhuc madidam profano pollui usu, ipsus quoque suo exemplo ac iterata hujus loci religiosa lustratione populum ad tantam excitavit pietatem, ut plurimi deinceps nonnisi solutis calceamentis hanc terram calcare auderent. Denique quod ab Ecclesia receperat, id ferme totum in dotandas Virgines, alendas pauperum familias, reficiendos peregrinos dextera manu, quin id resciret siniſtra, largiter effudit, plura etiam Monasteria & Templa tam in urbe,

Sæc. XVII. A. C. 1676.

urbe, quam extra urbem ære suo reparavit, atque in pauperum usum Hospitium S. Gallæ erexit, & clanculum ingentem auri vim ad Xenodochium SS. Trinitatis transmisit, ut separatus lectulus pro singulis peregrinantibus inde confici posset: Denique inter tot alia munificentiæ suæ monumenta, quorum potissimam partem ejus humilitas nostræ cognitioni subduxit, recenseri merentur validæ quinquaginta aureorum millium suppetiæ, quas Polonis Turcico bello ad incitas ferme redactis submiserat. Talis demum tantusque Cardinalis non minore in terris præmio, quam supremo Ecclesiæ fastigio decorari potuit.

§. XLI.

Friderici Sfortiæ Cardinalis obitus.

Mem. du Card. Bentiv. Ciacon. in vita Innoc. X.

Inter Cardinales hoc anno defunctos primo occurrit Fridericus Sfortia, nobilis Romanus, qui humanioribus, necnon Theologicis literis apprime imbutus, ab Innocentio X. Papa Referendarius utriusque, ut vocant, *Signaturæ*, necnon Protonotarius Apostolicus renuntiabatur: quo munere laudabiliter expleto ab eodem Pontifice ad regendam Avenionensem Provinciam assumptus, tandem Cardinalium Col-

Collegio adscriptus est. Postea pluribus Patrum Purpuratorum cætibus annumeratus, Ariminensem Ecclesiam Episcopus aliquamdiu rexit, qua demum annuente Pontifice dimissa, Hispaniæ Regis Oratorem, & Siculæ Monarchiæ Protectorem Romæ egit, cujus Urbis pauperes eleemosynis quotidie liberaliter erogatis magno numero alebat: Decessit tandem ibidem annos natus septuaginta tres. Sæc. XVII. A. C. 1676.

§. XLII.

Caroli Bonelli Cardinalis decessus.

Mortis vestigia post Sfortiam proxime pressit Carolus Bonellus Pii V. Pro-Nepos patria Romanus, qui emenso humaniorum literarum curriculo in Academia Perusina utriusque Juris scientiæ vacabat, Doctorum Laurea decoratus. Inde Romam profectus, ab Urbano VIII. Cubicularius, & Signaturæ Referendarius, ac diversarum Provinciarum Rector nominabatur; postea Corinthiacus Archipræsul in Hispaniam ad Philippum IV. Regem pacis Interpres ac Sedis Apostolicæ Nuntius ablegatus, ab Alexandro VII. Papa, absens licet, applaudente tamen Rege, Romanam Purpuram obtinuit, ac Romam reversus, in variis Congregationibus

Eggs Purp. doct. suppl. pag. 596. Palat. fast. Card.

Sæc. XVII. A. C. 1676.

nibus præclara Ecclesiæ obsequia præstitit: Mortuo præfato Pontifice a Cardinale Imperiali, aliisque Chigianæ familiæ addictis in summum Pontificem expetebatur, a Gallis tamen præpeditus. Obiit Romæ die vigesima septima Augusti anno ætatis suæ sexagesimo quarto.

§. XLIII.

Ludovicus Guilielmus Moncada Cardinalis mortuus.

Eggs l. c. pag. 605.

Tandem etiam pari fato sublatus est Ludovicus Guilielmus Moncada de Arragonia, qui Antonio Patre suo societatem ingresso, ejusque Matre Catharina inter Carmelitas Discalceatas sub nomine Theresiæ a Spiritu sancto professa, vix decimum quintum ætatis suæ annum ingressus, paternarum ditionum possessionem adire compulsus est, quocirca Ducis Alcalæ filiam in matrimonium accepit, qua tamen sine filiis præmortua, secundas nuptias cum Catharina de Moncada celebravit, atque a Philippo IV. Hispaniarum Rege Siciliæ, Sardiniæ, & Valentiæ Pro-Rex, necnon Regii stabuli Præfectus, pluribusque honorum titulis auctus, ad Cæsarem Legatus decernebatur. Interim vero, dum Viennæ hac legatione

tione fungeretur, denuo uxore sua orbatus, militiæ sacræ Madriti nomen dedit, ab Alexandro VII. Papa absens Purpuratorum Albo insertus: Tum vero totum se virtutum exercitiis dicabat, atque ob pietatem in Deum, fidelitatem in Regem, clementiam in subditos, humanitatem in exteros, munificentiam in amicos, & liberalitatem erga pauperes omnium admirationem sibi conciliabat. Ineunte autem hoc anno Madriti obiit expleto anno ætatis sexagesimo secundo. Sæc. XVII. A.C. 1676.

§. XLIV.

Innocentii XI. summi Pontificis Constitutiones.

Inter varias, quas Innocentius XI. hoc anno promulgavit, Constitutiones celeberrima, magnæque contentioni obnoxia erat illa, qua, uti memoravimus, die decima quinta Januarii, nec Cardinales, aut Legatos a latere, nec Duces aut Principes, Papæ Nepotes, aut affines vel alios quoscunque deinceps a vectigalibus, oneribusque publicis exemptos fore declaravit, eoquod ejusmodi exemptionibus ærarium imminuatur, & non exempti plus æquo graventur: cum autem a quibusdam iniquitatis filiis pixidem sacram cum

Bull. magn. Const. Innoc. XI. pag. 1. Abregé de l'Hist. Eccl. t. 3. p. 480.

Sæc. XVII. A. C. 1676.

Hostia consecrata furto ablatam fuisse inaudierat, ejusmodi fures, & eos qui sacras Hostias retinent, Curiæ sæculari tradi, hujus vero caussæ cognitionem sacræ Inquisitioni die duodecima Martii attribui jussit. Inhibuit etiam Jesuitis, ne Novitios susciperent; quocirca hi illum tanquam Jansenistam traduxere, & ut fertur, publicas preces pro ejus conversione indixerunt. Sub idem tempus Fratres Minores duas Pontifici proposuere quæstiones. I. Utrum Parochus, per cujus Parochiam funus processionaliter defertur ad Ecclesiam regularium, pro transitu possit quicquam exigere? II. An Parochus defuncti possit libere & licite per alterius Parochiam processionaliter transire cum cadavere ad Ecclesiam cum stola & Cruce elevata? Ad primam quæstionem Pontifex respondit negando, ad secundam affirmando.

§. XLV.

Diversæ sacrarum Congregationum decisiones.

Decis. sanctæ Congr. Imm. Rit. &c.

Ex decisionibus sacrarum Congregationum paucas referimus, & primo quidem in sacra Immunitatis Congregatione Patres die nona Maij decreverunt, quod Vicarius Capitularis absolvens

solvens censuratum, talem a se declaratum ob violatam Immunitatem Ecclesiasticam, reintegret Censuras, & consulat conscientiæ suæ: die autem vigesima tertia Junii sacra Indulgentiarum Congregatio approbante Innocentio XI. declaravit, quod clausula: *volumus, ut si qualibet alia die visitantibus alia Indulgentia perpetua, vel ad tempus nondum elapsum duratura fuerit concessa, præsentes literæ nullæ sint*, non comprehendat Altaria Privilegiata pro defunctis. Denique Theodorus ab Asculo reformatorum Fratrum Minorum Procurator Generalis supplicavit, quatenus sacra Rituum Congregatio eis concedat, ut officium omnium Sanctorum Ordinis sui die particulari recitare valeant: Huic petito die decima quarta Novembris Patres annuerunt. Sæc. XVII. A. C. 1676.

§. XLVI.

Quorumdam Principum, atque Illustrium obitus.

Hoc item anno Augustissimam Cæsaris domum denuo ingens afflixit calamitas; vix enim Leopoldus ex Claudiæ Felicitatis lectissimæ uxoris suæ suavissimo consortio tædiorum suorum levamen percipere cæperat, cum in flore juventutis suæ, alioquin vivaci *Wagner vit. Leopold. l. 6.*

Sæc. XVII. A. C. 1676.

corpore, ſpiritusque ardore præſtans. Fœmina præmaturo nimis fato die octavo Aprilis nonniſi viginti tres annos nata eripitur: immodica autem concitatione, & venandi intemperantia pulmones vitiaſſe, & hecticam febriculam ac denique mortem ſibi accerſiſſe creditu eſt: Nullam poſt ſe reliquerat prolem maſculam, quocirca Imperator ad tertia vota tranſire ſtatuit: Viduato Auguſto thoro Daniæ Rex Ulricam Sororem ſuam immenſis pollicitationibus, factoque abjurandæ ſectæ promiſſo ſubrogare nitebatur: aſt Imperator hanc dudum Carolo Sueciæ Regi deſponſam comperiens, ac Lutheri opinionibus enutritam in vitæ conjugalis ſocietatem admittere recuſavit, ſibique Eleonoram Magdalenam Neoburgici Ducis Filiam ſelegit, eamque Paſſavii hoc adhuc anno die decima quarta Decembris ſolemni pompa duxit. Præceſſerat Imperatricis fatum Adelhaidis Henrieta Ferdinandi Mariæ Bavariæ Electoris Conjux: Hæc Victoris Amadæi Sabaudiæ Ducis Filia inſigni vitæ ſanctitate, omnibusque tanta Principe dignis naturæ dotibus exornata Monachii anno ætatis ſuæ quadrageſimo die decima octava Martii deceſſit, non ſine incredibili Mariti ſui mærore. Feralia illius veſtigia preſſit Alexius Michaelo

Theatr. Europ. t. 11.

chaelowitz Moscoviæ ac Russiæ Monarcha, qui Polonis Cosaccorum ope, & Suecis in Polonorum subsidium arma inferens, plus pace, quam bello sibi profuit: cetera Princeps erat religioni Græcæ addictissimus, suis subditis percharus, moribus oppido mitis, atque in pauperes liberalis. Hunc mortalitatis comes ad æternitatem secutus est Carolus Caspar de Leyen Trevirensis Archiepiscopus & Elector, qui Confluentiæ die prima Junii obiit, successoremque habuit die vigesima tertia Julii electum Joannem Hugonem de Orsbeck antea Spirensem Episcopum: Eodem anno naturæ debitum solvit Carolus Fridericus Badensis Marchio, ac Cardinalis Friderici Hassiæ Landgravii Nepos, qui omni scientiarum genere excultus, sub Suecorum Rege Bellidux militaverat, ejurata autem secta ad Catholicam fidem reversus, ac Melitensibus Equitibus adscriptus Viennæ pientissime obiit. Denique Venetorum Dux Nicolaus Sagredo non sine magno Nobilium plebisque luctu die vigesima prima Augusti fatis cessit, postquam nonnisi septendecin Menses Reipublicæ præerat, & paucis antea Mensibus Arnoldum Apostolicum Papæ Nuntium, necnon Estraden Franciæ Regis Legatum exceperat: Huic subrogatus est

Sæc. XVII. A.C. 1676.

Sæc. XVII A. C. 1676.

paucis post diebus Ludovicus Contarinus jamjam septuaginta quinque annos natus.

§. XLVII.

Scriptorum religione Catholicorum lucubrationes & mors.

Cimarol. Mem. mund. Sæc. XVII. Du Pin Bibl. nouv. t. 18. pag. 227. Thuan. Hist. lib. 62.

Inter Scriptores Ecclesiasticos hoc anno denatos non pauci occurrunt, qui suis lucubrationibus nominis sui memoriam posteritati commendarunt. Hos inter primus Franciscus Bosquet Montpessulanus Episcopus scripsit Historiam Galliæ Ecclesiasticam, vitas Pontificum, qui Avenione sedem suam habuerunt, Synopsin legum Michaelis Pselli cum notis, pluraque alia scripta magnæ apud eruditos æstimationis. Pronuntiabat etiam Anno 1655. in Cleri Gallicani comitiis eruditissimum sermonem de Regaliis in favorem Episcoporum Occidaniæ. II. Joannes Grancheus Bariensis Archiepiscopus edidit suas Constitutiones Diæcesanas. III. Josephus Maria Soresinus posteris reliquit tractatum de capitibus SS. Petri & Pauli in Laterano asservatis, de imagine SS. Servatoris ibidem custoditæ de scala sancta in Laterano culta, Encomium sacrum B. Francisci de Sales & descriptionum duas partes præter alia

alia nonnulla. IV. Franciſcus Delfavius Benedictinus Congr. S. Mauri, edidit tractatum in duas partes diviſum *de Abbate Commendatario*, in quo corruptelas, ſacrilegas bonorum Eccleſiaſticorum uſurpationes, necnon tyrannicam ejusmodi Mercenariorum Abbatum auctoritatem carpſit, ſolideque hanc corruptelam confutavit, propterea tamen plurimorum indignatione preſſus a ſuo monaſterio ad Diæceſin Claromontanam exulare juſſus eſt: Enimvero P. Gabriel Gerberon ejusdem Congregationis Benedictinus ſe in quodam commentario hujus libri Auctorem exſtitiſſe aſſerit, forte duntaxat ſecundæ illius partis, primam enin e Delfavii calamo profluxiſſe, vix dubitari poteſt. Scripſit inſuper proſpectum in novam editionem operum S. Auguſtini præter diſſertationem in Authorem libri de imitatione Chriſti, de qua jam ſupra mentionem fecimus: denique poſteris reliquit apologiam pro Principe Fürſtenbergio Coloniæ capto & epitaphium Caſimiri Poloniæ Regis. Hic idem Pater Delfavius, dum die decima tertia Octobris prope Breſtiam, quo orationem panegyricam apud PP. Carmelitas in honorem S. Thereſiæ dicturus contenderat, nauffragio facto unacum aliis ſeptem periit, nonniſi tri-

Sæc. XVII. A.C. 1676.

Vid. ſupra l. 206. §. 42. *pag.* 577.

Sæc. XVII A. C. 1676

ginta novem annos natus. V. Antonius Reginaldus Ord. FF. Prædicatorum ſcripſit diſſertationem de Catechismi Romani auctoritate, theſes apologeticas circa mentem Concilii Tridentini quoad gratiam efficacem, vindicias harum Theſium, quæſtionem Theologico-Hiſtoricam & Juris Pontificii de mente Synodi Tridentinæ circa ſcientiam mediam, chronicon Inquiſitorum Toloſanorum præter alia. VI. Victorius Riccius ejusdem Ordinis Miſſionarius Malabaricus, qui acta & pretioſam mortem F. Timothei Dominicani deſcripſit, atque anno hujus ſæculi ſeptuageſimo quarto die prima Junii ex Inſulis Philippinis ad Cardinales Congregationis de Propaganda fide epiſtolam transmiſit, in qua de Orientalium Eccleſiarum ſtatu rationem redditurus, inter alia hæc retulit: „Japonia tam arcte ſuas portas occludit, „ut eo ingrediendi vix ulla ſpes ſuperſit, quamvis Divina virtute Chriſtianorum corda adeo ſint obfirmata, ut „etiam Sacerdotibus deſtituti fidem „propagent, & infideles baptiſent, ſingulisque annis nonnulli pro religione „crudeliſſima tormenta, imo & mortem „ſubeant, imbellesque infantes, ac fœminæ ad equleos, ollasque ferventes „intrepide currant: magnis equidem „ſum-

„sumptibus ad Coream Peninsulam Mis- Sæc. XVII.
„sionarii mittebantur, sed sævæ tem- A. C. 1676.
„pestatis vi ad nostras Insulas redire
„coacti sunt. Quam atrocem vexatio-
„nem in Sinis passi simus, jam ex tri-
„bus libris a me Romam missis constat:
„ego in quadam Christiani domo lati-
„tans nil intentatum relinquo, ut Mis-
„sionarios ex Ordine SS. Francisci &
„Dominici Sinas mittere possem: nos
„autem inutiliter laboravimus, & Fran-
„ciscani Macaum adventantes, a Jesui-
„tis ingredi prohibiti sunt, nihilominus
„clam ingressi ab iisdem vexati, atque
„apud Cantonensem Pro-Regem de-
„nuntiati Macaum reverti cogebantur:
„Hic idem Pro-Rex hos Missionarios
„non proprio motu sed ex metu, ne
„exteros in Provinciam invexisse ac-
„cusaretur, a Regni accessu exclusit,
„unde exclamavit: *malam intentionem*
„*habent Jesuitæ:* pariter P. Bonaventura
„Ibagnez Franciscanus hæc nuper mihi
„rescripsit: *Quis in Europa credat, quod*
„*Societatis Religiosi Ministros Evangelii eo*
„*fine accusent & comprehendi curent, ut e*
„*Regno, quod nonnisi ad annuntiandum*
„*Evangelium ingrediuntur, ejiciantur: nec*
„*ipse Sathan ad arcendos a Sinarum fini-*
„*bus Christi Ministros efficaciora remedia,*
„*artioresque Macajenses limites opponere*
„*posset.* Ergo hac ratione quarto in Mis-

Sæc. XVII. A. C. 1676.

„ſionibus laborandi voto ſatisfaciunt
„dum Evangelii prædicationem impe
„diunt, & Chriſti Miniſtros propellunt
„incredibile hoc videtur, & nihil t
„men verius eſt, non modo nunc, ſe
„pluribus aliis occaſionibus Chriſti Mi
„niſtros ex eodem Regno ejecerunt
„Hæc referre cogor, ut veſtræ Emi
„nentiæ tam impudenti & ſcandalo
„agendi modo remedium opponant
„non enim Jeſuitæ in Sinis tales ſunt
„quales ſaltem exterius Romæ com
„parent; nec eos pudor, nec erga Apo
„ſtolicas literas reverentia, nec ſcan
„dali timor ab ejusmodi violentiis re
„tinet. Poſt vexationem ante bien
„nium extinctam omnes quidem reli
„gioſi ad ſuas Miſſiones reverſi ſunt
„ſed ſuperſunt duntaxat duo Fran
„ciſcani, & quinque Dominicani. A
„Inſulam Formoſam quatuor miſimu
„Dominicanos, ſed hi a quodam Si
„nenſi, qui ejectis Batavis hanc Inſu
„lam ſibi ſubjecit, capti hoc anno re
„dire compulſi ſunt. Quid in Regni
„Tonquino, Cochinchino, Champay
„Camboja & Siam agatur, aliund
„veſtris Eminentiis notum eſt; id mih
„certo conſtat, quod Jeſuitæ ibiden
„(*anno hujus ſæculi ſeptuageſimo ſexto* im
„*expulſi fuere*) Epiſcopos verbo & oper
„inſectati ſint, eosque Janſeniſtas ap
„pella

„pellarint; ipsimet hi Præsules de in- Sæc. XVII.
„juriis sibi illatis testari poterunt, unice A.C. 1676.
„referam, quod Jesuitarum impulsu &
„accusationibus Gabriel Sacerdos ab his
„Episcopis eo missus perinde acsi Fran-
„ciæ Regis explorator esset, ab Hispa-
„nis captus, mox Siamam reverti co-
„actus fuerit: nos vero hunc Sacerdo-
„tem protecturi unacum aliis quatuor
„Missionariis in Sinarum Regnum pe-
„netrare tentavimus, sed ab iis pro-
„hibiti sumus, qui suarum actionum te-
„stes oculatos abhorrent, quamvis nun-
„quam soli in aliquo loco esse deberent,
„ut Ecclesia de eorum doctrina certior
„reddi posset; quamdiu enim soli in Si-
„nis erant, quas in doctrina & ritu no-
„vitates invexerint, vobis sat notum
„est. Bullæ etiam Clementis IX. qua
„Ecclesiasticis negotiatio interdicta,
„etsi ab ipso Rege in omnibus suis di-
„tionibus fuisset promulgata, non se
„subjecerunt, negotiantes ut antea, sub
„alieno tamen nomine &c. „ Præter hanc epistolam Riccius insuper etiam Sinarum Historiam composuit. Refert P. Echard illum nonnisi anno hujus sæculi octogesimo quinto Manilæ die decima quinta Februarii decessisse. VII. Martinus de Esparsa S. J. edidit tractatum de immaculata Conceptione B. V. cursum Theologicum, epistolas S. Au-

Sæc. XVII. A. C 1676.

S. Augustini collectas, tractatum de virtutibus moralibus. VIII. Joannes Paulus ab Epiphania Carmelita Excalceatus posteris reliquit cogitationes sacras, morales ac politicas de naturæ vicissitudinibus, Historiam civitatis Messanensis, artem concionandi, discursum Academicum in epistolam B. V. ad Messanenses præter plurimas orationes & Venerabilium vitas. IX. Matthias a Corona Carmelita typis vulgavit duodecim tomos de Ecclesia Romana, ejus Primatu, Pontificum auctoritate, Episcoporum spirituali & judiciali potestate, de Missionibus Apostolicis, de dignitate Cardinalium, Legatorum &c. & de Sanctitate ejusdem Ecclesiæ.

§. XLVIII.

Acatholicorum scriptorum lucubrationes & obitus.

Du Pin Bibl. des Aut. Eccl. t. 17. Rolli Bibl. nob. Theol. Witte mem. Th.

Celebre sibi nomen inter Scriptores Acatholicos hoc anno defunctos comparabat Gisbertus Voetius Calvinianus Præco; cum enim Sylvaducenses Protestantes ad certamen Catholicos ejusdem Urbis Parochos provocassent, & Cornelius Jansenius edito suo *Alexi*

Alexipharmaco Calvinianæ ſectæ principia evertiſſet, eisque iniquitatem ac fraudes, quarum ope diſputationem haberi vellent, exprobraſſet, & eos ad liberum publicumque certamen invitaſſet, Gisbertus Voetius pudore ſuffuſus, quod Sylvaducenſes Præcones in ejusmodi certamine comparere auſi non fuiſſet, ſaltem Janſenii ſcriptum notis inficere, ſategit, ubi vero contra eum Janſenius ſuam *Spongiam notarum* ediderat, Voetius ſuam *cauſſam deſperatam Papatus* jam mortuo Janſenio oppoſuit, a Liberto Fromondo egregie confutatus. Præter hoſce libellos Voetius etiam edidit Bibliothecam ſtudioſi Theologici, Diſputationes ſelectas, Politiam Eccleſiaſticam, fabulam de Joanna Papiſſa, vindicias pro lege & Imperio contra Hobbeſium, & nonnulla alia. II. Daniel Feſſelius ſcripſit libros quinque adverſariorum Sacrorum, Theatrum Theologico-Hiſtoricum, Chriſtum Myſticum, Promptuarium Biblicum, Regnum Chriſti & Diaboli, Theoſophiæ myſticæ nucleum præter alia. III. Joannes Tombes publici juris fecit animadverſiones de juſtificatione, Antipædobaptismum, atque animadverſiones in Bulli harmoniam Apoſtolicam. IV. Petrus Haberkorn vulgavit vindicias Lutheranæ fidei con-

Sæc. XVII. A. C. 1676.

Sæc. XVII. A. C. 1676.

contra Hunnium, syntagma disputationum Theologicarum, Heptadem disputationum Anti-Wallenburgicarum & Anti-Valerianum &c. V. Nicolaus Rudbeckius prælo subjecit disputationem in Epistolam ad Rom. memoriale locorum Theologicorum, & tractatum de gratia. VI. Joannes Vorstius scripsit commentaria de Hebraismis & Adagiis N. T. Dissertationes Sacras, conciliationem inter Joannem & Paulum circa justificationem, de gratiæ Divinæ efficacia, & de Paradiso. VII. Joannes Seld edidit idolum Syncretisticum, scrutinium articulorum fundamentalium, Topicam Calvinianam, & Harmoniam Orthodoxiæ Paulinæ circa Prædestinationem &c. VIII. Thomas Tully scripsit Enchiridion didacticum præcipuorum Theologiæ capitum, expositionem Symboli Apostolici, & justificationem Paulinam sine operibus. IX. Jacobus Schallerus edidit disputationes de tarda Dei vindicta, de fraterno amore, de Divinatione, superstitione, blasphemia, homine avaro, hospitalitate, abstinentia circa cibum, de expositione infantum &c. scripsit etiam de tortura in Christiana Republica non exercenda, de contumelia, de Simonia, de bono & malo morali, de indulgentiis, de Christo offensionis lapide

pide, pluraque alia. X. Guilielmus Moma a Leidenſibus Lugduno, & a Principe Auriaco ob Cocæianas opiniones Medioburgo ejectus ſcripſit de Oeconomia teſtamentaria, de adventu Schilo, & meditationes in Catechismum Heidelbergenſem & epiſtolas D. Pauli. Sæc. XVII. A. C. 1677.

§. XLIX.

Salubria ſummi Pontificis edicta pro morum correctione.

Hujus anni poſt Chriſtum natum milleſimi ſexcenteſimi ſeptuageſimi ſeptimi auſpicia Innocentius XI. ſummus Pontifex tollendis, quæ ſubinde irrepſerant, morum corruptelis ſacrabat, hancque in rem quatuor Cardinales, inter quos Recanetus eminuit, ſeligebat, præprimis igitur conſtanter, totoque conatu Nepotes fovendi, ditandique conſuetudinem abrogare aggrediebatur, ac propterea veritus, ne fors hæc corruptela poſt ejus obitum reviviſceret, cunctos Cardinales excitabat, ut adjecta anathematis pœna Nepotismum, uti vocant, ſacramento ejurarent; ipſus quoque eis exemplo præluxerat; per integros enim duodecim Pontificatus ſui annos Nepoti ſuo nec unicum obulum ex Eccleſiæ pro-

Godfrid cont. Hiſt. Chron. t. 3. pag. 232. Theatr. Europ. tom. II. Palat. in vita Innocentii XI.

Sæc. XVII. A. C. 1677.

proventibus adjudicavit, imo ipsum e
tiam compulit, ut quotannis ex pro
prio suo patrimonio decem vel duode
cim aureorum millia vel in pauperes
vel in bellum Turcicum erogaret: Dei
Palatii sui Ministris tot salubria præ
scripsit instituta, ut ejus Aula in Tem
plum, ac virtutis palæstram migrasse
videretur: composita igitur Domo su
reformandi conatum ad ipsam Roma
nam Curiam extendit, judicibusque &
Advocatis causas agendi leges, &
mercedis exigendæ limites præscripsit.
Apostolicæ etiam Cancellariæ litera
& scripta discuti, atque in commisso
errores, fraudesque severius inquir
jussit, capitis pœnam justitiæ Admi
nistris comminatus, si a litigantibus
munera acciperent, aut justitiæ ad
ministrationem protelarent: Præter po
liticas leges quamplurimas insuper
prohibuit, ne Sanctimoniales musicam
profiterentur, aut eam in suis Ec
clesiis exercerent, omnesque utrius
que sexus Regulares ad vitæ com
munis leges & primævum Instituti fe
fervorem reduxit, cunctosque Clerico
interdictis etiam sericis vestibus a luxu
omnique actione statui Ecclesiastico
minus decente tanta monitorum effi
cacia cohibuit, ut ne ipsi quidem Car
dinales vel unquam publicis spectaculis
inter

intereſſe auderent: Ut vero Templorum ſanctitas ſemper illibata ſervaretur, fœminis nonniſi velata facie ingreſſum conceſſit, prohibuitque, ne ulla porrecto aut nudo pectore incederet, atque Eccleſiarum prophanatores, etiam Nobiles ac divites exilio mulctavit, quamdam inſuper Nobilem fœminam, quæ ſpreto Pontificis interdicto per plateas nudo pectore indecentius incedebat, palam virgis cæſam, Roma expelli, ac judicem quemdam de male adminiſtrata juſtitia convictum triremium ſupplicio plecti juſſit. Præterea epiſtolam Paſtoralem ad omnes totius Orbis Chriſtiani Epiſcopos dedit, qua eis injunxit, ne ullum absque beneficii titulo, & ſine præmiſſis ſaltem triduanis exercitationibus; ſacris initiarentur: Inſtituit quoque Congregationem, cui incumberet inquirere in mores illorum, qui ad Epiſcopatus dignitatesque promovendi eſſent; ſolo enim meritorum, non perſonæ habita ratione Pontifex dignitates Viris; non Viros dignitatibus quærebat, quocirca cuidam Cardinali monenti, ut decem vacantes ſedes nova Purpuratorum inauguratione ſuppleret, reſpondit, *hucusque nonniſi unicum tanto honore dignum inveni.* Denique imperterrito animo reſtitit Hiſpaniæ & Franciæ

Sæc. XVII. A. C. 1677.

Sæc. XVII. A. C. 1677. Oratoribus, qui contempta ejus auctoritate & mandato, Romæ milites conscribere, atque etiam invitos ad signa rapere non cessabant: Institit etiam acriter nupero edicto, quo immunitatem a vectigalibus, atque Asyli jus Oratoribus ademerat, quocirca Marchionem de Lieve Hispaniæ legatum, qui die vigesima octava Martii urbem solemni pompa ingressus, in suo Palatio sceleratis omnibus eo confugientibus immunitatem concesserat, a suo alloquio excluſit, ac die undecima Augusti suum edictum innovavit, immunitatemque ad Sixti V. decretum restrinxit: Inde autem vehementer commotus Hispaniæ Legatus, deinceps Pontificis Nuntios viciſſim a Principum Aulis fore excludendos minitabatur. His minis nondum quidem terrebatur Pontifex, imploratis tamen Regularium precibus hanc Sedis Apostolicæ necessitatem Deo ferventer commendabat, firmius vero respirare cæperat, dum Franciæ Legatus eidem Regias porrexit literas, quibus Ludovicus XIV. Pontifici, sacræque Sedi omne pollicitus est auxilium, suoque Legato injunxit, ut illico omnes facinorosos e suo Palatio ejectos justitiæ Ministris traderet: Inde Pontifex haud parum recreatus, Mense Decembri cum Franciæ

ciæ Miniſtris ſecreta habuit colloquia, quo comperto Hiſpaniæ Legatus, qui hucusque ſibi ſatisfieri vehementer urgebat, a ſuo Rege Pontifici cedere juſſus, eidem etiam omne obſequium præſtitit. Ita demum ingens hoc diſſidium, eo ſaltem tempore, ſat manifeſte ipſo Deo pios Papæ conatus ſecundante, ſublatum eſt, & Roma in novam veluti formam renovota eliminatis omnibus iis criminibus, quæ per impunitatem ex hiſce aſylis nutritam urbem fœdabant, reſloruit. Sub idem tempus Apoſtolicus Papæ Nuntius Leopoldum Cæſarem Viennæ ſupplicatum adibat, ut Pontificis edictum abolito Legatorum aſylo, ſua quoque auctoritate firmare vellet, eoquod ob Palatiorum immunitatem Romæ ab exteris Legatis prætenſam homicidiis, aliisque malis innumeris hucusque via fuiſſet aperta: Verum Cæſar huic privilegio ſeſe penitus abdicare, adhucdum tergiverſabatur.

Sæc. XVII. A.C 1677.

§. L.

Continuata Proteſtantium rebellium ſeditio in Hungaria.

Quamvis Calviniſtæ in Hungaria anno priori iterata clade a Zatmarienſi, & Kallenſi obſidione repulſi fuiſſent,

Theatr. Eur. tom. 11. Godfrid. Chron. cont. l. 9. tom. 3. pag. 225.

Sæc. XVII. A. C. 1677.

sent, & Balassus Imbre eorum Dux ob tenta Cæsaris venia a rebellium figu receſſiſſet, nihilominus hoc item ann Hungariam majore, quam unquam furore devaſtare continuarunt, Turc rum Gallorumque ſuppetiis firmat Nil intentatum reliquerat Imperator ut ſeditioſos Proteſtantes clementi non ferro ad obſequium revocare po ſet: opportune etiam Franciſcus Ar meniæ Epiſcopus ex Ordine FF. Pra dicatorum unacum quinque ſociis a Perſia Viennam venit, qui Cæſarem de Perſiæ Regis ac Catholicorum Pa triarcharum amicitia & auxilio certio rem reddidit, ipſe etiam Sultanus mi ſis Viennam Legatis Cæſari nuntiabat quod ab omni hoſtilitate alienus, Bu denſem Baſſam, eoquod rebellibu Hungaris opem tuliſſet, ibidem ſtra gulari, ac Gallos, qui Turciæ, Moldæ viæ & Valachiæ populos ad seditiom ſocietatem pellicere tentabant, ejic juſſerit. Habuit etiam Viennæ Le poldus Imperator inferioris Auſtriæ & Hungariæ Procerum comitia, in qu bus Auſtriaci ne ſoli exactionum onei ferre cogerentur, deinceps nulla in mobilia bona per donationes, teſta menta, vel emptiones ad Religioſo transferri petebant, Hungariæ ver Proceres ad reducendos rebelles a

consultius esse proponebant, nisi ut temperata suppliciorum severitate imposterum rebelles vivi palo per medium corpus adacto haud ultra suspenderentur. Ad horum igitur preces mox Imperator Coppio Belliduci in mandatis dedit, ne amplius sævo hoc supplicii genere in captos rebelles animadverteret. Enimvero oblata Cæsaris venia promissaque bonorum restitutione ac libero sectæ suæ exercitio, concessa insuper tam Lutheranis quam Calvinistis una in quolibet comitatu Ecclesia, publicasque officii sine Religionis discrimine obeundi facultate seditiosi ad saniora inclinassent consilia, nisi Bethunius Marchio Franciæ Orator e Polonia reversus, illos multo auro ad continuandam rebellionem induxisset, necnon jubente Rege Gallorum copias Ductore Bohano Comite, & sex Polonorum nuper a signis dimissorum millia in opem seditiosorum Cassovienſium adduxisset. His enim militum, aurique suppetiis suffulti Calvinistæ, Cæsareos iterata clade repulerunt, ac in Hungariam superiorem irruentes, ferro & flamma totam circum regionem devastarunt, necnon pudenda crudelitate non modo in Viros sed & inermes puellas & mulieres desævierunt. Præterea Wesselenius rebellium Ductor datis li-

Sæc. XVII. A. C. 1677.

Sæc. XVII A. C. 1677.

teris Ragotſiam Principem, atque omnes ſuperioris Hungariæ Comitatus ſollicitabat, ut ſua arma jungerent, ac Germanos ex Hungariæ Regno expellerent. Hujus epiſtolæ ſumma erat hæc: „Calamitatum memoriam, & remedii „neceſſitatem vobis exponere, ſuper„vacaneum eſt, ad excitandos veſtros „animos ſufficit, quod potentiſſimus „quidam Rex veſtra mala miſertus, vos „a miſera ſervitute duroque jugo libe„rare feſtinet: accurrite ergo ad ſigna „veſtrorum Commilitonum, qui bona „patriam & familiam relinquere, quam „propudioſo jugo collum ſubmittere „maluerunt: meritis veſtris parantur „præmia, & congrua fidei ſtipendia „honores & officia. Pro Religionis li„bertate, veſtrisque privilegiis ſtrenue „certate, & brevi hoſtes veſtros omnino protritos, & vincula in palmas „verſa videbitis.„ Præterea Tarvallius Comes apud Tranſylvanos Franciæ Orator die trigeſima Novembris promulgato edicto Hungaros oblatis militum ſtipendiis, factaque ſecuritatis, præmii atque impunitatis pollicitatione ad rebellium caſtra accerſebat: Accurrerat equidem ad ſedandos hoſce tumultus Coppius Cæſareus Bellidux, qui etiam Caſſoviæ trecentos rebelles palo affigi juſſit, ſimulque Schmittius alter

alter Cæsarei agminis Ductor Polonis die prima Octobris obviam processerat, ab his vero sub amicitiæ obtentu delusus, dum rebelles trucidato Ferrentio eorum Duce incautius insequitur, a tergo instantibus fugam arripere coactus est. Magis secundo successu Coppius Calvinianos rebelles, dum pari crudelitate Mungatsianos excarnificare parabant, oppressit, ac quatuor Nobiles, præcipuos rebellionis incentores infixo palo suspendi jussit. Auxit nihilominus rebellionis furorem Abasius Transylvaniæ Princeps: hic enim conspirationem, qua ipsemet petebatur, tempestive quidemdetexerat, a Cæsaris tamenMinistris conflatamratus,palamsese rebellium partibus addixit: Emericus quoque Töckelius cum bis mille armatis sese rebellibus adjunxit, quamvis autem hi exercitum viginti circiter millibus validum recenserent, præter excursiones tamen & rapinas nil tanto apparatu dignum exequebantur, donec perfidi Turcæ anno hujus sæculi octogesimo secundo ab eis stimulati omnes suas illis vires jungerent. Ceterum hic idem Armeniæ Episcopus Vienna Romam venit, summo Pontifici referens, fidem Catholicam in Persia magnis incrementis florere, Armenorum Patriarcham se totum Sedi Apostolicæ subjicere, spem-

Sæc. XVII. A. C. 16[illegible].

Sæc. XVII. A. C. 1677.

que fore, ut ipsemet Rex parem submissionem professurus sit.

§. LI.

Holsatiæ, & Hassiæ Principes ad fidem Catholicam reversi.

Kraus exempla Convers. pag. 281. Cimer. mem. mund. pag. 726.

Cum interea Protestantes suam sectam non Evangelicæ veritatis gladio, sed rebellium armorum potentia in Hungariæ Regno stabilire niterentur, quinquaginta duo Prædicantes in Hungaria hoc anno a Calvini castris ad fidem Catholicam reversi sunt: insuper Deus, in cujus manu sunt corda Regum, plures Principes in Germania a vera fide dudum devios ad agnoscendam sectæ falsitatem, & detestandos humani commenti errores impulit, atque inter eos præprimis Alexandrina Juliana Georgii III. Hassiæ Landgravii Vidua, ac postea Caroli Hasso-Rheinfelsiæ Landgravii Catholici Conjux die quarta Junii Calvini venenum publice evomuit, ad Romanæ Ecclesiæ sinum reversa: Hanc jam antea præcesserat Georgius Christianus Hasso-Homburgensis Landgravius, qui non sine cæleſti prodigio Bruxellis in Belgio hæresin, in qua enutritus erat, ejuravit, atque ex Acatholico zelosissimus fidei Catholicæ Defensor factus, hoc anno Francofordiæ pien-

pientissime decessit. Anno autem sequenti Dorothea Hedwigis Holsatiæ Nordburgensis, & Sleswicii Ducissa olim Lutherana Gandersheimii Abbatissa religionem Catholicam, cui sese jamjam anno hujus sæculi septuagesimo addixerat, Bambergæ in Templo Jesuitarum palam professa est, secuta exemplum Joachimi Ernesti Holsatiæ Plönæ Principis, qui Anno 1674. e sectæ suæ tenebris ad Catholicæ veritatis lucem traductus est. Sæc. XVII. A. C. 1677.

§. LII.

Indecens quædam Consuetudo in Galliis abolita.

Inter corruptelas, quas fœminarum incontinentia invexit, atque ignorantia seu morum perversitas a sæculo decimo quinto usque nunc in Galliis propagavit, haud infima erat consuetudo, qua fœminis Maritos suos velut ad perficiendum conjugii actum ineptos accusantibus, Judices experimentum, quod in Galliis *congressus* dicebatur, in judicio fieri præcipiebant, ac juxta hujus probationis successum ejusmodi matrimonium aut validum aut nullum esse pronuntiabant: Ejusmodi experimentum olim Justinianus Imperator, ac dudum leges Canonicæ prohibuere, *Mem. Chron. & Dogm. l'An 1677. Abregé de l'Hist. Eccl. tom. 3.*

Sæc. XVII A. C. 1677.

legitimam, honeſtamque ſubrogantes probationem (*). Poſtquam vero hæc conſuetudo in Galliis invaluerat, ac ſolam eorum, qui ejusmodi congreſſui intererant, teſtificationem plurima divortia ex Judicum ſententia ſucceſſerant, atque inter alia etiam Marchionis de Langers connubium die octava Februarii anno hujus ſæculi quinquageſimo nono nullum irritumque fuit declaratum, poſtquam vero inſuperhabito Parlamenti interdicto hic idem Marchio ad ſecundas tranſierat nuptias, & ex altera Conjuge ſeptem ſuſceperat filios, Marchionis affines, ſe hæreditate privari indignantes, alterum hoc matrimonium diſſolvi urgebant: His Parlamentum ſuffragabatur, captaque exin occaſione die decima octava Februarii edito decreto hunc congreſſum abrogabat, tanquam omnibus honeſtatis, religionisque legibus adverſum, atque ad comprobandum matrimonii valorem minus idoneum.

§. LIII.

Mariæ Stuartæ connubium Jacobo Stuarto Eboracenſi Duci & Catholicis infauſtum.

Inte-

(*) Vid. cuncta capit. tit. de frigidis & maleficiatis.

Interim Proteſtantes in Anglia ſupremum dominium in Carolum II. Regem, & ſummam tyrannidem in Catholicos exercere continuabant; præprimis enim Regem, ut eidem in meditatæ oppreſſionis eventum paratam validi ſubſidii ſpem præciderent, vehementius urgebant, ut cum Batavis inito fœdere Franciæ Regem bello peteret: His poſtulatis Rex irritatus reſpondit, nunquam hactenus auditum eſſe, quod belli pacisque jus Regiæ Majeſtati annexum ſubditi ſibi uſurpare præſumerent, ac ideo ſe palam declarare, quod potius extrema quæque perpeti vellet, quam ſemetipſum ſuo jure ſpoliare: quocirca Parlamenti Seſſiones usque ad primam Decembris diem differri præcepit: Premebant interim ſuam indignationem Calviniani Senatores, quibus jam firmum fixumque erat, ſi Carolum ſolio deturbare non poſſent, ſaltem ejus Fratrem Eboracenſem Ducem ſubrogato Principe Calviniano, a ſucceſſionis ſpe, ac diademate Anglico excludere. Ad hujus inſuper propoſiti executionem ipſemet Rex peroppertunam eis ſuppeditabat occaſionem; quamvis enim proprii ſui judicii teſtimonio præter Catholicam religionem, nullam aliam eſſe veram probe cognoſceret, nec etiam ignoraret, quod Calviniſtæ

Sæc. XVII. A. C. 1677.

Rapin Thoiras Hiſt. d'Angl. t. 10.

Sæc. XVII. A. C. 1677. viniſtæ inverſo ſucceſſionis ordine ſceptrum Fratri ſuo utpote Catholico eripere, illudque in ſectæ ſuæ Principem transferre molirentur, nihilominus tamen, quo impellente incertum, nil ardentius deſiderabat, quam ut Maria Fratris ſui Filia natu major Guilielmo Henrico Naſſovio Arauſionenſi Principi Calviniano nuberet. Obſtabat primo ejus Pater Eboracenſis Dux, cujus plurimum intererat, adeo ambitioſum, ſummisque votis a Calviniana factione expetitum Regni Anglici Corrivalem longius ſubmovere, & populi Catholici, fideique libertati proſpicere: poſtea tamen, invitus licet, Regis voluntati ceſſit, *ut ſuo exemplo*, inquiebat ipſe, *ejus ſubditi obedientiam Regi ſuo debitam, tandem præſtare addiſcerent.* Die igitur decima quarta Novembris infauſtæ hæ nuptiæ perficiebantur, quibus peractis Sponſi, ut injurias ſibi a Regiæ partis hoſtibus paratas declinarent, tanta feſtinatione Londino excedere cogebantur, ut Cantuariam delatis in caupona etiam neceſſaria defuiſſent, niſi Tillotſonus Doctor illorum ſortem miſertus, pecunias & ſuppellectilem argenteam ſubminiſtraſſet. Quibus autem artibus poſtea Calviniſtæ Eboracenſem Ducem a ſolio ſuo deturbarint, & Arauſionenſem Principem ſubſtitue-

stituerint, necnon Catholicos oppressserint, confictæ conjurationis commentum demonstrabit, cujus catastrophen ad annum hujus sæculi octogesimum octavum recensebimus. Sæc. XVII. A. C. 1677.

§. LIV.

Initia conjurationis contra Angliæ Regem confictæ, & nequissime Catholicis imputatæ.

Nil igitur opportunius aptiusque ad arcendum Catholicum Regni hæredem necnon ad opprimendos Angliæ Catholicos excogitari poterat, quam meditatæ in Regem conjurationis fabula, quam Titus Oates omnium, qui sunt, quive unquam fuere, mortalium nequissimus atque ab omni honestatis simulatione longe remotissimus homo hoc anno in Catholicos luserat. Hic Calvinianæ sectæ addictus variis artibus, ac simulata pietate tandem impetrabat, ut a Londinensibus Ecclesiæ Anglicanæ Prædicantibus in ministerii societatem admissus, subinde exigui proventus Parochiis ad tempus præesse permitteretur, ubique tamen ob linguæ intemperantiam, libidinum, omniumque scelerum maculas & præcipue ob crimen, quod nequidem inter Christianos nominaretur, adeo tristem nomi-

Hode Hist. de Louis XIX. t. 4. lib. 39. Relat. Tit. Oates Conspirat. d'Angl.

nis

Sæc. XVII. A. C. 1677.

nis sui notam reliquerat, ut hoc anno ab animarum cura amotus, atque ab omnibus probis, honestisque Viris derelictus precario victum conquirere cogeretur. Hisce angustiis pressus, apud sibi similes nequitiæ socios opem quæsivit, brevique invenit in Israele Tongio, Viro erudito quidem, ad omnia tamen audenda proclivi, necnon in excogitandis nefandissimis consiliis admodum fæcundo. Hic ergo libratæ novi sui Discipuli indole, cum illum ad exequenda quævis detestanda molimina aptissimum censeret, se brevi illum fortunis cumulaturum pollicitus est, dummodo arctiorem cum Catholicis ac præcipue cum Jesuitis vitæ societatem quærere, atque eorum actiones, nomina, & officia exacte explorare vellet; harum enim rerum notitiis probe instructus, novæ conspirationis Historiam levi brachio conscribere posset, cujus ope, si periculosam ejusmodi conjurationem detegeret, absdubio fœcundam auri fodinam sibi aperturus esset: Placuit hoc consilium Tito, qui pro suo ingenio ad omnes malitias & fingendi modos nato paucis posthac diebus ad Catholicos ejurata Calvini secta transiit, & ut nonnulli referunt, Jesuita factus hoc anno Mense Majo Vallisoletum in Hispaniam pro-

Abregé Chron. de l'Hist. Eccl. tom. 13.

Calmet Hist. Univ. t. 13. Rapin Hist. d'Angl. l. 23. pag. 391.

fectus

fectus est, ibidem in Collegium Jesui- Sæc. XVII.
tarum directioni commissum admissus. A.C. 1677.
Evolutis septem mensibus in Angliam reversus, dignissimus hic tanto Magistro discipulus, Tongio confictæ suæ conjurationis Historiam exhibuit, quam tamen hic nondum satis elaboratam ratus, Tito suasit, ut Audomaropolin in Belgio ad Jesuitarum Collegium pergeret: Paruit huic consilio, atque ibidem etiam integrum quidem semestre degebat, ob vitam tamen omni flagitiorum genere contaminatam, cum de ejus emendatione conclamatum esset, a Jesuitis dimissus est. Tum vero spirans ultionis, minarum & cædis in Jesuitas & Catholicos denuo Londinum ad Magistrum suum contendit, quocum etiam horrendam illius conspirationis in Regem a Jesuitis, Catholicis ipsoque Duce Eboracensi meditatæ, ac brevi, ut fingebat ipse, erupturæ historiam consarcinavit, eamque typis edendam Basseto Bibliopolæ tradidit. Hic vero cum nonnisi male consutam esse fabulam cerneret, quædam delevit, alia vero substituit, quo compeito Titus apud plebejum Parlamenti Ordinem vehementer questus, anni sequentis die decima Aprilis ab eodem impetravit, ut perfecta ac integra Historia conjurationis, ac circumstantiarum

Sæc. XVII. A. C. 1677.

rum a se composita Parkhurstanis & Cocheillanis literis excuderetur, sub hoc titulo, *vera relatio execrandæ conspirationis a Papistis contra Regem, Angliæ regimen & Protestantium religionem conflatæ unacum complicum nominibus jussu Parlamenti a Tito Oates Theologiæ Doctore vulgata, Regique porrecta.* Enimvero vix unquam scriptum quoddam famosum pejus consarcinatum, insanum, veroque minus simile publicam lucem aspexit, quam turpissimum hoc Titi commentum, cujus ipsa Historia, omnesque circumstantiæ soli & unico falsoque testimonio innitebantur nequissimorum duorum hominum, qui, quamvis innumeras complicum literas in manibus se tenere mentirentur, nunquam tamen etiam interpellati vel ullum genuinum scriptum proferre poterant: nihilominus tamen Calvinistæ tam opportunam in Catholicos Nationis Anglicæ odium concitandi, atque Eboracensem Ducem ab Angliæ throno excludendi occasionem haud negligendam esse rati, rem serio agere, & Regis salutem ac vitam effuso etiam plurium innoxiorum cruore tueri simulabant. Cui autem vero simile videri potest, quod Catholici in Regem, quem tamen sibi valde indulgentem ac religioni Catholicæ faventem noverant, ani-

amplioresque ab eo favores haud temere sperare poterant, sine omni caussa, quam ipsimet iniquissimi hujus Fabulæ Architecti confingere obliti sunt, conspirare, eique vel ferro vel sclopeti ictu vel veneno (de mortis genere hi accusatores ipsimet non convenere) vitam adimere moliti fuerint, cum tamen sat prospectum haberent, quod mortuo hoc Rege, Calviniſtæ excluso Eboracensi, Calvinianum Principem, a quo acerbiora adhuc, quam unquam passi essent, exspectarent, in solium intrusuri sint: Horrendæ hujus fabulæ falsitatem tot luculenta detegunt documenta, ut ipsimet Protestantes æquitatis magis studiosi mendax hoc commentum detestentur, proin Catholicorum innocentiam vindicare prorsus superfluum sit: *dum enim palam falsa sunt, quæ nobis objiciunt, negare satis est* (*). Sæc. XVII. A. C. 1677.

§. LV.

Conflictæ hujus conjurationis capita.

Præcipuum hujus conjurationis Authorem Calvinianus hic rabula pro antiquo hæreticorum more fingebat Innocentium XI. summum Pontificem, qua-

(*) Quintil. lib. 5. cap. 13.

Sæc. XVII. A. C. 1677.

qualis nempe vir, talis & oratio: nec e- nim Oates apud Calviniſtas fidem ha- buiſſet, niſi juxta ſuæ ſcholæ regulas Papam tanquam tyrannum ac cruen- tum Principum hoſtem in ſcænam pro- duxiſſet. Mentiebatur ergo, quod hic Pontifex Menſe Decembri hujus anni præſentibus plusquam trecentis homi- nibus (fors ad majorem tanti ſecreti fidem tantam hominum frequentiam convocabat) Angliæ Regnum ob Re- gis populique hæreſin ad Sedem Apo- ſtolicam eſſe devolutum palam decla- rarit, ſimulque per Apoſtolica diplo- mata, quæ Paulus Oliva Jeſuitarum Generalis expedire juſſus eſſet, præci- pua Regni munia inter Catholicos di- ſtribuerit, & quidem Bulla, aut Menſe Novembri aut Decembri deſuper edita, cujus copiam ſibi a Blundelo die 30 Auguſti monſtratam mentiebatur Oa- tes, Cardinali Howardo Norfolciæ Duci Archiepiſcopatum Cantuarienſem, E- boracenſem Perroto ſacerdoti, cetera vero Epiſcopatus Jeſuitis (hos in con- jurationis typo præteriiſſe, piaculum fuiſſet) aliisque Sacerdotibus, Abba- tias autem Weſtmonaſterienſem & Sionhuſanam Benedictinis, quinque vero decanatus Bettoni Sorbonæ Doc- tori, Leyburnio Cardinalis Secretario, Howardo & duodecim Canonicis Be- nedicti-

nedictinis, Morgano Laico, & Watkinsono Ulyssiponensis Collegii Præsidi, reliquas vero dignitates Ecclesiasticas Hispanis, aliisque exteris adjudicarit. Postea Oates fæcundissimus hic mendaciorum Parens fingebat. I. Richardum Strange Provincialem ac quatuor alios Jesuitas die vigesima nona Aprilis Patri Suimano Jesuitæ Hiberno Madriti agenti scripsisse, quod Presbyterianos in Episcopales suis sermonibus concitare velint, has vero literas a Jesuitis Tito datas, & a se Burgis apertas fuisse mentiebatur idem Titus, cur quæso, eas coram Parlamento non exhibuit? II. Quod Hispani Jesuitæ suos Alumnos Anglos adegerint, ut fidelitatis juramentum utpote hæreticum, diabolicum & religioni contrarium detestarentur, atque in Collegio Vallisolitano die vigesima nona Septembris coram Tito docuerint, Carolum II. Regem non esse legitimum, sed Nothum ex Scotiæ Mago natum. III. Jesuitas Audomaropolitanos die decima Junii perscripsisse, quod Londinenses Jesuitæ Eboracensem Ducem, si eorum votis non annueret, interficere parati essent, Titum vero has literas inspexisse, simulque detexisse, quod Jesuitæ nuperi belli, Londinensis & Suthwarciensis incendii Authores exstiterint,

Sæc. XVII. A. C. 1677.

Sæc. XVII
A. C. 1677.

ibidemque unionum & sexdecim mil-
lium librarum sterlingicarum opimam
prædam fecerint. IV. Suimanum Je-
suitam ad Vallisoletanos Jesuitas di-
prima Julii scripsisse, quod Angliæ Re
veneno sublatus fuerit, applaudentibus
Jesuitis Londinensibus, qui Stuarto
deservire parati essent, dummodo Pro-
testantium sectam everturus sit. V
Petrum Richardum Strange die vigesi-
ma Junii & Julii perscripsisse, quod ipse
pro trucidando Rege aptos sicarios in-
venire satageret, Williamus autem il
exequi renuerit, etsi ei mille quin-
gentæ libræ fuissent promissæ: die au-
tem tertia Novembris Patrem Petrum
de Corduba Jesuitam suis literis ad Ri-
chardum & Keinsium datis significasse
quod in præmium decies mille libras
sint accepturi, si Regem e medio to-
lerent, alios decem Jesuitas Audoma-
ropolitani Collegii Rectori scripsisse,
quod Regem delitiis suis immersum vel
per suos vel per Vakemanum Reginæ
Medicum veneno interficere intende-
rent, atque a Patre La Chaise Fran-
ciæ Regis Confessario, pro interfectore
decem librarum millia apud quemdam
Aurifabrum esse depositа, item Jesuitam
die duodecima Decembris scripsisse a
eundem P. La Chaise, quod Presbyte-
rianos in Scotia ad seditionem conci-
tarint

tarint, eorumque viginti millia arma sumere parati essent, si Rex Franciæ Anglo Regi bellum denuntiare & in Hiberniam, Catholicis ibidem conspirantibus, irrumpere vellet, insuper alios Jesuitas die vigesima sexta Decembris præfato Regis Confessario suis literis nuntiasse, quod quinquaginta circiter Jesuitæ Londini in Popina ad equum album deliberassent de modo, quo Regem ejusque fratrem e medio tollere possent, nisi eorum votis accesserint, sique illos trucidandi occasio deesset, ipsum Regem saltem e Regno ejicere vellent, huic autem consultationi Titum interfuisse. Has pluresque alias ejusmodi literas vel sibi ab ipsis Jesuitis ad legendum fuisse traditas, vel a semetipso perlectas, audacter mentiebatur impiissimus Oates: Postea se partim ex conjuratorum literis, partim ex eorum colloquiis hausisse referebat, inter eos conventum esse, ut duo Benedictini quatuor Hibernis sicariis stipati Regem pugione transfoderent, Wakemanus autem Eques adstipulante ipsamet Regina eum veneno interficere pollicitus esset, jamque in cædis præmium quinque librarum sterlingicarum millia receperit: in præcipuis quoque locis Londini ignis subjiceretur, ac grassante incendio omnes Protestantes

Sæc. XVII. A. C. 1677.

Sæc. XVI. A. C. 1677.

interficerentur, ad cujus rei executionem quinquaginta hominum millia in armis essent, atque ex Gallia decem armatorum millia, ex Hispania vero triginta millia partim Peregrini partim Fratres Laici præstituto tempore adventuri sint: insuper septuaginta Hibernorum millia unacum Gallicis copiis clam in Hibernia (absdubio, nemine cogitante) convenirent, ac demum signo ex Anglia dato totam Insulam Ductoribus Talbot Duce, ejusque Fratre Dublinensi Archiepiscopo ferro flammaque devastarent: Hæc præcipua erant hujus calumniatoris mendacia, ac somnia, quæ ex ipsa relatione falsitatis, ac turpissimi commenti notas produnt, duntaxat ab illis in hanc usque diem credita, quibus ad Catholicos vexandos atque eliminandos, calumniæ & quævis mendacia sufficiunt. Porro hujus commentitiæ conjurationis successum ac mala anno sequenti recensebimus.

§. LVI.

Andegavensis Episcopi querelæ ad Papam circa corruptam morum doctrinam, & Jansenianæ hæresis convitium.

Per

Sæc. XVII. A.C. 1677.

Percrebuit brevi per universum Orbem fama de singulari studio, quo Innocentius XI. Papa Romæ suam Curiam, totamque Ecclesiam a morum corruptelis expurgare adlaborabat; inde vero excitata Lovanienſis & Duacenſis Facultas Theologica, cum fidelium mores ob corruptam laxamque doctrinam indies magis ac magis depravari cerneret, quam plurimas propositiones moralem disciplinam corrumpentes censuris notavit, ac Christianum Lupum, Martinum Steyaert Romam ablegarunt, ut Innocentii XI. sententiam de censuris contra gratiæ hostes dudum latis rogarent, quas Pontifex omnino integras reliquit. Sub idem quoque tempus Franciæ Episcopi, & præcipue Andegavenſis, Alectenſis, Atrebatenſis & sancti Pontii apud Innocentium Papam depravatam Jesuitarum doctrinam moralem denuntiarunt, insuper questi, quod eversa Clementis IX. Pace Episcopos laxiores doctrinæ hostes tanquam Janseniana hæresi infectos palam traducerent, atque ab ipso Ludovico XIV. Rege edictum, ut vocant, Castri de Ninove extorquentes (*) dissidia non ita pridem sopita

Vid. supra §. 29. p. 63.

(*) Hujus edicti occasio erat Episcopus Ande-

Sæc. XVII. A. C. 1677.

innovarint, malorumque inde emergentium nova cauſſa exſtiterint, atque ad honeſtandam ſuam agendi intemperantiam du Chenium, & Vibertum Eccleſiaſticos, aliosque, quibus juxta prudentem ſacræ Sedis conniventiam limitata formulæ ſubſcriptio ad tollendas conſcientiæ anxietates conceſſa fuerat, de Janſeniana hæreſi accuſarint. Hanc in rem Nicolaus Pavillonius Alectenſis Epiſcopus ad Innocentium Papam die trigeſima Junii has dedit literas: Beatiſſime Pater: Præſtitum ab „humilitate noſtra, Veſtræ in Petri „Cathedram exaltationi gratulationis „ac devotionis officium benigne adeo „& peramanter excepit ſanctitas Veſtra, „ut hoc ipſo animatus majori cum fi„ducia iterum ad illam de graviſſimis „Eccleſiæ Gallicanæ malis, nec niſi ab „apo-

Andegavenſis quosdam ſuæ Diæceſis Clericos, ut cum limitatione formulæ ſubſcriberent, cogere moliebatur, hi autem inſtigantibus Jeſuitis deſuper querebantur, & Pariſienſis Archiepiſcopus Regem eo adegit, ut anno priori edictum Campis de Ninove datum promulgaret, vi cujus declaratum, quod in pacis Clementinæ negotio facta conceſſio limitatæ ſubſcriptionis duntaxat ſit indulgentia erga quosdum ſpeciales perſonas, non autem quod univerſim extendi poſſet.

Sæc. XVII. A. C. 1677.

„apoſtolica Authoritate & charitate ſub-
„levandis, ſcribere inſtituerim. Quid
„epiſtolæ a pluribus hujuſce Regni Epi-
„ſcopis ad Sedem Apoſtolicam de per-
„verſis recentiorum Caſuiſtarum dogma-
„tibus deſtinatæ nuper acciderit, jam
„credo, Beatiſſime Pater, Sanctitas
„Veſtra tum fui apud Chriſtianiſſimum
„Regem Nuntii relatione, tum aliorum
„forte querelis inaudivit. Qua de re
„pluribus hic agere minime opus fue-
„rit, cum univerſam hiſtoriæ ſeriem
„harum dator literarum auribus Ve-
„ſtris referre poterit. Sane vulnus iſtud
„Epiſcopali Dignitati inflictum, Bea-
„tiſſime Pater, ſentiet, & graviter no-
„biſcum feret Sanctitas Veſtra omnium
„Eccleſiarum ſollicitudine anxia, & ad
„Epiſcoporum voces eo propenſius ſeſe
„inclinabit, quo eas indigniſſimis mo-
„dis & artibus intercluſas fuiſſe per-
„ſpexerit. Nec vero alienis egebat hor-
„tatoribus Beatitudo Veſtra ad Ethicæ
„Chriſtianæ corruptores cohibendos.
„Sat illam ſtimulat morum inſtituen-
„dorum & diſciplinæ in melius infor-
„mandæ zelus a familiariſſimis ſibi
„ſacræ ſynodi Tridentinæ decretis, do-
„meſticoque S. Caroli exemplo excita-
„tus: Unde plane confidimus fore, ut
„omnes illas doctrinæ corruptelas tanto
„diſtrictius configat, quanto eas a fau-

Sæc. XVII. A. C. 1677

„toribus audacius disseminari intellexe-
„rit. Dolore siquidem imo & indigna-
„tione afficietur Sanctitas Vestra, Bea-
„tissime Pater, in tantum illos Chri-
„stianissimi Regis religioni obrepsisse,
„ut quæsitis coloribus nostrum de scri-
„benda ad Sedem Apostolicam epistola
„consilium crimini verterint, Episco-
„posque, abrogato jam pridem contra
„fas omne Provincialium synodorum
„usu, etiam de rebus Ecclesiasticis in-
„ter se communicandi, & ad Sedem
„Apostolicam communi nomine refe-
„rendi antiquo & præcipuo jure inter-
„dicere tentaverint. Quod quid est
„aliud, Beatissime Pater, quam Ec-
„clesiastici Regiminis a Christo Domi-
„no instituti, & omnium retro sæcula-
„rum usu comprobati formam pessum-
„dare, unius per totum orbem Episco-
„patus vinculum solvere, & ipsius, quo
„Romana gaudet Ecclesia, primatus
„jura convellere: Nova hæc, & hucu
„usque apud nos inaudita, minus ta-
„men quis fortasse mirabitur, si fre-
„quentes & pene quotidianas in Ec-
„clesiæ libertatem molitiones attende-
„rit, quibus Aulici homines Ecclesia-
„sticæ disciplinæ & doctrinæ caussas
„sæcularibus Magistratibus ac Regiæ
„potestati addicere conantur. . . . Jam
„ad corrupta morum dogmata redeo,
„quo-

„quod malum latius patet, & pleris- Sæc. XVII.
„que animabus adhuc nocentius est. A.C. 1677.
„Huic curando, quantum ab initio
„pontificatus studium Sanctitas Vestra
„adhibuerit, universi norunt: quod ut
„ipsa brevi assequeretur, nihil demum
„utilius aut promptius occurrit, quam
„ut præcipua laxioris Doctrinæ capita,
„jam dudum a plerisque Ecclesiæ Gal-
„licanæ præsulibus in famoso Casuista-
„rum Apologista damnata, iterum ad
„eorundem Episcoporum relationem a
„Sede Apostolica solemni decreto dam-
„narentur. Id autem ut ad optatum
„exitum, obsistentibus licet Casuisticæ
„corruptelæ patronis, perducatur, op-
„tamus vovemusque. Verum Beatis-
„sime Pater rerum nostrarum experi-
„mentis edoctus, & paterna Vestra be-
„nignitate fretus ausin dicere, nihil
„pene in damnandis Casuistarum er-
„roribus operæ pretii fore, nisi eadem
„Vestra Authoritate Jansenianæ hære-
„seos phantasma, quo jam diu plurimi
„in his partibus ludificantur, evane-
„scat. Confidentius fortasse quis hoc
„dictum existimaverit: verissimum ta-
„men est Beatissime Pater, & nobis
„res cominus intuentibus quotidiana
„experientia certissimum, Apostolicas
„constitutiones prædecessorum Vestro-
„rum Innocentii X. & Alexandri VII.
„sub-

Sæc. XVII. A. C. 1677.

„ſubmiſſa omnes plane mente accipiunt.
„Nec ullus eſt, qui cum Eccleſia Ro-
„mana & Catholica perverſos atque
„hæreticos ſenſus in quinque propo-
„tionibus damnatis contentos non et
„animo damnet, quod prædictarum
„Conſtitutionum præcipuum eſt caput:
„& in ceteris etiam nemo eſt, qui il-
„lis perpetuo Eccleſiæ uſu debitam Re-
„verentiam non præſtet. Id quod probe
„intellexit Clemens IX. Alexandri VII.
„Succeſſor, dum Galliæ Epiſcopis ac
„Theologis jam diu vexatis pacem tan-
„dem pro Apoſtolica Sapientia, & re-
„quitate conceſſit. Verum Beatiſſimæ
„Pater hujus tam optatæ pacis fructum
„hactenus nobis invidit, & vanis arte-
„bus ſubripuit pertinax adverſariorum
„factio, & imperitus ac præpoſterus
„nonnullorum zelus. Janſenianæ ſiqui-
„dem hæreſeos nomen prorſus jam va-
„num & inane ſummo ſtudio retinue-
„runt, nec illis præſentius aut vali-
„dius telum, quo ſe tueantur, & cujus-
„libet ordinis homines ſibi adverſantes
„diſturbent. Hac futili accuſatione
„ſanctiorem quamque de moribus doc-
„trinam exſufflant, viros pietate ac
„doctrina præſtantes traducunt, atque
„Eccleſiæ miniſteriis ſubmovent, non
„Theologos modo, ſed Epiſcopos po-
„pulis ſuſpectos efficiunt, pios eorum
„labo-

„labores, & saluberrima instaurandæ „disciplinæ consilia intervertunt, libros „informandis moribus aptissimos fide„lium manibus excutiunt; omnem de„nique instituendæ Christianorum vitæ, „& ad normam Evangelii componen„dæ viam occludunt. Illud vero Bea„tissime Pater summopere animadver„tendum est, non solum hujus fictitiæ „hæreseos prætextu grassantem ubique „morum corruptelam foveri, sed fidei „quoque solidissima dogmata convelli. „Quis enim non doleat castissimam & „saluberrimam sanctorum Augustini & „Thomæ de gratuita Dei prædestina„tione & gratia Christi ad singulos pie„tatis actus necessaria, doctrinam sub „invidioso Jansenii nomine a plerisque „repudiari, & tanquam erroneam, & „hæreseos nota dignam in cathedris, „in pulpitis, in colloquiis traduci? ita „doctrina, quam a multis pontificibus „acriter assertam ac vindicatam hære„ditario quasi jure Ecclesia possidet, ut „ajebat doctissimus Clemens Papa VIII. „passim hodie conculcatur. Ita dog„mata, quæ inconcussa, tutissimaque „nuncupavit Alexander VII. temerario „ausu a multis impetuntur. „

Sæc. XVII. A. C. 1677.

§. LVII.

Sæc. XVII. A. C. 1677.

§. LVII.

Gallici belli continuatio.

Hodc vie de Louis XIV. Wagner vita Leop. l. 6. Theatr. Europ. tom. 11. Gottfrid. cont. Hist. Chron. l. 9.

Dum interea Proteſtantes Angli variis artibus & dolis Regis ſui, & Catholicorum excidium maturare feſtinant, Catholici Principes in Germania mutuis ſeſe cladibus & damnis conficere certabant, & Galli quidem in Belgio non tam ferro, quam igne pugnare videbantur; nondum enim aſperior hyems miteſcere cæperat, cum ubique Broſſii Gallici Tribuni incendiis hiberna incaleſcerent: Tabernarum Urbs jam priore anno magnam partem everſa, funditus exuritur, Hanonia, Valencenæ, Cuſſa, Doxburgum, Bipontum, ac plurimi pagi poſt immanem direptionem paſſim Gallico igne collucent. Cameracum denique victricibus Ludovici armis cedere cogitur, Carolus Lotharingiæ Dux Cæſareis copiis auctus Saravi-Ponti imminet, Gallosque, qui urbem jamjam continenti incendio deleverant, ad arcis deditionem compellit, ac præſidiarios Croatarum furori immolat, inde in Lotharingiam penetraturus, Metas contendit, aſt a Crequio viam relegere ſuosque milites in hyberna reducere coactus eſt, quæ vix ſubierat, cum Galli

ino-

inopina obsidione Friburgum munitissimam Briscoviæ urbem adorti, festinatis impressionibus deditione caperent. Tum vero Monclassius Alsatiæ Gubernator totam circum regionem ferro flammaque vastabat, Brossius autem, cum Molsheimium, Muzingam aliasque Alsatiæ civitates exurere pararet, a Cæsareis circumventus, multoque vulnere concisus, promeritas crudelitatis suæ pœnas dedit; nihilominus Lucemburgius Dux in Belgio Sitterium, Tungrim aliasque Brabantiæ urbes primo direptas postea emissis incendiariis in cineres redegit, jactitans se a Rege jussum esse, omnem regionem, quæ inter Saram, Mosellam & Rhenum porrigitur, feralibus flammis addicere. Ad tantam barbariem exhorruit ipsemet Monclasus, qui tot infelicium sortem misertus exclamabat, Parisienses Ministros absdubio a Diabolo esse obsessos, tam sæva Tyrannide debacchantes in Catholicos. Sub idem ferme tempus Philippus Aurelianensis Dux Regis Frater Audomaropolin urbem suis armis subjecit, ad turpem fugam coacto Auriaco Principe, qui obsessæ urbi suppetias ferre festinabat: non minus infausto successu idem Princeps Carloreum oppugnare aggrediebatur, a Lucemburgio obsidionem cito citius sol-

Sæc. XVII. A.C. 1677.

vero

Sæc. XVII. A. C. 1677.

vere coactus: solus Sueciæ Rex Gal-
lis fœdere junctus improspero mart
pugnabat, qui quamvis Danos terr
viciſſet, nihilominus maritima pugn
devictus claſſe ſua ab eis detrita Ma-
monenſem urbem, atque Inſulam Ru-
giam Chriſtiano Daniæ Regi, & Ste-
tinum Brandeburgico Electori ceder
compellebatur. Inter horrendos hoſt
bellorum ſtrepitus ægre audiebantu
pacis monita, quæ ſummus Pontifex
ac Leopoldus Cæſar Neomagi belliga-
tibus identidem ſuggerebant: Poſſ-
labat Imperator Imperio ac fœderati
hucusque a Gallis erepta, & Carol
Lotharingiæ Duci Barium & Lothe-
ringiam reſtitui, nec minora petebat
Daniæ Rex, Auriacus Princeps, &
Batavi: Brandeburgicus vero damn
ſibi illata reſarciri & Bremam, necnon
Pomeraniam relinqui exoptabat. Ha
propoſitiones diſplicuere Gallis, qu
ſeorſim, ut ceteros eo facilius ad ſu
vota compellerent, cum Batavis pa-
cem, & cum Anglis inducias facer
tentabant. Attamen horum molimin
evertit Templius Angliæ Legatus, cu
jus conatui mire adſpirabant diſſidi
inter Legatos ſubinde exorta; neglect
enim præcipuo pacis negotio Princ
pum Oratores Lotharingiæ Ducis, &
Fürſtenbergii Argentinenſis Epiſcop

Lega

Legatis hanc prærogativam abnegare moliebantur: inde vero ingens exorta est altercatio, quam importunius augebant Galli, qui a Pontificis Nuntio Anglisque pacis Conciliatoribus Guilielmum Fürstenbergium libertati restitui postulabant: His vero Cæsaris Orator, se pro pace concilianda, non autem procuranda libertate privati cujusdam Principis, cujus causa in foro competenti, non autem Neomagi dijudicanda esset, huc adventasse respondit: Hoc responso exacerbati Franciæ Oratores, ut vices rependerent, Ludovicum Bevilaquam Pontificis Nuntium exagitare decreverant, arrepta occasione ex Apostolicis literis, quas Pontifex ad Oratores Catholicos perscripserat: Objectant ergo, quod Papa duos Oratores Gallos Estradio primo Legato inferiores non nisi *præstantes Viros* appellarit, ambos igitur Cæsaris Oratores viciſſim hoc duntaxat nomine compellandos esse postulant: Cavillantur insuper, quod in diplomate, quo Nuntio plena agendi facultas fuisset demandata, nonnisi Cæsaris, non item Regis Christianissimi nomen legeretur, cum tamen Paulus III. in Bulla, qua Mantuanam indixit Synodum, post Cæsarem Franciæ Regis nomen apposuisset, Julius III. quidem illud omise-

Sæc. XVII. A. C. 1677.

Sæc. XVII. A. C. 1677.

rit, Regi tamen Carolo IX. desuper querenti, respondens, oblivionem obtenderit: Insuper Galli Oratores Pontificem tanquam pacis Interpretem agnoscere detrectabant, eoquod in Principum Catholicorum mandatis de Pontificia mediatione nulla fuisset facta mentio: cum vero annuente Hispaniæ Rege Imperator ad honorandas Pontificis tanquam Conciliatoris partes novum mandatum expediri jussisset, Nuntius Galliæ Legatos rogabat, quatenus & ipsi eundem honorem summo Pontifici deferre non recusarent: verum hi culpam in Austriacos Hispanosque detorserunt, caussantes, quod ipsimet suasissent, duplex diploma esse conficiendum, quorum uno cum Protestantibus (expresso nonnisi Angliæ Regis nomine) altero cum Principibus Catholicis plena agendi potestas, simulque Pontifici congrua Mediatoris elogia darentur: cunctos tamen fœderatos præsentibus Kinskio Comite Austriaco & Petro Ronquillo Hispano obstitisse, consultius igitur esse, ut confecta pace de opportunis agatur mediis, quibus salvo Angliæ Regis honore, debitus Pontificiæ mediationi decor amplior elogio reddi posset. His perceptis Apostolicus Papæ Nuntius, ne pacis negotium retardasse videretur, rem ulterius urgere

urgere deſtitit, quin propterea pacis negotium maturari poſſet, cunctis parta retinere, nihilque cedere aut reddere intentis. Sæc. XVII. A. C. 1677.

§. LVIII.

Tumultus in Hiſpania.

Eodem anno, quo Enecon Toletanus Oranienſis Gubernator Barbaros, qui iterato hanc arcem in ora Africæ ſitam obſederunt, internecina aggreſſione oppreſſos in turpem fugam conjecerat, Hiſpaniæ regnum inteſtino aulæ diſſidio concuti videbatur; cum enim, Carolo Rege per ætatem adhuc Regiminis impare, Aulæ Miniſtri propriis commodis intenti ſubditos graviſſimis oneribus premerent, alii vero Gallicæ factioni plus æquo addicti varia in Hiſpanici Regni detrimentum molirentur, Rex nova Regiæ auctoritatis adminiſtratione ſuſcepta, in eos præprimis inquiri juſſit, quos plurimorum querelæ reos notaverant: Hos inter Ferdinandus de Valenzuela Villaſerrienſis Marchio, ac primus Regni Miniſter accuſabatur, quod ſupremum ſibi imperium in Reginam, Regnumque arrogans, ad ſatiandam avaritiam ſuam præcipua Regni officia & dignitates vendidiſſet, atque immenſam auri vim *Gottfrid. Hiſt. cont. tom 3. p. 231. l. 9.*

Sæc. XVII. A. C. 1677.

inde corraſam in Eſcuriali Palatio abſcondiſſet: Alii etiam Proceres ea, quam ſub Mariæ Annæ Reginæ auſpiciis captaverant, auctoritate abuſi, damnorum, quibus Regnum imminutum erat, vel authores, vel complices audiebant: Ut ergo Rex turbatas Regni res componeret, in laboris ſubſidium ac præcipuas gubernationis curas evocabat Joannem Auſtriacum Philippi Regis Nothum, qui tamen Madritum venire recuſabat, niſi prius Regina omni adminiſtrationis cura ſeſe abdicaret, regiisque ſatellitibus exauctoratis Villaſerrienſis Marchio toto Regno excedere jubere-tur. Haud cunctatus Rex Monaſterium, quo hic Marchio confugerat, militibus cingi ac demum e ſuis latebris erutum, ad Regis Palatium, & triduo poſt vinculis onuſtum ad Conſuegranam arcem deduci jubet: Querebatur violatam immunitatis Eccleſiaſticæ ſanctitatem Apoſtolicus Papæ Nuntius, qui cunctos hujus detentionis reos anathematis pœnæ ſubjecit: ipſe etiam Pontifex rem edoctus, novas cenſuras infligi juſſit, niſi Marchio ad Monaſterium, a quo vi extractus fuerat, redderetur: Rex igitur Sedis Apoſtolicæ voluntati cedendum ratus, Cardinali de Arragonia Toletano Archiepiſcopo negotium dedit, ut Marchionem immu-

nitatis

nitatis loco redditum postea Judicibus consignaret, quo facto Joannes Austriacus Madritum reversus, quosdam officio amovit, alios exilio, vel mulcta pecuniaria, alios capite plecti jussit, ac Regina Vidua Toletum secedere jussa, brevi temporis spatio Regis ærarium auro, subditos vero Regnumque omni felicitatum genere cumulavit. Rebus ita domi compositis Carolus Rex Batavos pecuniis, militumque suppetiis ad Gallos e Belgio compulsandos incitabat, necnon Villa-Hermosam Ducem hortabatur, ut Viros integritate conspicuos publicis officiis præficeret, totusque in eo esset, ut justitiam exacte coleret, ac reorum suppliciis, necnon criminum vindicta irati Dei flagella a Regno avertere satageret: Postea Rex pro more Majorum in Arragoniam se contulit, ut in Episcopali Ecclesia Procerum privilegia jurato confirmaret: ubi vero Hispanas Monterei Comitis copias in Catalonia a Gallis profligatas compererat, die trigesima Octobris edictum promulgavit, vi cujus omnes natione Galli Regno emigrare jussi sunt.

Sæc. XVII. A.C. 1677.

Sæc. XVII. A. C. 1677.

§. LIX.

Franciſci Caulet Apamienſis Epiſcopi oppoſitio contra Regaliæ jus recens invectum.

Gallia vindic. p. 180. *Abregé de l'Hiſt. Eccl. tom.* 10. *pag.* 431.

Recruduit hoc anno contra Regaliæ uſum mota nuper contentio, quæ ex ipſa quorumdam Franciæ Præſulum oppoſitione, ac aliorum conniventia plurimum augebatur; poſtquam enim Franciſcus Stephanus Caulet Apamienſis Epiſcopus adverſus Regaliſtas Aletenſis Epiſcopi mandatum Pariſios ad Regis Aulam delatum compererat, ipſe etiam violata immunitate Eccleſiaſtica nonnullos, & præcipue Pauccetum Diæceſis Leonenſis Presbyterum viri regalium in Diæceſis ſuæ beneficia intrudi cernens, die vigeſima ſeptima Aprilis æquale mandatum promulgari juſſit, hujus tenoris: „Tam Epiſcopale „ipſum officium, quo, licet indigne „perfungimur, quam etiam œcume„nici Lugdunenſis Concilii Decretum, „cujus initium eſt: *Generali conſtitutione* „gravem nobis imponunt neceſſitatem „Eccleſiæ noſtræ jura tuendi impe„diendique, ne Regalia in eas Eccle„ſias ac Provincias irrepat, quæ huic „ſervituti nunquam obnoxiæ fuere; ide„nisi cenſuras a præfato Concilio in„tent

„tentatas incurrere, ac insuper gravi Sæc. XVII.
„Conscientiam nostram delicto obstrin- A. C. 1677.
„gere vellemus, non potuimus ullo
„pacto permittere, ut silentibus nobis,
„ac turpi conniventia defixis, idem jus
„Regaliæ in hanc nostram diæcesin in-
„duceretur; tantoque magis, quia,
„licet in hac nostra diæcesi Regaliæ
„locus aliquis esse posset, quod tamen
„minime concedimus, tamen ad ca-
„thedralem Ecclesiam extendi haud
„posset; quippe quæ ex sua institutione
„regularis est ac reformata, adeoque
„nisi a Deo ad Religiosum statum evo-
„cati, probatique diuturno ac consueto
„tyrocinio, ad nullum canonicatum aut
„dignitatem aliam ejusdem Ecclesiæ
„nostræ cathedralis promoveri possunt,
„quod etiam Pontificio Alexandri VII.
„Regisque diplomate cautum est. Ac
„tandem toto trium annorum cursu,
„quibus huic nostræ Ecclesiæ præfui-
„mus, quamvis indigni, omnia ejus-
„dem Ecclesiæ vacantia beneficia sine
„contradictione, libereque contulimus.
„Ex his igitur aliisque cautis, utque
„partibus a Deo nobis impositis deesse
„ne videamur, hisce nostris præsenti-
„bus literis capitulis cathedralis, &
„collegiatæ Dominæ nostræ Ecclesia-
„rum districte inhibemus, ne ad bene-
„ficia, locumque in choro, aut capi-

Sæc. XVII. A. C. 1677.

„tulo recipiendum, aliasque prætactis „beneficiis annexas functiones exer„cendas hujusmodi ex titulo Regaliæ „proviſos admittere præſumant, idque „ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto incur„rendæ; qua omnes illi obſtricti tenean„tur, qui quovis modo, aut quæſito „colore hujusmodi beneficiorum uſur„patores Conſilio, aut Auxilio adju„verint, aut alias eorum conatus pro„moverint. Ipſos vero ita, ut præfer„tur, titulo ac colore Regaliæ provi„ſos ac beneficiatos, ne ſe hujusmodi „beneficiis ingerant, ſub pœna excom„municationis ipſo facto incurrendæ, „æque prohibemus. Præcipimus etiam „omnibus perſonis Eccleſiaſticis, ne „ullum auxilium, conſilium ac aſſiſten„tiam ad capiendam, aut ineundam „poſſeſſionem hujusmodi uſurpatoribus „præſtent, idque ſub pœna excommu„nicationis ipſo facto incurrendæ &c.

§. LX.

Epiſtola ejusdem Epiſcopi ad Regem.

Hoc Apamienſis Epiſcopi mandatum non modo Joſephus de Monpezat Toloſanus Archiepiſcopus Metropolita die prima Septembris tanquam nullum irritumque declaravit, ſed inſuper illi, qui Regiam cauſſam tuebantur, Epiſcopum,

pum Ludovico Regi exosum reddere, variis calumniis nitebantur, simulque Joannem Franciscum Le Juge Augustinianum impellebant, ut in Apamiensi Ecclesia Cathedrali Canonicatus possessionem spreta anathematis comminatione adiret: quocirca Episcopus denuo die vigesima septima Octobris tam præfato Augustiniano, quam aliis ita provisis censuras interminavit, atque ab Tolosani Archiepiscopi sententia provocavit, eoquod ab eo lata fuisset contra Constitutionem, quæ nil nisi mera executio Lugdunensis Concilii generalis in Gallia recepti, & diplomatis Alexand. VII. Regiis literis confirmati esset: hanc vero interpositam appellationem Episcopus Archipræsuli, & Guilielmo Cezamagioni ejus Promotori, necnon prædicto Augustiniano die vigesima sexta ejusdem Mensis insinuari curabat; ut vero apud Regem innocentiam suam contra suos calumniatores vindicaret, die vigesima nona Junii ad eum sequentes dedit literas: *Persuadere conati sunt Majestati vestræ* inimici mei, *me non morari tantum, sed nec ferre eos posse, qui militiam profitentur: ac sacerdotibus sacramenti pœnitentiæ ministris in mandatis dedisse, ne quemquam, qui eam vitam amplexi essent, nec illi abnuntiassent, peccatis expiarent, facile equidem mihi esset, tam*

Sæc. XVII. A.C. 1677.

Sæc. XVII. A. C. 1677.

fœdæ calumniæ diluendæ, eorum numerum recenſere, qui ex mea diœceſi ſub Auſpiciis Majeſtatis Veſtræ, aut ducum, aut gregariorum militum conditione nomen militiæ dederunt: ſed vereor, ne Majeſtatis Veſtræ patientia abutar. Poſſem etiam atteſtationes ac Chirographa exhibere quamplurium confeſſariorum ex locis, ubi miles hyberna egit, aſſeverantium, ſacramenta quamplurimis adminiſtrata eſſe, imo omnibus, modo illis rite accipiendis animum aptaverant; & ego nonnullos ſacramento confirmationis initiavi. Non potui igitur non vehementer mirari, fuiſſe ex inimicis meis, qui ut animum Majeſtatis Veſtræ a me averterent, auderent illam tam falſis juxta, & invereundis criminationibus imbuere. Num ergo ignorare Epiſcopus potui, artem vitamque militarem non ſolum innoxiam eſſe, niſi de liunde inquinetur, ſed etiam tuendæ ac gendæque Reipublicæ neceſſariam? quocirca aliquando cum militum nonnullis hac de cauſſa locutus ſum, id ſolum fuit, ut ex exemplo Joannis Baptiſtæ cohortarer eos innocenter militiam exercendam, ac juſta Majeſtatis Veſtræ obſervanda, quæ a nonnullis calcata videbam, dolebamque populum variis exactionibus injuriisque vexato; adeoque ut opus fuerit, in eorum nonnullos animum advertere.

Patietur quoque Majeſtas Veſtra, ut hac ipſa occaſione rationem ei omnium re-

dam

dam, quæ inter me & Ecclesiasticum quemdam peracta sunt, cum prætextu Regaliæ Archidiaconatu Apamiensis Ecclesiæ potiri vellet; ego illum mandato ac censuris Ecclesiasticis procul arcendum duxi; idque ut agerem, non alias plane ob caussas permotus sum, quam ut conscientiæ meæ ac juramento satisfacerem, quo, cum Episcopalem cathedram conscendi, ad Ecclesiæ meæ jura, ac libertates conservandas sancte me obstrinxi. Ecclesia Apamiensis, cujus ego curam quamvis indignus sustineam, nunquam Regaliæ subjacuit, idque non tam privilegio, Principum liberalitate accepto, quam naturali & a prima fundatione coæva libertate: qui ergo connivere ego possem, ut illa in diœcesin meam inveheretur, nisi & dignitate, qua fungor, indignum me redderem, & decretis Lugdunensis Concilii quatuor sæculorum observantia subnixis, & Regum Galliæ edictis, ac præsertim Henrici Magni, glorioseque memoriæ Ludovici Majestatis Vestræ Patris adversarer? accedit, quod novi hujus juris invectione totam eam reformationem Ecclesiæ meæ penitus everti contingeret, quam pari felicitate ac favore tum Pontificis Alexandri VII. tum Majestatis Vestræ eam Regio diplomate protegentis ad metas perduxi; nec enim sperare licet, eum, qui Archidiaconatum nuper obtinuit (primam videlicet Ecclesiæ meæ dignitatem) quique illum deinceps sequentur, eo animo

huc

Sæc. XVII. A. C. 1677

huc festinasse, ut sacræ militiæ Tyrocinium facerent, communique bonorum societate contenti, mundum ejusque cupiditates deponerent. Si ergo, qui jam Deo vocante religionem amplexi sunt, professione sua, votisque obsistere cogantur, ac certum animarum suarum adire naufragium, aliis videlicet alienisque beneficia sua, quibus sustentabuntur, relinquere, illud quoque & necessario consequeretur, ut divinis officiis Ecclesia mea destituatur; nec enim ut Majestati Vestræ suggestum fuit, ea Congregationi sanctæ Genofevæ unita est, sed suis ac particularibus statutis & legibus gubernatur.

Ceterum Apamiensis Episcopus ejusmodi beneficiorum usurpationibus non modo Lugdunensis & Tridentinæ Synodorum prohibitionem oppofuerat, sed præcipue, quia per Alexandri VII. Bullam a Rege confirmatam sancitum esset, *ne quis, nisi post inchoatum, expletumque jussu Episcopi tyrocinium, secretamque professionem, deinceps ad Ecclesiæ Apamiensis beneficia recipiatur:* ante aliquot enim annos auctoritate Pontificia ac Regia Canonicos suos sub Regula S. Augustini abdicatis patrimoniis omnique temporalium cura ad primitivæ Ecclesiæ statum, necnon ad Regularis instituti normam revocaverat, suamque Ecclesiam reddiderat Regularem ac reformatam: Eo etiam potissimum

ex

ex capite Apamienſes Canonici Petro Pauceto die vigeſima nona Junii declararunt, quod eum ad Canonicatum Regularem admittere non poſſent. Sæc. XVII. A.C. 1677.

§. LXI.

Rationes ab Archiepiſcopi Toloſani ſententia appellandi ab Apamienſi Epiſcopo allatæ.

Die decima octava Octobris idem Epiſcopus coram Regio Notario declarabat, ſe ſententiæ ab Archiepiſcopo Toloſano pronuntiatæ haud deferre poſſe. I. Cum lata ſit non auditis nec citatis partibus, quarum intereſt. II. In ea dicatur: *Epiſcopi mandatum legibus Regni Gallici adverſari*, perinde acſi Archiepiſcopo competeret de legibus Regni, earumque transgreſſionibus judicare. III. Quia in ea contineantur multa falſa & injuria, ſcilicet Apamienſem Regi promiſiſſe, ſe juramentum fidelitatis in acta publica referendum præſtiturum dein non ſine primi & antiquiſſimi Antiſtitis contumelia referatur, quod Pauccetus Epiſcopo objecerit, male ab eo decreta Lugdunenſis Concilii fuiſſe intellecta, cenſuras ab eodem intentatas duntaxat ad concitandum populum, & Regiis legibus rebellem efficiendum ſpectare. *Gallia vind. doc. 9. pag. 185.*

IV.

Sæc. XVII. A. C. 1677. IV. Dicatur, quod Toloſanus ſit judex competens, cum tamen de Synodi Oecumenicæ obſervantia, proin de cauſſa totam Eccleſiam ſpectante agatur &c. Hujus appellationis acta Epiſcopus Romam ad Alderanum Cardinalem Cibo transmiſit, ſummi Pontificis patrocinium implorans, cui etiam idem Cardinalis die octava Decembris Roma hanc epiſtolam reſcripſit: *Accepi unacum humaniſſimis literis tuis inſtrumentum appellationis interpoſitæ a ſententia Archiepiſcopi Toloſani, in quo Sanctitas ſua non permittet, ut paterna ſua erga te, & Aquenſem Eccleſiam charitate quicquam diu deſideres, ſicuti occaſione ſe dante certius cognoſces.*

Acceptis hiſce literis Epiſcopus non nihil reſpirare cæperat, æquitati cauſſæ confiſus: ab Aula tamen nil niſi moleſta ſperare poterat; quamvis enim Rex indole mitiſſimus, docilis, ac juſtitiæ tenaciſſimus eſſet, a regiis tamen Miniſtris, qui Regalium jus Regiæ poteſtati annexum cenſebant, circumventus, cunctos hujus juris executioni adverſantes tanquam de Janſenismo, novandique cupidine ſuſpectos, necnon contemptæ Majeſtatis reos habebat: Adſtipulabantur etiam Harlæus Archiepiſcopus Pariſienſis & Pater La Chaiſe Jeſuita, qui Regi a con-

confessionibus erat: utriusque autem indignationem sibi adsciverat Apamiensis, partim quod antea formulæ subscriptioni pertinaciter restiterit, partim quod Anno 1669. tres Jesuitas Apamienses publice excommunicatos declararit. Sæc. XVII. A. C. 1677.

§. LXII.

Nicolai Pavillonii Alectensis Episcopi epistola ad Innocentium XI. Papam.

Præter Episcopum Apamiensem strenuum hunc libertatis Ecclesiasticæ vindicem solus adhuc in arena stetit Venerandus senecio Nicolaus Pavillonius Alectensis Episcopus: ex ceteris enim Franciæ Episcopis nonnulli Principis gratiam quovis pretio captandi studio, præmiorum, ac proferendæ dignitatis spe, excæcati, palam Regaliæ servitutem jugumque sibi imposuerunt, alii tamen aut temporalium vel Regiæ offensionis metu territi, Regiis edictis aperte obniti recusabant, ac suis capitulis permittebant, ut Regaliæ subscriberent, potissimi vero in corde suo gemebundi dolebant, querebanturque se invitos cogi, ac propterea, ne hoc silentio suæ libertati, atque Ecclesiarum immunitati nocerent, coram Notariis & testibus suam oppositionem in tabu-

Sæc. XVII. A. C. 1677. tabulas referri curarunt. Hic eo tem- pore miſerrimus erat Gallicanæ Eccle- ſiæ ſtatus, de quo Alectenſis Epiſco- pus hoc anno die trigeſima Junii Inno- centium XI. Papam certiorem reddidit hæc perſcribens:

„Inter alias, Beatiſſime Pater, tur- „bas occaſione juris, ut vocant Rega- „liæ huic noſtræ Diæceſi invectas ad- „diſcet Sanctitas Veſtra quod jus juris „ultra antiquas metas extenſione, ab „quot abhinc annis, Narbonenſis no- „ſtræ & aliarum quatuor aut quinqu „Eccleſiaſticarum Provinciarum, & non „nullarum præterea Diæceſium nativam „& Canonicam libertatem evertere, in „dem aſſentatores moliantur. Equi „dem cum edicto Regio hac de re pro „mulgato parere, Conſcientia proh „bente, renuerim, præcipua noſtra „Diæceſis beneficia in Regalia, ut vo „lunt, vacantia per Regium diploma „pleno jure, pulſis legitimis & pacifi „cis poſſeſſoribus, collata ſunt: quod „etiam in Apamienſi Diæceſi, & forte „aliis quibusdam, ſicubi Epiſcopi non „paruere edicto, factum eſt. Cum au „tem, Beatiſſime Pater, ex decreto „Concilii generalis Lugdunenſis ſecundi „quod incipit, generali conſtitutione „& pro ſolemni ſacramento a me in „Epiſcopali conſecratione præſtito jura „&

„& libertates Ecclesiæ mihi commissæ Sæc. XVII.
„per censuras Ecclesiasticas tueri vel- A. C. 1677.
„lem; eo res addacta est, ut duorum
„Ecclesiæ cathedralis Canonicorum e
„familiaribus nostris, Archidiaconi sci-
„licet, & Promotoris, indicta per si-
„gilli Regii literas relegatione, uno
„abhinc anno mulctatus fuerim. Et
„ecce mihi hanc epistolam meditanti,
„& pro manibus habenti nova advenit
„mulcta, nova orbitas, dum simili jus-
„sione longe amandatur Canonicus no-
„ster Theologus, quem in priorum lo-
„cum suffeceram, & in ministerii Epi-
„scopalis subsidium lateri meo adscive-
„ram. Imo & mihi eadem sors jam
„hinc a priore anno impendebat, ad-
„versariis Ecclesiæ Regiam Authorita-
„tem ad id enixe sollicitantibus, nisi
„eorum consilium nativa sua æquitate
„& moderatione Christianissimus Rex
„posthabuisset. Sed de hoc quantum-
„cunque gravi negotio plura Sanctitati
„Vestræ proloqui supersedeo, tum ne
„longiori privatæ calamitatis queri-
„monia molestus fiam, tum quia hu-
„jus vexationis adhuc vigentis acta a
„nobis transmissa, quo pacto res tota
„gesta sit, declarabunt.„

. . . . En Beatissime Pater, Eccle-
„siæ Gallicanæ vario morborum genere
„laborantis status brevi Sanctitatis

Sæc. XVII. A. C. 1677.

„Veſtræ oculis delineatus, ſolet quidem ægrotantium dolor multas medendi artes excogitare, ſed non omnes æque commodas & utiles, unde ſatius erit, pateſactis jam noſtris vulneribus totos nos Apoſtolicæ Veſtræ charitati & prudentiæ committere, niſi forte etiam noſtros ea de re ſenſus cognoſcere Veſtra Sanctitas opportunum duxerit. Certe fauſta omnia a Veſtra Beatitudine exſpectamus, maxime pro tuendis divinæ gratiæ dogmatibus, pro ſtabiliendis Ethicæ Chriſtianæ regulis, pro ſancienda veteri, & canonica Eccleſiarum libertate. Hæret enim cordi ejus impreſſa hæc unius ex ſuis deceſſoribus Sententia: *Optamus, ſi fieri poteſt, in diebus noſtris Apoſtolicam fidem, & Ecclæſiæ regulas cum ſubjectis nobis populis cuſtodire, & omnem novam doctrinam ſpire.* Equidem Beatiſſime Pater, eo ætatis profectus ſum, ut hæc, antequam moriar, in Eccleſia videndi vix ſpes ſuperſit: peregrinationis tamen meæ curſum jam majori cum alacritate, Pontificatus Veſtri ſpecie recreatus & confirmatus proſequar; quæ & quanta in Eccleſiam univerſam bona ſanctitatis Veſtræ opera diffundenda ſint, animo proſpiciens.„

Ejus-

Ejusdem Menſis die vigeſima octava idem Epiſcopus ad Ludovicum Regem literas dedit, in quibus decretum ſuum, quod officii ſui inſtituto compulſus ediderat, pluribus allatis rationibus vindicare nitebatur. Sæc. XVII. A. C 1677.

§. LXIII.

Innocentii XI. Pontificis reſponſum ad Alectenſis Epiſcopi literas.

Ad haſce Alectenſis Epiſcopi literas Innocentius XI. ſummus Pontifex die decima nona Septembris hæc reſpondit: „Suſceptam a nobis de paſto„rali in Alectenſi Eccleſia regenda, ac „Eccleſiaſtica Diſciplina inſtauranda „Fraternitatis tuæ zelo opinionem mi„rifice confirmarunt literæ, quas tri„geſima Julii ad nos dediſti. lis enim „refertæ ſunt cum pii tum vigilantis „animi ſenſibus, ut nullum nobis de „eo dubitandi locum relinquant. Pro „comperto autem te habere volumus, „religioſis ſtudiis tuis conſtanti Nos „præſidio atque Authoritate affuturos, „libenterque occaſiones omnes ample„xuros, ex quibus propenſam erga te „voluntatem Noſtram agnoſcere valeas. „Quod attinet ad ea, quæ fuſe nobis „tum per literas, tum per earum ex„hibitorem ſignificaſti, tanti profecto

Sæc. XVII. A. C. 1677.

„momenti sunt, iisque implicata difficultatibus, ut diligenti & matura discussione prorsus indigeant. Pro meneris itaque Nostri debito accurate eadem examinari mandabimus, illudque super his consilium capiemus, quod in Domino expedire judicaverimus. Assiduis interim apud supremum Patrem luminum juvari precibus vehementer a te petimus, dum nostræ dilectionis Nostræ pignus Fraternitati tuæ Apostolicam benedictionem peramanter impertimur„

§. LXIV.

Archiepiscopi Narbonensis sententia contra Alectensis Episcopi mandatum.

Interea vero Petrus Cardinalis de Bonzi Archiepiscopus Narbonensis ac Metropolita unacum Domino du Mas suo Officiali Alectensis mandatum seu Constitutionem velut sacris Canonibus, Regnique legibus ab Ecclesia Gallicana hactenus servatis & quieti conscientiarum, ac Hierarchicæ disciplinæ contrariam, necnon censuras in eadem Constitutione latas omnino irritas, nullasque declaravit, ipsique Episcopo interminatis pœnis Canonicis, ne deinceps ejusmodi Constitutiones pro-

mul-

mulget, inhibuit, ac sub pœna excommunicationis ipso facto incurrendæ vetuit, ne Canonici, aliique Ecclesiastici præfatæ sententiæ executionem præpedirent. Adversus hanc Archiepiscopi sententiam Alectensis coram publico Notario reclamabat, questus, quod Cardinalis ad rationes, ob quas Episcopus suum mandatum promulgavit, nequidem respondere dignatus sit, postea vitia, quibus hujus Officialis sententia scateret, carpens, objicit I. quod hic se ex delegata potestate id facere testetur, cum tamen Vicarius Generalis sit Judex ordinarius. II. Ipse tanquam unicus & solus Presbyter nulli alteri Episcopo junctus, Episcopum dijudicare, ejusque Constitutiones irritas declarare præsumpserit, sique id liceret, posset etiam Episcopus a Diaconis ab Episcopo delegatis exauctorari, nullibi autem ostendi valeat, quod Officialis Archiepiscopalis de Episcoporum Constitutionibus judicandi jus habeat, cum nequidem Archiepiscopo potestas sit, ut solus caussa non cognita, nec auditis partibus de Episcopi Constitutione extra Synodum & casus in jure allegatos judicet. III. Queritur Episcopus, quod Officialis Regni leges in Ecclesia Gallica observatas ab Alectensi violatas afferat, cum tamen Regis declara-

Sæc. XVII. A. C. 1677. ratio circa Regaliam ab Ecclesia non r recepta, hæc autem lex in tota Eccle- sia recepta sit, quod Episcopus in ma- nifestos Concilii Oecumenici transgres- sores etiam excommunicationem a ipso Concilio indictam denuntiare va leat. IV. Quod officialis sine ullo fun- damento asserat, *Regaliæ negotium fuis a Judicibus competentibus jam judicatu decisumque*, cum tamen hoc jus benef cia conferendi Regibus aquiri non po sit, nisi aut expresso privilegio in Synod Oecumenica concesso, aut perpetua & immemoriali possessione: neutrum au tem in hoc casu occurrat. V. Quo perperam dixerit, Clerum Gallicanu hac in re Regii Senatus jurisdictione agnovisse, cum id falsum sit de illim tato Regaliæ jure, sed duntaxat verum sit de particularibus quorumdam con troversiis. Quod minus apte inferat quia Vicarius Generalis Ecclesiastico in Curia Romana provisos & ab Episcop rejectos admittere potest, etiam Epi scopi Constitutionem, Episcopo no citato damnare valeat; nam Eccles sticos ita admittendo non de potestat Pontificis eos nominantis vel de ju conferendi judicat, sed duntaxat de pr visi qualitatibus Personalibus: un hujusmodi Vicarii sententia nec leg vim habeat, nec ullum Pontificiæ pot fit.

Sæc. XVII. A. C. 1677.

ſtati præjudicium pariat: in hoc autem caſu Officialis ſibi poteſtatem attribueret, coram ſuo tribunali, ne vocatis quidem Epiſcopis decidendi, an tota Provincia omnibus retro annis exempta Regaliæ ſubjaceat, &c.

Hanc ergo appellationem ſuam Epiſcopus etiam ad ſummum Pontificem & Sedem Apoſtolicam die duodecima Novembris interpoſuit, ſimulque famulum ſuum Narbonam decrevit, ut appellationis factæ declarationem Officiali inſinuaret, cum autem hic idem famulus Narbonæ in carceres fuiſſet conjectus, & Epiſcopus ob valetudinem lecto affixus actum appellationis expedire haud poſſet, Stephano Durando negotium dedit, ut ipſe ejus nomine contra Officialis mandatum, illatamque famulo violentiam reclamaret, quam etiam appellationem Epiſcopus eadem die ratam habuit, eamque ſuo Clero jam antea die vigeſima tertia Octobris inſinuavit, data ad eos ſequenti epiſtola encyclica: „Nullus du„bito, ſententiam Vicarii, & Officialis „Narbonenſis tanta cura, ſtudioque „ubique locarum vulgatam, & qua bina „a me edita mandata evertere conatur, „in manus Veſtras deveniſſe. Enim„vero perſuaſum ego habeo, eodem „temporis momento, quo illam rece-

 „piſtis,

Sæc. XVII. A. C. 1677.

„pistis, una etiam recordatos vos esse, „quanta mihi incumberet necessitas, „jura libertatesque Ecclesiæ meæ, ac „dignitatem Episcopalem, quæ in hac „caussa æque periclitantur, impigre „tuendi. Id ego conatus sum efficere „constitutione, quam hisce meis anne„xam legetis, & ex qua facile colli„gere licebit, non unius tantum, sed „communem, omniumque hujus Pro„vinciæ Ecclesiarum caussam, ac peri„culum verti. Vos ergo, uti spero, „nec partibus Vestris defuturi estis, nec „omittetis in Vestris quisque Diæcesi„bus ea omnia curare, quæ huic senten„tiæ remorandæ, ejusque effectui su„spendendo necessaria fuerint. Tan„tum id agite, ut sociatis junctisque „viribus communem caussam amplexa„mini, Vosque Dignitatem Authorita„temque nostram oppugnantibus face„dotali libertate occuratis, & quod „hactenus nimia forte indulgentia pec„catum est, pari zelo, oblataque oc„casione obliteretis.„

§. LXV.

Alectensis literæ ad Innocentium XI Papam & Ludovicum Franciæ Regem.

Cum

Cum Alectensis Episcopus vitæ suæ finem appropinquare præsentisceret, suæ famæ, honori ac saluti consulturus, de impacta Jansenismi calumnia, sese coram summo Pontifice purgare decreverat: Hanc ergo in rem die vigesima quinta Octobris sequentes ad eundem dedit literas: In hac confectæ „ætatis & affectionis paraliticæ sini„stram corporis partem occupantis in„valescente ægritudine, arctissimam „meam cum Apostolica Sede commu„nionem, & singularem erga Pontifi„catum Sanctitatis Vestræ Reverentiam „& devotionem hoc monimento testa„tam volui: simul & extrema Eccle„siæ mihi commissæ amoris officia ex„hibere satagens ad Authoritatem & „tutelam Vestram, qua maxime modo „indigeo, confugio. Nativam illius & „perpetuam Regaliæ jure immunitatem, „quæ illi cum tota Provincia Eccleslia„stica Narbonensi & aliis quibusdam „communis est, juxta Concilii gene„ralis Lugdunensis constitutionem pro „parte mea hucusque tuitus sum. At „eam novo & insolito Regaliæ juri post „discessum meum jam instantem peni„tus subjectum iri prospicio, nisi in„tercessione summæ Vestræ Authorita„tis apud Christianissimum Regem ab „ejusmodi jugo vindicetur. Quare hoc

Sæc. XVII. A. C. 1677.

Sæc. XVII. A. C. 1677.

„unum reſtat Beatiſſime Pater, utipſa
„in eadem libertate & immunitat
„cum qua quadraginta abhinc ann
„eam ſuſcepi, Beatitudini Veſtræ c
„ſtodiendam commendem. Eſt &
„liud grave mihi Beatiſſime Pate
„quippe quod meæ cum Apoſtolica ſe
„communioni umbram aliquam offu
„dere videatur, Cenſura ſcilicet a R
„manis inquiſitoribus Rituali libro, q
„a me ad uſum noſtræ Diæceſis edit
„eſt, inuſta. Libri illius a plurimis
„cet fratribus coepiſcopis ſolemni a
„probatione laudati, novum exam
„ſubire non detrecto, imo peropto:
„modo Sanctitas Veſtra per ſe pro ſ
„benignitate oculos, & animum a
„vertere dignata fuerit. Quidquid
„eo emendandum pro ſua ſapient
„duxerit, hoc pro Reverentia mea
„mendandum duco. Ac priſtinum i
„quiſitorum judicium acerbum nim
„& injurioſum eo magis deprecor, qu
„pleraque Ethicæ Chriſtianæ dogma
„tanquam ſub generali Ritualis noſt
„cenſura damnata, a viris illuſoribus
„qui ſupra populum, juxta prophetam
„dominantur, paſſim traduci dole
„Hanc labem a me, hanc a ſanctiſſim
„dogmatibus fraudem & calumniam
„ut amoliatur Sanctitas Veſtra, ult
„mum obſecro, & ſupplico. Itaqu
„vot

Vid. ſupra l. 205. p. 292.

„votorum tum hujus, tum ſuperioris „Epiſtolæ ſumma in ſinu Sanctitatis „Veſtræ repoſita, mortem exſpecto, „Apoſtolica Veſtra benedictione jam „mihi conceſſa munitus, & neceſſario „maxime precum Veſtrarum præſidio „apud ſummum judicem adjuvandus.„ Sæc. XVII. A. C. 1677.

Eadem quoque die idem Epiſcopus offenſam, ſi quam irrogaſſet, deprecaturus hanc ad Ludovicum Regem epiſtolam perſcripſit: „Mihi ultima vitæ „meæ momenta numeranti, & quid fa„ciendum ſuperſit, ut Divino tribunali „ſecurus ſiſtar, animo repetenti, oc„currit illa Chriſti Domini Noſtri ſen„tentia, qua jubemur: *priusquam Sa„crificium ad altare offeramus, fratri noſtro, „qui aliquid adverſum nos habet, recon„ciliari.* Cum ergo jam tempus acce„dat, ultimum ſacrificium, hoc eſt, „vitam meam Deo immolandi, cre„didi, neceſſitatem mihi præcipue in„cumbere, placandi animum Majeſta„tis Veſtræ, quam ab aliquo jam tem„pore, ob ea, quæ circa Regaliam „contigere, offenſam mihi averſamque „experior; tamen poſſum Majeſtati Ve„ſtræ aſſeverare, me ſemper eo ſenſu, „animoque fuiſſe, quæ fideliſſimum ſub„ditum decet; quantumvis Rega„liam quod attinet, officii ac dignitatis „meæ ratio eo impulerit, ut cogerer „ali-

Sæc. XVII. A. C. 1677.

„aliqua facere, voluntati, ac manda-
„tis Majestatis Vestræ minus, quam
„cuperem accepta, & tamen idipsum
„per literas meas ausus sum eidem si-
„gnificare, idque ea libertate, quæ Epi-
„scopos decet, sacrorum jurium depo-
„sitarios: ut nunc quoque in hoc vitæ
„mortisque meæ confinio Majestati Ve-
„stræ profitear, me nihil aliud egisse,
„quam quod crederem, Conscientiæ ac
„officio meo deberi; idque unicum esse
„dolori meo solatium, in quo spero,
„Deum non esse mihi eam indignatio-
„nem adscripturum, quam in pectore
„Majestatis Vestræ dolens mærensque
„experior; nec ideo tamen has ultimas
„obligationis meæ partes explere om-
„mittam, simulque hanc ultimam a
„Majestate Vestra gratiam expetere,
„dignetur tribus illis ex familia mea
„Ecclesiasticis personis, ejusque man-
„dato proscriptis veniam clementer im-
„pertiri, quippe nullius culpæ reis,
„quam quod Episcopi, legitimi superio-
„ris sui, quemque divinæ voluntatis
„interpretem agnoscebant, præceptis
„obediverint. Non diffido, si modo
„Majestati Vestræ placuerit id secum
„reputare, veniam merituros ac præ-
„sentibus angustiis, quibus conflictan-
„tur, ereptum iri. Impleat Deus Ma-
„jestatem Vestram cælestibus suis bene-
„ficiis,

„ficiis, eamque ad amussim divini sui „cordis ac voluntatis Regem efficiat. „ Sæc. XVII. A. C. 1677.

§. LXVI.

Nicolaus Pavillonius Alectensis Episcopus vita functus.

His Episcopi literis Ludovicus Rex ad miserationem permotus, quorumdam adulatorum, qui Episcopum ad revocandum suum mandatum exilio, ac temporalium bonorum jactura adigi suaserunt, consiliis nullo pacto acquiescere voluit, potius Tellieri, ejusque Filii Rhemensis Archiepiscopi monita secutus, qui Regi Authores erant, ut senio ac virtutibus venerando huic Antistiti vitæ suæ finem in tranquilla pace indulgere velit. Enimvero hic die octava Decembris anno ætatis suæ octogesimo pie in Domino obiit: Præsul erat morum probitate, vigilantia, prudentia, religionis zelo, doctrina, rerum usu & experientia longe præstantissimus, tamque sinceræ, puræque mentis, ut Clero suo disciplinæ, & gregi virtutis simulacrum esset, incertumque relinqueret, an eruditione, vel sanctitate emineret: Præter plurimos, quos suo exemplo, ac sermonibus Divina sancti Spiritus unctione plenis e vitiorum cæno ad sanctioris vitæ

La Croix du Maim. Bibl. Franc. San. Marth. Gall. Christ.

Sæc. XVII. A. C. 1677.

vitæ ſemitam reduxerat, præcipuus erat Princeps Contius, qui ab eodem Epiſcopo ad Chriſtiani hominis officium feliciter redigebatur. Immerito autem Pavillonius Janſenismi a quibusdam poſtulabatur; ſemper enim damnatas Janſenii propoſitiones ex animo deteſtatus eſt, quod autem quæſtioni facti ſubſcribere tergiverſatus fuerit, id firmæ æquitatis perſuaſioni, non depravatæ voluntati, aut cognitum errorem defendendi ſtudio tribuendum, quod ex ipſa ejus integritate elucet; cum enim Bellovacenſis & Andegavenſis Epiſcopi ſuis mandatis, in quibus circa quæſtionem facti duntaxat ſilentium obſequioſum ſpondebant, epiſtolam, in qua plenam & ſinceram ſubmiſſionem ſine limitatione polliciti ſunt, Pontifici ſubmittendam exhiberent, Alectenſis huic epiſtolæ ſubſcribere renuit, aſſerens, in hac quoque epiſtola ſummo Pontifici diſertis verbis eſſe declaranda, quæ in mandatis eorum continentur, non enim ajebat Pontifici reticendum, quod in noſtra doctrina in mandatis expreſſa firmi perſiſtamus: nec etiam, ut his literis ſuum chirographum apponeret, ullo pacto adduci potuiſſet, niſi Senonenſis Archiepiſcopus die vigeſima octava Auguſti Anno 1668. eidem fidem feciſſet, quod *hic idem pacem* con-

conciliandi modus a Papa, Rege, Pontificis Nuntio, Aulæ Miniſtris, ceterisque Epiſcopis ſuiſſet approbatus, ut hac ratione Romanæ Curiæ cavillis ſatisfieret, quin tamen veritas ac Chriſtiana ſinceritas læderetur. Scripſit Pavillonius egregium tractatum de fide humana. Sæc. XVII. A.C. 1677.

§. LXVII.

Bernardi Guſtavi Marchionis Durlacenſis Cardinalis obitus.

Inter Purpuratos hunc annum emortualem habuit Guſtavus Adolphus Marchio Durlacenſis Caroli Friderici Ducis & Eleonoræ Solmenſis Comitiſſæ Filius. Hic anno Chriſti milleſimo ſexcenteſimo trigeſimo primo die decima quarta Decembris natus, Lutheri ſectam paternæ educationis vitio imbiberat: Adoleſcens literis probe excultus varias peragrabat regiones, ac demum militiam profanam profeſſus, primo ſub Venetorum ſignis contra Turcas, & poſtea Suecici Regis ſtipendia merens, in Polonos motis expeditionibus bellicis interfuit, ac demum Morunganæ arci Boruſſicæ Gubernator aliquamdiu præfuit: Dudum haud tenuis de ſectæ ſuæ veritate ſcrupulus ejus animum cruciabat, tandem ex crebra ſacri Codicis, ac ſanctorum Patrum *Imhoff Not. Princ. l. 4. c. 8. §. 33.*

Sæc. XVII. A. C. 1677.

trum lectione, frequentique cum Catholicis colloquio ac concertatione leculenter deprehendit, quod Lutheranhaud magis certa, quam quivis alte e Novatoribus, vocatione munitus novdogmata juxta ſuum aliorumque beneplacitum, & non raro ſuis æmulis contradicendi pruritum procuderit, aſibimetipſi ſæpiſſime adverſatus fuerit igitur nebulas & mendacia, quibus Catholicam religionem a ſuis Prædicantibus unice impugnari cognoverat, dicutere, atque ad veritatis lucem properare feſtinabat: opportune ad Hemolsheimenſe Monaſterium prope Molsheimium in Alſatia anno hujus ſæculſexageſimo divertit, ubi pluribus probe inſtructus clam fidem Catholicaprofeſſus, Argentinenſem Canonicatum, quem pacis Weſtphalicæ beneficio obtinuerat, dimiſit, inde vero Rmam profectus, tertio poſt anno ſolemni ejuratione ad Romanæ Eccleſiegremium confugit: Poſtea ſub Leopoldo Cæſare ſigna ſecutus, in prælcontra Turcas apud montem S. Gotardi luculenta fortitudinis ac militarexperientiæ ſpecimina edidit, ac glorioſo vulnere inclaruit: miſerentis verDei benignitate impulſus, relictis ſæcucaſtris anno hujus ſæculi ſexageſimoctavo ſub regula ſancti Benedicti vo

sua solemni ritu Deo nuncupavit, assumptoque Bernardi Gustavi nomine post plurima virtutum exempla tertio post anno in Fuldensem Abbatem, & biennio post in Campidunensem Principem assumptus est. Meritorum fama demum ad Clementis X. Papæ aures personante, ab eodem anno Christi millesimo sexcentesimo septuagesimo etiam Romana Purpura decoratus est. Tandem vero, cum ad Hammelburgensem arcem contenderet, in itinere periculoso morbo correptus, paulopost die vigesima sexta Decembris anno ætatis suæ quadragesimo sexto meritis plenus pie in Domino obiit: Successorem habuit in Fuldensi Abbatia Placidum de Drost ex nobili apud Westphalos genere prognatum. Sæc. XVII. A. C. 1677.

§. LXVIII.

Julii Gabrielii Cardinalis decessus.

Eodem fato sublatus est Julius Gabriellius patria Romanus, qui a piissimis parentibus liberaliter educatus, ac scientiis politioribus apprime excultus coram Gregorio XV. elegantissimam orationem habuit, & ab Urbano VIII. Cameræ Apostolicæ Clericis adscriptus anno hujus sæculi quadragesimo primo ab eodem Cardinalis, & sequenti anno

Palat. Fast. Card. t. 4. Cornar. relat. de la Cour de Rom. p. 74. Purpur. doct. suppl. Eggs. Ciacon. in vita Urban. VIII.

Sæc. XVII. A. C. 1677. Aſculanus Epiſcopus renuntiabatur, ad quam etiam Eccleſiam, ut Barberinorum indignationem declinaret, relicta Roma ſeceſſit, moxque Urbini Legatione defunctus rediit: Perperam ac maledico ore fidei noſtræ hoſtes eidem affingunt, quod populum Urbinatenſem hujus Provinciæ Epiſcopus a Clemente IX. creatus graviſſimis exactionibus ad ſublevandam extremam ſuam paupertatem exhauſiſſet, atque ad ſeditionem concitaſſet: præterquam enim quod hic Cardinalis familiæ ſuæ divitiis, atque Eccleſiarum proventibus abundaret, paſſim ab omnibus vitæ ſuæ ſcriptoribus præcipue commendatur, quod ſuas facultates in pauperes & pia legata largiter effuderit, ac uni Deo & conſcientiæ ſuæ addictiſſimus ſuperfluum luxum abhorruerit, necnon Clerum, Paſtores & ſuæ Diæceſis oves ſalutaribus decretis, verbo, & exemplo tam efficaciter paverit, ut Synodales ejus Conſtitutiones tam in Aſculana, quam Urbinatenſi & Reatina Eccleſiis, quas ſubinde moderabatur, hodiedum obſerventur. Celebratur quoque ab omnibus ob miram morum comitatem, atque integritatem, ſolertiam, & prudentiam: tandem vero die decima ſexta Maij Romæ placidiſſime obiit annos natus ſeptuaginta quatuor. §. LXIX.

Sæc. XVII.
A. C. 1677.

§. LXIX.

Paschalis de Aragonia Cardinalis extrema.

Hoc item anno die decima Septembris Toleti in Hispania supremum diem obiit Paschalis de Aragonia Cardonæ Ducis Filius. Hic a puero sedulam humanioribus literis operam navabat, adultior autem factus in Salmanticensi Universitate emenso omnium ferme scientiarum stadio Doctoratus Lauream, & Toletanæ Ecclesiæ Canonicatum promeritus est, raroque tanti Principis exemplo publice in præfata Academia Jurisprudentiæ Professorem egit: inde ad sacræ Inquisitionis, & postea Aragonici imperii Senatum evocatus, non tam ad Philippi IV. Hispaniarum Regis preces, quam ad proprii meriti famam ab Alexandro VII. sacro Purpuratorum Collegio annumeratus est. Postea ex Hispania Romam profectus, ibidem Regis negotia procurabat, ab eodem vero Pro-Rex creatus, Neapolitanum Regnum sapientissime regebat: Mortuo autem Philippo Rege a Regina Vidua primo Quæsitor, postea Archiepiscopus Toletanus renuntiatur, ubi commissi sibi gregis forma factus cunctas vigilantissimi optimique

Eggs Purp. doct. l. 6. Ciacon. in vita Alexand. VII.

Sæc. XVII. A. C. 1677.

mique Paſtoris partes explevit, col lapſa reſtauravit, eliſa ſolidavit, infi ma curavit, confracta refecit, abjecta que reduxit, & ne ab ejusmodi facra curis præpediretur, publicæ Quæſtu ris munere ultro ſe abdicavit.

§. LXX.

Synodi Tornacenſis decreta.

Concil. Germ. t. 10. pag. 54.

Indixerat hoc anno ad diem primam Junii Gilbertus de Choiſeul Torna cenſis Epiſcopus Synodum Diæceſa nam, in cujus auſpiciis levis erat con tentio circa Sedis prærogativam inte Abbates S. Martini & S. Nicolai d Pratis, ubi tamen mox deciſum, u ſine alterutrius præjudicio tum Abba S. Martini priorem locum occupare His amice compoſitis inter cetera præ cipue ſancitum, ne ullus Parochus i denuntiationibus diſpenſationem peten audeat, niſi conſtet de Parentum con ſenſu, pariter declaratum eorum ma trimonia eſſe nulla, qui duntaxat pro prium Parochum declinaturi in alien Diæceſi contrahunt ſtatim reverſur inculcatum pariter omnibus Clericis ne ſe condendis vel exequendis La corum teſtamentis ingerant, cum fecu non raro ſeſe non ſine Eccleſiæ dede core Laico tribunali ſiſtere cogantur

ded

denique ob abrogata quædam Sancto- Sæc. XVII.
rum festa novum Calendarium confici A. C. 1677.
jussum est. Porro Monasterienſis etiam Episcopus die octava Octobris Synodum celebravit, in qua tamen nonnisi priorum Synodorum decreta fuere innovata.

§. LXXI.

Diversæ Sacrarum Congregationum decisiones.

Petente Ludovico XIV. Galliarum Rege summus Pontifex hoc anno ab Archiepiscopatu Bituricensi sex Episcopatus segregavit, atque ex illis novum constituit Archiepiscopatum Albiensem: Ejusdem quoque Pontificis jussu sacra Rota die octava Februarii decidit, Regularibus duntaxat prohibitum esse facere Processiones extra eorum Ecclesias, illarumque ambitum, ceteras autem processiones dirigere ad Episcopum pertinere, consulto tamen Capitulo majoris Ecclesiæ, a qua processiones in festo Corporis Christi incipi & terminari deberent, in eodem autem festo Missam Conventualem, absente Episcopo celebrandam esse per digniorem de Capitulo ejus Ecclesiæ, in qua dies festus celebratur, & sic in Collegiata, in qua incipit & desinit

Decis. S. Rotæ Congr. Congr. Concil. Rit. Episc. &c.

Sæc. XVII A. C. 1677.

ipsa Processio. Præterea die vigesim tertia ejusdem Mensis Pontifex præc pit, ut festum S. Augustini in omnib Hispaniæ Regnis semper de præcep servetur: quarto autem post die fac Concilii Congregatio decidit, quod n Pœnitentiarius, nec Theologus pos Commissarium ad quamcunque causs particularem deputare. Sacra etia Rituum Congregatio die decima sex Junii declaravit, quod Coadjutor C nonicus habeat verum honorem in veros Canonicos, & ideo Canonici t neantur ministrare eidem, sicut ve Canonico: decisum quoque habetu quod nova consecratio sit adhibend quando Ecclesia in majori parte devastata.

§. LXXII.

Scriptorum Ecclesiasticorum decess & opera.

Du Pin nouv. Bibl. des Auth. Siecl. XVII. Erhard Script. Ord. Præd. t. 2.

Ex Scriptoribus Ecclesiasticis hoc a no denatis primo celebratur Joa nes Lucidus Palumbaria patria Rom nus Pisaurensis Episcopus, qui præt Mathematica posteris reliquit Synodu suam Pisaurensem, & sermonem p festo Pentecostes. II. Jacobus Sai beveus Sorbonæ Doctor, qui Jansen propositiones, priusquam ab Innoc. fuisse

fuissent damnatæ, palam propugnabat, & postea formulæ subscribebat. cum autem censuræ contra secundam Arnaldi epistolam pronuntiatæ calculum suum adjicere renueret, Professoris Sorbonici officio amotus ab omnibus publicis curis segregatam duxit vitam, donec die decima quinta Decembris, apoplexia tactus anno ætatis suæ sexagesimo quarto decederet. Edidit ejus frater tres posthumos tomos de disciplina, Sacramentorum administratione, veteribus consuetudinibus, donationibus & contractibus & Simonia præter Galliæ Ecclesiarum breviaria & ritualia &c. & tractatum de confirmatione & extrema unctione contra Dalæum. III. Augustinus Carmelli Ord. FF. Præd. scripsit vitam S. Hieronymi, & Augustini & aliorum, Catenam in Job, Monita Prælatorum, Principem Catholicum, & sacra Cantica. IV. Petrus Godoy ejusdem Instituti, qui quinque tomos disputationum Theologicarum Oxomensibus literis excudi curavit, quas tamen Paulus a Conceptione Hispanus Carmelita excalceatus solide confutavit. V. Petrus Maria Passerinus de Sextula ex eodem Ordine, publici juris fecit tractatus de electione Canonica, inspectiones morales de hominum statibus & officiis, commen-

Sæc. XVII. A.C. 1677.

Sæc. XVII. A. C. 1677. taria in libros Decretalium, tractatu de Indulgentiis, de Sacramentis, I carnatione & Euchariſtia, præter Regulare Tribunal. VI. Joannes Biſſelius S. J. edidit præter poetica Decades IV. Illuſtrium ruinarum, Medullam hiſtoricam, Leonem Galleatum, digitum Dei, Argonauticon Americanum, Palæſtinæ Topotheſiam &c. VII. Albertus Koialowicz itidem Socius, ſcripſit colloquia de ſincero uſu S. Scripturæ, & de diſſidiis inter Catholicos & Calviniſtas, inſtructionem circa caſus reſervatos, elogia Imperatorum e Domo Auſtriaca, Hiſtoriam Lithuanam præter alia. VIII. Franciſcus a Jeſu Maria Carmelita Diſcalceatus elucubravit commentarium in Apocalypſin, tractatum de ſenſibus S. Scripturæ, tomum primum Curſus Theologiæ moralis Salmanticenſis de Sacramentis &c. præter incentiva animæ fidelis ad amorem. IX. Antonius a Spiritu ſancto Angolæ Epiſcopus ex eodem Ordine edidit tres tomos de Sacramentis, cenſuris & privilegiis Regularium præter conſulta varia & directorium Theologiæ myſticæ. X. Franciſcus Bonæ ſpei Carmelita elucubravit ſex tomos in univerſam Theologiam, noctuam Belgicam contra Aquilam Germanicam Caramuelis, diſputationem

tationem apologeticam de ignorantia invincibili & opinionum probabilitate, Eliæ visionem de Conceptione B. V. Christianum monitum contra Christianum Lupum, Causſam Christorum Dei pro Joanne XL IV. Patriarcha Hierosolymitano adversus eundem, Parochiale Apologeticum contra Parochophylum, Christi Fidelium contritionale, Clypeum contritionis, Examen Theologicum instructionis Vam-Buscensis Romæ damnatæ, Lupum captum, Luctam D. Thomæ, Motivum juris pro excusatione Mendicantium a gabellis &c. præter suum Armamentarium. Sæc. XVII. A. C. 1677.

§. LXXIII.

Scriptorum Acatholicorum lucubrationes & obitus.

Paucos ex Scriptoribus Acatholicis adjungere lubet, & primo quidem apud suos eminuit Christophorus Bulæus, qui censuram Historiæ a Joanne Hofero de suo ad Catholicos transitu scriptæ, Lusus Afranos, Cunam Christi, Mensas Atticas aliaque edidit. II. Daniel Ludeman scripsit sermonem Irenicum pro pace Germaniæ, descriptionem Historicam B. Virginis Margarethæ, & tractatum de extremo Judi- *Freher theatr. Erud. Mem. Carol. p. 180.*

Sæc. XVII. A. C. 1677.

cio. III. Ludovicus Jacobi typis vu gavit tractatum de Jeremiæ Proph. vo catione, fidei confessione in Messiam & ejusdem Auditoribus, scripsit etian de schola Regia Nathanaelis & de ab usu cometarum. IV. Petrus Aurivi lius elucubravit Hypothypesin doctrinæ Papisticæ de merito operum, & di sputationes de igne, de una anima, de bono Principe, & Epicuri voluptate V. Christianus Ravius posteris reliqui versionem novam in Caput IV. Geneseos concordantiarum Hebr. & Chald. epi tomen, Catalogum MS. Orientalium, Chronologiam Biblicam, Catenam magneticam annorum Mundi, disputa tiones de vindicta & de plenitudine ad ventuali Jesu Christi in carnem. VI. Guilielmus Lucii prælo subjecit censu ras in Hobbesii Leviathan, & quæ dam Socinianorum & hæreticorum sen tentias, præter tractatum de natura Ministri Divini. VII. Joannes Con radus Dürrius, scripsit institutiones Ethicas, problemata moralia, Chri stianismi eversionem per dogmata So cinianorum, compendium Theologiæ moralis, & centuriam problematum moralium. VIII. Bonifacius Höltzlin edidit Praxin Biblico - Catecheticam, libellum de Turcarum origine, præter alios exigui momenti libellos. IX. Gui liel-

lielmus Momma, qui ob Cocceianas novitates ſuo officio amotus poſteris reliquit Oeconomiam temporum, prælectiones Theologicas, explicationem epiſtolæ D. Pauli ad Galatas & Romanos, & meditationes in Catecheſin Heidelbergenſem. Sæc. XVII. A. C. 1677.

§. LXXIV.

Calvinianæ Pſeudo - Synodi contra Pajonii deliria.

Inter plurima Novatorum monſtra, quæ omni ferme decennio Calviniana ſecta, fœcundiſſima illa commentorum Parens progerminare ſolet, haud infima ſunt Pajonianorum deliria: Horum author erat Claudius Pajonius Aurelianenſis Præco, & Salmurienſis Profeſſor, qui ex Amyraldi erroribus (ita ex Monſtris monſtra procreantur) pro ingenii ſui intemperantia novam hæreſin procudit: docuit enim. I. Deum ad actiones creaturarum non immediate concurrere, ſed Deum mundi machinæ in primæva ejus creatione actu liberrimæ voluntatis motum quemdam generalem impreſſiſſe, vi cujus omnium creaturarum particulares motus, etiam contingentes ita dependent, fluuntque, ut nova Dei actione, ſeu concurſu creaturæ non indigeant. II. Cor-

Leyd. verit. Evang. triumph. Erud. Lipſ. ad An. 1689.

Sæc. XVII. A. C. 1677.

II. Corruptionem hominis, quæ merum morale, & nihil physicum est, principaliter consistere in malis cogitationibus, erroribus & præjudiciis, adeoque etiam peccatum originale consistere in inclinatione ad falsa judicia, malasque cogitationes. III. Caussas nostræ conversionis esse mere morales, non physicas. IV. Voluntatem semper sequi necessario judicium ultimum intellectus practici, sufficere igitur illuminationem ad voluntatem & affectus attrahendos. V. Verbum Dei continere demonstrationes morales per se absque ullo alio auxilio capaces efficiendi convictionem plenam & integram de veritate mysteriorum, illudque congruo tempore locoque prædicatum, disponente Providentia, posse gratiam facere irresistibilem, omnemque malitiam cordis humani superare. Hæc pluraque alia ejusmodi deliria Pajonius tam densa propriæ sapientiæ præsumptione, ac judicii pertinacia propugnabat, ut etiam morti proximus Calvinistis suæ sectæ ruinam, ac Dei Vindicis flagellum præsagiret, eoquod veritatem a se prædicatam amplecti renuerint. Nihilominus quamplurimos tam insulsi ac impii commenti Sectatores non modo in Galliis, sed & in Belgio numerabat Pajonius; semper enim hominum

Sæc. XVII. A.C. 1677.

minum ingenia sunt proclivia ad novitates; hæc ipsa enim novandi cupiditas, nullatenus vero veritatis cognitio Luthero, Calvino, aliisque hæreticis tantam Sectatorum frequentiam conciliabat: Cum autem Calviniſtæ in Galliis ſuorum numerum tot transfugis imminui reformidarent, hoc anno plures Synodos præcipue in Normania, Andegavi, & Pariſiis habuere, in quibus Pajoniana dogmata de Providentia & Gratia damnarunt, & poſtea Roterodami declararunt, quod nulla futura ſit pro ejusmodi doctrinis tolerantia, ac principiorum nimis craſſorum moderatio: Cur autem Calviniani hi Inquiſitores non itidem, uti olim Caſſelæ, ex plenitudine Pontificiæ ſuæ auctoritatis pronuntiarunt: *Viſum eſt nobis, controverſias iſtas non ita comparatas eſſe, ut diſſenſum in fundamento fidei inducant.* Sint Pelagianæ, non tamen evertunt Calvinianæ fidei fundamentum, ſeu *firmam Salutis ſpem per Dei miſericordiam propter merita Chriſti*; & Spanhemius in Pajonii doctrina Pelagianismum non odorabatur. Cur Pajonio non eandem, quam Calvino, libertatem nova dogmata excogitandi indulſerunt, cum tamen ille etiam ſe a Deo illuſtratum, & vocatum eſſe, necnon verum ſacræ Scripturæ ſenſum

Vid. ſupra l. 206 §. 103. pag. 732.

poſt

Sæc. XVII. A. C. 1678.

post Dei auxilium in humilitate implo-ratum fuisse assecutum diceret, ac probe ex sacris literis cognosceret, Calvinum errasse, & Ecclesias Gallicanas reformatione in Capite & membris, atque in ipsa doctrina indigere?

§. LXXV.

Dantiscanorum furor in Catholicos.

Gottfrid. Hist. cont. l. 9. p. 238. & 267. Relat. Hist. Lat. p. 63. & seqq.

Anno sequenti Lutherani quietis impatientes novis vexationibus Catholicos in Polonia, annexisque ditionibus opprimere moliebantur: præprimis enim Dantisci Templum B. Virgini dicatum & inique Catholicis olim ereptum summa pertinacia eisdem restituere recusarunt, contempta etiam Regis auctoritate, qui iterato hoc Templum vindicare incassum nitebatur: tandem vero ab eis nonnisi invitis impetrabat, ut aream in foro lignario Catholicis pro exstruenda alia Ecclesia concederent: Acrius autem die tertia Mensis Maij in Carmelitas tumultuabantur Dantiscani Sectarii, cum enim illi pro more in festo inventæ S. Crucis publicam haberent supplicationem, & Catholicus quidam Lutherano, qui admonitus coram Christi Cruci affixi imaginem caput detegere, petulantius renuit, pileum abstraheret, mox

mox opificum famuli, aliique ſcurræ improbiſſimi turmatim magno numero confluxerunt, ac Monachos, cunctosque hanc ſupplicationem comitantes usque ad monaſterium lapidibus inſectati ſunt; nec his contenti, ædes quoque in cæmeterio expilarunt, necnon inſana rabie in monaſterium irruentes, januis, feneſtris, fornacibus, atque univerſis ſuppellectilibus confractis, in Templum penetrarunt, ibidemque barbarorum more organum, Altaria, SS. Euchariſtiæ receptaculum, Baptiſterium, atque omnia, quæcunque furibundis eorum manibus obvia eſſent, aut illis uſui eſſe valerent, ſacrilega temeritate aut disjecerunt, aut furto abſtulerunt. Tam veſana horum nebulonum petulantia juſtam Regis indignationem provocabat, cumque his furioſis ad excuſandam tumultus, & rapinæ nequitiam nulla legitima patrocinaretur cauſſa, præcipuos tantæ immanitatis Authores capite plecti juſſit; Carmelitæ vero malum in bono vincere, in ſuæ Eccleſiæ ſchola edocti Regem adiere, ſupplices, ut reis vitæ veniam daret, ad quorum etiam preces Rex, ne tanti criminis impunitas ſectarios aliunde ad ejusmodi petulantias proclives ad ſimilem alliceret rabiem, nonniſi unicum ex præcipuis tumul- Sæc. XVII. A. C. 1678.

Sæc. XVII. A. C. 1678.

tumultus auctoribus die duodecima Aprilis anno hujus sæculi octogesimo capitis supplicio mulctari, Religiosis vero in compensationem illati damni viginti quinque florenorum millia ex Urbis ærario numerari jussit: eadem vero die, qua hujus supplicii executio facta erat, denuo Sectarii opificum tumuli, aliique magno numero confluxerant, novosque tumultus concitare moliebantur: tempestive autem a militibus dissipati sunt, mox tamen innovata rabie quemdam Olivetanæ Congregationis Sacerdotem adorti multis plagis laceratum in platea semivivum reliquere: quocirca Rex tribus edictis die vigesima Aprilis Magistratui præcepit, ut ejusmodi hominum cætus & clandestinas eorum consultationes præpedire haud cunctaretur. Indè vero novo specimine comprobatum habebatur, quo spiritu Sectarii ducantur, & quam avide omnem aucupentur occasionem, ut fanaticum suum in Monachos odium, insatiabilem Ecclesiastici spolii famem, & tyrannicam Catholicos opprimendi sitim explere valeant: Præclari admodum Evangelicæ charitatis Sectatores, ac Christianæ tolerantiæ Præcones? Jam antea etiam die decima septima Aprilis Gedanenses Protestantes in

Tem-

Templo S. Joannis effrenati sui furoris specimen edidere, cum Ohnmutho Lutherano Prædicanti suo non modo Cathedram interdicerent, sed etiam illum, dum primoribus stipatus, suggestum conscendere parabat, brachiis violenter comprehensum Templo extruderent. Sæc. XVII. A. C. 1678.

§. LXXVI.

Patrum Oratorii decretum contra Jansenii & Carteſii placita.

Annus fluxerat hujus sæculi septuagesimus octavus, quo Sacerdotes Oratorii Berulliani pro more Generalem suam, & quidem numero sextam Congregationem Parisiis in sua Domo prope Luparam habebant. Jam dudum summo animi dolore perceperant hujus Instituti Superiores, quod arcta cum Portu-Regiensibus familiaritas nonnullis Oratorii Presbyteris luem affricuisset, & Philosophica Carteſii placita noxia sanam doctrinam sensim eliminarent, hinc malo remedium tempestive opposituri, die decima sexta Septembris decretum in Sessione sexta unanimi suffragio condiderunt, cujus summa hæc est: „Nos præcedentis Con„gregationis statuto, circa doctrinam „in nostra Congregatione introductam *Cauſſ. Quesnel.*

Sæc. XVII. A C. 1678.

„inhærentes, ac corruptelis malisq
„orituris obviare intenti, ſtatuta quin
„& ſextæ Congregationis perpetua leg
„eſſe innovanda, omnibusque dein
„contrarium decernendis derogandu
„cenſuimus, ac declaramus, quod
„berum ſit ſecundum ſtatuta Orato
„Theologis Congregationis tenere
„docere ubivis quascunque ſententi
„in Eccleſia receptas, ſanasque doctr
„nas, nullique lex impoſita ſit ha
„potius quam illam ex hujus vel illi
„Scholæ opinionibus amplectendi: n
„alias opiniones docere prohibitu
„quam quas Eccleſia damnavit, a
„quæ de Janſenii & Baii opinionib
„in Theologia, & de Carteſii placi
„in Philoſophia ſuſpectæ ſunt. Inſ
„per declaramus, quod quamvis
„morum & diſciplinæ doctrina omn
„laxitatem abhorreamus, nihilomin
„ſingulos Concionatores & Confeſſ
„rios impenſe hortamur, ut omn
„immodicum rigorem ſollicite evite
„& in ſacro miniſterio Sancti Car
„monita ſedulo ſequantur: Inſiſtent
„hac in re veſtigiis Facultatis Theol
„gicæ Pariſienſis, quæ tot Sanct
„tot Præſules dedit Eccleſiæ, per
„ctamque unitatem, & concordiam ſe
„vare ſolet hoc medio, dum invio
„biliter adhæret articulis fidei ab E
„Cl

„cleſia definitis, neutri autem parti ad- Sæc. XVII.
„hærens, ſed indifferens eſt in illis A.C. 1678.
„omnibus, quæ nondum ab Eccleſia
„definita ſunt, hunc ergo animi ſen-
„ſum non repugnare judicamus profun-
„dæ veneration, ingentique æſtima-
„tioni, quam omnes Theologi de-
„bent doctrinæ SS. Auguſtini, & Tho-
„mæ: Itaque ſemper liberum erit, te-
„nere & docere Prædeſtinationem &
„gratiam per ſe efficacem, ea tamen
„conditione, ut I. ſingulare adſit ſtu-
„dium oſtendendi primo, quod effica-
„cia iſta nullam voluntati neceſſitatem
„imponat, quin potius, cum excitat
„ipſam, eam relinquat in potentia a-
„gendi, & non agendi. II. Aſſerendi
„ſimul gratias vere ſufficientes, quæ
„conferant potentiam implendi præ-
„cepta Dei, maneantque inutiles, cum
„voluntas eas rejicit, ſuamque illis ne-
„gat conſenſum, idque de quovis ſtatu
„intelligendum ſit. III. Quicunque
„ita ſentiunt, etiam illos, qui contra-
„riis adhærent opinionibus, ſive ſint
„membra noſtræ Congregationis ſive
„aliarum Communitatum, ſemper co-
„lent & venerabuntur, hacque ratione
„pacem cum omnibus Theologis Ca-
„tholicis, quantum fieri poterit, ſer-
„vent, ut eo perfectius ſeſe nobis veri-
„tas detegat, quo propius per humi-

Sæc. XVII. A. C. 1678.

„litatis & charitatis ſemitam eidem
„viabimus: Ex hiſce rationibus
„gregatio præcipit, ut accuratiſſ
„ſtudio Janſenismus per ſummo
„Pontificum Conſtitutiones damna
„& improbatus devitetur, ſimul et
„prohibet, ne quisquam ullam
„propoſitionem defendat, qualis
„v. g. illa, quæ concernit actiones
„fidelium aut alias &c. Præcipi
„denique, ut in Philoſophia non re
„datur a Phyſica, & Ariſtotelicæ Ph
„ſophiæ principiis, quæ paſſim in
„legiis recepta ſunt, nullus ergo
„vam Carteſii doctrinam, quam
„juſtis de cauſſis doceri prohibuit,
„quatur, proin in Scholis tradat
„I. Extenſionem non eſſe de eſſe
„corporis, II. quodlibet corpus na
„rale conſtitui per materiam & form
„diſtinctam a materia. III. Exiſt
„accidentia abſoluta, diſtincta a
„pore, & a ſubjecto ſuo abſolute &
„pernaturaliter ſeparabilia. IV. A
„mam eſſe realiter præſentem &
„unitam toti corpori, ſingulisque
„partibus. V. Non eſſe impoſſibile,
„Deus plures mundos crearet in
„dem tempore VI. cogitare & inte
„gere non eſſe eſſentiam animæ ra
„nalis VII. vacuum non eſſe impo
„bile &c.„ Eodem hoc anno Ca

nici Regulares e Gallicana Congrega- Sæc. XVII.
tione S. Genovefæ in ſuis comitiis Ge- A. C. 1678.
neralibus ſingulis ſuis Religioſis, ne Janſenii librum legant, prohibuit, eisque interdixit, ne in Theologia aliam præter S. Thomæ doctrinam in Scholis tradant, nec ullum librum aut theſin Philoſophicam vel Theologicam ſine Doctorum a Generali nominandorum approbatione typis edant, vel alias opiniones aut Eccleſiæ dogmati contrarias aut de Janſenismo vel Bajanismo ſuſpectas tradant, vel in Philoſophia Carteſii opiniones doceant. Verum quamvis hæc ſalubriter ſtatuta juſſu Regis, & impulſu Harlæi Pariſienſis Archiepiſcopi prudenter concepta, necnon in tota Congregatione Gallica fuiſſent promulgata, non omnem tamen Janſenismi ſuſpicionem, qua Oratorii Patres perſtringebantnr, penitus depulerunt, imo a quibusdam Oratoriis præcipue Montenſi non fuere recepta, & nonnulli unacum Quesnello potius inſtitutum & Regnum deſerere, quam conceptæ opinionis pertinaciam exuere, ſuisque Superioribus ac Eccleſiæ obedire maluerunt.

Sæc. XVII. A. C. 1678.

§. LXXVII.

Innocentii XI. decreta pro restaurranda Ecclesiæ disciplina, tollendisque morum corruptelis.

Priet. Annal. mund. contin. Jæger Hist. Eccl. l. 8. cap. 1. Theod. a Sp. Sanct. Carm. Disc. tract. de Indul. p. 2. fol. 249.

Singulari studio Innocentius XI. summus Pontifex restaurandæ Disciplinæ negotium hoc item anno urgebat ac præprimis, quæ nuper circa Pa tiorum immunitates statuerat, tam severitate tutabatur, ut juvenem quen dam, qui scelerum suorum impuni tem quærens, prope Veneti Orator ædes Apparitores, quin caperetur, a gredi ausus est, suspendio, alios ve præcipuæ Nobilitatis Viros pare *Sbirris*, ut vocant, vim inferentes e lio plecti juberet, imo etiam nov Reipublicæ Legatum ad alloquium a mittere recusaret, eoquod e suis fam lis nonnulli sceleratum hominem co tra hosce satellites tutati essent. Pr terea Pontifex decreta de prostibu Roma expellendis, & fœminis nu pectore incedentibus severe punien innovavit; cum autem insuperhab suo mandato, ac pœnæ nuper inflic exemplo quasdam Nobiles, ac cete honestas mulieres Romanas indece tius ad plateas progredi intelliger in publico Urbis foro, aliisque compl

edict

Sæc. XVII. A.C. 1678.

dictum affigi jussit, quo nonnisi Meretricibus taliter deinceps impune incedere permissum: ne ergo honestæ mulieres hujus infamiæ stigma sibimetipsis fronti suæ inurerent, mox cunctæ vestitum ad præscriptæ honestatis leges ultro composuerunt: Acuebat etiam Pontifex legum severitatem contra Clericos, qui cum sexu sequiori liberius conversari deprehenderentur, immodicos quoque lusus Bachanaliorum tempore exerceri solitos prohibuit. Præcipua vero illius cura fuit, qua ratione Ministrorum ærarium Papale exhaurientium licentiam restringere, majoresque expensas imminuere posset, atque ideo Cardinalium numerum, quamvis jamjam eorum tredecim fatis functi essent, ad quinquaginta reducere statuit: ipsum quoque Venetum Oratorem, qui relicto multo ære alieno Roma excedere meditabatur, detineri jussit, donec nomina penitus expedivisset. Denique indulgentiarum abusus eliminare intentus, die septima Martii a S. Congregatione sequens decretum confici, consuetisque locis quinto post die affigi jussit: „Delatæ sæpius „fuere ad sacram congregationem in„dulgentiis sacrisque reliquiis præposi„tam indulgentiæ quædam confictæ, „& omnino falsæ, quæ per diversas

Sæc. XVII A. C. 1678.

„orbis Christiani partes circumferuntur,
„aliæ vero examinandæ, quæ adhibito
„studio inventæ sunt vel apocryphæ,
„vel a Romanis Pontificibus revocatæ,
„vel nullæ, quod datum eis tempus
„præteriisset; quarum quidem plurí-
„mæ, cum non facilem cognitionem
„habeant Christi fideles, harum rerum
„minus peritos fallunt, qui spe indul-
„gentiæ, remissionisque peccatorum
„suorum frustrantur. Quamobrem ea-
„dem sacra Congregatio vehementer
„cupiens huic malo magis in dies ser-
„penti occurrere, animarum profectui,
„& indulgentiarum Dignitati consulere,
„plures illarum singulari diligentia col-
„ligi, & in indicem referri curavit.

„Tales in primis sunt illæ, ut asse-
„runt, concessæ a Joanne II. & Sixto IV.
„recitantibus orationem Charitatis Jesu
„Christi D. N. precor te piissime Do-
„mine &c. ab Urbano II. Ecclesiæ sanctæ
„Mariæ, vulgo dici solet Compagnio-
„læ, & sanctæ Victoriæ; ab Eugenio III.
„revelationi de plaga in humero Jesu
„Christi factæ S. Bernardo; ab Inno-
„centio III. Archiconfraternitati, &
„Ordini redemptionis captivorum; a
„Bonifacio IX. visitantibus Capellam
„S. Nicolai de Tolentino in ejus die
„festo, a Joanne XXII. osculantibus men-
„suram plantæ pedis Beatæ Mariæ
„Vir-

„Virginis; ab Alexandro VI. imagini „Beatæ Mariæ vulgo dictæ Laghetti; „a Leone X. gestantibus funiculum „S. Francisci, primum in Urbe impres„sæ, deinde Medio ani An. MDCLXV. „(suas tamen habent, & veras, Confra„tres Archiconfraternitatis chordigero„rum S. Francisci) recitantibus Salu„tationem angelicam ad pulsum horo„logii, & imagini Conceptionis Mariæ „Virginis immaculatæ in circulo de„pictæ, cujus pedibus Luna subjecta „est; a Pio IV. vel V. Principi Sena„rum; a Clemente VIII. dicentibus ora„tionem: O magnum mysterium &c. „& Ecclesiæ S. Mariæ, quam vocant, „Montis-Serrati, Avenione impressæ, „tum aliæ pro animabus Christi fide„lium Defunctorum impressæ Matriti „20. Julii 1606. a Paulo V. Cantantibus „Hymnum: Te Matrem Dei Lauda„mus, te Mariam Virginem confite„mur &c. vel si die Sabbati intererint, „dum idem canitur; & Coronis, rosa„riis, imaginibus, & Numismatibus, „quæ Medalias appellant, ab eo bene„dictis, Federico Cardinali Borromæo „Supplicante Anno 1611. dum Eccle„sia Romæ in honorem S. Caroli ædifi„caretur; & ab eodem Paulo & Gre„gorio XV. dicentibus: Sia lodato il „SS. Sacramento: Laus SS. Sacra„men-

Sæc. XVII. A.C. 1678.

Sæc. XVII A. C. 1678

„mento; ab Urbano VIII. in honorem „ejusdem Sacramenti, precibus Cardi„nalis Magalotti, & Sacerdotibus ce„lebrata Missa dicentibus: Ave Filia „Dei Patris, Ave Mater Dei Filii &c. „a Clemente X. recitantibus mane, me„ridie, ac vespere consuetam Antipho„nam, Angelus Domini &c. & in fine: „Deo gratias, & Mariæ; ac demum „aliæ a nonnullis Romanis Pontificibus „tributæ, ut ajunt, Coronis Mysterio„rum Passionis Domini Nostri Jesu „Christi, ad preces Magni Ducis Etruriæ.

„Talis indulgentia Sodalitatis S. „Nicolai, qua repetita quinquies ora„tione dominica, & Salutatione Ange„lica, unam liberari animam quolibet „die a purgatorii pœnis affirmant. Ta„les aliæ Perusii Confraternitatis SS. „Sebastiani & Rochi, & Romæ Socie„tatis S. Bernardi ad Columnam Tra„jani. Tales demum aliæ cruce Si„gnatorum S. Eustorgii Mediolani, Ari„mini, & Bononiæ.„

„Ejus generis sunt & illæ concessæ, „ut ajunt, Capellæ Rosarii in Ecclesia „S. Antonii de Rovigo, seu Rodigii; „vel Ecclesiæ SS. Trinitatis Bergomi, „aut S. Petri Montis Todoni, die festo „inventionis Sanctissimæ Crucis; vel „gestantibus funiculum S. Francisci de „Paula; vel celebrantibus Missas S. Au„gusti-

„guſtini; aut alias quinque in honorem „quinque feſtivitatum B. V. M. vel recitantibus officium S. Franciſcæ Romanæ, aut Antiphonam: O paſſio magna &c. in memoriam paſſionis Jeſu; „aut Roſarium S. Annæ (quod Congregatio Sacrorum Rituum non probat) aut orationem, quæ impreſſa „cum imagine S. Annæ circumferri ſolet: Ave Maria gratia plena &c. (quæ „oratio prohibetur) aut officium conceptionis B. V. immaculatæ, quod „aſſerunt a Paulo V. probatum fuiſſe; „aut orationem: Deus, qui nobis in „S. Syndone &c. (excipitur indulgentia „centum dierum Anno 1671. conceſſa „precibus Duciſſæ Sabaudiæ ad annos 25. cunctis in illius ditione degentibus) aut aliam: Ave Filia Dei „&c. poſt communionem recitandam; „vel aliquo conſpicuo ſigno venerantibus Sanctiſſimi Euchariſtiæ Sacramenti nomen; indulgentiæ rurſus „octoginta millium annorum veteri de „tabula exſcriptæ, quam in Baſilica „Lateranenſi aſſervari affirmant, pro „dicentibus orationem illam vere piam: „Deus, qui pro redemptione mundi „&c. tum quæ impreſſæ fuerunt Papiæ 1670. ſub hoc titulo: *Summarium „indulgentiarum conceſſarum a Sanctitate „ſua Papa Leone X. imagini Conceptionis*

„glo-

Sæc. XVII. A. C. 1678.

„*gloriosæ Virginis Mariæ;* vel Pisauri „sub nomine Beatæ Joannæ Anno 1608. „evulgatæ; vel Barlettæ, seu Baruli „a recitantibus quasdam non sane ma„las orationes lucrandæ; vel Parmæ „a visitantibus per Quadragesimæ dies „Ecclesias tertii Ordinis S. Francisci; „vel Pistorii, & Vastallæ a recitantibus „orationem: Ave Sanctissima Maria, „Mater Dei, Regina Cæli &c. & aliæ „in particulari impresso libro descriptæ, „quibus frui dicunt Devotos Seraphi„cos & Benefactores.„

„His annumerandæ sunt, quæ cru„cibus Caravacensibus tributæ dicun„tur; vel coronæ sive stellario conce„ptionis Virginis immaculatæ, quod „ex duodecim globulis precariis con„stat; vel granis, crucibus, & coronis „Aloysiæ ab Ascensione Hispanæ Mo„nialis Ordinis S. Claræ, vel mensuræ „altitudinis Jesu Christi Domini Nostri; „vel Imagini, aut mensuræ vulneris „lateri ejus inflicti; vel orationi, ut „ajunt, in Sepulchro Domini Nostri „repertæ: & indulgentiæ, ut ajunt, in„nixæ revelationi factæ S. Birgittæ, „Mechtildi, & Elisabeth; vel B. Joannæ „de Cruce, & concessæ, ut asserunt, „granis, quæ aliquod ex tribus granis „tetigerint extantibus penes Romanum „Pontificem, Hispaniarum Regem, & „Mi-

„Miniſtrum generalem fratrum mino- Sæc. XVII.
„rum obſervantiæ S. Franciſci „ A.C. 1678.

„Omnes vero & ſingulas jam dictas „indulgentias ſacra Congregatio par- „tim eſſe confictas, & plane falſas de- „clarat, partim apocryphas, vel ex „alio capite nullas, quæ nemini ſuf- „fragari poſſunt: easque in futurum „ullo in loco, ut veras publicari, & „lucrandas Chriſtifidelibus proponi ve- „tat; foliaque, & libros, ubi ſic pro- „ponuntur, ſeu aſſeruntur, omnino „præcipit aboleri, niſi prædictæ indul- „gentiæ fuerint diligenter expunctæ; „nec ideo tamen vult alias, quas hoc „Decretum non continet, pro veris & „legitimis, taciteque probatis haberi.„

„Ac demum omnes indulgentias „conceſſas ante Decretum Clemen- „tis VIII. latum die 9. Januarii 1597. „**Coronis**, Roſariis, granis, ſeu cal- „culis, crucibus & imaginibus ſacris, „vel ante Breve Pauli V. quod incipit: „*Romanus Pontifex* &c. editum 23. Maij „Anno 1606. Perſonis Regularibus qua- „rumcunque religionum, & ordinum, „etiam mendicantium, vel ante conſti- „tutionem 115. Clementis VIII. cujus „initium: Quæ ſalubriter &c. habitas „per aggregationem, vel aliam com- „municationem ab Archiconfraterni- „tate ulla, ordine, Congregatione,

„So-

Sæc. XVII. A. C. 1678.

„cietate etiam Jesu, capitulo, vel cæ„tu quocunque, vel ab eorum Officia„libus, Superioribus, aliisque Perso„nis, vel Persona, etiamsi earum, vel „ejus mentio specialis, & individua fa„cienda esset, nisi fuerint deinde Ro„mani Pontificis Authoritate innovatæ, „aut confirmatæ, nullius esse roboris, „& momenti pariter declarat.„

„Porro summaria indulgentiarum „pro congregationibus Doctrinæ Chri„stianæ, Confraternitatibus SS. Trini„tatis, & redemptionis captivorum, „Nominis Dei, Rosarii, B. Mariæ de „Mercede, & redemptionis captivo„rum, B. Mariæ de Monte Carmelo, „cincturæ S. Augustini, & S. Monicæ, „nisi ab eadem Congregatione recogni„ta, non permittantur. Indulgentias „vero stationum Urbis, quæ a Roma„nis Pontificibus Singulari quodam be„neficio, vel communicatæ sunt, vel „communicabuntur interdum aliquibus „locis, ordinibus, aut Personis, die„bus tantum stationum &c. in Missali „romano descriptis, suffragari posse de„clarat: Semel autem duntaxat in die „plenariam indulgentiam in certos dies „Ecclesiam visitantibus concessam, vel „aliud pium opus peragentibus, lu„crifieri.„

„De

„De quibus relatione facta per Se- Sæc. XVII.
„cretarium ad Sanctiſſimum, cuncta A.C.1678.
„Sanctitas ſua probavit, & inviolate
„ſervari juſſit.„

Ex hoc S. Congregationis decreto & alio quidam Ultramontanus Scriptor novum ac tertium ſub ementito nomine ſancti Officii die 7. Martii hujus anni decretum conſarcinavit, eo fine, ut falſo afferere poſſet, prohiberi non modo ſigna v. g. Scapulare, cordas &c. Confraternitatum, ſed etiam omnes Indulgentias Regularibus conceſſas, niſi a Sede Apoſtolica fuerint confirmatæ & innovatæ, nullas declarari: Comperta autem hujus Falſarii fraude, eadem S. Congregatio die vigeſima quinta Januarii Anno 1679. hoc decretum tanquam *falſum, pernicioſum, ſcandaloſum, in multis depravatum, & doloſe accommodatum ad alias Cincturæ, Scapularis &c. Sodalitates ab Apoſtolica Sede approbatas* damnavit. Eodem hoc anno ſummus Pontifex die decima ſeptima Februarii præfatæ S. Congregationi, ac Raymundo Capiſuccio ſacri Palatii Magiſtro præcepit, ut ad librorum prohibitorum Indicem rejiceret libellum, cui titulus: *Officium immaculatæ Conceptionis B. V. approbatum a ſummo Pontifice, Paulo V. qui pie illud rectantibus centum dierum indulgentias indulſit:* Hoc decretum

Argentre coll. Jud. t. 3. p. 546. Index lib. proh. lit. D. pag. 74. Abrege de l'Hiſt. Eccl. Chron. t. 3. pag. 480. Carol. mem. Eccl. l. 8. pag. 200.

Sæc. XVII. A. C. 1678.

tum Hiſpaniæ ac Franciæ Reges, quibus Innocentius X. Feſtum immaculatæ Conceptionis cum Officio & Miſſa ſolemniter de præcepto celebrandi gratiam fecerat, moleſtius ferre videbantur, Leopoldus quoque Imperator datis literis apud ſummum Pontificem deſuper queſtus, cauſſam, cur hic libellus eſſet proſcriptus, ſciſcitabatur, cui tamen Innocentius XI. mox die decima octava Decembris reſpondit, non illud, quod Innocentius X. conceſſiſſet, officium fuiſſe prohibitum, ſed aliud, & quidem ea ex cauſſa quod *apocryphum haberet annexam indulgentiam, ſimulque falſo aſſereretur, illud a Paulo V. fuiſſe approbatum.* Poſtea vero idem libellus ab hiſce nævis juſſu Raymundi Capiſucci Magiſtri S. Palatii expurgatus denuo editus, permiſſusque eſt. Idem tamen Magiſter hoc item anno die trigeſima Julii, & vigeſima ſexta Octobris, necnon Anno 1742. die quarta Maij alia ejusmodi Officia proſcripſit: nunquam vero immaculatæ Conceptionis feſtum & Officium ſemel approbatum, ac recitari ab uno Pontifice conceſſum, ab alio fuit prohibitum: Haud immerito igitur ignorantiam, vel potius cujusdam Proteſtantis malitiam exagitare cogor, qui in ſuis memorabilibus ad hoc ſæculum improvide ſcri-

scripsit, Sixtum IV. hoc festum & *officium approbasse, Clementem autem VI. illud reprobasse* (oblitus erat hic Author, quod Clemens VI. jam Anno Christi 1342. & Sixtus IV. primum Anno 1471. sederint) *Paulum V. denuo idem festum sanxisse, & Innocentium XI. illud abrogasse:* Ergone Innocentius XI. *Festum* hoc abrogavit, dum Officium apocryphis indulgentiis, aliisque falsitatibus respersum fidelium usui eripuit, & emendatum restituit, illudque, quod jam dudum nullisque vitiis obnoxium in usu fuerat, in suo vigore reliquit? Erubescat hic nugator exclamare: *En! Paparum concordia, discors; indicio & argumento, quid in religione ipsorum Brevia & Bullæ valeant:* attamen contemni, non autem refelli merentur miseri ejusmodi Scriptores, qui judicium de Pontificum Bullis & Catholicorum ritibus suæ sectæ legibus & inveteratæ calumniandi consuetudini semper, numquam vero veritati, æquitatique consonum ferre didicerunt. Sæc. XVII. A. C. 1680.

§. LXXVIII.

Varia dissidia Romæ composita.

Postquam Innocentius XI. Pontifex dissidia cum Hispaniæ & Franciæ Oratoribus propter abolitam immunitatem *Theatr. Europ.*

Sæc. XVII. A. C. 1678. feliciter compoſuerat, Poloni Reg... Legatus Princeps Radzivilius totiu... Regni nomine filiale eidem obſequiu... præſtitit, præter hunc inſuper Roma... venerant Græci atque Armeni Epiſcop... qui ſuarum Provinciarum nomine eu... dem Pontificem debita officii teſtifica... tione, ac venerando pedum oſculo ho... norabant. Die autem vigeſima ſecun... da Maij Ludovicus Emanuel Portoca... rerus Cardinalis Hiſpaniæ Legatus ſo... lemni pompa ingreſſus, eundem Inno... centio obſequii penſum exſolvit, ſimu... que grates egit, quod Papa ad leva... dam Regni neceſſitatem decimas e... Eccleſiaſticorum bonis benevole co... ceſſiſſet. Nec tamen inter hæc publi... lætitiæ honorumque ſigna deerant ma... joris faſtidii argumenta; præprimis e... nim non ſine animi ſui mærore fur... mus Pontifex perceperat, quod Gal... impellente Rupellenſi Epiſcopo no... modo in Francia, ſed etiam Romæ i... Eccleſia Gallicæ Nationi propria feſtu... Cathedræ ſancti Petri, qua primu... Romæ ſedit, inconſulto Papa abroga... publicasque pro Romani Pontificis i... columitate preces fundi ſolitas inte... dicere molirentur: cum ergo Innocen... tius graviora adhuc mala pertimeſc... ret, huncque Epiſcopum ad tentan... quævis nimis proclivem ſciret, tota... lita...

litem sua moderatione ac prudentia adhuc in ortu suffocare studuit, mox tamen nova dissensio Pontificis animum afflixerat; cum enim Canonici ad Sanctum Antonium in Delphinatu absentibus Regiis Deputatis supremum suæ Congregationis Præpositum eligerent, Franciæ Rex hujus electionem velut irritam declaravit, aliumque nova electione subrogari præcepit: quo facto Pontifex suam jurisdictionem violari ratus, vehementer apud Regem querebatur: Sub idem ferme tempus haud absimile inter eundem Papam & Venetam Rempublicam exortum est dissidium: vacabant enim in ea nonnulli Episcopatus, ad quos nominandi jus sibi competere obtendebat Pontifex: e contrario autem Veneti *jus*, ut vocant, *Patronatus* opponebant, illosque Clericos, quos Papa ad hosce Episcopatus nominaverat, Venetiis Romam redire compellebant: Id quidem iniquissimo animo ferebat Pontifex, tempori tamen cedendum ratus, quod auctoritatis severitate impetrare desperaverat, rebus longanimitate compositis obtinuit.

Sæc. XVII. A. C. 1678.

Sæc. XVII. A. C. 1678.

§. LXXIX.

Franciæ Episcoporum querelæ ad Papam de turbata Clementis IX. Pace.

Promulgato Niovensi edicto, cujus supra meminimus, omnes, qui se D. Augustini Discipulos dicebant, vehementer querebantur, inde Clementis IX. pacem violari, cunctaque mala Gallicanam Ecclesiam olim opprimentia innovari, nullum in universo Regno dari Jansenistam, neminem damnatam quinque propositionum doctrinam tueri, omnesque Sedis Apostolicæ definitioni sincera submissione acquiescere, atque ad Sedis Apostolicæ, Regisque mentem obsequioso silentio immane illud bellum fuisse confectum, proin Jansenismum, qui primo ob defensam Jansenii doctrinam, Leo rugiens, & postea ob Jansenii sensum, & Ecclesiasticæ disciplinæ contemptum, & asseclarum numerum, caudatus est draco, tandem domito utroque monstro in merum Phantasma degenerasse, nunc vero, cum recens ab omnibus subscriptio sine limitatione peteretur, Ecclesiæ tranquillitatem tam caro pretio, ac multiplici dispendio emptam rursus turbari: Ejusmodi querelas præ-

primis

primis Felix Catalaunensis Episcopus per Cardinalem Cibo ad Papam detulit, supplex, ut tempestive dissipare vellet iniquas illorum molitiones, qui cuncta, quæ per Clementis IX. transactionem feliciter composita fuissent, omni data occasione evertere adlaborant. Eodem tenore etiám Andegavensis Episcopus hoc anno ad Papam literas dedit, in quibus adversus Andegavensem Universitatem declamans, expostulabat, quod hæc Laicæ potestatis subsidio freta formulæ subscriptionem, pro suo arbitrio, contempta auctoritate Episcopali, exigeret, ingentemque numerum Ecclesiasticorum doctrina & pietate præcellentium, quibus ad laboris Episcopalis subsidium ipse vel maxime egeret, in exilium detrudi procurasset: Denique vehementer querebatur, quod non sine maxima calumnia quatuor his Episcopis etiamnum imputetur, perinde acsi Clementem IX. Papam decepissent. Verum ad hasce Præsulum literas Pontifex duntaxat, se maturius hac super re deliberaturum respondit: Magis benignis oculis epistolam excepit Gilberti Choiselii Tornacensis Episcopi hoc anno die vigesima quarta Aprilis datam; præterquam enim, quod hunc Episcopum morum integritate, doctrina, Apostolico Sæc. XVII. A. C. 1678.

Sæc. XVII. A. C. 1678. lico animarum zelo animique modera- tione eminere noſſet, inſuper illum ca- ſinceram & ingenuam mentis ſuæ de- claracionem maximi habuit. Ex hac autem epiſtola nimis prolixa duntaxat exſcerpimus ſequentia: „Sane Beati- „ſime Pater, cum omni ratione enitar „collapſam diſciplinam pietatemque „ſartam tectam conſervare, male au- „dio apud nonnullos, qui ſe, licet ho- „nevole paterneque reprehendi patia- „tur, vellentque conſui pulvillos ſu- „omni cubito, ac mollioribus Laxiori- „doctrinæ principiis ſemper indulgere „ut hactenus indulſerant, mihi latere „ter tanquam Janſeniſtæ obloquuntur. „Ut autem hanc a me propulſem in- „riam, Beatiſſime Pater, patiatur, „quæſo, Sanctiſſima humanitas Veſtra „ut intima animi mei ſenſa in paterna „Beatitudinis Veſtræ ſinum effundam.

„Initio, Beatiſſime Pater, ii du- „taxat habebantur Janſeniſtæ, qui v „Janſenio patrocinabantur, vel quin- „propoſitiones, quas occaſione libri „Janſenii damnaverat Innocentius X „defendebant, vel certe defendere cr „debantur. Jam non ſolum abſtrufa „de gratia Chriſti Sententia, ſed ſeve- „rior de moribus Doctrina, caſtum di- „ſciplinæ Eccleſiaſticæ ſtudium, & re- „acta ad Evangelii canonumque re-

„las inſtitutæ vitæ ratio, nihil niſi Janſenismum ſpirare videntur.„

„Quantum attinet ad doctrinam de „gratia, ſpero fore, ut me ab omni „erroris ſuſpicioone facile vindicem, „cum meam veſtræ Sanctitati mentem „aperuero. Quod autem ſpectat ad „mores & diſciplinam, quam felix eſſet „accuſatio, Beatiſſime Pater, ſi illam „promererer? ſed quam vereor, ne „apud Deum ea prorſus indignus inveniar? utut ſit, quidquid credidero „Janſenismi mihi notam inurere, explicabo, paratus ſcilicet ſine ulla æ„quivocatione, a qua ſemper abhorrui, „ſincere improbare, quod veſtra San„ctitas improbaverit, damnare quid„quid damnaverit, & meas agendi ſen„tiendique rationes me denique totum „Apoſtolatui veſtro ſubjicere.„

„Hoc poſſum coram Deo profiteri, „Beatiſſime Pater, me nunquam Jan„ſenii patrocinium ſuſcepiſſe, & quin„que propoſitiones damnatas damnaſſe „ſemper ex animo. Fateor equidem, „cum primum damnatæ ſunt iſtæ pro„poſitiones ab Innocentio X. audirem„que a temerariis quibusdam Theolo„gis hanc injuriam fieri Apoſtolicæ „Sedi, ut ſcilicet aſſererent ab ea dam„natam eſſe SS. Auguſtini & Thomæ „Aquinatis doctrinam, me voluiſſe

Sæc. XVII. A. C. 1678

„ab eorum calumniis tantorum Eccle-
„siæ doctorum nomina vindicare, me-
„que, cum Innocentii Constitutionem
„promulgavi, declarasse, illibata sem-
„per manere SS. Augustini & Thomæ
„dogmata, quod in me Molinistarum
„omnium invidiam, odium, & furorem
„concitavit. Nihilominus tamen, cum
„ipse ego post aliquot annos fuissem e-
„vocatus a Rege, tanquam alienus ab
„omnibus partium studiis, tempore
„Alexandri VII. ut contentiones Eccle-
„siæ Gallicanæ conarer componere, &
„Pater Ferrerius Societatis Jesu, qui
„Regi deinde fuit a confessionibus, duo-
„que ex primariis inter eos, qui Jan-
„seniani credebantur, Lalannius scili-
„cet & Girardus, multis coram me de
„Jansenii doctrina habitis colloquiis,
„sæpius amice & pacifice nomine sua-
„rum utrinque partium inter se com-
„municassent, putaveram neminem
„deinceps jure merito Jansenismi ac-
„cusari posse. Res enim eo tandem
„devenerat, ut singulis catholicarum
„scholarum, licet dissidentium, The-
„misticarum scilicet & Jesuiticarum
„more sua sensa depromentibus, & scri-
„ptis hinc inde Romam missis, Ale-
„xander VII. Sanctissimus Pontifex om-
„nes catholice loqui intellexisset, ac
„gaudere se testatus esset, nullam su-
„per-

„pereſſe hæreſeos ſuſpicionem: Cum „autem nemo eo tempore novam ſu„ſpicandi occaſionem dediſſet, exiſti„maveram, Janſenismum jam fuiſſe ad „phantasmata aut puerorum terricula„menta amandandum. Verum quidem „eſt poſt Ferrerii Lalaniique, ac Gi„rardi collocutiones, recruduiſſe ad„huc diſputationes, quia hoc nempe „ſuperfuerat inter utramque partem „diſſidium, quod qui Moliniſtæ dice„bantur, eos, quos vocabant Janſeni„ſtas, vellent adigere, ut faterentur, „immo & jurejurando teſtarentur, quin„que damnatas propoſitiones apud Jan„ſenium reperiri; ni facerent, in ſan„ctam Sedem perduelles, & hæretici „haberentur; Auguſtiniani autem vel „certe, qui eo nomine gloriabantur, „aſſererent, ſibi proprio privatoque ſtu„dio compertum eſſe, eas quinque pro„poſitiones nullatenus ad Janſenium „pertinere, atque adeo ſe non poſſe „citra mendacium eas declarare Jan„ſenianas: quod autem tales eſſe de„creviſſent Apoſtolicæ conſtitutiones, „id obreptione vel ſubreptione eveniſſe, „ex oſcitatione forſan vel nimia Moli„niſtis credendi facilitate eorum, qui„bus Innocentius X. & Alexander VII. „ſummi Pontifices legendi & exami„nandi Janſenii provinciam demanda„ve-

Sæc. XVII. A. C. 1678.

Sæc. XVII. A. C. 1678.

„verant. Cum autem in dies magis „ac magis ferveret contentio, Janſenii „amici promiſerunt, ne viderentur „ſanctæ Sedi contradicere, immo ut „ſummam erga Sanctiſſimos Pontifices „obſervantiam teſtarentur, ſe ſuam ſu„per Janſenii facto Sententiam alto ſi„lentio ſepulturos, atque adeo quinque „propoſitiones ſincere damnando, ſed „eas Janſenio nec aſſerendo, nec abju„dicando, dogmati fidem, facto reve„rentiam habituros.„

„Cumque jam ipſe ad meam Con„venarum Eccleſiam reverſus eſſem, ac„cepiſſemque eos adhuc utrimque acri„ter de facto diſputare, cum Janſeni„ſtarum ſuper ſui Janſenii facto ſilen„tium non ſufficere clamarent Moli„niſtæ, ut conſtitutionibus apoſtolicis „ſatisfieret, ad Regem ſcripſi, ratus „me teneri totum, de quo agebatur, „negotium explicare. Significavi ergo „Chriſtianiſſimo Principi, etſi maximum „haberi oporteret honorem Conſtitu„tionibus apoſtolicis, neminem tamen „cenſendum eſſe hæreticum, aut in „Eccleſiam perduellem, vel ſchismati„cum, quamvis a definitione facti re„cederet; cum tota univerſalisque Ec„cleſia circa ſingularia facta, quæ nulla „revelatione innoteſcunt, errori obno„xia ſit, & reipſa aliquando erraverit:

„cujus

„cujus Sententiæ ut indubitatæ ac certissimæ Patronos habemus summos Sanctissimosque Pontifices; Pelagium II. & Gregorium magnum; inter recentiores rerum Ecclesiasticarum tractatores, Eminentissimos Cardinales Bellarminum, Pallavicinum, inferioris conditionis inter Eruditos, primæ notæ Jesuitas Sirmondum, Petavium, aliosque catholicissimos, & sanctæ Apostolicæ Sedi devotissimos theologos. Secus autem omnino sentiendum esse, ajebam, de dogmatibus, circa quæ Ecclesia falli nullatenus potest, porro cavendum esse semper monui, quotquot fidei meæ crediti erant, ne facile etiam in facto a summorum Pontificum definitionibus recederetur; cum eos in rebus omnibus ad regimen Ecclesiæ pertinentibus singulari quadam gratia & Spiritus sancti impulsu, ut plurimum, moveri credendum sit: nec usque adeo temerarius fui, sanctissime Pater, ut dixerim senserimque errasse circa factum Innocentium X. & Alexandrum VII. sed tantum significavi, periculosum esse, eos, qui solius facti definitioni contradixissent, tanquam hæreticos insectari; multo magis eos, qui non contradixissent, sed solummodo ta-

„cuis-

Sæc. XVII. A. C. 1678

„cuiſſent, ſi modo aliunde damnata „dogmata damnarent ex animo.„

„Hæc duntaxat egi & docui, ſan„ctiſſime Pater, circa Janſenii nego„tium. Cum vero mea ad Regem Epi„ſtola, etiam me inſcio, typis man„data fuerit, nec eam quisquam re„prehenderit, exiſtimavi, ſanctiſſime „Pater, me a nulla omnino veritatis „atque Eccleſiæ lege receſſiſſe. Si quid „peccavi, ignorans feci; errorem au„tem, ſi quem Sanctitas veſtra mon„ſtraverit, emendare paratus ſum.„

„Ceterum cum deinde tempore Cle„mentis IX. optante Rege, gratulante „ſanctiſſimo Pontifice, maximi nomi„nis Præſules Gallicani iisdem placan„dis ſopiendisque contentionibus feli„ciſſime ſtuduerint, res ad exitum per„ducta ſit, paxque Eccleſiæ reddita, „non ſatis deflere poſſum ea iterum „jurgia renovari. Non dubito porro, „quin tota Gallicana Eccleſia, Beatiſ„ſime Pater, veſtris pedibus libenter „advolvatur, & Sanctitati Veſtræ ſup„plicet etiam atque etiam, ut tandem „iſtis diſcordiis modum imponat, eas„que ſua Authoritate compeſcat.„

§. LXXX.

Sæc. XVII.
A.C. 1678.

§. LXXX.

Apamienſis Epiſcopus cunctis Eccleſiæ ſuæ proventibus ſpoliatus.

Defuncto Pavillonio Alectenſi Epiſcopo totum Regiæ indignationis pondus in perniciem ſolius Franciſci Stephani Apamienſis Epiſcopi incubuit, quamprimum enim Regaliæ Patroni, hujusque Præſulis hoſtes, nuperæ excommunicationis adhuc memores, compererant, quod præfatus hic Epiſcopus pariter in Regaliſtas Eccleſiæ cenſuras interminaſſet, mox vices repenſuri a Regio Senatu edictum die vigeſima octava Novembris procurarunt, vi cujus Apamienſi Epiſcopo ſub privationis pœna omnium proventuum temporalium injungebatur, ut intra duos menſes juramentum fidelitatis, tanquam agnitæ Regaliæ pignus, ad acta publica referri curaret, cunctosque ad Canonicatus, vel alia Regularia Eccleſiæ Apamienſis beneficia vi Regaliæ admotos reciperet: Quoniam vero Epiſcopus hac ratione Eccleſiaſticam immunitatem, qua hucusque omnes Toloſanæ Provinciæ Eccleſiæ fruebantur, graviter violari arbitraretur, potius proventuum jacturam pati, quam Paſtorali officio deeſſe voluit; hujus

Sæc. XVII. A. C. 1678.

hujus vero ſui propoſiti rationem Regi redditurus, die vigeſima Januarii ad eundem has dedit literas: „Patiatur „Majeſtas veſtra, humillimas preces „meas, quas videlicet neceſſitas hujus „cauſſæ expreſſit, ſibi deferri, quasque „tanto confidentius ſpero auditum in „quod ab Epiſcopo & in cauſſa Eccle„ſiæ prolatas; cum alias ſemper ma„gnorum Principum fuerit, etiam in „negotiis temporalibus querelas ſubdi„torum gemitusque excipere. Enim„vero ſi liceret ante oculos Majeſtatis „Veſtræ cor meum intimasque cogita„tiones expromere, videret ipſa id „quod animum meum perſtringit, non „eſſe metum proventus temporales a„mittendi; cum enim in ſacris canoni„bus didicerim, Eccleſiaſticos fructus „eſſe bona Deo conſecrata, nihil aliud „ex iis mihi reſervatum volui, quam „curam adminiſtrationemque mei oe„conomi: ſicque meam perſonam ac „particulare commodum quod attinet, „quidquid divina providentia permiſe„rit, pacatiſſime feram. Id ſolum a „Majeſtate Veſtra petere mihi liceat, „ut ſi quidem alicujus me culpæ reum „pœnaque dignum crediderit, digne„tur ea tantum fructuum parte mul„tare, quæ ſuſtentandæ perſonæ mex „ac neceſſitati parce adhibetur, ne„ enim

„enim me pudebit fidelium pietatem Sæc. XVII.
„ac Eleemosynas implorare; tantum A.C. 1678.
„ne hac pœna & calamitate mea quam-
„plures alii ac innocentes involvantur.
„Cogor enim Majestati Vestræ signifi-
„care, proventus illos, qui ex Consilii
„sententia subducti mihi sunt, ad alen-
„da duo Seminaria, in quibus Clerici
„animarum saluti ac curæ addicti ma-
„gnoque numero sustentantur, ad fa-
„bricandam ædem cathedralem hære-
„ticorum furore plane destructam, ad
„reparandas ornandasque reliquas diæ-
„cesis Ecclesias, ad alendos tegendos-
„que pauperes, qui plurimi sunt, &
„qui hoc subsidio destituti ad extre-
„mam necessitatem adigentur, & de-
„nique ad exsolvendum æs alienum,
„quod ut omnibus his expensis par es-
„sem, contrahere necessario debui, quod
„ergo ante hæc omnia animum meum
„intime ferit, illud est, me licet ar-
„dentissimo desiderio ferar nihil agendi,
„quod Majestatem Vestram vel leviss-
„me offendat, non posse salva, quam
„Deo ejusque sponsæ debeo, fidelitate,
„Decreto mihi nuper significato obtem-
„perare. Neque enim nisi anathemata
„a sacris Conciliis vibrata experiri ve-
„lim, cooperari, immo ne consentire
„quidem possum, ut Ecclesia juribus
„spolietur fidei meæ commissa, inter ea

„vero

Sæc. XVII. A. C. 1678.

„vero jura unum e præcipuis maxime„que ſpiritualibus eſt libertas confe„rendi beneficia Eccleſiaſtica, quam „libertatem Regalia omnino demoli„tur: hæc vero in quamplurimis Re„gni Gallici provinciis nunquam locum „habuit, id quod ex edictis Galliæ Re„gum Majeſtatis Veſtræ Prædeceſſo„rum, & Parlamentorum, & Cameræ „pariſienſis protocollis, & ex Doctrina „Authorum, qui ante edictum Par„lamenti pariſienſis de Anno 1608. de „hoc argumento ſcripſere, & quorum „aliqui in præfata Camera computo„rum publicis officiis fungebantur, ma„niſeſte probari poteſt. Philippus Pro„bus Vir inſignis, probatæque Doctri„næ, & cui Regalia odio eſſe non pote„erat (nam Regaliæ titulo in Eccleſia „huic ſervituti obnoxia beneficium ob„tinuerat) non contentus Eccleſias in „genere deſignaſſe Regaliæ immunes, „Epiſcopatus quoque in particulari e„numerat, exemptos liberosque, & „præſertim Toloſanæ provinciæ, quo„rum primam hanc Apamienſem con„ſtituit.„

„Enimvero non poteſt hoc jus Re„galiæ ad Majeſtatem Veſtram perti„nere, niſi uno ex ſequentibus titulis, „videlicet aut præciſe, jure regio: aut „titulo univerſalis omnium Eccleſiarum

„fun-

„fundatoris: aut beneficio poſſeſſionis Sæc. XVII.
„memoriam hominum excedentis: aut A.C. 1678.
„denique Eccleſiæ privilegio.„

„Qui conati ſunt perſuadere Maje-
„ſtati Veſtræ, jus Regaliæ tota Gallia
„extendi, id principium aſſumpſerunt,
„ut dicerent, Regaliam jus eſſe coro-
„næ annexum, ideoque inalienabile,
„& impræſcriptibile; quo fundamento
„nixi adjecerunt, quemadmodum re-
„gium diadema rotundum eſt, eaque
„figura deſignat, coronam regiam com-
„plecti omnia; ſic quoque Regaliam ad
„omnes Regni Eccleſias proferri, nulla
„excepta. Sed permittat Majeſtas Ve-
„ſtra, ut libere dicam, nihil cogitari
„poſſe hac Maxima inanius minusque
„fundatum. Qui enim fieri poteſt, ut
„jus beneficia Eccleſiaſtica conferendi,
„quod ſpirituale omnino eſt, a Regia
„poteſtate & corona dependeat? plane
„nihil aliud hoc eſt, quam ſpiritualem
„& temporalem confundere poteſtatem,
„Eccleſiarum ac Principum jura com-
„miſcere, & vero ſi hoc tantique mo-
„menti jus adeo Regiæ Dignitati ad-
„junctum eſt, qui fieri poteſt, ut Mi-
„niſtri Regum Majeſtatis Veſtræ præ-
„deceſſorum tot Sæculorum curſu illud
„ignoraverint? an vero aut negligе-
„bant, aut neſciebant, quid Regibus
„deberetur? & ipſum pariſienſe Parla-

Sæc. XVII. A. C. 1678.

„mentum, si hanc Maximam veritati
„consentaneam credidisset, num au-
„sum aliquando esset (quod tamen ali-
„quoties fecit) Regibus onus hanc pos-
„sessionem probandi imponere, cum da
„nonnullis Ecclesiis controversia move-
„retur? Sed nec solum hoc Galliæ Re-
„gum esset privilegium, sed omnium
„omnino coronam gestantium, qui eo-
„dem jure eademque ratione Regi-
„liam, qua late dominantur, vendi-
„care sibi possent; ideo Lugdunensi
„Concilium, cum titulos recenset, o
„quos permitti Regalia possit, solius
„fundationis & antiquæ possessionis
„mentionem facit.„

„Alii ergo, qui fallacis hujus Ma-
„ximæ inanitatem cernunt, diffidun-
„que tam fragili fundamento, ad alia
„se vertunt, & Majestati Vestræ tan-
„quam omnium Regni Ecclesiarum fun-
„datori Regaliam attribuunt. Cæte-
„rum si Majestas Vestra observare digna
„fuerit, Ecclesiæ Apamiensis proven-
„tus in solis merisque decimis (quas
„Deus sibi reservavit, & quarum di-
„spensationem Ecclesiæ Ministris reli-
„quit) consistere, ipsamet facile con-
„cludet, non fuisse Ecclesiam Apamien-
„sem a Regibus ejus Majoribus dota-
„tam. Quod vero supra decimas est,
„tam parvi est momenti, ut non cre-
„dam

„dam tam modicæ rei intuitu voluiſſe Sæc. XVII.
„Reges hujus Eccleſiæ fundatores ap- A. C. 1678.
„pellari. Quamquam etſi demus fun-
„datores appellandos eſſe, quis neſcit,
„ſolam dotationem, ſi privilegium Ec-
„cleſiæ abſit, non ſufficere, ut quis
„poſſit beneficia Eccleſiaſtica conferre,
„ac Miniſtros Eccleſiæ conſtituere?„

„Poſſeſſionem quod attinet, certiſſi-
„mum eſt, nunquam hoc jus a Maje-
„ſtate Veſtra in Apamienſi Eccleſia
„exercitum eſſe, nec ullum exemplum
„oſtendi poterit.„

„Denique tantum abeſt, Eccleſiam
„hoc jus extendendæ Regaliæ Princi-
„pibus conceſſiſſe, ut potius ſe illis e-
„nixe oppoſuerit, tunc videlicet, cum
„in Concilio Lugdunenſi ſtatuit, ne Re-
„galia ad loca extenderetur, in quibus
„recepta hactenus non fuerat: & quam-
„vis Clerus Gallicanus ſæpe Majeſtatis
„Veſtræ protectionem implorarit, ad-
„verſus eorum molitiones, qui contra
„antiquam nativamque Eccleſiarum li-
„bertatem Regaliam inducere conaban-
„tur, non ideo tamen libertati ac ju-
„ribus ſuis renuntiare volebat, imo
„ne Conventus quidem Cleri genera-
„les, quantumvis maxime vellent,
„præſtare id poterant, tum quia con-
„cilio œcumenico a quatuor jam Sæ-
„culis in Galliis recepto derogare non

Sæc. XVII. A. C. 1678

„poterant; tum etiam quia in cauſſa „communi & quando agitur de jure & „præjudicio Singulorum, ex regulis „utroque jure receptis oportet Singu„los, quorum intereſt, conſentire, „jam vero conſtat, neque me, neque „aliquem meorum prædeceſſorum con„ſenſiſſe, aut procuratoribus, aut de„putatis ad Conventus generales miſ„ſis mandatum in hac cauſſa tranſi„gendi dediſſe. Neque etiam credidi, „me declarationibus a Majeſtate Veſtra „in hac cauſſa editis poſſe acquieſcere; „multoque minus earum executionem „pollicitus ſum, nec unquam adduci „paſſus, ut juramenta fidelitatis in acta „publica referri permitterem, quod Ar„gumentum erat admiſſæ Servitutis. „Non ergo intelligere poſſum, qua ve„ritate dicatur, univerſalem Regaliæ „cauſſam fuiſſe in contradictorio judi„cio, plenaque cognitione judicatam. „Sed præſertim particulares pro Apa„mienſi Eccleſiæ rationes ſunt, ob quas „Regaliæ ſubdi non poteſt; cum enim „& Alexandro VII. Pontifici Maximo, „& Majeſtati Veſtræ placuerit, pontifi„ciis regiisque diplomatibus vitam re„gularem, ac bonorum communionem „juxta regulam S. Auguſtini in hac Ec„cleſia ſtabilire, idque etiam quam„plurimis Decretis in pariſienſi Parla„mento

„mento ac judiciis contradictoriis con- Sæc. XVII.
„firmatum fuerit, admissa semel Re- A. C. 1678.
„galia necessario sequitur, fructum ope-
„ris tam pii, & ex quo in publicum
„bonum tantum emolumenti, ac ædifi-
„cationis processit, plane corruptum
„iri, cum illi, qui titulo Regaliæ be-
„neficia occupavere, nunquam persua-
„dendi sint, ut se exacto tyrocinio,
„& ex Sententia Episcopi submittant.
„Multo minus excludi se a sacra pro-
„fessione, si inhabiles reperiantur, pa-
„tientur, quod unum omnem viam Di-
„sciplinæ solidæque pietati occludet.
„Sed nec illud sperare ab iis licet, ut
„videlicet privatis facultatibus abdi-
„cent, vivantque in communi, & ra-
„tiones Episcopo reddant; utque Priori
„claustrali se subdant, quæ tamen ad-
„eo necessaria sunt, ut paupertatis &
„obedientiæ vota in Ecclesia Apamiensi
„hactenus inviolabiliter observata, &
„Decretis etiam Majestatis Vestræ mu-
„nita consistere sine illis haud possint,
„imo hujusmodi, ut vocant, Rega-
„listæ illis potius alimenta vitæ neces-
„saria subducent, qui bona fide titulo-
„que canonico subnixi solemnem in
„hac Ecclesia professionem emiserunt,
„seque insuper juxta perpetuam & an-
„tiquissimam hujus loci consuetudinem
„voto stabilitatis obstrinxerunt; nunc

Sæc. XVII. A. C. 1678.

„vero & Domicilio excluſi, ubi voto„rum ſuorum obſervantiam expleant, „& alimentis privati, quibus ſuſten„tentur, contra jus & fas, magnoque „animarum ſuarum diſcrimine, pari„que ſcandalo Religionis vagari co„gentur.„

„Hæc ſunt, quæ Majeſtati Veſtræ „neceſſario indicanda credidi, quorum „pondus ac ſolidam veritatem, ſi ipſa „dignata fuerit ſecum expendere, tan„tum mihi de Majeſtatis Veſtræ juſti„:tia polliceor, ut omnino credam, non „ſolum approbaturam, quæ in hac cauſ„ſa a me geſta ſunt, verum etiam tan„quam muneri & miniſterio meo fide„liter explendo neceſſaria vehementer „commendaturam, ſuaque regia Au„thoritate pondus ac vires addituram. „Et quamvis videri poſſim ſolus ego „hanc cauſſam ab aliis deſertam ſuſti„nere, placeat Majeſtati Veſtræ per„ſuaſiſſimum habere, quotquot iſtarum „rerum notitiam, honeſtique curam „habent, nec privatis commodis tan„guntur, omnes fere in hoc convenire, „ut fateantur, juſtiſſimam a me cauſ„ſam foveri, & inter illos ipſos, qui „Majeſtatis Veſtræ declarationibus & „edictis contulere, alii aut jurium ſuo„rum ignorantia, aut nimio ſtudio gra„tificandi Majeſtati Veſtræ decepti ſunt. „Nec

Sæc. XVII. A. C. 1678.

„Nec desunt, quos pudet pœnitetque „admissi. Illi vero, qui licet timide „anxieque mihi persuadere conati sunt, „ut contra Concilii Lugdunensis De„creta Majestati Vestræ obtemperarem, „nullam aliam rationem adducebant „permovendo mihi, quam metum ma„joris mali, perinde ac si Regia Maje„statis Vestræ potestas veritatis ac ju„stitiæ opprimendis serviret, cum po„tius sperare debuissent, nunquam per„missuram esse Majestatem Vestram, jura „Ecclesiæ violari, si modo illi ausi es„sent Ecclesiarum causam suscipere, „tantumque fiduciæ habuissent, quam „Majestas Vestra æquitatis.„

„Cæterum eos quod attinet, qui „Regaliam toto Regno extendere vo„luerunt, pronum est cogitare, non a„liam ob causam aggressos esse hoc „jus regium ultra antiquos legitimos„que terminos proferre, quam ut Prin„cipis favorem compararent, aut au„gerent, aut etiam in distribuendis „beneficiis, quæ ad Majestatis Vestræ „collationem pertinent, majori Autho„ritate fungerentur.„

„Quidquid istorum sit, ego interim „non omitto lacrimis precibusque „Deum Majestati Vestræ propitium „reddere.„

Sæc. XVII. A. C. 1678.

§. LXXXI.

Oppositionis rationes ab eodem Episcopo allatæ.

Interim Regii Senatus Cancellarius de obitu Alectensis Episcopi suum dolorem simulans, adversus eundem in suis ad Apamiensem Præsulem literis querebatur, quod in caussa Regaliæ Regiæ voluntati usque ad mortem suam restiterit: inde vero Apamiensis haud obscure prospexerat, quod hic Cancellarius non modo defuncti memoriam, cineresque criminari, sed potius Apamiensem, quid eadem in caussa agere deberet, commonere intenderit: Eapropter die prima Februarii ad eundem literas dedit, in quibus rationes, quibus ad parem oppositionem compulsus fuisset, solide aperuit, ostenditque Regaliam extra antiquæ consuetudinis terminos protensam, esse primo in seipsa pernicioſam. II. Ecclesiæ Regumque legibus interdictam, ac III. quamplurimis, maximisque incommodis obnoxiam, & primum quidem, quia jus „spirituale Regibus tribuit, cujus ex „multorum doctorum Sententia Laici „absolute incapaces sunt; aut saltem „non aliter, quam ex speciali Ecclesiæ „privilegio, quod illi ipsi fatentur, qui „Regi-

„Regaliæ partes quam maxime am- Sæc. XVII.
„plectuntur. Quamvis enim, ajebat A. C. 1678.
„Episcopus, Episcopatuum aliorumque
„beneficiorum proventus sint res mere
„temporales; jus tamen eos percipien-
„di ac præsertim beneficia conferendi
„dubium non est, rem esse maxime
„spiritualem, & ideo absque simoniaca
„labe vendi non posse. Hinc est,
„quod prima Regula juris ita sonet;
„beneficium canonicum non potest li-
„cite sine canonica institutione obti-
„neri. Hinc etiam est, quod quam-
„plurima concilia Romanique Pontifi-
„ces eos anathemate feriant, qui a
„manu laica beneficia acceperint, præ-
„sertim vero quinque concilia romana
„sub Gregorio VII. habita, quorum
„unum Anno 1080. celebratum ita lo-
„quitur: Quoniam investituras Eccle-
„siarum contra statuta Sanctorum Pa-
„trum a Laicis personis in multis par-
„tibus cognovimus dari, & ex eis plu-
„rimas perturbationes in Ecclesiis, imo
„ruinam sanctæ Religionis oriri, ex
„quibus christiana Religio conculcatur,
„decernimus, ut nullus clericorum in-
„vestituram Episcopatus vel Ecclesiæ
„de manu Imperatoris, vel Regis, vel
„Laicæ alicujus personæ, vel fœminæ
„suscipiat; quod si præsumpserit, re-
„cognoscat, investituram apostolica

Sæc. XVII. A. C. 1678.

„Authoritate irritam esse, & se usque
„ad condignam satisfactionem excom-
„municationi subjacere. Eodem spe-
„ritu, quo Gregorius VII., Episcopi Ga-
„liæ agebantur, quando in concilio
„Claremontano sub Urbano II. Trecen-
„sub Paschali I. & duobus Pictavien-
„bus, aliisque pluribus severe prohi-
„buerunt, ne beneficia a Regibus ac-
„ciperentur. Sic etiam investituræ
„quibus abolendis Ecclesia tantopere
„laboravit, non ob aliam caussam
„Pontificibus sacrisque conciliis dam-
„natæ sunt, quam quod reipsa nihil
„aliud esse viderentur, quam institu-
„tiones beneficiorum, quæ secluso pri-
„vilegio, ad solos Episcopos pertinent
„ad nullum vero Principem tempora-
„lem, teste etiam ipso Choppino, quan-
„tumvis alioquin magno jurium Eccle-
„siasticorum adversario. Nec vero pos-
„sunt Episcopi in suis diœcesibus hoc
„privilegium concedere, cum ex juris
„canonici peritorum communi Doctrina
„non liceat Episcopis servitutem ali-
„quam suis Ecclesiis imponere.„

„Sed nec in genere tantum exten-
„sio Regaliæ sacris Canonibus Decre-
„tisque summorum Pontificum prohi-
„bita est (tunc videlicet cum Laicis
„omnibus etiam principali dignitate
„fulgentibus interdicant, ne ullam sibi
„pro-

„proventuum, multoque minus beneſi- Sæc. XVII.
„ciorum Eccleſiaſticorum diſpoſitionem A.C. 1678.
„arrogent) verum etiam ſpeciali De-
„creto Lugdunenſis Concilii, quod diſ-
„ſimulata potius, quam comprobata
„Regaliæ poſſeſſione pro iis Eccleſiis,
„in quibus ex antiquo uſu ſibi illam
„deberi Galliæ Reges credebant (quan-
„tumvis ante Concilii tacitam approba-
„tionem non ſine animi ſcrupulo ea ute-
„rentur) ne ad alias Eccleſias exten-
„deretur ſeveriſſimis Decretis inhibuit.
„Ipſum quoque Tridentinum Concilium
„in Toloſano provinciali Concilio, &
„in Conventu Melodunenſi Anno 1615.
„a Galliæ Epiſcopis receptum, jura-
„tumque, ſub pœna excommunicatio-
„nis ipſo facto incurrendæ Epiſcopis
„præcipit, ne bona, jura, ac privile-
„gia Eccleſiarum dilabi permittant.„

II. „Ipſi Reges Ludovici regnantis præ-
„deceſſores ſæpe declararunt Regaliam
„non eſſe jus toto Gallico Regno ex-
„tenſum, Ludovicus Junior, quo rerum
„potiente innoteſcere Regalia cæpit,
„Aquitaniam Regaliæ immunem eſſe
„declarat. Sanctus Ludovicus, Phi-
„lippus III. Philippus IV. & Carolus V.
„Galliæ Reges idem de Septimania
„fatentur. Ludovicus XII. extendi Re-
„galiam vetat, & qui eam dilatare co-
„nantur, Sacrilegii & uſurpatæ pote-
„ſtatis

Sæc. XVII. A. C. 1678.

„ſtatis notat. Denique Philippus Va-
„leſius, Henricus IV. & Ludovicus XIII.
„glorioſæ memoriæ declararunt, nolle
„ut Regalia in præjudicium Eccleſia-
„rum, quæ hactenus immunes fuerunt
„extendatur.„

III. „Et vero etiamſi daremus, hanc
„ipſam Regaliæ extenſionem ad ea loca
„quæ hactenus libera fuerant, intrin-
„ſece & ex ſua Natura perniciosam non
„eſſe, & quantumvis in Concilio Lug-
„dunenſi non eam Eccleſia damnaſſet,
„tam multa tamen ſunt abſurda, &
„incommoda, quæ ex illa conſequun-
„tur, ut vel ob hæc ſola conniti omni-
„bus viribus debuiſſem, ut a mea Dio-
„ceſi procul arceretur. Ut enim nihil
„dicam de intruſione & Sacrilegio, qui-
„bus ſe obſtringunt, qui titulo Regi-
„liæ beneficia in Eccleſiis acceptant
„hujus Servitutis immunibus, deque
„excommunicatione, quam ex Decre-
„tis Avenionenſis Concilii Anno 1326
„ſub Joanne XXII. ipſa etiam capitula
„incurrunt, quæ hujusmodi Beneficia-
„tos admittunt; ut inquam hæc om-
„nia taceam, qui fieri poteſt, ut con-
„ſentiamus nos collatione ſpoliari om-
„nium beneficiorum, quæ poſtea ſine
„alio titulo, aut inſtitutione canonica
„Rex ipſe pro arbitrio diſtribuat? Hen-
„ricus IV. abſtinuit collatione dignita-
„tum,

„tum. Fatetur Pasquier, Cathedra- Sæc. XVII.
„lium Eccleſiarum Canonicatus Rega- A.C 1678.
„liæ haud ſubjacere: idem de Priora-
„tibus Conventualibus aliisque Regu-
„laribus beneficiis dicendum eſt, quam-
„plurimis quoque Decretis definitum eſt,
„præbendas theologales Regaliæ legi-
„bus haud comprehendi. Parva &
„pauca ſunt hæc omnia, niſi & illud ad-
„derent, ut poteſtatem ſoli Pontifici
„propriam Regi quoque attribuerent;
„quippe Reſignationes in favorem, quæ
„jure Canonico Simoniæ notantur, ac
„ſoli Pontifici reſervantur, videmus
„ſine alio ſcrupulo a Rege admitti. Sic
„etiam penſiones beneficiis conſtituere,
„& præbendas regulares Regularibus
„conferre profiteri cupientibus, præ-
„rogativæ ſunt pontificiæ poteſtatis,
„quas tamen translatas in Regem eſſe
„videmus. Sed neque hoc ſuffecit Re-
„galiæ Patronis, niſi inſuper plura Regi
„concederent, quam Pontifici permit-
„tuntur. Rex enim beneficia etiam
„aliis confert, quam in quorum favo-
„rem renuntiata ſunt, quod Papa non
„facit. Rurſus beneficia non ſolum
„ipſo jure aut facto vacantia, a quo
„tempore Regalia aperiri cæpit: ve-
„rum etiam a Rege conferuntur, quæ
„de jure canonico vacare non cenſen-
„tur, qualia ſunt beneficia reſignata,
„per-

Sæc. XVII. A. C. 1678.

„permutata, litigiosa, & quorum pos„sessio nondum personaliter adita est. „Denique Episcopis & Capitulis om„nis facultas adimitur provisos exami„nandi, quamvis fieri possit, ut Cen„suris aliisque impedimentis canonicis „teneantur.„

§. LXXXII.

Ejusdem Episcopi literæ ad Aquitaniæ Præfectum.

Gall. vind. Diss. 1. §. 4. *pag.* 83.

Hæ rationes quantumvis validæ conceptо Regaliam extendendi propósito adeo non prævalebant, ut etiam Tolosanus Archiepiscopus Apamiensis Præsulis mandatum pronuntiata sententia irritum, nullumque declararet, & Regius Senatus diem vigesimum Februarii tanquam terminum præscriberet, intra quem Episcopus Regalia jus agnosceret: Comperta tam Ecclesiastici quam Regii fori sententia mox plures Clerici, quos P. La Chaise Jesuita Regis Confessarius pro suo affectu selegerat, in hujus Diæcesis Canonicatus & beneficia non animarum, sed honoris, ac quæstus avidi irruebant, qui tamen assumpta tessera: *liberæ societatis*, ludis, epulisque, & amatorius cantibus insomnes ducebant noctes, ac illismet, qui eos promoveri curarunt, pudo-

pudori erant. In tanta rerum confu- Sæc. XVII.
sione, ac disciplinæ Ecclesiasticæ ruina A. C. 1678.
afflictissimo Præsuli nil reliquum erat, nisi ut ab Metropolitæ sui sententia ad sacram Sedem tanquam communis Matris gremium confugeret, ac provocaret. Admittebatur ab Innocentio Papa hæc appellatio; interim vero Episcopus die decima nona Februarii a Foncoltio Aquitaniæ Præfecto literas Montalbano recepit, quibus significatum, quod præfata die terminus a Regio Senatu præfixus, quo in Parisiensi Curia juramentum fidelitatis suæ ad acta referendum transmittere jussus erat, exspiraret, proin, quid hac in caussa facere decrevisset, protinus perscriberet, eoquod si secus fecerit, Præfectus cunctos Episcopatus Apamiensis proventus detinere jussus esset: Receptis hisce literis mox Episcopus Præfecto hunc in modum die vigesima tertia ejusdem Mensis rescripsit: „Vehe„menter vobis obstringor ob exercitam „in me humanitatem, simulque significo, „me datis ad Majestatem suam literis „reverentia ac Veneratione plenis, „quantam videlicet supremo meo Prin„cipi debeo, rationes exposuisse, quibus „conscientiam meam illigari sentio, ne „sacramentum fidelitatis inscribi per„mittam, nec despero, Regem æqui„tatis

Sæc. XVII. A. C. 1678.

„tatis amantem aliquid meis precibus
„delaturum. Plane si placeat vobis in-
„gens illud desiderium æstimare, quo
„teneor voluntati Regiæ obsequendi,
„facile intelligetis, me, qui hactenus
„nihil charius & antiquius habui, quam
„ut semper Principi obtemperarem, ne
„id quoque in præsenti caussa agam,
„solo metu offendendi Dei prohiberi.
„Temporales proventus quod attinet,
„illi ut semper mihi oneri & periculo
„fuere, ob necessitatem reddendi de
„illis omnipotenti Deo rationem in
„(si modo absit Ecclesiæ injuria) pa-
„ratissimo animo feram, si alterius cu-
„ræ ac fidei committantur, qui eos repa-
„randis Ecclesiis, sublevandisque pau-
„peribus aptius impendat. Credo e-
„quidem, me cordi Deo futurum, &
„cum ipse unacum dignitate Episcopali
„caussam quoque Ecclesiæ, quæ Jesu
„Christi est sponsa, curæ ac fidei meæ
„commiserit, sperare omnino mihi li-
„cet, eum quoque vires suffecturum,
„quibus paccato, lætoque animo in-
„fortunia omnia excipiam, quæ ob
„servatam ei fidem obvenire mihi pot-
„erunt: sum interim, eroque dum
„vixero.„

§. LXXXIII.

Sæc. XVII. A. C. 1678.

§. LXXXIII.

Innocentius XI. Papa Franciæ Regem a propoſito avertere intentus.

Cum Innocentius XI. Pontifex Maximus non modo ex iteratis Apamienſis, & Alectenſis literis, ſed etiam plurium Narbonæ Præſulum querelis Eccleſiarum libertates labefactari perciperet, ab eis interpellatus, Ludovicum XIV. Franciæ Regem paternis monitis, validisque rationibus a nova ſervitute Eccleſiis imponenda abſterrere moliebatur, die duodecima Martii datis ad eundem hiſce literis: „Jam „pridem inaudivimus, non deeſſe „Majeſtatis tuæ conſiliarios & Admi„niſtros, qui tibi perſuadere niteren„tur, ut uſum illum antiquum cuſto„dires, fructuum vacantium Eccleſia„rum, quod Regaliam vocant, ad eas „quoque Regni tui Eccleſias extende„res, quas illi juri obnoxias nunquam „fuiſſe, vel ex ipſis fiſci Regii tabula„riis liquido conſtat. Sed nos me„moria repetentes omnem de hac re „controverſiam communi olim Eccleſiæ „Catholicæ conſenſu, & benigna Se„dis Apoſtolicæ indulgentia provide, „ſapienterque compoſitam fuiſſe in ge-

Sfondrat. Gall. vind. Diſſert. I. §. 8.

Sæc. XVII. A. C. 1678.

„nerali Concilio Lugdunenſi, minime
„ad credendum adduci poteramus,
„Majeſtatem tuam conſiliis hujusmodi
„aures præbituram aliquando eſſe,
„multo minus admoturam operi ma-
„num, invita Synodo tantæ apud uni-
„verſam Eccleſiam Authoritatis, & re-
„clamantibus Conſtitutionibus & exem-
„plis Regum majorum tuorum, qui
„conſtitutionem in eadem Synodo ac
„preces Regias, Regiis legatis præſen-
„tibus, in ipſa Gallia, & tota gallica
„gente efflagitante, ſancitam per in-
„tegrum quatuor ferme ſæculorum ſpa-
„tium certatim probarunt, obſervarun-
„que, & præcipuo in honore ſemper
„habuerunt; nec vero ſimile videbatur
„Majeſtatem tuam, poſtquam tantum
„ſibi apud Deum meriti & apud homi-
„nes gloriæ maximis pro religione Ca-
„tholica rebus geſtis comparavit, ut
„nullius majorum tuorum Regum cha-
„riſſimorum memoriæ poſſis invidere,
„velle rem aggredi, quæ nulla vel ur-
„gente neceſſitate, vel æquitate ſua-
„dente magnum eſſet quamplurimis
„Galliæ Epiſcopis, eorumque Clero in-
„commodum, & juſtum dolorem alla-
„tura, non ſine gravi catholicorum
„omnium ſenſu, qui in Francorum ac-
„nalibus, & in ſacrorum Canonum ſta-
„tutis animadvertunt, quantum id
„ve-

„veteri consuetudini & Ecclesiasticæ Sæc. XVII.
„libertatis ac Disciplinæ rationibus ad- A.C. 1678.
„versetur. Unde plerique tam vete-
„res, tum recentes Galliæ scriptores,
„quantumvis Majestati tuæ & imperio
„subessent, & Authoritati magnitudini-
„que impensius studerent, in eos, qui
„præfatam Regaliæ extensionem sua-
„dere ausi fuerunt, tanquam in malæ
„perditæque causſæ patronos, & favo-
„rem Aulæ captantes libera indigna-
„tione invecti, stylum subinde strinxe-
„runt; nullus vero Galliæ Regum vel
„tentare id voluit, vel tentatum exe-
„qui præsumpsit, memor a Sapiente præ-
„clare præcipi: ne transiliamus termi-
„nos, quos posuerunt Patres Nostri.
„Illud præterea nos hujus periculi metu
„curaque liberabat, quod, cum Maje-
„stas tua multis abhinc annis hujus
„sanctæ Sedis liberalitate aucta, orna-
„taque sit pœne supra votum indultis
„ampliſſimis, præter ea, quibus etiam
„Reges Majores tui ejusdem Sedis be-
„nignitate gaudebant, nominandi ad
„beneficia Ecclesiastica; putaviſſemus
„ipsam sanctiſſimi, sapientiſſimique o-
„lim Galliæ Regis exemplo cogitare
„potius de se tam gravi, periculosa-
„que sarcina exoneranda, quam novis
„ineundis rationibus Regiæ in sacros
„reditus Authoritatis amplificandæ, sed

Sæc. XVII. A. C. 1678. „ubi allatæ ad nos fuere B. M. Alectens„sis Episcopi literæ, in quibus post de„bitas religioſi in hanc ſanctam Sedem „obſequii & filialis obſervantiæ ſignifi„cationes ſuas ad nos querelas, quas „prope jam moriens poſtea renovavit, „ob Regaliæ uſum in diæceſin ſuam, „quæ ab eo libera ſemper fuit, nuper „invectum deferebat, unaque appella„tionem a ſententia metropolitani Na„bonenſis; deinde etiam edocti ſumus „idem Apamienſi Eccleſiæ pariter ac„beræ contigiſſe, ac tandem Gallicæ „Regni Eccleſiæ hujusmodi oneri ſe„bentur aſſueſcere: mirati vehementer „ſumus conſtitutionum Apoſtolicarum „& Generalium Conciliorum Decretis, „ac tam certa compertaque apud omnes „nes veritate & juſtitia potiores fuiſſe „illorum conatus, qui terrena potius „& caduca quam cæleſtia & æterna „reſpicientes, dum Majeſtatis tuæ gra„tiam, potentiam amplificando, aucu„pantur, moleſtiſſimos tibi, & valde „periculoſos Conſcientiæ terrores, quos „Deus avertat, in id tempus præpa„rant, cum diſtricto Dei judicio mor„tales omnes, quocunque tandem po„tentiæ, & dignitatis loco ſint, diffe„genter reddere debent omnis ante„actæ vitæ rationem. Nos itaque pro„noſtra non minus erga æternam, quæ

„mi-

„magnæ nobis curæ & eſt, & eſſe debet, Majeſtatis tuæ ſalutem, quam erga inclitum Clerum & Religioſiſſimos Galliæ Præſules imo erga univerſam Eccleſiam, cujus in hoc negotio proculdubio cauſſa agitur, paterna charitate ſerio admonendum te, & vehementer hortandum, obſecrandumque judicavimus, ut a tam injuſtis ac perniciosis conſiliis animum abducas; præfatis Alectenſi, & Apamienſi, cæterisque Regni tui Eccleſiis, quæ uſui Regaliæ obnoxiæ non fuere, ſuas libertates, atque immunitates tutas relinquas, ne eas de cætero ullo modo labefactari ſinas, ſed quidquid in contrarium hactenus actum tentatumque eſt, reparari atque in priſtinum ſtatum reſtitui cures; neve cæleſtis Beneficentiæ fontem, quem ſubditæ tibi gentes, pietatis inprimis, juſtitiæque ſuæ merito ſicuti credere nos juvat, expertæ hucusque ſunt, ſecus nunc agendo, & Dei, per quem regnas, Eccleſiam graviter lædendo obſtruas, qui ſcias hujus quoque vitæ bona, & Regnorum felicitatem & incrementa a Divina bonitate unice dari exſpectandaque eſſe, ſicuti innumera omnium gentium ac temporum exempla teſtantur.„

Sæc. XVII. A C 1678.

„Nos sane hos animi nostri sensus „in sinu tacitos continere non patitur „vel nostri pastoralis Officii ratio, cui „sollicitudo incumbit omnium Ecclesia„rum, vel justitiæ debitum, quo omni„bus ad hanc Sedem ex veteri justo„que more, quem a nulla humana po„testate impediri fas est, recurrentibus „jus reddere, consilium, opem, ac „paternum patrocinium præstare, vel „denique necessitas occurrendi scan„dalo, quo Christiani late populi ad „tantæ rei exitum conversi afficeren„tur, si a laicali potestate Ecclesiæ, „earumque Antistites, & Ministri suis „libertatibus, atque immunitatibus, „earumque usu, & antiqua concessione „contra generalium conciliorum De„creta, & veterem inconcussamque „observantiam, spoliarentur, non alio „prætextu, quam novæ & inauditæ „opinionis nullo jure nixæ, cui non „nulli postea accesserunt, non quod „aliquid novi afferrent, quod rei veri„tatem tam apertam posset in dubium „revocare, sed ut rem suam agerent, „nihil solliciti, si publica perderent, „speramus Majestatem tuam caussæ ju„stitia & æquitate cognita, quæ patet „ipsa per se, paternæ cohortationi, ac „precibus nostris pro spectata animi tui „pietate & sapientia, perpetuaque in „hanc

Sæc. XVII. A.C. 1678.

„hanc ſedem obſervantia auſcultatu-
„ram, nosque cura non minus moleſta
„quam neceſſaria inter tot alias, qui-
„bus circumdamur, liberaturam. Sane
„ſi aliter ſuadentium Conſilia Majeſtas
„tua paulo attentius expenderit, facile
„intelliget, homines gratiæ & fortunæ
„inhiantes, obtentu Regiæ poteſtatis
„ſuam firmare velle, neque tam eſſe
„amplitudinis tuæ cupidos quam lau-
„dis inimicos, & qui ad omnem po-
„ſteritatis memoriam illuſtribus factis
„Chriſtianæ Reipublicæ ſalutem tueri,
„& religionem amplificare tantopere
„ſtuduiſti in alienis terris, nunc a te-
„ipſo quodammodo alienus, Eccleſiæ
„libertatem, Authoritatemque in tuis
„imminutam velis; quaſi vero facile
„tibi perſuaderi poſſe confidant, æquum
„eſſe, vel fieri poſſe, ut nobilitetur &
„creſcat ex Eccleſiæ ruinis imperium,
„quod religioſiſſimi fortiſſimique Reges
„Majores tui mirifico in eandem Ec-
„cleſiam ſtudio, & pari in Apoſtolicam
„ſedem pietati tibi eorum Veſtigiis ſtre-
„nue inſiſtendi ampliſſimum reliquе-
„runt. Tu Reges eos, fili chariſſime,
„vel etiam teipſum imitare, & eorum
„tuaque præclare facta in mentem re-
„voca. Nos quidem oblivisci non poſ-
„ſumus prædeceſſores noſtros Roma-
„nos Pontifices, qui ſimilibus de cauſ-

Sæc. XVII. A. C. 1678.

„ſis graves ac diuturnas pati ærumnas, „& immanes contentionum, ac peri„culorum procellas, in eo confiſi, qui „mari ventisque imperat, invicto ani„mo ſubire non dubitarunt. Hæc ad „Majeſtatem tuam inviti ſcribimus, qui „in materia lætioris argumenti verſari „magnopere cuperemus, ſed poſtquam „Apoſtolicæ ſervitutis onus ſubeundo „divinæ voluntati paruimus, liberum „Nobis jam non eſt, exequi noſtram, „quæ tuæ obſecundare, quacunque in „re vellet, ſicut in pluribus, quas no„bis ratio temporum & publicæ pacis „ſtudium hactenus indulgere permiſit, „cognoſcere potuiſti, ſignificavimus „hæc ipſa Oratori Majeſtatis tuæ no„bili Viro Duci de Eſtre, ut tibi pluri„bus referret, itidemque Venerabili „fratri Archiepiſcopo Adrianopolis nun„tio apud te noſtro, quem ut de tota „re differentem diligenter ac benigne „pro more tuo audire velis vehemen„ter a te petimus, ac Majeſtati tuæ „apoſtolicam benedictionem amantiſ„ſime impartimur.„

Ad haſce Pontificis literas Ludovicus Rex reſpondit, Regaliæ jus in Eccleſias Galliæ univerſas ſibi tanquam Regiæ coronæ inſitum atque innatum competere, ac Majores ſuos jus illud exercuiſſe, dum viverent, & ad ipſum

ipsum morientes hæreditario ordine transmisisse; cum autem Pontifex utrumque a vero tam alienum, ut nihil magis, esse censeret, hæc die vigesima prima Septembris ad Regem perscripsit: „Nemo sanæ mentis & „doctrinæ ausit in dubium revocare, „nullum sæculari potestati in res sacras „jus esse, nisi quatenus Ecclesiæ indul„sit Authoritas. Nunc autem non so„lum Galliæ Regibus non indulsit, ut „Regaliam prædictam extenderent ad „Ecclesias illi oneri non assuetas, sed „etiam id fieri aperte vetuit in gene„rali Concilio Lugdunensi, quod Gallia „inprimis veneratur, & sanctum habet. „Reges prædecessores tuos quotquot „fuere, ejusdem Concilii dispositionem „religiose semper & per quadringento„rum ferme annorum spatium custodi„visse, & si quis eorum de illa confrin„genda cogitarit, re melius pensata „ab incepto destitisse audimus, id in con„fesso esse apud omnes scriptores præ„sertim Gallos, & Regia ipsa Tabularia „ad oculum demonstrant. Quamobrem „pati non possumus, nec debemus „Majestati tuæ obtrudi errorem tam „manifestum, tam Conscientiæ tuæ, tam „Galliæ Regno, tam Ecclesiæ universæ „pernicioſum; semel enim admisso Ma„jestati tuæ licere adversus generalis

Sæc. XVII. A. C. 1678.

Sæc. XVII. A. C. 1678.

„Concilii decreta, adversus Regum
„Majorum tuorum exempla, adversus
„ipsam rerum sacrarum naturam, &
„primogeniam Ecclesiarum libertatem
„jus Regaliæ in eas quoque Ecclesias,
„quæ hujusmodi oneri obnoxiæ nun-
„quam fuere, idque palam dissentiente
„& reclamante, & ineluctabilem cæ-
„lestis iræ animadversionem multis cum
„lachrimis denuntiante Romano Pon-
„tifice, ad quem, sicuti vetus consue-
„tudo poscebat, nonnulli Galliæ Epi-
„scopi a Metropolitanorum sententiis
„appellarunt, nemo non videt, quæ
„inde Ecclesiæ Catholicæ deformatio
„ac ruina, quæ sacrarum ac profana-
„rum rerum confusio, sublato quodam-
„modo inter spiritualem & sæcularem
„potestatem pariete medio, sit conse-
„cutura, non in Gallia solum, sed in
„omnibus aliis Christiani orbis provin-
„ciis manante in dies latius exempli
„Authoritate. Accedet ad hæc, nisi
„error tam absurdus, ac tam certus
„corrigatur, gravis jactura ac pericu-
„lum animarum in isto Regno: illi e-
„nim, quos Majestas tua vacantium
„Ecclesiarum fructibus augebit, in qui-
„bus Ecclesiis jus illud locum non ha-
„bere, cum progressu temporis vel mo-
„nitu sacerdotum, quibus arcana Con-
„scientiæ suæ detegunt, vel etiam ipsi
„per

Sæc. XVII. A. C. 1678.

„per se, ut in re clara & aperta vide-
„rint, in quos se laqueos induerint, &
„in quod animam suam perditionis æ-
„ternæ discrimen adduxerint, tot cen-
„suris adeoque tot sacrilegiis obstricti,
„tot illicite perceptis bonis Ecclesiæ,
„quæ restituere cogentur, incredibile
„dictu est, qua animi perturbatione,
„quibus Conscientiæ terroribus agen-
„tur, Regiam beneficentiam tuam ma-
„gni infortunii loco habituri. Quo-
„rum profecto malorum, & discrimi-
„num culpam, nisi provide arceantur,
„Majestas tua haud dubie in districto
„Dei judicio sustinebit. Vehementer
„itaque Majestatem tuam rogamus, ut
„pro eximia animi tui æquitate & Sa-
„pientia rem serio perpendas, acsi in-
„numeris amplissimi Regni tui negotiis
„impediris, quo minus eam per te
„cognoscas, viros aliquos non tam Do-
„ctrina, quæ non adeo magna requi-
„ritur ad hujus caussæ cognitionem,
„quam pietate fideque præstantes con-
„sulas, vel si placet, evolvas acta ipsa
„Cleri Gallicani nuper impressa, quæ
„tibi rei veritatem luculenter aperient.
„Qua cognita minime dubitamus, quin
„Majestas tua illico declaret, nihil
„tibi majori curæ esse, quam reddi Deo,
„quæ Dei sunt, a quo tantas opes,
„tam splendidum amplumque Regnum,

„&

Sæc. XVII. A. C. 1678.

„& omni Regno potiora tot præclara animi, corporisque bona accepisti. „Longius fortasse quam patitur, vel „evidens causa justitiæ vel egregia „virtus tua, in hoc argumento immo„ramur. Verum non ut te confunda„mus, hæc scribimus, sed tanquam fi„lium charissimum admonemus, ani„mo reputantes, nihil prodesse homini, „si universum mundum lucretur, ani„mæ vero suæ detrimentum patiatur. „Speramus charissime Fili, opus non „fore, ut novis eximiam religionem „æquitatemque tuam precibus in hoc „negotio interpellemus; ea cæteroqui „est rei magnitudo, & gravitas, in qua „non Gallicanæ solum, sed totius Ec„clesiæ dignitas, salusque vertitur, ut „pro Apostolici officii nostri munere „extrema omnia pati potius quam „causam istam negligenter agere de„beamus. Reliqua super hoc argumento „accipies a præfato nuncio Nostro, „ac tibi Apostolicam benedictionem „perpetuo cum felicitatis tuæ voto con„junctam amantissime impartimur.„

§. LXXXIV.

Epistola Apamiensis Episcopi ad Innocentium XI. Papam.

Cum autem Regis Ministri Regaliæ extensionem omni severitate urgentes,

Sæc. XVII. A. C. 1678.

gentes, Episcopum Apamiensem non modo suis proventibus, sed etiam Beneficia Ecclesiastica conferendi jure spoliassent, hic summi Pontificis opem imploraturus, die quarta Maij has ad eundem dedit literas: „In legendis „Ecclesiasticis historiis sæpe sæpius „animadverteram, Sanctissimam Se„dem Episcopos ad se confugientes, „maxima cum benignitate semper su„scepisse, summosque Pontifices pater„nis visceribus eos esse complexos, qui „pro tuendis Ecclesiæ juribus labora„runt. Verum id clarius intellexi, & „jucundius expertus sum, quando me „sua Sanctitas literis Apostolicis con„solari, imo & hortari dignata est ad „propugnandam Ecclesiæ Apamiensis „libertatem, contra servitutem, quam „nostri Regaliam vocant, de qua semel „& iterum ad vestram sanctitatem scri„bere non dubitavi. Equidem, Bea„tissime Pater, ita videbar mihi affe„ctus, ut non solum bonis, sed & vita „spoliari mallem, quam Ecclesiam, „mihi licet indignissimo commissam na„tiva carere libertate: Sed incredibile „est, quantos addiderit animos Sancti„tatis Vestræ Consilium, vel potius „præceptum, aut etiam Oraculum a „Deo per suum in terris Vicarium ad „me delatum, ut modo cælesti fretus

„au-

Sæc. XVII. A. C. 1678.

„auxilio nihil hac in parte, nisi mea
„peccata, meamque insipientiam pec-
„timescam.„

„Regaliæ negotium, Beatissime Pa-
„ter, ad aures suæ Sanctitatis utpote
„maximis Ecclesiæ universæ negotiis
„intentæ, deferre vix unquam ausus
„fuissem, nisi & hoc ipsi Ecclesiæ uni-
„versæ maximi referre perspexissem.
„Cum enim Rex Christianissimus jure,
„ut ait, Coronæ, seu supremi Domini
„non solum fructus seu reditus hujus
„Diœcesis, cui regendæ a triginta tri-
„bus annis præfectus sum, sed etiam
„beneficia Ecclesiastica pleno jure &
„absque canonica institutione conferre
„intendat, quamvis in ea Regalia nun-
„quam locum habuerit, imo nullibi,
„nisi Sede vacante habere possit; valde
„metuendum est, ne reliqui Principes,
„imo & respublicæ idem sibi vendicent.„

„Quod quidem Regaliæ jus, Bea-
„tissime Pater, quanta sequantur in-
„commoda, jam sum expertus, jactu-
„ram quidem bonorum temporalium
„etiam cum gaudio sustinui; quippe
„quibus tanquam oneribus premebar,
„veritus, ne non satis accuratam Deo
„rationem reddere de illorum dispen-
„satione possem. Doleo autem pluri-
„mum, quod his deficientibus, & im-
„misericorditer ablatis, nequeam, ut
„hacte-

„hactenus, pauperes pene fame con- Sæc. XVII.
„fectos, & infantes expositos seu ab- A. C. 1678.
„jectos alere, aut templa restaurare;
„quodque maxime necessarium est,
„clericos literis & virtutibus instruere;
„aliaque hujusmodi pietatis opera om-
„nino necessaria præstare. Verum ad-
„huc majorem doloris causſam præbet
„tumultuaria clericorum tam Sæcula-
„rium, quam ex diversis ordinibus seu
„Congregationibus Regularium turba,
„qui Ecclesiæ Cathedralis Apamiensis
„beneficia invadunt.„

„Pluribus, Beatissime Pater, su-
„persedeo, cætera namque, si digne-
„tur annuere Sanctitas Vestra, referet
„Archipresbyter Aquensis, Vir mihi
„fidelissimus: Sed, quod magis placet,
„divini honoris & Ecclesiasticæ disci-
„plinæ studiosissimus, quod in gerendo
„prudentissime Archipresbyteri officio
„regendaque plebe sibi credita, præ-
„clare testatus est. Obsecro, Beatissi-
„me Pater, ut eum Vestra Sanctitas
„benigne audiat, salvum tutumque cu-
„ret, & me pariter consilio, auxilio,
„precibusque juvare dignetur.„

Cum autem indies mala crescerent, nullumque efficax remedium opponi cerneret Episcopus, denuo die octava Novembris ad eundem summum Pontificem literas querelis plenas

Sæc. XVII. A.C. 1678.

nas dedit hujus tenoris: „Agitur Bea-
„tissime Pater de concedenda Regi
„Christianissimo facultate, qua nondum
„in majori Regni sui parte usus fuerat,
„vacantium scilicet Ecclesiarum Ca-
„thedralium reditus percipiendi, om-
„niaque beneficia, quæ interim vacare
„contigerit (saltem si eorum collatio
„ad Episcopum pertinebat) pleno jure
„conferendi, donec novus Episcopus
„fidelitatis juramentum præstiterit,
„præstiti juramenti publicum instru-
„mentum in acta curiæ computorum
„fuerit relatum, decretum seu ut nostri
„vocant, Arrestum, quo restituenda
„mandantur bona Episcopalia, soluta
„prius certa pecuniæ quantitate, fue-
„rit obtentum, & Episcopus perso-
„lem, non autem per procuratorem
„tantum, possessionem fuerit adeptus.„

„Maximum B. P. Ecclesiæ vulnus
„infertur, cum Laici Ecclesiæ reditus
„temporales dispensant, quod modis
„omnibus impedire semper conata est
„universa Ecclesia. Hac de causa
„summi Pontifices gravissimos labores,
„imo & pericula sæpissime susceperunt;
„verum multo gravius læduntur Ec-
„lesiæ jura, dum beneficia Ecclesia-
„stica sine Canonica institutione incon-
„sulto summo Pontifice, spretis Epi-
„scopis, demum absque Authoritate
„Ec-

„Eccleſiaſtica pleno jure conferuntur. Sæc. XVII.
„In hunc abuſum acrius inſurrexerunt A.C. 1678.
„& fortius pugnaverunt tum ſummi
„Pontifices, tum Concilia, tum ſeor-
„ſim Epiſcopi non pauci. Teſtis eſt
„celebris illa de inveſtituris controver-
„ſia, circa quam per annos circiter
„quinquaginta decertatum eſt, quam-
„vis jus Regaliæ plura & majora mala
„& incommoda afferre certum ſit &
„evidens, nam inveſtiturarum ſolem-
„nitatibus poteſtatem ſpiritualem nul-
„latenus conferre præſumebant Prin-
„cipes, ut aſſerit Yvo Carnotenſis: cui
„tamen Ceremoniæ viriliter reſtiterunt
„ſummi Pontifices, vel eo ſolo nomine,
„quod traditio baculi paſtoralis & an-
„nuli, Authoritatis imaginem præſe-
„ferret. Jure autem Regaliæ non ima-
„ginem, ſed titulum beneficiorum ple-
„no jure tradit Rex Chriſtianiſſimus,
„adeo ut in ipſis Eccleſiis Cathedrali-
„bus Archidiaconatus, Archipresbyte-
„ratus, & præbendas theologales, a-
„liasque dignitates, aut Perſonatus
„conferat Clericis ut plurimum ambi-
„tioſis, & alias indignis, quorum ta-
„men fidem, mores, ætatem aliasque
„tum animi tum Corporis dotes nec
„capitulo nec novo Epiſcopo, cujus
„futuri ſunt Senatores, & quaſi membra,
„explorare minime licet.„

Sæc. XVII. A. C. 1678.

„Exceptæ quidem B. P. hucusque „fuerant ab hoc jure seu verius ab hac „servitute Ecclesiæ parochiales propter „curam animarum & jurisdictionem „spiritualem in foro conscientiæ. Sed „minantur Regis officiales scriptis e„tiam typis excusis, Regem horum „etiam beneficiorum saltem præsenta„tionem sibi posse vendicare. Idque „jam contigit, collato scilicet jure Re„galiæ, Beneficio Sacristiæ nuncupato, „cui erat annexa totius Parochiæ ani„marum cura in Ecclesia collegiata „sancti felicis Diœcesis Tolosanæ, ita, „ut qui hujusmodi collationem obti„nuerat a Rege absque ulla institutio„ne Canonica possessionem sit ingressus. „Cui quidem malo, ut aliquid licet forte „pernicioſum tamen necessarium ad„hiberetur remedium, Clericus, qui „Canonico titulo curam hujusmodi ob„tinuerat, coactus est eam dimittere „in manibus collatoris, Clerico, qui „jam a Rege impetraverat, conce„dendam.„

„Olim etiam Beatissime Pater (ut „ex antiquis Curiæ Parisiensis placitis, „seu decretis constat) Theologi bene„ficium Regaliæ non erat obnoxium, „ob annexum scilicet concionandi mu„nus, quod missionem Ecclesiasticam „requirit, juxta illud oraculum D. Pauli „quo-

„quomodo prædicabunt, nisi mittan- Sæc. XVII.
„tur: & Concilii Tridentini declara- A. C. 1678.
„tionem, sed novis quotidie accessioni-
„bus Authoritas illa Regia excrescens
„in nova semper sese extendit; sic enim
„nuper vidimus jure Regaliæ consti-
„tutum Theologum in capitulo S. Pauli
„Diæcesis Alectensis.„

„Qua in beneficiorum provisione,
„Beatissime Pater, Rex majorem sibi
„potestatem arrogat, quam exerceant
„summi Pontifices, non modo enim
„eum resignationes in favorem admit-
„tere posse tradunt Aulici Doctores, seu
„verius assentatores, quod hæreditariam
„successionem sapit, a qua Ecclesia
„maxime abhorret, quodque soli sum-
„mo Pontifici propter potestatis pleni-
„tudinem competit, non solum etiam
„pensiones constituit Rex Christianissi-
„mus contra jus canonicum, quod be-
„neficia sine diminutione conferri præ-
„cipit, verum etiam beneficia permu-
„tata compermutantibus, conferre non
„teneri arbitratur. Juri quæsito dero-
„gat, nam quomodocunque vacet be-
„neficium sive de jure sive de facto;
„imo licet quis obtento Canonico ti-
„tulo possessionem per procuratorem sit
„ingressus, nisi personalis & corporalis
„fuerit possessio, vacuum reputatur be-
„neficium, ut ab alio Regia provisione

Sæc. XVII. A.C. 1678.

„munito poſſit occupari. Nulla Re-
„gulæ de triennali poſſeſſore habetur
„ratio.

„Nam etiam poſt viginti novem
„annos, a poſſeſſione ſub Canonico ti-
„tulo nedum colorato obtenta poteſt
„Clericus jure Regaliæ deturbari. Si
„quis in aliquod crimen, propter quod
„beneficio privandus ſit, inciderit, vel
„cenſuram, aut irregularitatem con-
„traxerit, beneficio ſpoliari poteſt a
„Regaliſta, etiam ante ſententiam de-
„claratoriam; qua via cauſſæ crimina-
„les clericorum ad tribunal ſæculare
„trahuntur, cui ſoli omnium cauſſarum
„beneficialium interveniente Regaliæ
„jure non tantum in poſſeſſorio, ſed e-
„tiam in petitorio cognitio eſt attri-
„buta; isque ſervatur ordo, ut poſſeſ-
„ſio ſemper Regaliſtæ adjudicetur lite
„pendente. Unde ſi Rex alicujus quan-
„tumvis innoxii cenſuris ſoluti, cano-
„nico titulo muniti, ac etiam omnino
„capacis & digni, officium alteri, licet
„non Clerico criminoſo infra debitam
„ætatem, demum omnino inhabili (ſi-
„quidem Rex nullius qualitatis men-
„tionem facere tenetur) conferat, iſte
„tamen ex rege Regaliæ pendente lite,
„cujus ſententia definitiva variis artifi-
„bus Regaliſtæ per longos annos pro-
„trahi poterit, poſſidebit. Nec enim
„poteſt

„poteſt Epiſcopus, aut capitulum re- Sæc. XVII.
„cuſare Regaliſtam, etiamſi injuſtitia, A.C. 1678.
„& defectus tituli appareat.„

„Præterea B. P. nec ſummus Pon-
„tifex, nec Epiſcopus, aut alius quis-
„quam collator durante Regaliæ poteſt
„reſignationes, permutationes aut alias
„juris ceſſiones admittere, nec per obi-
„tum aut alio quovis modo providere,
„neque jure prælationis, neque con-
„curſus, neque præventionis. Acce-
„dit, quod Rex Chriſtianiſſimus jure
„Regaliæ penſiones Authoritate Apo-
„ſtolica jam conſtitutas, beneficii col-
„latione extinquat. Demum juxta Re-
„galiſtas Doctores, Apoſtolicæ conſti-
„tutiones, Eccleſiarumque ſtatuta non
„refragantur, quo minus Rex jure Re-
„galiæ pro libitu voluntatis utatur.
„Innumera tandem ſunt incommoda,
„ſeu potius monſtra, quæ ſequuntur
„ex Regaliæ jure, ſaltem ſi doctorum
„noſtrorum ſententiam, ſicut jam in
„multis, ita in omnibus Rex Chriſtia-
„niſſimus ſequatur: quod ſine univerſa
„Ordinis Eccleſiaſtici everſione, nec-
„non animarum periculo fieri nequit.„

„Quod ad Eccleſiam Apamienſem
„attinet, quam ut vacantem Rex ha-
„bet, licet a me indigniſſimo triginta
„quatuor abhinc annis occupatam; con-
„feruntur Dignitates & canonicatus

Sæc. XVII. A. C. 1678.

„sæcularibus & regularibus diverſorum
„ordinum & congregationum ab anti-
„qua Regula longiſſime deviantibus,
„imo & eam ignorantibus: & a poſſeſ-
„ſione deturbantur, qui bona fide vota
„conſueta, atque præterea ſtabilitatis
„emiſerant; non modo illi, quorum be-
„neficia & dignitates ex declaratione
„Regia Regaliæ obnoxia ſupponeban-
„tur, verum etiam quæ ab hac ſervi-
„tute juxta declarationis tenorem e-
„rant omnino libera; eo, ſicut affir-
„mant conſilio, ut ſæculariſationem
„capituli a primæva fundatione Regu-
„laris, quam meditantur facilius im-
„petrent; quam tamen non timeo,
„cum ſua Sanctitas reformationem po-
„tius, quam relaxationem omnium
„ordinum, juxta ſanctorum mentem,
„ac conciliorum, & noviſſime Triden-
„tini decreta moliatur, & indefeſſa
„ſollicitudine proſequatur. Facilius
„beneficiis privantur, quotquot Eccle-
„ſiaſticæ libertatis & Diſciplinæ ſunt
„ſtudioſi, etiamſi ab ipſis declaratio-
„bus Regis validiſſimam habeant de-
„fenſionem, quia niſi primum Rega-
„liam juridice agnoſcant, penitus non
„audiuntur, ac præterea reditibus ſuis
„privantur, occaſione redituum Archi-
„diaconatus a Rege collati, quos Regium
„placitum ſive Decretum presbytero
„ſæcu-

Sæc. XVII. A. C. 1678.

„sæculari adjudicavit, pro eo etiam „tempore, quo nondum possessionem, „imo nec titulum a Rege consecutus „fuerat; etiamsi reditus hujusmodi „fuissent in pia opera conversi, aut „forte aliquid licet modicum juxta ca„pitulorum omnium præcipue Apa„miensis, consuetudinem, a tempore, „cujus non exstat memoria in contra„rium, præsentibus & actualiter inser„vientibus distributum.„

„Verum Beatissime Pater, hæc ma„la in immensum excrescent, si Rex „nominationem novorum Episcoporum, „quæ ad ipsum ex concordatis inter „Leonem X. Papam & Franciscum I. „Francorum Regem initis pertinet, dif„ferre voluerit etiam ultra tempus sibi „ad hoc præstitutum, quod versutis Au„licis non esset difficile; sicuti suis tem„poribus factum fuisse testantur & con„queruntur D. Thomas Cantuariensis, „ut in ejus vita refertur, & Sanctus „Bernardus in suis Epistolis. Interim „enim Rex omnia beneficia conferet, „& reditibus temporalibus, si libuerit, „potietur; quamvis enim ab aliquo „tempore reditus illos novis relinquat „Episcopis, testatur tamen ipsa Dona„tionis forma gratuitam liberalitatem, „non vero justitiam se exercere, vel „sacris Canonibus morem gerere. Præ-

Sæc. XVII. A. C. 1678.

„terquam quod illa pecuniæ ſumma, „quæ a novo Epiſcopo Regiorum Ca„meræ computorum perſolvenda eſt, „ut libere temporalium bonorum poſ„ſeſſionem capiat, ad libitum augeri „poterit, quod ſane maximam habet „ſimoniæ ſpeciem.„

„Nunquam Beatiſſime Pater Eccle„ſia juris aliquid in res Eccleſiaſticas „Principibus ſæcularibus conceſſit, quin „ipſi arrepta inde occaſione multo ma„jora uſurpaverint; quod ne adductis „aliunde probetur exemplis, Eccleſia „Gallicana ſæpius experta eſt. Con„cilium Aurelianenſe V. Can, 10. Regis „aſſenſum ad Electorum Epiſcoporum „conſecrationem requirendum duxit, „quod aliquam boni ſpeciem præſefere„bat, ut ſcilicet conſentiente utraque „poteſtate Regnum majori cum tran„quillitate gubernaretur, & Principes „facilius brachium, cum opus eſſet, „commodarent Epiſcopis, quorum e„lectionem gratam habuiſſent, illorum„que conſilia, ſicut ſuaſerat B. Rhemi„gius, libentius audirent. Verum hinc „Reges ad eligendos e Curia Clericos, „qui ad Epiſcopatum promoverentur, „ſibi viam paraverunt, illudque jus „Clotarius II. Anno 1615. ad ſe perti„nere publico declaravit edicto, vel „certe ſuppoſuit. Caroli Magni non „ſolum

Sæc. XVII. A. C. 1678.

„ſolum de Gallicana, ſed etiam de „Romana & univerſali Eccleſia bene „meriti patrocinio & defenſioni ſeſe „commiſerunt, ejusque Auxilio non „parum ſunt adjutæ quam plures diæ„ceſes, imo & opibus auctæ. Qua in „re filius ejus Ludovicus cognomine „Pius Patrem eſt imitatus; ſed Nepos „Carolus ſcilicet calvus, quas defen„dere, tuerique tenebatur, ſpoliare in„cepit, vixque potuit ad meliorem fru„gem revocari. Philippus item hoc „nomine primus in tertia Dynaſtia Ec„cleſias ſub prætextu inveſtiturarum „vendebat, aliasque devaſtabat, licet „S. Gregorio VII. ſummo Pontifici (ut „ipſius literæ fidem faciunt,) acriter „hujusmodi ſacrilegia reprehendenti „debitam polliceretur emendationem. „Multum præterea obſtitit epiſcoporum „ſine ipſius aſſenſu, licet alias cano„nice Electorum, conſecrationi, ut de „gallone refert Ivo Carnotenſis.

„Ludovicus VII. cognomine junior, „non ſolum Petrum a Papa Innocen„tio II. in Archiepiſcopum Bituricen„ſem conſecratum recipere recuſavit, „ſed ipſam Eccleſiam Bituricenſem, & „Catalaunenſem, & Rhemenſem, & „Pariſienſem plurimum afflixit, ut con„queritur S. Bernardus in ſuis epiſtolis.

Sæc. XVII. A. C. 1678.

„Si Reges B. P. ad aperte illicita „ſeſe extendunt, obſiſtentibus ſummis „pontificibus: quid ipſis diſſimulanti„bus? præſertim ſi introductam ſemel „poſſint opponere conſuetudinem. Certe „cum Concilium Lugdunenſe Decreto „de non uſurpanda Regalia, poſtulan„tibus francorum Regum oratoribus „clauſulam ad futura tempora reſtricti„vam adjeciſſet, Bonifacius VIII. nulla „diligentia, nullo labore obtinere po„tuit, ut Philippus IV. a convertendis „in proprios uſus Eccleſiarum vacan„tium reditibus, & conferendis pleno „jure beneficiis in aliquibus Eccleſiis, „in quibus ſuperiores Reges ea con„ſueverant uti Authoritate, abſtineret.„

„Et ſane B. P. Reges Noſtri primo „reditus futuro conſervabant Epiſcopo, „deinde feudorum Regalium proven„tus in ſua commoda impendebant, „poſtmodum idem de decimis, quæ „jure divino ad Eccleſiam pertinent, „jus ſibi ſtatuerunt. Demum benefi„cia ipſa pleno jure diſtribuerunt: & „hæc quidem principio in quibusdam „tantum Eccleſiis, modo, ſi Eccleſia „ſileat, in omnibus. Olim ſimplices „præbendæ conferebantur, modo etiam „dignitates, quibus annexa eſt juris„dictio ſpiritualis, aut onus concio„nandi, imo licet adjuncta ſit anima„rum

„rum cura. Tandem etiam ipsæ paro- Sæc. XVII.
„chiales Ecclesiæ (si prælati dissimu- A.C. 1678.
„lent) in hanc servitutem redigentur,
„non sine evidenti animarum jactura.„

„Scio equidem B. P. periculosum
„esse Regibus præsertim potentibus
„contradicere, idque jam aliquatenus
„expertus sum. Verum non facio ani-
„mam meam pretiosiorem, quam me.
„Utinam ob peccata mea indignus non
„essem, qui non solum cum B. Ansel-
„mo bonis spoliarer (quod misericordia
„divina mihi jam contigit) sed & cum
„B. Thoma Cantuariensi Archiepiscopo
„etiam mortem pro juribus Ecclesiæ
„subirem.„

„Cæterum, Beatissime Pater, ve-
„renduin non est, ne quid hac occa-
„sione, fidei, religioni, aut Ecclesia-
„sticæ unitati accidat in Regno, cui
„præest Princeps, Christianissimi Regis,
„Ecclesiæ primogeniti, & protectoris
„nomina ab Atavis, pluribus abhinc
„sæculis accepta maximo tribuens ho-
„nori; Princeps Religionis, & justitiæ
„amans, sed ab Aulicis assentatoribus
„præventus; in Regno inquam, cujus
„florentissimus est Clerus, licet forte in
„hoc negotio Regiæ voluntati nimis
„obsequens: in quo demum populus
„est, non solum sincera fide, sed etiam
„ma-

Sæc. XVII. A. C. 1678.

„magna ex parte Christianis moribus „conspicuus agnoscitur.„

„Mihi certe sufficit causæ justitiæ „diu discussa, & evidenter patefacta; „quodque plurimas vires addit sanctæ „Sedis (cui semper & vivens, & mo„riens adhærere cupio) judicio com„probata, ut ex literis Apostolicis ad „Regem Christianissimum didici, quarum exemplar Gallico sermone con„scriptum Parisiis huc usque transmis„sum est; sufficit inquam Beatissime „Pater, ut omnia impendam, & ipse „super impendar, si Deus optimus Ma„ximus, sicut desiderium suggessit, ita „vires subministret, idque Vestra San„ctitas suis precibus impetret.„

„Dabit Beatissime Pater veniam „Sanctitas Vestra, si res tanti mo„menti, cuique aliunde remedium, „quam a Sanctissima sede non possit „adhiberi, breviori epistola non po„tuit exponi.„

§. LXXXV.

Quidam Gerberoni libellus ab Episcopis proscriptus.

Argentre Coll. Jud. part. 3. fol. 345.

Anno priori Gabriel Gerberon Benedictinus ex Congregatione S. Mauri sub ementito nomine F. Flori a Sancta fide Leodiensibus literis libellum excudi

cudi curavit, sub hoc titulo: *Speculum Christianæ pietatis, in quo connexio ac fœdus Catholicarum veritatum de Prædestinatione & Divina gratia cum creaturæ libertate unacum reflexionibus moralibus perpenditur:* cum autem Hieronymus Grimaldus Cardinalis & Archiepiscopus Aquensis, necnon Carolus Mauritius Tellier Rhemensis Archiopiscopus, atque Episcopus Gratianopolitanus in hoc libello Jansenianos vapores olfeciſſe crederent, die decima tertia Januarii hoc speculum censuris afflarunt: Verum Pater Gerberon suas doctrinas vindicaturus, binas literas ad præfatos Præsules dedit, ac librum inscriptum: *Speculum sine macula* edidit, ipse etiam Tournerius horum censuras libro, cui titulus: *collisio duarum clavium*, refellens, ostendere nitebatur, quod errores Gerberono imputati purissimis Christianæ Religionis veritatibus & firmissimis fidei principiis haud absoni sint: saltem nunquam hic libellus Indici Romano librorum prohibitorum insertus fuit.

Sæc. XVII. A.C. 1678.

Le Cerf Bibl. Hist. pag. 163.

§. LXXXVI.

Patriarchatus Constantinopolitanus frequenti vicissitudine turbatus.

Habe-

Sæc. XVII. A. C. 1678.

Habebat Panajotus natione Græcus, ac Magni Vezirii Interpres Conjugem ex Matronis Christianis primicoriam, quæ Mariti sui potentia ac divitiis intumescens, Dionysium Larissæum Patriarcham Constantinopolitanum sæpius contemptim habuit, variisque injuriis lacessivit; cum autem vicissim promeritæ indignationis pœnam luere cogeretur, vindictæ stimulis agitata, Maritum suum eo induxit, ut Turcis author esset, quatenus Dionysium sede sua deturbarent, ejusque loco Gerasimum Turnoviæ in Valachorum finibus Episcopum intruderent: Cogebatur Dionysius mulieris furori, & Turcarum avaritiæ aliquamdiu cedere, unde solo Patriarchæ titulo contentus, beneficii loco habuit, quod Philippo - Politanum Episcopatum obtinere potuerit. Nec diu intrusus ille Patriarcha suo potiebatur honore; quamprimum enim Parthenius, qui adhucdum apud Rhodios exul agebat, de Panajoti obitu certior factus fuerat, mox auro largiter profuso Gerasimi exauctorationem procuravit, sibique Patriarchatum asseruit, sed post brevem coemptæ dignitatis usuram iisdem artibus & pretio, quo Sacrum hoc fastigium mercabatur, a Dionysio sede sua dejectus, miseram vitam ducere compulsus est. §. LXXXVII.

Act. erud. Lipsi. ad Ann. 1693. fol. 8.

Sæc. XVII.
A. C. 1678.

§. LXXXVII.

Colloquium Benigni Boſſuetii Condomienſis Epiſcopi cum Claudio Charentoniano Prædicante.

Poſtquam aurea Catholicæ fidei expoſitio a Boſſuetio Condomienſi Epiſcopo compoſita paſſim ab ipſis quoque Calviniſtis legebatur, horum non pauci de veritate ſuæ ſectæ ambigere cæperant, haud obſcure cognoſcentes, horrorem, quem hucusque de religione Catholica hauſiſſent, nonniſi ex præconceptis, & cum lacte imbibitis opinionibus, necnon ex Prædicantium horrendos errores huic Eccleſiæ falſo imputantium mendaciis ortum traxiſſe: Enimvero hi Prædicantes periculum, quod inde ſuæ factioni immineret, probe proſpicientes, nil intentatum inauſumque reliquerunt, ut Boſſuetii expoſitionem ſuis exoſam redderent; quapropter illius Auctorem tanquam propriæ ſuæ fidei vel ignarum, vel proditorem traducebant, atque inter eos Anonymus quidam, Noguierus, & la Baſtide Boſſuetium accuſarunt, quod a Tridentina Synodo, ſuæque Eccleſiæ doctrinis receſſiſſet, & nonniſi artificioſæ diſſimulationis ope Catholicorum dogmatum cruditatem temperarit: Horum

Niceron. nat. erud. tom. 3. p. 208.

Sæc. XVII. A. C. 1678.

rum ora ipſemet Boſſuetius in perpetuum obturavit, atque ex omnibus intemperantius effuſis in ſe calumniis eum tulit proventum, ut penitius explorandæ veritatis orexis in non paucis eo magis accenderetur. Hos inter præcipua erat nobiliſſima Virgo Duraſia Turrenii Mareſcalli ex Sorore Neptis, quæ præcipue circa articulum de Eccleſiæ auctoritate, utpote a quo ceteros omnes fidei articulos dependere noverat, colloquium inter præfatum Condomienſem Epiſcopum, & Joannem Claude Charentonienſis Synagogæ Prædicantem inſtitui petiit: Ne vero Claudius in arenam deſcendere compelleretur, ſcriptum quoddam in vulgus ſparſit, quo Catholicæ fidei veritatem variis artibus dolisque pro more ſuo obtenebrare moliebatur, aſt a Boſſuetio egregie confuſus, certamen haud ultra declinare poterat. Habetur igitur Pariſiis die prima Menſis Martii petitum colloquium; præſentes erant præfata Virgo & plurimi alii tam Catholici quam Calviniſtæ: Tam felide Boſſuetius, Sectatores vincere jam aſſuetus, veritatem Catholicam propugnabat, ut Claudius præ confuſione elinquis recedere cogeretur, atque Epiſcopus palam eidem declararet, quod ſi mutire auderet, aut colloquium repe-

repetere vellet, ipsum eo adacturus esset, ut Ecclesiæ auctoritatem omnino necessariam esse, aut rursus admittere adstringeretur, aut in easdem pudendæ confusionis anguſtias, ex quibus nonnisi agnita veritate nuper sese extricare poterat, conjiciendus foret: Claudius vero Victori suo palmam cessit. Glorioſum insuper veritatis Catholicæ triumphum luculenter testabatur hujus colloquii succeſſus; quippe Durasia mox postridie ejurato Calvini commento palam cum pluribus aliis Viris, fœminisque fidem Catholicam profeſſa est. Hujus ignominiæ, doloriſque lenimen Proteſtantes nonnisi in consueto suo, misero tamen ac flebili desperatæ cauſſæ solatio invenere, tam victoris Athletæ existimationem, quam plurium conversionem allatrantes: de his ergo spargebant, quod *mundi honores Christo præferentes ideo hoc colloquium petierint, ut Episcopo triumphi laudem dare & honesto nomine Regiam religionem amplecti possent*, perinde acsi de secundo colloquii succeſſu aut jam certæ fuiſſent, aut sine colloquio honeste Regiam religionem, non sine maximo Regis jubilo, amplecti non potuiſſent: De Boſſuetio autem vulgarunt, quod Durasia *Episcopi blandimentis delinita in ejus sententiam ceſſerit, quodque jam diu animo agitavit*, Sæc. XVII. A.C. 1678.

Sæc. XVII. A. C. 1678.

ad Romanam Ecclesiam transierit: Ergo minus efficaces erant Claudii rationes, quibus tamen ante colloquium Durasiam in sua secta firmare nitebatur: superflua autem fuere Episcopi blandimenta, si Durasia *jam diu ante* ad Romanam Ecclesiam redire decreverat: Tandem Bossuetio, & simul cunctis Catholicis vitio dederunt, quod *more solito contra Judicem Spiritum sanctum in Scripturis loquentem disputarit, extra Dei Verbum fidem Christianismi quæsierit, primumque ac ultimum Religionis articulum statuerit: Credo in unam, Sanctam, Romanam Ecclesiam:* Plane usque in hanc diem Catholici ignorant Ecclesiam, quæ *contra* Spiritum sanctum &c. propugnata fuerit, credunt omnes in unam, sanctam, Romanam Ecclesiam, quam talem esse, Spiritus Sanctus in S. literis loquens, revelavit, non autem spiritus privatus propria ceu usurpata auctoritate ad genium suum Sacras literas contorquens. Nempe desperatis, miserisque solemne est, ex infamia aliis impacta propriæ infamiæ levamen quærere.

§. LXXXVIII.

Funestus confictæ conjurationis Anglicæ successus.

Inte-

Interim Oates & Tongius omnium bipedum nequiſſimi, poſtquam mendaciſſimæ ſuæ conjurationis commento ultimam manum admoverant, primas eo curas intendebant, ut Carolo II. Angliæ Regi conceptam fabulam manifeſtare poſſent: opportune Tongius in Kirkbyum Chimiſtam inciderat, qui die vigeſima tertia Auguſti Regem admonuit, Virum adeſſe, qui conſpirationem contra Regiam ſuam Majeſtatem detegere vellet: Obſtupuit primo Rex, mox tamen ſibi redditus, Tongium, ut veſpere hora octava Witheaiam ad Regium Palatium veniret, juſſit. Hic ergo ſcriptum quoddam quadraginta tres conjurationis articulos complectens, Regi tradidit, qui ad hanc chartam vix oculum conjicere dignatus, Tongio præcepit, ut altera die hoc ſcriptum Danbyo Comiti Regii theſauri Præfecto traderet. Huic autem Tongium interroganti, an hoc ſcriptum ſit autographum, ſceleſtus ille improvido mendacio reſpondit, nonniſi antigraphum eſſe ſe inſcio in domum ſuam projectum; evolutis aliquot diebus denuo unacum Oate Comitem adiit, referens, ſibi ſcripti adhuc amplioris Auctorem eſſe cognitum, cum autem in novo hoc ſcripto Williamus & Pickeringus tanquam Regis Sicarii fuiſſent

Sæc. XVII. A. C. 1678.

Conſpirat. d' Angl. p. 370. Rapin Thoiras Hiſt. d' Angl. t. 10. in lib. 23. pag. 390.

Sæc. XVII. A. C. 1678

nominati, Comes, utrum utriusque ædes ſibi cognitæ eſſent. ſciſcitabatur, id vero, ſe neſcire, reſpondente Oate, Cancellarius Regem de Tongii relatione certiorem reddidit. Hic vero nonnihil male confutas latere calumnias probe proſpiciens, hoſce accuſatos cuſtodiri dari prohibuit, ac Comiti injunxit, ut nemini, nequidem Eboracenſi Duci quicquam hac de re manifeſtaret. Indignabantur Tongius & Oates nondum cruentam, quam adornabant, ſcænam aperiri: quocirca Tongius per Cometem Regi ſignificabat, quod nunc non modo utriusque ſicarii domicilium exploraſſet, ſed inſuper ſibi conſtaret, quosdam intra biduum Vindeſoriam ad exequendam Regis necem profecturos: ſexto autem poſt die rurſus mendax hic calumniator Regi expoſuit, horum iter ob unius equi infirmitatem fuiſſe præpeditum: Ex tot male conſarcinatis mendaciis Rex haud obſcure totius relationis falſitatem cognoverat, quocirca ſevere inhibuit, ne ex Senatoribus cuipiam ea res manifeſtaretur, ne inde nonnulli fors nunquam talia cogitaturi, Regem trucidandi anſam captarent: cum ergo ambo hi fraudum Architecti ſua mendacia, quæ tanquam veritatis oracula ac patrii Zeli idola adorari ſperabant, penſi haberi cer-

cernerent, evoluto triduo (ſpatio ſat amplo ad excoquendam novam fraudulentiam) literas confinxere, perinde acſi eas Jeſuitæ ad Beddingfieldum Sacerdotem Eboracenſis Ducis Confeſſarium Vindeſoriam mittere paraſſent: Harum literarum faſciculum præfatus Sacerdos ad Ducem detulit, addens *timeo, ne in ſuæ Majeſtatis perniciem hæ literæ ſint confictæ:* quapropter Dux hunc faſciculum ab ipſo Parlamento aperiri, etiam invito Rege tam vehementer inſtitit, ut tandem Rex Ducis petito annueret, de earum falſitate aliunde perſuaſus; cum enim Eboracenſis Dux imo ipſemet Rex, ejus Conjux, necnon Hiſpaniæ & Franciæ Reges in horum calumniatorum ſcriptis tanquam conjurationis Authores accuſarentur, Rex propriæ conſcientiæ teſtimonio tutus prudenter cenſuit, quod Eboracenſis quoque Dux ejus Frater, ſi conjurationis reus foret, toto ſtudio haſce literas occultaturus fuiſſet, nec eas Senatui examinandas ipſemet tradidiſſet. Inſuper Oates inter alia mendacio ſibi ſatis infauſto aſſeruit, ſe apud Patrem Marcum Preſtonum Jeſuitam peccatorum ſordes expiaſſe cum tamen idem Marcus jurato plurimorum teſtimonio comprobatum redderet, quod nequidem trigeſimum tertium ætatis ſuæ annum attigiſſet;

Sæc. XVII. A. C. 1678.

Sæc. XVII. A. C. 1678.

ac nunquam Sacris initiatus fuiſſet, ſed jam per ſexdecim annos legitimo connubio frueretur. Quamprimum igitur fama de conficta hac conjuratione urbem pervaſerat, mox omnes probi, æquitatisque amantes palam profitebantur, quod hæc accuſatio aut inanis ſit chymera in Oatis cerebro excogitata, aut immoderatum Regiæ ſecuritatis ſtudium præſeferat: potiſſimi autem cenſebant Oatem ad tantum ſcelus fuiſſe impulſum ex vindicta & odio in Jeſuitas, a quibus erat dimiſſus, necnon in Sacerdotes & Catholicos, qui eidem in ſuis miſeriis validam opem non præſtiterant, ac denique in quemdam Benedictinum, qui Reginæ Eleemoſynarius Oatem minus liberaliter habuit: alii tamen inconſulto odii impetu abrepti, Oatis commentum novis mendaciis fulcire nitebantur, horum nonnulli in vulgus ſpargebant, quod Catholicus quidam miles Hibernus murum Aulæ, in qua Rex pila ludebat, perforarit, ut illum ſclopo trajicere poſſet: verum id falſiſſimum fuiſſe conſtitit. Inſuper die decima quarta Aprilis Oates ſcriptotenus detulit, quod quadraginta Jeſuitæ in quadam Popina Regem vel pugione vel veneno per ejus Medicum propinando trucidandum eſſe decreviſſent: ubi vero in accuſationis veri-

veritatem fuerat inquisitum, omnia falsissima esse, compertum est. Magis adhuc luculenter hujus fabulæ falsitatem detexit insanum illud effugium, quo Catholicorum hostes manifestam contradictionem de Rege simul conspirationis Authore, & cruenta conjuratorum victima conciliare nitebantur, asserentes, quod Rex conjuratis, qui regimen Angliæ Politicum invertere, & stabilita fide Catholica Protestantium religionem eliminare intenderant, consensisset, imo conjurationis Author exstitisset, non autem assensum in sui necem conspirantibus præbuisset: Forte conjurati Carolo Regi securitatis literas tamdiu valituras dederunt, donec ipsi prima duo conjurationis capita plene ad exitum deduxissent: Mentita est iniquitas sibi. Sæc. XVII. A. C. 1678.

§. LXXXIX.

Iniquissimum hujus caussæ Judicium.

Quantumcunque hæc conjuratio insana, & ad oculum falsa fuisset, atque ab omnibus Anglis ab odii & ultionis cupidine alienis tanquam conficta haberetur, nihilominus utriusque Curiæ Senatores hisce commentis fidem adhibuerunt, vel saltem adhibere simularunt; nimis enim opportuna eis *Calmet Hist. Univ. t. 17. lib 156. Jæger Hist. Eccl. l. 8. c. 4. Conspirat. d'Angl. pag. 323.*

Sæc. XVII A. C. 1678

offerebatur occasio, nimisque propitius erat obtentus, sub quo Catholicos toto Regno eliminare, Regem de Catholicorum patrocinio suspectum vexare, atque ejus fratrem Eboracensem Ducem religione Catholicum a successionis jure thronoque excludere possent, prout postea nefanda hæc consilia opere expleverunt, ac contestati sunt: Obtendebant tamen, se unice sacratam Regis Personam, ejusque vitam tuendi studio impulsos judicium exercere: Forte hi Judices jam obliti fuerant, quod ipsemet Rex tanquam Author conjurationis, Anglici Regiminis hostis, & Protestanticæ Religionis extirpator a Tongio atque Oate fuisset accusatus: Postquam igitur ambo hi scelerati coram Edmundo Bury Godefroyo civilium causarum Judice sua accusationum capita juramento die sexta Septembris firmaverant (*) Senatores, Tongium & Oatem tanquam Viros, quorum salus Rei-

(*) Jam antea hi duo calumniatores se ad præstandum juramentum offerebant, quod tamen hic Judex acceptare noluit, præcipue, eoquod scriptas hasce accusationes legendi copiam eidem denegassent: postquam vero Tongius se hoc scriptum jamjam Regi tradidisse, juramento affirmaverat, Judex haud ultra obsistere potuit.

Reipublicæ ſummopere pretioſa eſſet, ad ipſum Regis Palatium conduci, tamque benigne ac honorifice haberi juſſerunt, ut quolibet prandio regiis cibis alerentur, & ſuperflua alimenta ſuis amicis transmittendi facultatem haberent, ne fors carceris ſqualor, aut inediæ tædium, vel pœnæ metus eos a propugnando ſuo commento abſterreret: His peractis Judices per integram ſeptimanam bis in die convenerant, non alio veritatis inquirendæ ſtudio, niſi quod ad unius Oatis, ſuique complicis teſtimonium Georgium Wakeman Reginæ Medicum, Eduardum Colemanum Eboracenſis Ducis Secretarium, Duciſſæ Sacellanum, Langhornum Advocatum, Thomam Whitebrandum Jeſuitarum Provincialem, Joannem Gray, Stephanum Turner, Guilielmum Treland, Guilielmum Ramſey, Marshallum, Jacobum Carker, Thomam Pikering, pluresque alios aut Jeſuitas aut Sacerdotes Catholicos in vincula conjici, omnesque Catholicos, imo etiam Norfolciæ Ducem Regni Mareſcallum utpote Catholicum armis ſpoliari juberent. Huic mandato tam ridicula ſeveritate inſiſtebant ſatellites, ut etiam duo ænea oppido exigua tormenta ad puerorum delectamentum deſtinata ex ædibus Groy Galli ſaltandi Ma-

Sæc. XVII. A. C. 1678.

Sæc. XVII. A. C. 1678.

gistri abstraherent, eaque ad Senatum asportarent: Quamprimum per Londinensem urbem rumor de tanto captivorum, & quidem religione Catholicorum numero divulgabatur, pro affectuum diversitate diversum quoque erat hac de re judicium, plerumque tamen Catholicis injurium; non deerant tamen, qui in hos a malevolis cruenta denuo consilia cudi existimarent, quos inter Nobilis quædam Virgo in Sabaudiæ Palatio palam declarabat Oatem tot innocentium accusatorem, hominem esse nefarium, mente captum, a quo nil veri, nilque solidi unquam audiretur: vix autem hæc verba edixerat, cum illa jamjam ad custodiam raperetur; sola enim, incerta licet, meditatæ conjurationis fama satis superque erat, ut Calvinianus populus Catholicos illius Authores reputaret, & Oatem velut Reipublicæ liberatorem coleret, ac liberrime nescio quas in Catholicos calumnias ac crimina confingeret: pari licentia spargebant, quemdam Mercatorem in platea a Catholicis occisum, alios duos in flumen projectos fuisse, utrumque tamen nonnisi mendaciis constare, compertum est. At tamen magis adhuc Londinenses in temeraria sua suspicione firmabantur, cum Godefroy Judex, qui Tongii atque

Oatis

Oatis juramentum exceperat, sub idem tempus in ædibus suis trucidatus diceretur; quamvis enim hunc a Calviniſtis fuiſſe interfectum, vero ſimilius eſſet, mox tamen homicidii crimen communi voce in Catholicos rejectum: imo audacter fingebant alii, quod Robertus Grien, Laurentius Hill, aliique, conſciis tribus Jeſuitis, hunc Judicem, ſub obtentu, quod ei quædam conjurationis arcana detegere vellent, clam ad ædes ſuas pellexiſſent, eumque in cubiculo ſuo nefarie ſtrangulatum in Reginæ ſacellum conjeciſſent: id tamen omnino falſum eſſe, palam affirmabat Regina, eoquod fideliſſimi ejus ſatellites clavem ad hoc ſacellum ſemper aſſervaſſent: poſtea etiam innotuit, quod hic Judex non a Catholicis, ſed a Calviniſtis fuerit occiſus: nihilominus infamis quidam homo nomine Guilielmus Bedloe, conſtituto ſanguinis pretio pellectus, die decima ſeptima Novembris ad Parlamentum accedens, ſe hujus necis Authorem, cæteraque conjurationis conſilia detecturum, pollicebatur, ſimulque Robertum Pranceum aurifabrum tanquam homicidam in vincula conjici petebat, hic vero Grienum, Berryum & Hillum Catholicos, hujus cædis reos accuſabat, paucis tamen poſt diebus ſe falſum depoſuiſſe

Sæc. XVII. A.C. 1678.

Sæc. XVII. A. C. 1678.

fuisse fassus est: nihilominus tamen omnes, quotquot hi nefarii hujus homicidii conscios accusabant, horrendis cruciabantur tormentis, quæ tamen hi miseri invicta constantia subierant, quin crimen, de quo nequidem unquam cogitarunt, faterentur: Interim Rex die prima Novembris habita ad Parlamentum oratione exposuit, quod *quidem illud de conspiratione in se a Jesuitis conflata certius reddere, quid tamen de ea sentiat, nil proferre velit, ne vel nimium, vel nimis parum dixisse argueretur, de cetero totum negotium judicum sententiæ relinqueret*: mox ergo hi Powisium, & Stafordium Comites, necnon Arundelium, Petreum, Bellasium, Tichburnium aliosque Nobiles comprehendi jussere, non alio criminis inditio, nisi quia Oates illos Papismo, proin læsæ Majestatis crimini obnoxios esse accusasset. Hi vero sua innocentia tuti, ultro semetipsos Judicibus sistebant, in Londinensem turrim abstracti: Postmodum utriusque Curiæ Senatores, ut conspirationem Regi ac Regno exitiosam reipsa fuisse a Catholicis conflatam populo persuaderent, jejunii diem per universum Regnum indici, omnes Catholicos saltem decem leucis Londino & Westmonasterio expelli, & in Catholicos ad Regium satellitium admissos in-

Sæc. XVII. A.C. 1678.

inquiri, a Rege petebant: nec his contenti declarabant, quod unicus conjuratorum ſcopus fuiſſet Regis cædes, & Religionis Anglicæ exterminium. ut autem ipſimet Senatores propria ſua, quæ confictæ hujus conjurationis ope agitaverant, conſilia ſenſim maturarent, die decima quarta ejusdem Menſis Regem urgebant, ut Jacobum Stuartum fratrem ſuum Eboracenſem Ducem a ſucceſſionis jure excluderet: Inſuperhabitis omnibus hiſce artibus, quamplurimi tamen de perverſa Oatis fide, & Senatorum invidia plusquam perſuaſi erant, ut igitur Senatores, quantum poſſent, ſuſpicandi, variosque rumores ſpargendi anſam præriperent, apud Cancellarium inſtiterunt, ut die prima Novembris referret: *Inferiorem Curiam poſt reorum & literarum examen nemine contradicente concluſiſſe, omnino dari, damnandam, atque infernalem conſpirationem Papiſtarum recuſantium, ad necem Regis, ſubverſionem Regni, & extirpationem Proteſtanticæ religionis, adeoque petere, ut a ſuperiore Curia ineantur conſilia pro ſecuritate Regis, Regni & Religionis*, Magnates etiam aſſenſiſſe, *& nemine contradicente teſtatos eſſe, ſe Curiæ inferiori aſſentiri, paratos omnia agere, quæ tantis in periculis, ut ingruentia mala evitentur, eſſent neceſſaria.* Mirum ſane, quod

Sæc. XVII. A.C. 1678.

quod Calviniſtæ ad hanc usque diem judicii acta, examina, reorum confeſſiones, accuſatorum teſtimonia, &c. producere auſi non ſint: Interim vero ad ſolius Oatis teſtimonium Joſephus Williamſonus Regis Secretarius, aliique ſex Nobiles tanquam conjurationis rei in carceres detruduntur, & Schaftburgus Cancellarius juratus Catholicorum hoſtis non paucos, ut contra Catholicos teſtarentur, horrendis tormentis adegit, cunctaque terrore ac metu replevit: nec tutum erat quempiam ad æris alieni ſolutionem in judicio convenire, aut ſervum a famulitio dimittere; idonei enim reputabantur teſtes, qui conjurationis accuſatione vindictam ſuam exerere non dubitarent: imo ab ejusmodi nefariis falſo accuſati, ut mortis ſententiam declinarent, teſtes adverſus captos agere compellebantur: demum horrenda ipſius Senatus violentia populi fæcem tantopere ad quaslibet petulantias incitabat, ut non pauci honeſtiſſimis Viris, quos Catholicos eſſe reputabant, lutum & ſputa in facies & veſtes conjicerent, atque innoxium quemdam Sacerdotem Sacris veſtibus pro Miſſæ Sacrificio indutum palam per plateas ad carcerem raptarent: Tantum habet virium ad corruptelam in publico Magiſtratu, pravitas exem-

exempli, præsertim, quando præter iniquitatis vivam illecebram etiam approbantis, jubentis, ac impune tolerantis Judicis accedit auctoritas. Ceterum hi Judices non paucis, magis inhumani ipsis Turcis, esse videbantur, qui quidem per conductitios crimina Catholicis affingere solent, non tamen, ut eorum sanguinem exsugant, sed duntaxat, ut aurum ab eis, salva etiam eorum religione, honore, libertate & vita extorqueant. Sæc. XVII. A. C. 1678.

§. XC.

Severa edicta & supplicia contra Catholicos.

Ad importunos utriusque Curiæ motus Rex sibi, plusquam ceteris metuens se de hujus conspirationis veritate persuasum simulabat, cumque contra torrentem tanta violentia in Catholicos effusum obniti haud posset, omnes gratias & officia Tribunis concessa abrogavit, præmiumque eis constituit, qui Jesuitam vel Sacerdotem Catholicum aut regium satellitem recens ad fidem Catholicam reversum detegeret, insuper Catholicos a Parlamento excluſit, omnesque publicis officiis provisos ad præstandum nuperum juramentum adegit: Ita nempe Rex veri- *Salmon. Hist. d' Angl. t. 1. p. 372. Abregé de l' Hist. Eccl. tom. 13.*

Sæc. XVII. A. C. 1678. veritus, ne ipius ſanguinarii ſui Parti- menti victima caderet, innocuos Ca- tholicos hoſtium ſuorum arbitrio ac fu- rori reliquit, plurimosque iniquiſſimos auſus, quos animo deteſtabatur, ſu indulgentia approbavit. Equidem Oa- tis ſuorumque complicum petulantiam indignatus, eos arctius cuſtodiri juſſit, inſuperhabitis precibus Senatorum, qui hos calumniatores libertati reſtitu poſtulabant: mox tamen Rex propri periculi metu expugnatus conſenſit, ut plurimi falſo accuſati, conjurationis inſcii, nulliusque criminis præter Re- ligionis Catholicæ profeſſionem rei vita, bonis, & honore privarentur, & non pauci crudeliſſima ſupplicia ſubire co- gerentur: Hos inter primus erat Eduar- dus Colemanus, qui Eboracenſi Duci a ſecretis erat; Oates enim & Bedlous conductitius ejusdem nequitiæ ſocius, qui ipſam Reginam conjurationis com- plicem eſſe, accuſare non abhorruit, eo minus conſcientiæ ſibi duxerat, con- fictis literis hunc Virum probitate con- ſpicuum inſimulare, quod cum P. La Chaiſe Regis Gallici Confeſſario, qui Proteſtanticæ ſectæ exterminium ſua- ſiſſe dicebatur, literarium commer- cium habuerit. Sola ſceleratiſſimi hujus hominis accuſatio jam ſufficiens erat, ut Colemanus die vigeſima octava No-

Novembris post horrenda tormenta a Parlamento ad laquei supplicium damnaretur, & quamvis cunctas Oatis accusationes elisisset, eumque sæpissime de falsitate conviciisset, imo etsi morti proximus palam profiteretur, quod *quidem fidem Catholicam tolerari, ac legitimo modo stabiliri desiderarit, criminum tamen, ob quæ ad mortem damnaretur, omnino insçius esset, Deoque grates ageret, quod in fide Catholica mori posset, nunquam tamen quicquam contra Regem, aut Regimen machinatus esset*, insuperhabita ingenua hoc moribundi confessione, haud suspecto veritatis teste, die decima tertia Decembris laqueo suspensus est, vivoque cor extractum, ac viscera in ejus conspectu in ignem conjecta, & tandem corpus in quatuor partes dissectum populi spectaculo exponebatur. Idem supplicium subiere die tertia Februarii Irolandus, Grove, & Pickeringus Jesuitæ, accusati, quod Regis necem decrevissent in Londinensi colloquio, cui sese die vigesima quarta Aprilis interfuisse mentiebatur Oates, cum tamen plurimorum testimonio Jesuitæ comprobassent, quod Oates eadem die Audomaropoli in Flandria fuerit. Adeo tamen apud Calviniano-Puritanos inferioris Curiæ Senatores prævaluit hujus scelerati au-

Sæc. XVII. A. C. 1678.

Sæc. XVII. A. C. 1678.

authoritas ac teſtimonium, ut audaciæ die duodecima Decembris a Rege pe terent, quatenus Reginam Conjugem ſuam Witehalliam in exilium dema daret, unacum omnibus ejus dome ſticis, qui vel Catholici ſunt, ve huic ſectæ adhærere creduntur, di etiam vigeſima ſecunda Novembris bi centum Sterlingicas libras polliciti ſun ei, qui Jeſuitam aut Sacerdotem Ca tholicum caperet, ſimul etiam Londin effigiem Papæ, Diaboli & Georgii Je ferii aliorumque palam combuſſerunt quo auſu totque aliis argumentis lu luculenter comprobatum reddidere quod nullatenus conſpirationem, ſed ſub ementitæ conſpirationis obtentu re ligionem Catholicam inſectati, atque exemplo nequidem inter barbaros au dito ad jugulandum Regem ſuum ipſo Regis gladio ſeu auctoritate uſi ſint. Hac temeritate Regem adegerunt, ut Tito Oati, qui annuas quingentas vi ginti ſterlingicas libras nimis exiguum ſuæ perfidiæ præmium eſſe querebatur duplo majus ſanguinis pretium conſti tueret, & Bedloo necnon Prance quamvis uterque ſe falſum dixiſſe fa eſſent, ob denuntiatos Godefroii homi cidas quotannis quingentas ejusdem monetæ libras numeraret, cunctosque Proteſtantes, qui quempiam Catholi cum

cum comprehenderunt, singulari favore, patrocinio & præmio honoraret: Insuper coram ipso Rege declararunt, quod fratris sui Eboracensis Ducis Religio, ejusque in Sedem Romanam studium conjuratis audaciam, ac seditionis consilia Nationi tantopere funesta inspirarit, quapropter Ducem ab Angliæ solio in perpetuum excludi denuo petebant. Denique adversus Regem, quod Danbyum Comitem falso accusatum libertati restituisset, vehementer querebantur, eumque omni legum severitate puniri postulabant, Sackwillum vero, quia humanius sese erga Catholicos gessisset, e Senatu expellebant, Regemque importunius urgebant, ut mortis sententiam contra Jesuitas, omnesque Sacerdotes Catholicos pronuntiatam illico executioni dari præciperet: Hos inter Hillus, & Greenus Sacerdotes Catholici die vigesima prima Februarii Thiburni laqueo necati sunt, quamvis constanter professi essent, se cædis in Godefroyum perpetratæ minime conscios esse: Berynm autem, qui de eodem crimine accusabatur, Senatores liberum dimisere, eoquod fidem Catholicam ejurasset, ita nempe, qui paulo ante ut Catholicus, homicida convictus erat, mox ut Calvinista, innocens ac probus audiebat. Die decima

Sæc. XVII. A. C. 1678.

Sæc. XVII. A. C. 1678. Maij Senatores in Wackemanum Reginæ Medicum, Guilielmum Marſchallum & Jacobum Corker Benedictinos necnon in Rumleyum & Widdringtonum mortis ſententiam pronuntiarunt die autem trigeſima prima ejusdem Menſis Pater Ludovicus, aliique tres Sacerdotes Catholici, eoquod Miſſam celebrarint, & ſermones ac catechesin ad populum habuiſſent, in furcam actæ ſunt: Præter hos adhuc plures alii Sacerdotes Catholici Calviniano furori immolati perierunt: poſtquam vero Puritani Senatores Sacerdotum cruore lætiati videbantur, in ipſos Proceres, quorum quinque Catholici in Londinenſi Turri jam integro biennio inclusi hærebant, barbaræ feritatis ſuæ ſpecimina edere feſtinabant: Ex hisce Proceribus Oates Stafordiæ Comitem accuſabat, quod in pluribus literis ad Jeſuitas datis, quas hic nequam ſuis manibus habuiſſe mentiebatur, injurioſa contra Regem & regimen ob locutus fuiſſet, atque a Generali Jeſuitarum diploma recepiſſet, vi cujus Catholici exercitus ſupremus Theſaurarius fuiſſet nominatus: Hæc erant accuſationum capita, quæ adverſus hunc fidelisſimum Regis Miniſtrum protulit Oates: Aſt quis ſibi perſuadere poſſet, quod profligatiſſimus hic homo, qui Catho-

Catholicorum consortia ubique eo fine, ut eorum perniciem promoveret, se ubique studiose quæsiisse, totque literas conjurationis indices legisse, vidisse, & habuisse jactitabat, nunquam tamen vel ullam ejusmodi epistolam retinuerit, vel authenticum illius exemplum fieri procurarit, quarum vel unica, si eam in judicio proferre potuisset, accusatos legitime de conjuratione convincere potuisset? nihilominus tamen, quamvis infelix hic Comes suum accusatorem manifestis testimoniis jugulasset, & triginta & unum Proceres ex quinquaginta quinque, Comitem ab omni criminis suspicione liberum pronuntiassent, imo ipsemet Comes usque ad extremum vitæ momentum se innocentem mori, coram Deo profiteretur, nihilominus quia hujus Viri mors jam antea ad Catholicorum conjurationem populo persuadendam decreta fuit, die vigesima nona Decembris anno ætatis suæ sexagesimo octavo in Londinensi Turri capite plexus est, cui sententiæ Rex, quamvis de hujus Viri innocentia & fidelitate certissimus esset, ob animi pusillanimitatem subscripsit. Tenuit hæc laniena integrum triennium, intra quod quamplurimi ex Catholicis ignominiosa morte, horrendisque suppliciis e medio sublati sunt, ob unius

Sæc. XVII. A. C. 1678.

Sæc. XVII A. C. 1678.

omnium sceleratissimi testimonium a
alio ejusdem furfuris perdito homin
confirmatum, & quamvis hi testes to
ties sibimetipsis repugnassent, de falsi
tate convicti fuissent, ea, quæ jurat
affirmarunt, mox negarint, ac rursus
asseruerint, omnesque, qui ex horum
testimonio morti adjudicati sunt, se in
noxios esse palam confessi fuerint, &
quamvis publica horum confessio, non
accusantium malitia, contradictio, &
profligatissima Oatis recens de sodomia
convicti vita, necnon neglecta judicii
legitimi forma, nulla accusationum
verisimilitudo, & probationum atque
idoneorum testium defectus atrocis-
mam hanc calumniam & iniquissima
excogitatam fabulam luce meridiana
clarius testarentur, nihilominus his om-
nibus prævaluit præmeditatum Catho-
licos exterminandi studium, & Catho-
lici cruoris pretio emenda sectæ Calvi-
nianæ libertas: certum autem est, quod
nullibi, quam in Anglia pro exequen-
dis ejusmodi consiliis adeo execranda
media, scilicet insana calumniatorum
commenta, falsa unius alteriusve testi-
monia, & mendacia adhibere licuisset:
quis enim crederet, quod tam pudenda
dam fabulam, & falsitatem inclytum
Parlamentum sua auctoritate fulcire ve-
let, nisi Angliæ Annales præcipue in
Ma-

Maria Stuarta, & Carolo I. Regibus ejusmodi exempla elapsis retro annis suppeditassent, & ipsius Jacobi II. fatum postmodum scænam, quam Parlamentum præluserit, aperuisset: Dixisse sufficiat, quod Puritani, ex quibus hic Senatus potissimam partem constitit, crimina sua & machinationes in Reges, quas omni tempore adornaverant, Catholicis intorquere consueverint, de quibus haud immerito Richardus Thomsonius in Anglia Bristoliensis Præco hæc in concione quadam protulit: *Presbyteriani homines sunt ad istum modum comparati, ut vel diabolum ipsum eorum puderet; ipsis sacrificulis & Jesuitis sunt pejores, minusque tolerabiles: Presbyterianus, ut talis, haud minus perduellis est, jam Calvinus horrendum de interficiendis Regibus dogma omnium primus prædicavit: .... multi etiam de conjuratione spargantur rumores, sed præter Presbyterianam nulla exstat conjuratio &c.*

Sæc. XVII. A. C. 1678.

Weisman. Hist. Eccl. t. 2. p. 1066.

§. XCI.

Ariana hæresis a Sandio innovata.

Evocavit rursus ex orco Arii hæresin Christophorus Sandius junior patria Regino - Gradeciensis, qui Calvinianæ sectæ nausea correptus, ipsemet sibi Religionis systema procudere incæpit,

Sand. Bibl. Antitr. pag. 150. Arnold. Hist. Hæret. part. 2. l. 17. c. 13. num. 25.

Sæc. XVII. A. C. 1678. eoque ex fine hoc anno libellum, sub titulo: *Problema paradoxum de Spiritu ſancto* Coloniæ, ut titulus falſo præfert, reipſa vero Rotterodami edidit. Hic, ne Sabellianis, Samoſatenis, & Photianis acceſſiſſe videretur. Spiritus ſancti hypoſtaſin ac ſubſiſtentiam admittere ſimulabat, illam tamen in Sanctorum Angelorum genere, ſeu collectione ſpirituum bonorum conſtere fingebat: abſonam hanc ac monſtro ſimilem opinionem Orbi Literario examinandam propoſuit, egregie autem a Chriſtophoro Wittichio Lugdunenſi Theologo confutatus eſt edito libro, qui inſcribitur: *Cauſſa Spiritus ſancti, Perſonæ Divinæ, ejusdem cum Patre & Filio eſſentiæ contra problema paradoxum aſſerta, atque defenſa:* non deerant tamen Sandio abſonæ ſuæ opinionis Patroni, qui Wittichii libellum refellentes, Sandianæ ſententiæ duritiem emolire nitebantur, ac lutum luto purgantes aſſerebant, quod per Spiritum ſanctum intelligi poſſint plures præcipui ex Angelis v. g. ſeptem illi, de quibus in Apocalypſi agitur; verum his quoque Wittichius ora obturavit, demonſtrans, Spiritum eſſe ſummum Deum ejusdem cum Patre & Filio eſſentiæ.

§. XCII.

Sæc. XVII.
A C. 1678.

§. XCII.

Hungaria denuo a rebellibus Calviniſtis infeſtata.

Naſcitur hoc anno die vigeſima ſexta Junii ſummis Leopoldi Cæſaris ac Catholicorum votis exoptatus Filius Joſephus I. qui in ſpem Imperii, totiusque Domus Auſtriacæ præ ceteris Auguſtæ ac tot ditionum, dignitatumque acceſſu feliciſſimæ excrevit: quoniam vero nulla felicitas, nullumque fortunæ ac naturæ beneficium in terris ſine triſtitiæ fæcibus affundi ſolet, raroque Principum magnitudo adverſus æmulorum invidiam, & hæreticorum motus ſatis tuta eſt, ita quoque Sectarii ac præcipue Calviniſtæ ſub conſueto libertatis, religionisque tuendæ obtentu in Cæſaris perniciem hoc item anno conſpirabant; quamvis enim Cæſar de ſedandis rebellium Hungarorum tumultibus Viennæ ſedulo deliberaſſet, & Calviniani Proceres ad Regni comitia ſuos ablegaſſent Deputatos, nihilominus tamen, cum plenam ſuæ ſectæ libertatem, qua hucusque ad Auſtriacæ Domus exitium, & Catholicorum oppreſſionem abuſi ſunt, a Cæſare extorquere haud poſſent, hinc belli induciis omnino neglectis ad arma rediere, in-

Theatr. Europ. tom. II. *Jæger Hiſt. Eccl. l.* 8. *cap.* 7. Verwirrt. Ungarn. *p.* 239. 231.

Sæc. XVII A. C. 1678.

humanisque direptionibus Hungariæ Regnum fœde devastarunt. Ad hanc vero perfidiam nuperis Torvalli Gallici Comitis literis, novis Töckelii Antisignani sui suggestionibus, Abafii Transylvaniæ Principis, necnon Poloniæ & Franciæ Regum auxiliis denuo excitabantur; igitur Hungarici Calviniſtæ auro & milite Gallico adjuti Cæsareis copiis ubique gnaviter obsistunt, illisque sæpius profligatis agros & oppida a Cæsareo milite obsessa deprædantur, necnon decem tormentis, validoque belli apparatu ex Transylvania submisso instructi, Mongatsiam arcem inopino impetu intercipere tentant: ast inde repulsi, Nagibaniam contendunt, ibidemque barbara crudelitate Catholicorum Templa dolabris, uncis & ligonibus aperiunt, Altaria evertunt, nihilque sacrum a suo furore intactum, nil integrum relinquunt: Matronas & Virgines stuprant, nec corporibus, nec cultu fœminarum abstinent, Regiam officinam monetalem diripiunt, atque incolas decem aureorum millibus extortis, ad homagium Töckelio præstandum vi adigunt. Nondum satiata libidine, ac Religionis odio insuper Ragotsium Principem Catholicum Arvæ intercipere, & Basserunam arcem occupare aggrediuntur; verum a Cæsareis

fareis ruditer excepti, non sine magna suorum clade retrocedere coacti sunt, captis Tribunis quamplurimis, ipsoque Gallico ærarii Præfecto, qui Cassoviam a Cæsareo milite abstracti sunt: Sub idem tempus quidam Josephus Jesuita, qui a Cæsareis ad rebellium castra deficiens, *Josue* nomen sibi imposuit, ac collectis suorum sex millibus in Cæsaris ditiones irruit, necnon rapinis & incendiis multas late regiones depopulatus est, omnique crudelitatum genere miseros incolas divexans, ipsos etiam Turcas ad barbaras ejusmodi direptiones incitavit: Töckelius quoque montanas Hungariæ superioris urbes occupavit, cæsis tamen suorum bis millibus a Wurmio, & Dunewaldo strenue repressus, suburbia Cassoviensia in cineres redegit, vicinaque oppida & pagos expilavit: pari etiam crudelitate Tockaiam urbem incontinenti incendio, occupatis quatuor propugnaculis delevit, atque Epereſium obsedit, mox tamen a Lesleo Cæsareæ militiæ Præfecto repulsus, ac mulctatus, Palfii Comitis oppida partim incendit, partim immodicis exactionibus exhausit; tandem vero a Dunewaldo & Esterhasio non una clade protritus, tantisper a grassando abstinuit: Paulopost successu Calvinianis rebellibus infausto

Sæc. XVII. A.C. 1678.

Polo-

Sæc. XVII. A. C. 1678.

Polonus quidam Bellidux cum ſuis in currus ter centum florenorum millibus, omnique belli apparatu, quem Hungaris Bethunius Gallicus in Polonia Legatus ſubmiſerat, onuſtos irruit, ac cæſis quatuor Gallicis Tribunis, diſſipatisque ceteris prædam ad Cæſareos reduxit, incaſſum Oratore apud Poloniæ Regem de violato fœdere querente. Tandem vero Cæſar, partim ſuorum ſubditorum ſortem miſertus, partim peſte per Regnum & Auſtriam graſſante territus, rebellibus Calviniſtis Regni comitia, præteritorum oblivionem, certisque in locis ſectæ exercitium ſpopondit: cum autem hi præter criminum oblivionem Eccleſiaſticos Regno excludi, omnia Templo reſtitui, ſectæ libertatem concedi, ſuæque Nationis Palatinum creari peterent, & ſolita ſua pertinacia aliis iniquis ſuis poſtulatis inſiſterent, idque a Cæſare denegatum eſſet, hi novis direptionibus atque incendiis omnia circumquaque poſita funeſtare perexerunt.

§. XCIII.

Noviomagenſis pax.

Theatr. pac. part. 2. pag. 607. Hode Hiſt. de Louis XIV. l. 39.

Ineunte hoc anno Carolus Angliæ Rex cum Batavis pacem Hagæ Comitum die decima Januarii eo fine conciliabat, ut

ut Franciæ & Hiſpaniæ Reges ad pacis conditiones, quas eis præſcripturus eſſet, eo facilius inclinaret. Verum Ludovicus XIV. ne quidem de induciis cogitans, accelerato rurſus immenſo belli apparatu in Belgium movit, ac Menſe Martio Gandavum & Ipras deditione cepit: pari etiam felicitate Læviam urbem ſcalis noctu admotis expugnavit: Crequius quoque Franciæ Mareſcallus Carolum Lotharingiæ Ducem, qui Friburgum recuperaturus, advenerat, cæſisque ad Rhenofelſam Cæſareis Offenburgo inſidiabatur, profligavit, demum vero capta Kellenſi munitione Argentoratum reverſus, totam ferme æſtatem crebris velitationibus alternante victoria & damno geſtis inſumpſit, ne ullo quidem commiſſo prælio: Lucemburgicus vero, qui Montes Hanoniæ obſederat, inde repulſus, a Principe Arauſionenſi ingentem cladem accepit, ſibi tamen victoriæ gloriam adſcripſit, quamvis tribus ſuorum millibus interfectis ſeſe in valla ſua noctu recepiſſet, & Arauſionenſis in acie perſiſtens, ſpolia legiſſet: Interea Franciæ Rex, ut diſtractis fœderatorum Principum viribus eo expeditius ſingulos opprimeret, his inconſultis pacem cum Batavis Noviomagi die decima Auguſti concluſit, reſtitutis utrin-

Sæc. XVII. A. C. 1678.

Sæc. XVII. A. C. 1678.

utrinque bello partis: cum ergo Hispani præter Gallorum arma etiam Batavorum potentiam sibi infestam cernerent, vel inviti oblatam a Gallis pacem iis, quas hi dictabant, conditionibus, die decima septima Septembris acceptare, & Franciæ Regi Menniam, Condatum & Burgundiæ Comitatum cum omnibus ditionibus ab eo dependentibus, necnon Dinantum cedere compulsi sunt. Verum Cæsar, Danus & Brandeburgicus Electores in præsenti rerum vicissitudine nil pace exitialius, nilque bello melius censebant: nihilominus Gallorum, aliorumque eis adhærentium violenta importunitate expugnatus Cæsar, die quinta Februarii anno sequenti fœdus sancivit, vi cujus innovata pace Westphalica Friburgum & Nancæium Gallo cessit, & Fürstenbergium Principem pristinæ libertati restituit: Vicissim vero Franciæ Rex Episcopum Tullensem nominandi jus, quod Clemens IX. Papa Regi indulsit, Innocentio XI. renuntiavit, & Carolo Lotharingiæ Duci cunctas ditiones ab ejus Patruo anno hujus sæculi septuagesimo possessas reddidit. Eadem quoque die Cæsar cum Carolo Suecorum Rege pacis leges firmavit, vi cujus Suecis restituta est Pomerania. Non omnibus hæc pax probabatur, ac

præ-

præprimis Bevilaqua Innocentii XI. Nuntius pacisque Interpres reclamabat, palam declarans, „quod quidem „in superandis maturandæ pacis difficultatibus nulli perpercerit labori, „non sine magno tamen animi sui mœrore compererit, quod contrahentes „juxta Westphalicæ pacis leges sua fœdera instruerent, quocirca ex Sanctitatis suæ mandato in procurando pacis negotio mox suas subtraxerit partes; ne vero ejus silentium pro consensu haberetur, hinc præsentibus „hisce palam faceret, quod sese eorum consiliis opposuerit, nunquam „consenserit, nec unquam consensurus „sit, imo ea, qua pollet, auctoritate „pacem Westphalicam, omnesque articulos, quibus ea confirmatur, reji„ciat, proin insuperhabitis his articulis a se reprobatis omnia sacræ Sedis „aliarumque Ecclesiarum jura salva & „integra permaneant.„ Sæc. XVII. A C. 1678.

Præterea Episcopus & Leodiense Capitulum reclamabant adversus articulum circa Ducatum Bullionium, quem ab Imperio segregatum esse, atque ab eo minime dependere obtendebant: Denique Tremolliani Duces coram Pontificis Nuntio se Carolinæ de Arragonia hæredes esse, ac recta ex linea a Friderico Neapolis Rege per Ferdinandum

Sæc. XVII. A. C. 1678.

dum exauctorato descendere, proin sibi jus in Neapolis Regnum competere declarabant: Lucemburgius quoque hujus nominis Ducatum ad suam Conjugem pertinere asserebat.

§. XCIV.

Illustrium funera.

Relat. Hist. vit. & bell. Christ. de Gallen.

Confecta jam pace Bernardus Christophorus de Gallen Monasterienſis Episcopus die vigesima nona Septembris anno Ecclesiastici regiminis sui vigesimo octavo, ætatis vero septuagesimo quarto animi fortitudine omnium exspectationem excedente supremum obiit diem, unice ingemiscens, quod necessitate adactus, suis subditis tam gravia onera imposuisset. Erat hic sane Præsul omnibus numeris absolutus, qui statim in exordio sui regiminis ad Sacra conversus, corruptos Cleri, gregisque sui mores per Synodos quamplurimas correxit, ac dissidia intestina, quæ ob armatam adversantium potentiam censuris extinquere haud poterat, gladio diremit, cumque Ecclesiæ suæ jura tueri studiosissimus, necnon Religionis Catholicæ assertor & vindex esset acerrimus, Batavos per integros sexdecim annos debellavit, Suecisque Stadiam, aliasque Bremensis Ducatus urbes

urbes eripuit. Postquam vero Bernardus fatis cesserat, Ferdinandus Fürstenbergius ejus Successor die vigesima nona Martii anno sequenti cum Franciæ, & Sueciæ Regibus Noviomagi pacem firmavit, vi cujus Præsul suas copias revocare, Suecoque omnia bello parta reddere cogebatur, vicissim vero præter promissos, nunquam tamen solutos centies mille aureos in damnorum compensationem nil amplius obtinuit; Brunsvicenses enim Principes, quicquid a Bernardo in Bremensi Ducatu fuit occupatum, sibi vendicarunt, incassum Cæsare restitutionem imperante: Insuper Fürstenbergio Episcopo Rex Franciæ promisit, se apud Regem Sueciæ effecturum, ut religionem Catholicam in eo statu, quo reperta est, dum Episcopus ditiones Sueco ereptas restituit, atque in eo, in quo An. 1624. ibidem fuit relinquat: Verum huic promisso in Suecis defuit operis constantia, fidesque, quam Catholicis non esse servandam, ipso opere testantur Protestantes. Hujus feraliaEpiscopi vestigia pressit Damianus Hartard de Leyen Moguntinus Archiepiscopus, atque Elector, die vigesima sexta Novembris denatus, cui successit Carolus Henricus de Metternich Wormatiensis Episcopus. Huic anno sequenti defuncto die septima

Sæc. XVII. A. C. 1678.

Sæc. XVII. A. C. 1678.

Novembris suffectus est Anselmus Franciscus ab Ingelheim, Guilielmo Fürstenbergio alium Gallis faventem intrudere, incassum adlaborante. Decessit etiam die vigesimo quarto Aprilis Ludovicus VI. Hasso-Darmstadiensis Landgravius nonnisi annos quadraginta octo natus, quem pari fato ex eadem familia sequebatur die prima Septembris Ludovicus VII. qui dum Erdmuthan Dorotheam sibi desponsatam ad Regiam suam ducere parat, viginti annorum juvenis in itinere mortem sibi obviam habuit.

§. XCV.

Trevirensis Synodi decreta.

Concil. Germ. tom. 10.

Hoc item anno Joannes Hugo Trevirensis Archiepiscopus, ac S. R. I. Elector die duodecima Februarii Dioecesanam habuit Synodum, in qua Parochis inhibuit, ne ulla laicorum bona aut emant aut hypothecæ titulo possideant, ne labem avaritiæ propterea incurrant, nec etiam medicinis vel venæ sectionibus mulierculas sanandas suscipiant: Abrogavit quoque masticandi vel sumendi tabacci usum, præcipue sub sacrificio Missæ ac Divinis officiis; monuit insuper Parochos, ut suos ad doctrinam catecheticam non mulctis pecunia-

cuniariis, sed monitis & munusculis alliciant, & per seipsos concionentur, ac catechisent, & Dominica Passionis præceptum de annua Confessione & SS. Communione promulgent, ac declarent, licere confiteri Regularibus, eos teneri tamen testimonium factæ confessionis exhibere: Præcepit denique Parochis, ne ullam mentionem faciant stipendii, quando Sacramenta quovis tempore præcipue apud infirmos administrant: nec etiam invitis aut insciis Parentibus ullos conjungant, vel aliis Sedes in Templo vendant. Præscripsit quoque taxam eorum, quæ Parochus ob laborem functionum Parochialium petere possit.

Sæc. XVII. A. C. 1678.

§. XCVI.

Tornacensis Synodi Decreta.

Pari Pastoralis vigilantiæ studio animatus Gilbertus Choiselius Tornacensis Episcopus die vigesima sexta Aprilis hoc anno suam celebravit Synodum atque inter alia prohibuit, ne quis testamentum faciat cum expressa prohibitione, ne ejusmodi testamenti cognitio ad Judicem Ecclesiasticum spectet: statuit etiam, ut si quidam ab exiguo tempore in Parochia existentes matrimonium contrahere volunt, si

Concil. Germ. tom. 10. *pag.* 85.

Sæc. XVII. A. C. 1678.

nondum per integrum annum in hac Parochia commorati sunt, proclamationes fiant in Parochia ultimi domicilii, quod habuerunt intra eundem annum.

§. XCVII.

Diœcesanæ Synodi Monasterienſis statuta.

Quamvis sæpe laudatus Bernardus de Gallen Monasterienſis Episcopus mortem ſibi vicinam præsentiret, adhuc tamen hoc anno die vigesima secunda Martii pro more Pastoralem Epistolam ad ſuum Clerum ac gregem edidit, in qua præter alia commendavit, ut Neo- communicantes satis instructi seperatim ab aliis ad S. Synaxin accedant, recitatisque ex ambone eorum nominibus publica pro illis fieret oratio. Defuncto autem hoc Episcopo ejus Succeſſor Ferdinandus Fürſtenbergius Apoſtolici zeli hæres die undecima Octobris pariter Synodum convocavit, in qua Pontificiæ confirmationis ſuæ Bullam Clero ſuo intimavit, cunctosque ad reverentiam, obedientiam Episcopo debitam, & in prioribus Synodis decretorum obſervantiam sedulo inculcavit, nihil vero a prioribus diverſum decrevit.

§. XCVIII.

Sæc. XVII.
A.C. 1678.

§. XCVIII.

Innocentii XI. Conſtitutiones Apoſtolicæ.

Inter varias Conſtitutiones, quas Innocentius XI. hoc anno promulgavit, memoratu digna eſt illa, qua diſſidia inter Vicarios Apoſtolicos & Miſſionarios in Sinis exorta compoſuit, ac P. Emanuelem Ferreiram, Dominicum Fucitum, Joſephum Candonium, Bartholomæum Acoſtam aliosque tres Jeſuitas ex miſſione Indica Romam revocavit, omnibusque ſacris functionibus privavit: cunctis autem cujuscunque Ordinis atque inſtituti Miſſionariis certam juramenti formulam præſcripſit, quod ſi Indiarum Ordinarii vel Principes aut Reges Catholici deinceps de adminiſtratione Miſſionum, ſua jura & privilegia violari queſti fuerint, nolint ſeſe ingerere, ſed ſuo officio ad præſcriptum Sedis Apoſtolicæ defungi, in locis vero Vicariorum Apoſtolicorum nullos actus exercere (non obſtantibus quibuscunque Ordinis privilegiis) niſi prius a Vicariis accepta ſit approbatio & licentia: Jurare inſuper jubentur, ſe decretis Sedis Apoſtolicæ & Congregationis de Propaganda fide, ſine ulla disquiſitione, aut ſub vel obreptionis

Bull. magn. Conſt. Innoc. XI. tom. 7.

Sæc. XVII. A.C. 1678.

exceptione, illico parituros: Præcepit quoque ut deinceps omnes Catechistæ & Ecclesiarum Rectores a Vicariis constituantur, addita comminatione, ni pareant, fore, ut promulgata Constitutione omnes Jesuitæ ex Regnis Tonquini, Cochinchinæ, Cambriæ, Siami, ipsoque Sinarum Regno expellantur. Declaravit insuper Pontifex tanquam irrita cuncta, quæ Senatus Castellæ in Hispania contra Nuntium Apostolicum in Capitulo Clericorum Regularium non sine violatione immunitatis Ecclesiasticæ attentaverat. Denique statuit, quod Episcopo vel Prælato aut Vicario nec directe nec indirecte liceat sub quovis prætextu etiam donationis aliquod emolumentum exigere pro deputatione, examine vel approbatione Confessarii vel indulgentiarum, aut Altarium Privilegiatorum, aut facultate exercendi Pontificalia vel pro benedictione, consecratione, visitatione Ecclesiarum aut Oratoriorum &c.

§. XCIX.

Diversæ Sacrarum Congregationum decisiones.

Decis. S. Rot. Concil. Rit. Congr.

Occurrunt pariter varia Sacrarum Congregationum Romanarum decreta, inter quæ selegimus sequentia, ac

ac primo quidem Sacræ Rotæ Congregatio die vigesima septima Februarii decidit, quod Rector excommunicatus ab Episcopo ad hoc, ut se subjiciat novo examini, absolvendus sit, saltem ad cautelam, ut tuto se Divinis ingerere possit. Die autem septima Martii Sacra indulgentiarum Congregatio inter apocryphas Indulgentias annumeravit illam, quæ a Clemente X. concessa, falso dicebatur recitantibus *Angelus Domini* addito in fine: *Deo & Mariæ gratias:* nunc autem ejusmodi Indulgentiam vere concessit Benedictus XIII. Ejusdem Mensis die vigesima sexta S. Rituum Congregatio declaravit, quod Episcopus cogere possit Clericos beneficiatos, ut interfint publicis supplicationibus: pariter die vigesima secunda Maij a S. Concilii Congregatione declaratum, quod lethaliter peccet Regularis Concionator, qui absoluta ad crates concione, statim ipsas alloquitur Moniales, vel unam tantum ceteris audientibus, sine licentia, licet immisceat sermones cum quæstionibus, vel dubiis spiritualibus, aut materiis ipsius Concionis. Censuit quoque S. Rituum Congregatio, quod locorum Ordinarii ultra testes inductos a Postulatoribus, ipsi quoque teneantur inquirere ac examinare alios testes bene in-

Sæc. XVII. A. C. 1678.

Sæc. XVII. A. C. 1678.

ſtructos ſuper vita & moribus Servi Dei, & ſi aliquid repererint in contrarium, quod ipſis videatur relevans, ſuperſedeant in ulteriore inquiſitione, donec S. Congregatio, quid agendum, præſcripſerit. Declaravit quoque S. Rotæ Congregatio die prima Julii, quod approbatus ad confeſſionem ab alieno Ordinario, nequeat Confeſſiones excipere in propria civitate.

§. C.

Sigismundi Chiſii Cardinalis obitus.

Old. cont. Ciac. in vita Clem. IX. pag. 787. Eggs Purp. doct. p. 497.

Vitæ ſuæ exitialem hunc annum habuit Sigismundus Chiſius patria Senenſis, qui decennis adhuc a Patruo ſuo Cardinale Flavio Chiſio Romam evocatus, atque optimarum artium apparatu inſtructus, ſubciſivis horis vitæ & eruditionis hauſtæ rationem eidem quotidie reddere cogebatur: Poſito hoc tyrocinnio in Ordinem Hieroſolymitanæ militiæ adſcriptus, tenue quidem pro tantæ fortunæ faſtigio beneficium recepit ab Alexandro VII. Pontifice, nunquam tamen Purpuram ab eo obtinere potuit; hic enim Pontifex ſuos ſibi ſanguine junctos verius diligebat, quam ditabat: Eo autem mortuo a Clemente IX. Cardinalium Collegio adſcriptus, ob raram doctri-

nam,

nam, virtutem, dignamque ſene prudentiam pluribus Patrum cætibus annumeratus eſt, totumque tempus, quod publicis ejusmodi officiis ſupererat, Sacrarum literarum Studiis, præſertim Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ, ſanctorumque Patrum evolvendis lucubrationibus impendit. Denique in omni congreſſu, alloquio & actione tam prudenter, ſobrie, ac laudabiliter ſe geſſit, ut conſtans in ore omnium ſermo eſſet, Sigismundum Cardinalatus honorem fortunæ beneficio, vim vero & virtutem propriis meritis debere. Pari etiam juſtitiæ ac integritatis laude Ferrarienſis Legati dignitatem ſuſtinuit, ac triennio poſt Romam reverſus, graviſſimisque Eccleſiæ negotiis admotus, contracto ex nimia intenſione morbo vigeſimo nono ætatis ſuæ anno die tertia Aprilis beato fine deceſſit, mitiore fato, ac longiore vita digniſſimus. Sæc. XVII. A.C. 1678.

§. CI.

Bonacurſius Bonacurſi Cardinalis mortuus.

Hujus Cardinalis fatum præceſſerat Bonacurſius Bonacurſi Nobilis Picenus, qui ſub domeſticis Rectoribus humaniores literas uberrimo profectu didicit; cum autem ſcholarum frequen- *Ciacon. in vita Cle. IX.*

Sæc. XVII. A. C. 1678.

quentia plus valeat, quam privata disciplina, hinc ad Perusinam Academiam missus, sacratioribus scientiis, quæ ad firmius ætatis robur reservatæ sunt, operam dedit acri ejus ingenio, & insatiabili discendi cupidini respondentem. Postea Doctoratus laurea insignitus, Romam venit, ubi editis pluribus præclaræ indolis ac eruditionis speciminibus varias dignitates & munia in Aula Pontificia adeptus est, ac demum Flavio Chisio in Gallica Legatione comes, postea ipsus Purpura decoratus, Legationem Bononiensem difficillimis temporibus, summa prudentia, comitate, vigilantia & integritate administravit usque ad ultimum obitus sui diem, scilicet primum Aprilis, quo ætatis suæ annum sexagesimum expleverat: Posteris reliquit inter alia ingenii sui monumenta varias epistolas ad diversos, decreta pro Cleri reformatione, & præter duas orationes Synodales præclara statuta pro Diæcesi Bononiensi.

§. CII.

Nerii Corsini Cardinalis decessus.

Hujus funesta vestigia pressit Nerius Corsinus Patricius Florentinus, qui a pueritia ad adultam usque ætatem libera-

beralibus disciplinis Romæ imbutus, in variis Italiæ Academiis Juris utriusque studio vacabat, demum vero obtenta Legum laurea Romanæ Curiæ animum adjecit, ac Cameræ Apostolicæ Clericus, & Damiatensis Archipræsul renuntiatus, pro obeunda Legatione Gallica Avenionem contendit, ubi tamen ab Innocentio X. subsistere jussus, grave dissidium inter Nobiles & plebejos exortum non sine utriusque partis satisfactione feliciter extinxit, atque in rei bene gestæ testimonium ab eodem Pontifice Insulam Aretinam, aliaque Sedis Apostolicæ munia, ab ejus vero Successore ærarii Pontificii Præfecturam, & demum Romanam Purpuram adeptus est. Hac dignitate conspicuus Legationem Ferrariensem obiit, qua absoluta Romam redux, in pluribus Patrum cœtibus doctrina, & miro in dicendis sententiis judicio ac promptitudine eminuit: demum vero, ut eo liberius Deo, sibique serviendo tranquille mortem oppetere posset, abdicato Episcopatu Aretino Roma Florentiam secessit, ubi etiam post vitam sancte transactam, ac facultates potissimum pauperibus testamento relictas die decima nona Septembris animam Deo reddidit. Sæc. XVII. A. C. 1678.

§. CIII.

Sæc. XVII. A.C. 1678.

§. CIII.

Quorumdam Scriptorum religione Catholicorum Lucubrationes & fata.

Du Pin nouv. Bibl. tom. 12. Melang. Hiſt. Priet. annal. cont.

EX Scriptoribus Catholicis hoc anno defunctis primum locum ſibi vendicat Joannes Launoyus Sorbonæ Doctor, qui quidem eruditione, ac antiquitatum cognitione eminuit, in criticis tamen ſuis obſervationibus moderationis limites non raro, etiam cum diſpendio veritatis transgreſſus eſt: inſuper non modo deſperatis, ſed & iniquis cauſſis pertinaciter patrocinari ambiebat, atque in quibusdam Theologicis quæſtionibus tam parum ſcoriam ab auro ſegregare ſollicitus erat, ut, teſte ipſo Arnaldo, de illo dici haud poſſit, quod fuerit *amans veri, falſi oſor certus & index*, quinimo ad tantam criticæ licentiæ intemperiem prolapſus, ut cælo & terræ veluti terrorem incuſſurus, plures Sanctos calamo ſuo ex Paradiſo ſolus deturbarit, quam decem Pontifices Bullis ſuis ad Aras extulerunt: ſuſpecta habebat cuncta Eccleſiæ martyrologia, ac ſingulos Sanctos, ſicut milites viritim coram ſuo Belliduce recenſeri ſolent, ad cenſum vocavit, ſuæque cenſuræ ſubjecit: unde Pariſienſis Parochus ad S. Eu-

S. Eustachium de eo dicere assueverat, se semper cum Launoyo, quoties ei obviam fieret, detecto, atque in terram inclinato capite loqui, ne sibi suam quoque Ecclesiam eriperet: Adeo tamen sacra Inquisitionis Romanæ Congregatio acutam Launoy crisin non verebatur, ut viginti octo ejus opusculis proscriptionis stigma inureret: nec tamen inficias imus, multa a Launoyo acrius, liberiusque perstricta, suoque ævo propterea rigidis censuris damnata, moderni sæculi genio probari, atque non pauca, quæ olim pia credulitas ac servilis amor vetustatis & consuetudinis diu receptæ a falsitatis suspicione tutaverat, suæ crisis ope novum veritatis lumen accepisse. Ceterum Launoyus edidit plusquam septuaginta opuscula, quæ ferme ubique recensita inveniuntur: Falso autem eidem Auctori adscribitur tractatus *de vera traditione Ecclesiæ circa Prædestinationem & gratiam.* Obiit Parisiis die decima Martii annos natus septuaginta septem. II. Sertorius Ursatus scripsit monumenta Patavina, marmora erudita, commentarium de notis Romanorum, Historiam Patavinam, tractatum de excellentia S. Antonii de Padua, Historiam Sacram de Episcopis Patavinis, pluraque alia. III. Joannes Baptista Nani

Sæc. XVII. A. C. 1678.

Sæc. XVII. A. C. 1678.

Nani posteris reliquit insignem Historiam Reipublicæ Venetæ, ob cujus præstantiam nulli melioris notæ Scriptorum secundus audivit: edidit quoque Paraphrasin in Lucani Pharsaliam, & notas in Taciti Annales. IV. Nicolaus Alexandre Benedictinus elucubravit Medicinam & Chirurgiam Pauperum, & Dictionarium Botanicum & Pharmaceuticum. V. Gabriel Marletta Ord. FF. Præd. typis vulgavit septem tomos de controversiis ad primam partem D. Thomæ VI. Ascanius Maria de Crispo ejusdem Instituti prælo subjecit conclusiones de S. Scriptura præter volumen de S. Scriptura more scholastico. VII. Sebastianus Fantonus Carmelita edidit Historiam Avenionensem & Venesinam, necnon tractatum de annulo pronubo B. V.

§. CIV.

Scriptorum Acatholicorum opera atque extrema.

Carol. memor. p. 210. Weism. Hist. Eccl. p. 865.

His quoque subjungimus ex Scriptoribus Acatholicis celebriores hoc anno denatos, quos inter primus erat Abraham Heidanus, omnis correptionis impatiens, & cartesianæ Philosophiæ tantopere addictus, ut propterea a Principe Arausionensi cathedra Leydensi

denſi exauctoratus eſt, quam injuriam non aliter ulciſci poterat, quam effuſis querelis contra miſerum ſtatum Belgicarum ſuæ ſectæ Eccleſiarum, & exoſo libello, cui titulus: *conſiderationes ad res geſtas in Academia Lugduno-Batava*, inſuper ſcripſit librum *de origine errorum*, in quo ſuperbia Paſtore indigna hæc verba contra catechiſationes effutiit: *Haud decorum eſt, Paſtorem ſenem, & canitie venerabilem conſpici præſidere tam puerili cœtui, in quo nulli adhuc reperiuntur idonei auditores Ethices &c.* Exſtat quoque ipſius *corpus Theologiæ Chriſtianæ*, necnon examen catechismi Remonſtrantium. II. Daniel Claſenius poſteris reliquit opuſcula de religione politica, de oraculis Gentilium, de juramento necnon exercitationes in Paſſionem Dominicam. III. Carolus Ortlob edidit Encænia Salomonæa, diſputationes de Cruce & ſepulcro Chriſti, necnon de Apparitionibus dæmonum contra Papiſtas, ac de monte olivarum, & ritu jejuniorum. IV. Abraham Woodhead ſcripſit Doctorem in controverſiis, tractatum de Gubernatione Eccleſiarum, de vita & morte Chriſti, de adoratione Salvatoris in Euchariſtia, pietatem Romanam & Phariſaicam, Paraphraſin in Apocalypſin & opuſculum de ſanctimonia vitæ.

Sæc. XVII. A. C. 1678.

Sæc. XVII. A. C. 1679.

vitæ. V. Joachimus Stegmanus edidit brevem disquisitionem circa SS. Trinitatis hostes, demonstrationem Christianæ veritatis: commentaria in Evangelium S. Joannis, & magnum amicum honesti. VI. Adamus Nicolai publici juris fecit carmen Græcum de Passione, morte & sepultura Christi, de notitia Dei acquisita, & de Vesta Barbara &c. VII. Henricus Kipping scripsit Historiam universalem, auctarium ad Pappi epitomen Historiæ Ecclesiasticæ, exercitationes de S. Scriptura, librum de Cruce & Cruciariis, exercitationes de creatione, & antiquitates Romanas.

§. CV.

Innocentii XI. Papæ decretum contra quotidianam Communionum.

Argentre Coll. Jud. t. 3. p. 346. Vid. supra l. 200. §. 67. t. 60. p. 712.

Ineunte hoc anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo nono Innocentius XI. Pontifex Maximus tollendis omnibus corruptelis, perversisque doctrinis penitus eliminandis immoto studio institit: Adhucdum autem acriores controversiæ circa librum *de frequenti communione* inter Doctores fervebant, cujus contentionis primam occasionem dederat Petrus de Iesmaisons Jesuita Gallus, qui in exiguo tractatu ex

ex Actis Apoſtolorum c. 2. v. 4. 6. Baſileenſi & Tridentina Synodo, & ex S. Thomæ aliorumque Patrum auctoritate frequentem commendabat communionem. Verum, ut diximus, Arnaldus hunc tractatum refellens, præfatum Jeſuitam de SS. Patrum dictis perperam allegatis arguebat, eidem objiciens, quod Arnoldi Carnotenſis Sermonem de Cœna Domini S. Cypriano, Auguſtini verba S. Hilario, Genadii Maſſilienſis & D. Ambroſii dicta Auguſtino & Theophylacti verba Athanaſio adſcripſiſſet, ac inſuper oſtendere nitebatur, quod quamvis in primitiva Eccleſia frequens communio fuerit uſitata, & alii ſingulis Dominicis, alii aliquoties per hebdomadam, alii etiam quotidie S. Cæna uſi fuerint, nihilominus ſancti Patres dignam præparationem urgere non deſtiterint, nec omnes promiſcue ad cænæ uſum eſſe admittendos monuerint. Tum divulgato Arnaldi libro, quamvis hic ſexdecim partim Archipræſulum partim Epiſcoporum, necnon viginti quatuor Theologorum elogiis munitus eſſet, mox varii contra illius doctrinam calamos ſuos acuerunt, atque inter alios præcipue Petavius eam inſectatus eſt, & Theophilus Raynaldus Arnaldum in tractatu adverſus frequentem commu-

Sæc. XVII. A. C. 1679.

Bevereg. in Cod. Can. vind. l. 2. c. 3. §. 4. & ſeqq.

Tom. 4. p. 217. Tom. 18. op.

Sæc. XVII. A. C. 1679.

nionem fidelium pietati frigidam affe- diſſe, & panem quotidianum Euchari- ſticum in annotinum, & tardiorem ad- huc commutaſſe &c. ſcripſit: Enim- vero Franciæ Epiſcopi datis ad Urba- num VIII. & Innocentium X. literis Ar- naldum vindicare nitebantur, ac quos- dam Romam ablegabant, qui præpedi- rent, ne hic liber cenſura Romana con- figeretur, nihilominus anno hujus ſæ- culi ſexageſimo tertio omnia illius exem- plaria, quotquot a Typographo non- dum fuerant divendita, Pariſiis palam flammis tradita fuere, ac ipſemet Ar- naldi liber anno ejusdem ſæculi nona- geſimo ab Alexandro VIII. cenſura per- ſtrictus eſt: Attamen eodem zelo, quo Eccleſia Sacræ Communionis uſum ni- mis infrequentem damnavit, etiam In- nocentius XI. quotidianæ Communio- nis uſum, aliasque ejusmodi corrupte- las eandem comitantes abrogare vo- luit, quapropter Sacræ Congregationi Cardinalium Concilii Tridentini Inter- pretum die decima quinta Februarii præcepit, ut ſequens decretum pro- mulgaret: „Cum ad aures ſanctiſſimi „D. N. fide dignorum teſtimonio per- „venerit, in quibusdam diæceſibus vi- „gere uſum quotidianæ Communionis „etiam in feria ſexta paraſcevæ, & ſimul „affirmari, eandem quotidianam com-

„mu-

Sæc. XVII. A. C. 1679.

„munionem præceptam esse a jure di-
„vino; quin etiam in illius adminiſtra-
„tione aliquos abuſus inoleviſſe, vi-
„delicet, quod aliqui non in Eccleſia,
„ſed in privatis oratoriis, & domi, imo
„cubantes in lecto, & non laborantes
„ulla gravis infirmitatis nota ſumant
„ſacroſanctam Euchariſtiam, quam ar-
„gentea theca incluſam in crumena aut
„ſecreto illis deferunt Sacerdotes ſæ-
„culares, aut Regulares, aliique in
„communione accipiant plures formas,
„ac particulas, vel grandiores ſolito;
„ac tandem quis confiteatur peccata ve-
„nialia ſimplici ſacerdoti non approbato
„ab Epiſcopo aut ordinario. Cum au-
„tem hæc Sanctiſſimus conſideranda
„commiſerit S. Congregationi Cardina-
„lium Concilii Tridentini interpretum,
„eadem S. Congregatio, prævia ma-
„tura diſcuſſione ſuper prædictis una-
„nimi ſententia ita cenſuit. Etſi fre-
„quens, quotidianusque ſacroſanctæ
„Euchariſtiæ uſus a SS. Patribus fue-
„rit ſemper in Eccleſia probatus, nun-
„quam tamen aut ſæpius illam perci-
„piendi, aut ab ea abſtinendi, certos
„ſingulis menſibus, aut hebdomadis
„dies ſtatuerint, quos nec Concilium
„Tridentinum præſcripſit, ſed quaſi
„humanam infirmitatem ſecum reputa-
„ret, nihil præcipiens, quid cuperet

Sæc. XVII. A. C. 1679.

„tantum indicavit; *cum*, inquit, opta-
„*ret quidem ſacroſancta Synodus*, ut in
„*ſingulis miſſis fideles adſtantes ſacramentali*
„*Euchariſtiæ perceptione communicarent*;
„idque non immerito; multiplices enim
„ſunt conſcientiarum receſſus, variæ
„ob negotia ſpiritus alienationes, multæ
„e contra gratiæ, & Dei dona parvulis
„conceſſa, quæ cum humanis oculis
„ſcrutari non poſſumus, nihil certe de
„cujusque dignitate, atque integritate,
„& conſequenter de frequentiori aut
„quotidiano vitalis panis eſu poteſt
„conſtitui. Et propterea, quod ad ne-
„gotiatores ipſos attinet, frequens ad
„ſacram alimoniam percipiendam ac-
„ceſſus, Confeſſariorum ſecreta cordis
„explorantium judicio eſt relinquen-
„dus, qui ex conſcientiarum puritate,
„& frequentiæ fructu, & ad pietatem
„progreſſu Laicis negotiatoribus, &
„conjugatis, quod proſpicient eorum
„ſaluti profuturum; id illis præſcribere
„debebunt. In conjugatis autem hoc
„amplius animadverterent, cum B.
„Apoſtolus nolit eos invicem fraudari,
„niſi forte ex conſenſu ad tempus, ut
„vacent orationi, eos ſerio admoneant,
„tanto magis ob ſacratiſſimæ Eucha-
„ſtiæ reverentiam continentiæ vacan-
„dum, puriorique mente ad cæleſtium
„epularum communionem eſſe conve-
„nien-

„niendum. In hoc igitur paſtorum di-
„ligentia potiſſimum invigilabit, non
„ut a frequenti aut quotidiana ſacræ
„communionis ſumptione, unica præ-
„cepti formula aliqui deterreantur, aut
„ſumendi dies generaliter conſtituan-
„tur, ſed magis, quid ſingulis permit-
„tendum per ſe, aut Parochos ſeu
„confeſſarios ſibi decernendum putet:
„illudque omnino provideat, ut nemo
„a ſacro convivio, ſeu frequenter, ſeu
„quotidie acceſſerit, repellatur; & ni-
„hilominus det operam, ut unusquis-
„que digne, pro devotionis & præpa-
„rationis modo, rarius aut crebrius
„Dominici Corporis ſuavitatem degu-
„ſtet. Itidem Moniales quotidie S. Com-
„munionem petentes admonendæ e-
„runt, ut in diebus ex earum ordinis
„inſtituto præſtitutis communicent, ſi
„quæ vero puritate mentis eniteant, &
„fervore ſpiritus ita incaluerint, ut
„dignæ frequentiori aut quotidiana
„ſanctiſſimi ſacramenti perceptione vi-
„deri poſſint, id illis a Superioribus
„permittatur. Proderit etiam præter
„Parochorum & Confeſſariorum dili-
„gentiam, opera quoque concionato-
„rum uti, & cum eis conſtitutum ha-
„beri, ut cum fideles ad ſanctiſſimi
„ſacramenti frequentiam (quod facere
„debent) acceſſerint, ſtatim de magna

Sæc. XVII. A. C. 1679.

„ad illud sumendum præparatione ora-
„tionem habeant, generatimque osten-
„dant, eos qui ad frequentiorem aut
„quotidianam salutiferi cibi sumptio-
„nem devoto studio excitentur, de-
„bere, sive Laici negotiatores sint, sive
„conjugati, sive quicunque alii suam
„agnoscere infirmitatem, ut dignitate
„sacramenti, ac divini judicii formi-
„dine discant cæleſtem mensam, in qua
„Christus est, revereri: & si quando
„se minus paratos senserint, ab ea ab-
„stinere, seque ad majorem præpara-
„tionem accingere. Episcopi autem,
„in quorum Diæcesibus viget hujus-
„modi devotio erga sanctissimum sacra-
„mentum, pro illa gratias Deo agant,
„eamque ipsi adhibito prudentiæ & ju-
„dicii temperamento alere debebunt,
„& ab eorum officio postulari, sibi ma-
„xime persuadebunt, nulli labori aut
„diligentiæ parcendum, ut omnis irre-
„verentiæ & scandali suspicio in veri
„& immaculati agni perceptione tolla-
„tur, virtutesque ac dona in sumenti-
„bus augeantur. Quod abunde con-
„tinget, si ii, qui devoto hujusmodi
„studio, divina præstante gratia tenen-
„tur, seque sacratissimo pane frequen-
„tius refici cupiunt, suas vires expen-
„dere, seque probare cum timore &
„charitate assueverint. Quibus Chri-
„stum

„ſtum Dominum, qui ſe fidelibus man- Sæc. XVII.
„ducandum, & ſe pretium in morte A.C. 1679.
„tradidit, atque in cæleſti Regno ſe
„præmium eſt daturus, precatur ſacra
„Congregatio, ut ſuam opem ad di-
„gnam præparationem, & ſumptionem
„largiatur. Porro Epiſcopi & Parochi,
„ſeu Confeſſarii redarguant aſſerentes,
„communionem quotidianam eſſe de
„jure divino, doceant in Eccleſiis ſeu
„oratoriis privatis, ex diſpenſatione,
„ſeu privilegio Pontificis de manu ſa-
„cerdotis ſumendam ſanctiſſimam Eu-
„chariſtiam, nec eam ullo modo defe-
„rendam in crumena, aut ſecreto ad
„exiſtentes domi, vel cubantes in lecto,
„quam ad infirmos, qui ad illam ſuſci-
„piendam ad loca prædicta accedere
„non valeant, & ad eos, ſi ab Eccleſia
„deferatur, publice, & cum pompa
„juxta formam Ritualis Romani; ſi
„vero ab Oratorio privilegiato, cum
„forma decenti. Curent etiam, ut circa
„communionem feria ſexta paraſcevæ,
„Miſſalis Rubricæ, & Eccleſiæ Roma-
„næ uſus ſerventur. Inſuper admo-
„neant, nulli tradendas plures Eucha-
„riſtiæ formas ſeu particulas neque
„grandiores, ſed conſuetas: non per-
„mittant, ut venialium confeſſio fiat
„ſimplici ſacerdoti non approbato ab
„Epiſcopo aut ordinario, ſi parochi &

Sæc. XVII. A. C. 1679.

„Confeſſarii etiam Regulares, aut quicunque alii ſacerdotes ſecus egerint, „ſciant Deo optimo Maximo rationem „reddituros eſſe, neque defuturam Epiſcoporum & Ordinariorum juſtam ac „rigoroſam animadverſionem in contra facientes, etiam Regulares, etiam „Societatis Jeſu, facultate ipſis Epiſcopis, & Ordinariis per hoc decretum, „per ſedem Apoſtolicam ſpecialiter attributa.„

„Et facta de promiſſis omnibus ac „de verbo ad verbum relatione, ſanctitas ſua approbavit, ac præſens decretum typis dari ac publicari voluit: „In quorum &c.„

§. CVI.

Varii libri a ſacra Indicis Congregatione damnati.

Abregé Chron. de l'Hiſt. Eccl. tom. 3. Argentre l. c. p. 352.

Eodem hoc anno die vigeſima ſeptima Septembris S. Indicis Congregatio ſequentes proſcripſit libellos. I. *Vindicata diſciplina in Senonenſi Diœceſi uſtata circa impoſitionem publicæ pœnitentiæ propter peccata publica.* II. *Novum Teſtamentum Chriſti Domini juxta editionem Vulgatam Gallice redditum unacum differentiis a textu Græco.* III. *Specimina Moralis Chriſtianæ, & moralis Diabolicæ, Authore R. P. F. Ægidio Gabrieli S. T.*

S. T. B. F. Tertii Ordinis S. Franciſci de Pœnitentia vulgo Beggardorum. Præce- Sæc. XVII. A. C. 1679.
„pit igitur ſacra Congregatio, ut dein-
„ceps nemo cujuscunque gradus aut
„conditionis exiſtat ſub pœnis in ſacro
„Concilio Tridentino, & indice libro-
„rum prohibitorum contentis illos im-
„primere, vel imprimi curare audeat,
„aut apud ſe quomodocunque retinere,
„aut legere, & ſub eisdem pœnis, ut
„quicunque illos habeant, vel deinceps
„habituri ſint, eosdem ordinariis loco-
„rum, ſeu Inquiſitoribus ſtatim a præ-
„ſentis decreti notitia exhibere teneantur: & hoc ubicunque, & quando-
„cunque, & in quovis idiomate fue-
„rint impreſſi, vel in poſterum forſitan
„eos imprimi contingat.„

Ceterum Ægidii liber Gallice redditus denuo Anno 1683. die ſecunda Septembris novo decreto damnatus eſt.

Præterea Sacræ Inquiſitionis Congregatio die vigeſima tertia Novembris duas proſcripſit propoſitiones ſequenti decreto: „Cum delatæ fuerint duæ
„propoſitiones, ſcilicet, *Deus donat nobis omnipotentiam ſuam ut ea utamur, ſicut aliquis donat alteri villam vel librum:* „Et, *Deus ſubjicit nobis ſuam omnipotentiam*; eorundem juſſu per Theologos
„ad id ſpecialiter deputatos diligenter
„examinatæ fuerunt. Quorum votis

Sæc. XVII. A.C. 1679.

„auditis & re ſanctiſſimo D. N. relata, „& coram ſua Sanctitate propoſita, „unacum votis ipſorum Eminentiſſimo„rum & Reverendiſſimorum Domino„rum S. R. E. Cardinalium, ſanctitas „ſua decrevit & mandavit, ut ambæ pro„poſitiones omnino prohiberentur, ſicut „eas præſenti decreto damnat & pro„hibet, ut temerarias & minimum ut „novas: mandatque, ne quisquam „deinceps, cujuscunque ſit gradus, or„dinis aut conditionis, illas, vel illa„rum alterutram audeat imprimere, „vel inprimi facere, ſive ſcriptis aut „etiam oretenus docere, vel afferere; „ſub pœnis & cenſuris in indice libro„rum prohibitorum contentis, aliisque „ſanctitati ſuæ bene viſis.„

§. CVII.

Innocentii XI. Papæ ſtudium in extirpandis noxiis doctrinis.

Carol. mem. pag 224. Argentre Coll. Jud. pag. 374.

Jam ſupra meminimus, non modo Franciæ Epiſcopos apud ſummum Pontificem de corrupta morum doctrina queſtos eſſe, ſed etiam Lovanienſem Academiam quosdam Romam ablegaſſe, qui non tantum cenſuras contra Leſſii doctrinam de gratia jam Anno 1587. vibratas confirmari, ſed inſuper ſexaginta quinque propoſitiones ex Je-

ſuita-

Sæc. XVII. A.C. 1679.

fuitarum libris potiſſimum excerptas proſcribi contenderent: cum autem ſummus Pontifex controverſias haſce impoſito ſilentio ſopitas reſuſcitare, haud conſultum cenſeret, diſertam & manifeſtam præfatæ cenſuræ approbationem Lovanienſibus concedere renuit, propoſitiones tamen unacum aliis, quas Franciæ Præſules denuntiarunt, hoc anno die ſecunda Martii ab Generali Inquiſitionis Congregatione damnari juſſit, ſequenti decreto: „Sanctiſ„ſimus D. N. Innocentius Papa XI. „prædictus ovium ſibi a Deo credita„rum ſaluti ſedulo incumbens, & ſa„lubre opus in ſegregandis noxiis do„ctrinarum paſcuis ab innoxiis, a fe„licis recordationis Alexandro VII. „prædeceſſore ſuo inchoatum proſequi „volens, plurimas propoſitiones par„tim ex diverſis, vel libris, vel theſi„bus, ſeu ſcriptis excerptas, & partim „noviter adinventas, Theologorum plu„rium examini & Eminentiſſ. Reveren„diſſ. D. Cardinalibus contra hæreti„cam pravitatem generalibus inquiſito„ribus ſubjecit. Quibus propoſitioni„bus ſedulo & accurate ſæpius diſcuſ„ſis, eorundem Eminentiſſimorum Car„dinalium & Theologorum votis per „ſanctitatem ſuam auditis. Idem San„ctiſſimus D. N. re poſtea mature con„ſide-

Sæc. XVII. A.C. 1679.

„ſiderata ſtatuit, & decrevit pro nunc „ſequentes propoſitiones, & unam- „quamque ipſarum, ſicut jacent, ut „minimum tanquam ſcandaloſas & in „praxi pernicioſas eſſe damnandas & „prohibendas; ſicut eas damnat & pro- „hibet. Non intendens autem Sancti- „tas ſua per hoc decretum alias pro- „poſitiones in ipſo non expreſſas, & „Sanctitati ſuæ quomodolibet, & ex „quacunque parte exhibitas, vel ex- „hibendas ullatenus approbare.„

Jæger Hiſt. Eccl. l. 9. cap. 1.

His præmiſſis ſacra Congregatio ſexaginta quinque propoſitiones, quas damnavit, recenſuit, illas vero huc adducere, ſupervacaneum videtur, eo quod paſſim ubique reperiantur, & Jægerus in ſua Hiſtoria Eccleſiaſtica illas referat unacum allegatis Auctoribus, ex quibus decerptæ fuerunt. Poſtmodum ſacra Congregatio ita proſequebatur: „Quicunque autem cujusvis „conditionis, ſtatus, & dignitatis il- „las, vel illarum aliquam conjunctim, „vel diviſim defenderit, vel ediderit, „vel de eis diſputative, publice, aut „privatim tractaverit, vel prædicaverit, „niſi forſan impugnando, ipſo facto „incidat in excommunicationem latæ „ſententiæ, a qua non poſſit (præter- „quam in articulo mortis) ab alio qua- „cunque etiam dignitate fulgente, niſi „pro

„pro tempore existente Romano Pon- Sæc. XVII.
„tifice absolvi.„ A.C. 1679.

„Insuper districte in virtute S. Obe-
„dientiæ & sub interminatione divini
„judicii prohibet omnibus Christi fide-
„libus, cujuscunque conditionis digni-
„tatis & status, etiam speciali, & spe-
„cialissima nota dignis, ne prædictas
„opiniones, aut aliquam ipsarum ad
„praxin deducant.„

„Tandem, ut ab injuriosis conten-
„tionibus, seu scholastici, aut alii qui-
„cunque in posterum se abstineant, &
„ut paci & charitati consulatur, idem
„sanctissimus in virtute S. Obedientiæ
„eis præcipit, ut tam in libris impri-
„mendis ac manuscriptis quam in The-
„sibus, disputationibus ac prædicatio-
„nibus caveant ab omni censura &
„nota, necnon a quibuscunque con-
„viciis contra eas propositiones, quæ
„adhuc inter Catholicos hinc inde con-
„troverruntur, donec a S. Sede re-
„cognita, super eisdem propositioni-
„bus judicium proferatur.„

Ceterum insuperhabito Pontificis decreto Pater Hurtado Jesuita sub prætextu Innocentianum decretum explicandi plures ex damnatis propositionibus unacum P. Gobat & Tavernio in suo Theologiæ compendio propugnavit, & alii ex eadem Societate palam asserebant,

Sæc. XVII. A. C. 1679.

rebant, propositiones ab Innocentio damnatas, fuisse aut arbitrarie confictas, aut ita falsificatas, ut tales Theologorum nullus unquam propugnarit: ast idem quoque Jansenistæ circa quinque Jansenii propositiones a Pontificibus damnatas asserebant.

§. CVIII.

Apamiensis Episcopus graviter vexatus.

Abregé de l'Hist. Eccl. t. 10. p. 432.

Interim Franciscus Caulet Apamiensis Episcopus ob constantiam, qua sedi Regaliarum extensioni opposuerat, gravissimis premebatur vexationibus: Expilatur ejus Palatium Episcopale, abripiuntur omnia etiam necessaria, adeo, ut ad extremam redactus paupertatem, nonnisi eleemosyna a probis erogata vitam sustentaret; & ne id quidem sat tutum erat; ipsa enim hæc pietas beneficis crimini dabatur, quinimo & P. de la Chaise, Regem urgebat, ut Pelletierum Detrouches, qui afflicto Episcopo pecuniam submiserat, in jus vocari juberet, cui tamen Rex hæc respondit, *absit, ut me regnante dicatur, quempiam ob datam eleemosynam fuisse castigatum:* Solabatur equidem Pontifex calamitate fractum Præsulem, datisque ad eum literis die quarta Januarii

nuarii de hujusmodi adverſis ei gratu- Sæc. XVII.
landum potius, quam dolendum cen- A.C. 1679.
ſebat, eoquod copioſa illi ſeges enaſceretur exercendæ virtutis & conſtantiæ Paſtoralis: Excitabat quoque illum Dei promiſſo, eoquod tribulationem pro ipſius cauſſa patienti cæleſtem opem, ac tandem mercedem magnam nimis haud defuturam ſciret. Denique ſignificabat, quod datis literis Regem rogarit, ut Regii Senatus decreta temperare, atque Eccleſiarum indemnitati conſulere velit.

§. CIX.

Innocentii XI. literæ ad Archiepiſcopum Toloſanum.

Novum autem Pontifici mæroris argumentum acceſſit, dum ſuffragante ipſomet Joſepho de Monpezat Archiepiſcopo Toloſano Monialibus Ordinis ſanctæ Claræ, quæ *Urbaniſtæ* vulgo vocabantur, quædam Monialis in perpetuam Abbatiſſam Regalium nomine armata vi obtrudebatur: Tum enim oppreſſæ hæ Moniales querulas ad Papam literas dederunt, ipſiusque opem ſummis precibus implorarunt: quocirca etiam Innocentius XI. Pontifex die decima octava Januarii ad præfatum Archiepiſcopum ſequentem dedit

Sæc. XVII. A. C. 1679.

dit epistolam: „Delatæ nuper sunt ad
„nos querelæ Monialium Ordinis sanctæ
„Claræ Urbanistarum in Tholosana ci-
„vitate, graviter dolentium, & dolo-
„rem suum in paternum sinum nostrum
„multis cum lacrimis deponentium,
„ut accisis ac pene perditis rebus earum
„præsentem opem pro Apostolici mune-
„ris Nostri debito afferamus: per hos
„enim dies ad illud Monasterium ve-
„nisse Monialem quamdam magno co-
„mitatu, militum etiam cohorte stipa-
„tam, ut Abbatissatus perpetui posses-
„sionem invaderet, prætextu Regiæ
„Nominationis, nulli juri, aut consue-
„tudini, nulli Apostolico indulto sub-
„nixæ: se quidem ad inusitatæ rei spe-
„ctaculum primo attonitas, mox col-
„lectis animis, & implorata cælesti
„ope, quacunque ratione licuit, resis-
„tisse, ne immunitati Ecclesiæ, & in-
„stituto Ordinis sui Apostolica author-
„tate firmato, tam inaudita, ac tam
„pernicioſi exempli injuria inferretur;
„sed superante vi militum cedere tan-
„dem coactas, effractisque foribus &
„pariete ipso, liberum multis sæculari-
„bus aditum patuisse, cum quibus in-
„gressos quoque milites violenter ibi,
„& sacrilege multa patrasse, magno
„cum totius civitatis indignatione &
„scandalo, fraternitate autem tua,
„quæ

„quæ par omnino erat, ut venientibus „lupis paſtorale pectus opponeret, non „ſolum non repugnante, ſed ultro eos „quodammodo invitante, & Monaſte- „rium edito Decreto per vim recludi „jubente. Inhorruit ad tam indignæ „rei nuntium animus noſter, adeoque „monſtro ſimilis viſa eſt, ut quamvis „aliunde quoque eadem afferrentur, „vix tamen perſuadere nobis potuiſſe- „mus, Archiepiſcopum Toloſanum, „inſpectantibus religioſiſſimis, fortiſſi- „misque Galliæ Epiſcopis, & Gallia „univerſa, eo progreſſum fuiſſe, ut „Dignitatis ac muneris ſui oblitus, „nullo horribilium cenſurarum, & cæ- „leſtis iræ metu, nulla famæ reveren- „tia tanto facinori, pro quo impedien- „do animam ipſam, boni paſtoris exem- „plo, ponere debuiſſet, non ſolum non „reſiſteret, ſed etiam ſuffragaretur; „niſi memoria teneremus, quid duo- „bus abhinc annis in negotio Regaliæ, „ut nuncupant, ubi de Apamienſi Ec- „cleſia Toloſanæ Suffraganea ageba- „tur, decernere auſus fueris contra „manifeſtam cauſſæ juſtitiam, contra „omnes humani divinique juris regu- „las, contra ipſius Eccleſiæ totiusque „provinciæ tuæ jura, & libertatem, „& contra morem prædeceſſorum tuo- „rum, aliorumque Præſulum, qui in „ſi-

Sæc. XVII. A. C. 1679.

Sæc. XVII. A. C. 1679.

„similibus casibus Regiæ voluntati at-
„que indignationi, ne muneri suo de-
„essent, obviam fortiter eundo, & Dei
„causſam strenue curando, læta & sa-
„lutaria Ecclesiis suis responsa ab in-
„genita Christianissimorum Regum jus-
„stitia, & pietate retulere. Officii ita-
„que nostri esse duximus, gravem ac
„plane acerbum ea de re animi Nostri
„sensum tibi aperire, teque in Domino
„monere, ut diligenter consideres, quo
„in periculo sis divinæ experiundæ vo-
„tionis, quam facile provocabunt ge-
„mitus tot lectissimarum Virginum,
„quarum vitæ innocentia & candor,
„atque assiduus divinarum laudum con-
„centus deliciæ quodammodo sunt cæ-
„lestis Sponsi, cui sacrosancto & indis-
„lubili vinculo conjunctæ fuere, nisi
„quamprimum emendatis, quæ ab-
„missa sunt, misericordiarum Patris
„clementiam demereri studueris. Alio-
„quin Nos, pro Vicaria Christi Domini
„in universam Ecclesiam potestate, qua
„fungimur, quamquam indigni, im-
„merentesque, & pro sollicitudine,
„quam debemus unicuique Christi fi-
„delium ad paternum patrocinium ne-
„strum confugienti, cogemur de op-
„portunis remediis serio cogitare.

§. CX.

Sæc. XVII.
A.C. 1679.

§. CX.

Apamienſis Epiſcopi querelæ ad Ludovicum XIV. Franciæ Regem.

Interim Regii Miniſtri cunctos, qui Ecclesiarum immunitatem a Regaliis tutabantur, inhumana prorſus crudelitate, Rege aut ignaro, aut ſiniſtris adulatorum criminationibus prævento, divexarunt; præterquam enim, quod Apamienſem Epiſcopum omni ærumnarum genere oppreſſiſſent, inſuper etiam Eccleſiæ ſuæ Canonicos, qui tamen ob Religioſam profeſſionem ſtabiles Eccleſiis inſervire tenebantur, ignominioſe in exilium detruſerunt, eisque laicos aut ætate aut moribus juvenes, imo etiam pueros recens a ſcholis eductos, nec Sacris Ordinibus initiatos ſubrogarunt, ac Regularem Canonicorum Eccleſiam ad Laicorum conditionem reducere moliti ſunt, pluraque alia prorſus indigna non ſine maximo Eccleſiæ damno, & populi offenſione perpetrarunt. Quapropter Epiſcopus neceſſarium duxit, ut de tot malis ac violentiis Regem certiorem redderet, atque ab eo remedium depoſceret; hæc igitur ad illum die ſexta Junii perſcripſit: „Quintus decimus jam menſis „agitur, cum omnes Epiſcopatus mei

Tract. de Regal. pag. 519. Gall. vindic.

Sæc. XVII. A. C. 1679.

„proventus, qui videlicet patrimonium „Christi sunt, & ex meris decimis con„flantur, subtrahuntur mihi, & tamen „toto hoc tempore nihil eorum omisi, „quæ ad omnes officii mei partes ex„plendas necessaria videbantur. Enim„vero nullius culpæ mihi conscius sum, „ob quam meritus hanc pœnam viden„possim, nisi quod juramentum fideli„tatis jam ante quatuor & triginta an„nos Majestati Vestræ præstitum inscribi „non fecerim: & plane testari possum, „non hoc ex minori aut observantia, „aut veneratione erga Majestatem Ve„stram proveniisse, sed ex solo offendendi „Numinis metu, si juramentum illud „violassem, quo conservandis juribus „ac privilegiis Ecclesiæ meæ, cum Epi„scopali dignitate insignirer, tam so„lemniter, sancteque me obstrinxi; ju„ramentum inquam illud, quo pro ju„ribus, ac libertate Ecclesiæ sponsæ „Jesu Christi tuendis, facultates ac vi„tam, imitatione tot aliorum sancto„rum, qui idem jucundissimo animo „præstiterunt, profundere compelleret. „Nunquid enim Majestati Vestræ æ„quum videtur, ut cum pro sustinendis „rationibus principum hujus mundi tot „hominum millia intrepide morti oc„currant, nullus tamen sit, qui pari „ardore ac firmitate Ecclesiæ caussas „am-

„amplexetur? & quam infelix princi- Sæc. XVII.
„pum conditio fuerit, ſi, cum homines A. C. 1679.
„ſint, ideoque & errare ipſi, & ſeduci
„ab aliis poſſint, cogamur tamen eo-
„rum voluntati ac imperiis obtempe-
„rare, etiam cum aliqua jubent divinis
„legibus adverſa? quin potius credide-
„rim ego, nullum majus aut amoris
„aut fidelitatis argumentum in Princi-
„pem ſuum fore, quam ſi male aliquid
„agenti, jubentive (quod ſæpe ignari,
„præterque intentionem faciunt) co-
„operari nolit, ac criminis ſocietatem
„recuſet. Et abundant plane cum ſa-
„cræ, tum profanæ hiſtoriæ Epiſcopo-
„rum, procerumque Regiorum exem-
„plis, qui cum Dominis iniqua impe-
„rantibus generoſe obſtitiſſent, gratia
„apud Principem magis, magisque flo-
„ruerunt. Hæc Majeſtati Veſtræ tam
„ſunt nota, ut iis immorari non ſit ne-
„ceſſe. Adulantur plane Majeſtati Ve-
„ſtræ, qui perſuadere ei conantur, Re-
„galiam jus eſſe ejus coronæ ac Regiæ
„poteſtati annexum, cum tamen, ſi
„brevitas epiſtolæ debita non prohibe-
„ret, facile demonſtratu eſſet, nihil
„aliud eſſe Regaliam, quam privile-
„gium contra primævam Eccleſiarum
„libertatem principibus conceſſum, id-
„que tam certum, & apud omnes in
„confeſſo eſt, ut intrepide aſſeverare

Sæc. XVII. A. C. 1679.

„possim, nunquam nisi ultimis hisce „diebus de hac veritate dubitatum esse. „Sed nec jus Regaliæ percipiendæ Ma„jestati Vestræ hactenus adscriptum „fuit, nisi ipsa aut possessionem memo„riam hominum excedentem, aut pri„vilegia ostendisset Lugdunensi Conci„lio antiquiora. Hoc enim a quatuor „jam sæculis in Galliis receptum sub „pœna excommunicationis districte pro„hibuit, ne Regalia ad Ecclesias ab hac „servitute hactenus liberas (inter quas „est Apamiensis) extenderetur.„

„Hæ sunt ergo rationes, quibus ju„stitia illius caussæ nititur, quam ego „defendendam suscepi; & possum Ma„jestati Vestræ affirmare, tam esse il„lam omnibus æqui bonique amanti„bus perspectam, probatamque, ut „nullum mirandi finem faciam, fuisse, „qui Majestatem Vestræ hæc omnia „hactenus celaverint; imo post summi „etiam Pontificis super hoc argumento „Majestatis Vestræ significatas inten„tiones pergant nihilominus tanti mo„menti veritates, ac Principi tam æ„quo rerumque intelligenti, alienis „falsisque coloribus fucare, multoque „aliter, quam se habent, proponere.„

„Me administratione omnium pro„ventuum spoliarunt, idque tam in„clementer, ut nequidem vitæ neces„saria

„saria reliquerint, quæque etiam fla- Sæc. XVII.
„gitiosissimis permittuntur, cum ta- A. C. 1679.
„men jus necessaria a subditis perci-
„piendi ex lege divina proveniat; ne-
„que id sit meræ gratuitæque fidelium
„liberalitatis, sed potius actus necessa-
„riæ justitiæ, ac obligationis a Christo
„subditis impositæ, ut videlicet tem-
„poralia præstent, a quibus Verbi di-
„vini ac sacramentorum spiritualia ali-
„menta a fidelibus petendi Apostolus
„competere fatetur; nec dubium est,
„ab Apostolis ad Episcopos legitimos
„eorum successores transisse. Nulla
„ergo potestas humana oraculo Christi
„Domini derogare potest, asserentis:
„*Dignum esse mercenarium mercede sua*;
„& Apostoli: *neminem suis stipendiis mi-*
„*litare, & eum, qui oves pascit, ab ovi-*
„*bus vicissim pascendum esse*, pronuntian-
„tis. Quod ergo Episcopi necessaria
„vitæ a subditis suis, hoc est proven-
„tus Episcopales recipiant, juris est
„naturalis, divinique. Nunc vero pa-
„rum fuit Majestatis Vestræ ministris,
„ut me septuagenarium Episcopum,
„ac morbis conflictantem, omnibus
„Episcopatus mei proventibus spolia-
„rent, nisi etiam omnia quoque subsi-
„dia, quæ a Capitulo meo Cathedrali
„exspectare debebam, æque subduce-
„rent; nam ex duodecim Canonicis,

Sæc. XVII. A. C. 1679.

„qui Collegium hujus meæ Ecclesiæ „componunt, novem plane abdicarunt, „nulla nec servitiorum, quibus alii „quindecim, alii viginti annos de sua „Ecclesia bene meriti sunt, habita ra„tione, nec votorum, Religiosæque „professionis, quæ illos ob promissam „stabilitatem uni Ecclesiæ adstringit, „nec vagari permittit. Taceo excessus „ultimæ crudelitatis, in eosdem Cano„nicos exercitæ, quæ uti omnes justi„tiæ & humanitatis leges perverte„runt, ita fidem superarent, nisi do„cumenta præsto essent, adeo certa & „indubitata, ut credere etiam inviti „compellantur. Quodsi quæras, quod„nam tandem sit illud crimen, quod „plecti meruit tam indignis tamque in„humanis modis? illud unum affertur, „quod videlicet Deum offendere vere„bantur, si Ecclesiæ non obtemperas„sent, ac censuras contempsissent, quas „ego ex præscripto sacrorum canonum „iis comminari sum coactus, qui Re„galiam meæ Ecclesiæ imponere cona„bantur, cum tamen compertissimum „sit, eam semper intra terminos juris „communis, liberamque stetisse. Sed „quod omnem admirationem superat, „illud est, Canonicis, quos Regii mi„nistri expulerant, alios suffectos esse „ex omni fere Gallia, ac sine delectu „con-

„conductos, aut videlicet alterius in- Sæc. XVII.
„stituti, ac Religionis socios, aut om- A. C. 1679.
„nino Laicos, aut ætate, ac moribus
„juvenes, quique ut ipsimet fatentur,
„nulla re minus quam Ecclesiasticæ
„vitæ desiderio tanguntur, & denique,
„quod plane omni exemplo caret, pue-
„ris e Collegio recens eductis, nec sa-
„cris ordinibus, ob immaturam æta-
„tem, adhuc aptis Canonicatus & di-
„gnitates conferuntur, nulla aut in-
„eundi Tyrocinii, aut emittendæ pro-
„fessionis imposita necessitate, quod
„plane nihil aliud est, quam Ecclesiam
„ab origine ac fundatione sua Regula-
„rem sine Authoritate Pontificis Ec-
„clesiæ capitis ad conditionem sæcu-
„larem reducere. Sed & illud ad ma-
„lorum cumulum addidere, ut videli-
„cet major pars proventuum ad capi-
„tulum cathedrale spectantium in ex-
„pensas plane inutiles consumerent,
„nulla ornandæ Ecclesiæ, nulla suble-
„vandorum pauperum cura; imo ut
„omni obligatione pauperes adjuvandi
„deinceps absolverentur, sententiam
„seu Arrestum a Majestatis Vestræ Con-
„silio impetrarunt, quo constitutio mea
„abolebatur; ea vero modicam aliquam
„Eleemosynam indixerat ad solatium
„trium parochiarum pauperum, unde
„mille & octingentarum librarum pro-

Sæc. XVII. A. C. 1679.

„ventus legebantur. Quis unquam „perſuadere ſibi potuiſſet, ſub principe, „& catholicæ religioni ac juſtitiæ tam „addicto, utramque tamen tam aperte, „nulloque pudore, & tanto tempore „violatam eſſe? Non omiſi quidem pre„ces, lacrimasque miſcere, ut reme„dium tot malis impetrarem; ſed ne „videar aut metu, aut negligentia meâ „precibus defuiſſe, illud adjungo, ut „throno etiam Majeſtatis Veſtræ ſup„plex advolvar, eamque qua maximâ „licet, Veneratione ac demiſſione com„pellem, dignetur Eccleſiam Apamien„ſem æque ac alias hujus provinciæ „Diæceſes in hanc usque diem hacte„nus liberam, nativæ ac canonicæ im„munitati relinquere; nec patiatur ca„pitulum meum cathedrale, quod ha„ctenus cum tanta ædificatione ac „fructu vitam regularem duxit, ad ſæ„cularem ſtatum dilabi. Jubeat demi„que, juxta Apoſtolicas ac Canonicas „regulas, liberam mihi, plenamque „proventuum Epiſcopalium adminiſtra„tionem reſtitui: Nam ſi Regum Gal„liæ præcipua gloria ac decus fuit, ut „in eorum ſinu, quoties Epiſcopi affli„gerentur, tutam ſtationem ac aſylum in „ſuis perſecutionibus & ærumnis inve„nirent. Cur ſperare non liceat, Ma„jeſtatem Veſtram non permiſſuram, „ut

„ut ego, quem semper testimonio e- Sæc. XVII.
„tiam hujus provinciæ fidelissimum ha- A.C. 1679.
„buit, tot deinceps calamitatibus pre-
„mar? Cæterum utcunque res meæ
„cadant, nunquam ego cessabo pro Ma-
„jestatis Vestræ, ejusque Regiæ fami-
„liæ incolumitate divinam bonitatem
„implorare.„

§. CXI.

Ejusdem Episcopi literæ ad Parisiensem Archiepiscopum.

Eadem die Franciscus Apamiensis Præsul Franciscum de Harlay Parisiensem Archiepiscopum, cujus impulsu Rex Narbonensis Provinciæ Ecclesias juri Regaliæ subjecerat, dedocere, atque ad mitiora inclinare nitebatur, datis ad eundem hisce literis: „Toti Galliæ persuasum est, illustrissi-
„mam Dominationem Vestram non pa-
„rum contulisse ad novam Regis decla-
„rationem, qua omnes Regni Gallici
„Ecclesiæ subdi Regaliæ jubentur. Cre-
„diderim vero, communem hanc opi-
„nionem ex eo fluxisse, quod illustris-
„sima Dominatio Vestra operam, Au-
„thoritatemque suam in comitiis Cleri
„Gallicani, quibus ipsa præsidebat, non
„solum non impenderit, eumque ut
„Regi supplicaret, permoverit, (id
„quod

Sæc. XVII. A.C. 1679

„quod D. Epiſcopus Alectenſis nuper
„defunctus datis ad eadem comitia li-
„teris enixe petierat) verum etiam ma
„id fieret, elaboraverit, utique ea re-
„tione permota, quod Eccleſiarum no
„ſtrarum jus nec tam clarum, nec tanti
„momenti eſſe crediderit, quam reveri
„eſt. Enimvero naturalis inclinatio,
„qua omnes afficimur Principem de-
„merendi, ignoratio quoque juris Re-
„galiæ, qua plerosque laborare ſapien-
„tiſſimi quoque Pariſienſium confiten-
„tur (nunquam enim hæc materia e-
„tiam ab iis Epiſcopis, quorum mani-
„me intererat, ſatis examinata & di-
„ſcuſſa fuerat) ac denique uſus Rega-
„liæ in quibusdam Eccleſiis urbi Pari-
„ſienſi vicinis receptæ: hæc inquam
„omnia forſan effecere, ut illuſtriſſimam
„Dominationem Veſtram ea veritas la-
„teret, quam nunc omnes intelligunt,
„qui modo hoc argumentum matur
„omnique affectu liberi examinarunt.
„Cum ergo nihil glorioſius ſit, quam l
„legitimæ rationes ſuppetant, ſenten-
„tiam mutare, omnino de Illuſtriſſima
„Dominationis Veſtræ generoſitate po-
„liceor mihi, eam pro Authoritate,
„qua apud Regem præcipue floret,
„effecturam, ut is ad conſervanda pri-
„vilegia ac jura Eccleſiarum animum
„adjiciat, exemplo videlicet tot ma-
„gno-

„gnorum Principum Majestatis suæ „prædecessorum, qui ut potentia & „gloria apud posteros florerent, pie„tate ac religione sua a Deo impetra„runt. Ipsique historiarum scriptores „nihil aliud habuere, quo magis glo„riam commendarent, quam quod ho„norem Ecclesiæ, quam matris loco „venerabantur, privatis Coronæ ipsius „causis ante haberent. Et vero per„suasum habeo, ipsum Regem, quippe „justum rerum æstimatorem, quemad„modum consilium, quod illi exten„dendæ Regaliæ suggessistis, zelo ejus „augendæ potentiæ, Vestræque in „eum fidelitatis probandæ adscripsit; „ita vicissim, cum explorata jam veri„tate in aliam eum sententiam flectere „laborabitis; æquitati id Vestræ ma„gnoque amori adscripturum, quo ejus „æternæ salutis, veræque gloriæ pro„movendæ flagratis. Nec fieri a vobis „aliud poterit, quo magis divinam be„nedictionem in vos Vestramque Eccle„siam provocetis, quodque omnes in „hoc gallico regno æqui bonique a„mantes majori gaudio afficiat; imo „quod ipsius Regis gratiam bonamque „opinionem magis vobis conciliet: is „enim ingenue agnoscet, negotiorum „multitudinem, quæ animum Vestrum „distringunt, impedimento fuisse, ne „has

Sæc. XVII. A. C. 1679.

Sæc. XVII. A.C. 1679

„has Regaliæ materias adeo obſcuras
„implexasque, & a communi jure ab-
„ludentes, examinare Vobis licuerit,
„& tamen ne partibus meis deeſſem,
„ego illas datis ad Regem & Archi-
„epiſcopum Toloſanum literis clare ex-
„poſui; nunc tantum illud adjungo,
„ex communi receptaque omnium ju-
„ris-conſultorum opinione: *Omnia li-*
„*bera præſumi, niſi contraria ſervitus pro-*
„*betur;* quæ veritas, ſi in aliis omnibus
„locum habeat, multo maxime circa
„Eccleſias procedit. Nunc ergo ſi ra-
„tiones, & Authoritates rite expen-
„dantur, quæ pro Regaliæ ſervitute
„Eccleſiis imponendæ in medium affe-
„runtur, id unum ſufficiet, ut æquitas
„cauſſæ appareat, quam ego defende-
„dam ſuſcepi; ſi enim ab uſu & anti-
„qua poſſeſſione præſcindas, alia, quæ
„cumulari in hanc rem ſolent, ſunt om-
„nium ſapientium ſententia non infirma
„ſolum & inania, ſed etiam riſu digna.
„Cum ergo nec in mea Diæceſi, nec
„in aliis quampluribus Eccleſiis uſus
„& antiqua conſuetudo probari poſſint,
„ſequitur, non poſſe illis, niſi ſacrilega
„uſurpatione Regaliæ ſervitutem im-
„poni: quodſi circa hanc rem dubium
„aliquod ſuperſit, nihil moror, ut illi
„Deo juvante quamprimum abundeque
„ſatisfaciam. Cæterum tam multa &
„fin-

„singularia generositatis & amicitiæ „argumenta ab Illustrissima Domina- „tione Vestra jam accepi, & si ista de- „essent, notitia, quam habet de vo- „luntate Romani Pontificis, deque sa- „crorum canonum decretis, quæ Præ- „latis in Principum Aulis versantibus „severissime prohibent, ne in suarum „Ecclesiarum suorumque Coepiscopo- „rum imo omnium inferioris etiam „conditionis Clericorum detrimentum „attentare aliquid audeant, id quod in „concilio Avenionensi anno Christi mil- „lesimo trecentesimo vigesimo sexto sub „Joanne XXII. cap. 25. & in alio etiam „Avenionensi sub Benedicto XII. Anno „1337. cap. 20. repetitum est: hæc, „inquam omnia securum me, certum- „que reddunt, Illustrissimam Domina- „tionem Vestram præ omnibus priva- „tis affectibus, quæ alias morari eam „possent, caussam Ecclesiæ amplexu- „ram esse, & interim &c.„

Sæc. XVII. A. C. 1679.

§. CXII.

Literæ Apamiensis Episcopi ad P. de la Chaise Regis Confessarium.

Quoniam vero Apamiensi Episcopo haud ignotum erat, quod P. de la Chaise, Jesuita, qui Regi a confessionibus erat, ob anathema nuper in tres

Sæc. XVII. A. C. 1679

tres Jesuitas vibratum adhucdum privatum dolorem sentiret, nullam ab eo opem sperabat, ac propterea nullas quoque ad eum literas hucusque dederat: cum autem antea arcto amicitiæ vinculo huic Jesuitæ junctus esset, nunc vero ab eo mutata rerum vicissitudine gravissimis molestiis premeretur, hinc non deerant amicorum nonnulli, qui Episcopum urgerent, ut eidem datis literis illatæ violentiæ iniquitatem exponeret, supplex, quatenus Regi, cujus animo dominabatur, hanc caussam impensius commendaret: Tergiversabatur dudum Episcopus, Societatis offensam nonnisi offendentis exitio restingui propriæ experientiæ testimonio edoctus: cessit tandem amicorum importunitati, ac die decima quarta Junii has ad eundem perscripsit literas:

Gall. vind. pag. 263.

„Jam dudum animo proposueram „admodum reverendam Paternitatem „Vestram literis convenire; sed ne id „facerem, duas præsertim ob caussas „prohibitus sum; primo enim verebar, „ne operam perderem, & nihil ferendo proficerem; deinde ne si coe„quererer, quas a Paternitate Vestra „sufferre molestias cogor, ipsa privatæ „potius dolori, quam æquitati zeloque „Immunitatis Ecclesiasticæ conse„vare-

„vandæ eas querelas adſcriberet. Ne „tamen ulla in re partibus meis de- „fuiſſe viderer, aut aliquid inexpertum „reliquiſſe, bonæ cauſſæ libertatique „Eccleſiæ a Divina Providentia mihi „commiſſæ promovendæ, ſtatui ami- „corum conſiliis cedere, & ſi quid ob- „tineri poſſet, hac quoque epiſtola ex- „periri, deinceps exitum hujus cauſ- „ſæ, & tam ſubſtantiam, quam mo- „dum ipſum ex animo integreque Deo „commiſſurus, ut is videlicet juxta „præſcriptum, legesque Divinæ ſuæ „Providentiæ omnia moderetur. Equi- „dem ſi aut contra Paternitatem Ve- „ſtram, aut ejus Societatem privatis „odiis ac ſimultatibus concitarer, ſcit „ipſa, quam multæ præclaræque occa- „ſiones abundaverint, juſtum animi „mei dolorem conteſtandi, neque ab „ullo mortalium id mihi vitio verti po- „tuiſſet; quippe non mea, ſed verita- „tis ac juſtitiæ, imo boni publici cauſſa „agebatur; & malui Charitatis, Chri- „ſtianæque Prudentiæ rationem ha- „bere, nec prius ſilentium abrumpere, „quam neceſſitas loqui me cogeret.„

Sæc. XVII. A. C. 1679.

„Plane cum Paternitatem Veſtram „& Chriſtianam eſſe, & Religioſam co- „gitabam, nunquam perſuaderi pote- „ram, & niſi aut ipſa, aut ejus Socie- „tas aliqua in re offenſa a me eſſet,

Sæc. XVII. A. C. 1679.

„adeo vindictæ avidam fore, ut eam „tanto Divinæ Gloriæ ac immunitatis „Ecclesiasticæ dispendio quæreret.„

„Reminisci adhuc potest, cum eam „conveniendi Parisiis occasio fuisset, „vidissemque globo Ecclesiasticorum in„cinctam, ejus favore Beneficia captan„tium, dixisse mihi: *Hos esse lupos præ„dæ insidiantes.* Qua ergo conscientia, „quæ gregi ovium innocentium alendo „debebantur, rapacibus lupis ipsa pro„jecit? imo ne exspectavit quidem, ut „fauces aperirent prædæ expetendæ, „sed etiam eorum famem prævenit; „cum enim Canonici Ecclesiæ meæ vi„tam Regularem profiteantur, quam „ego Apostolica auctoritate Regisque „auspiciis feliciter restitui, ii, qui in Be„neficiis Ecclesiasticis nihil aliud quam „proventus opesque affectant, nullo „plane cura Canonicatuum tangebantur, quibus Paupertatis vitæque com„munis obligatio incumbit. Sed Pa„ternitas Vestra illis animos addidit, „oblata spe eos Canonicatus ad vitam „sæcularem revocandi, idque se effe„cturam promisit.„

„Eadem quoque Patris Ferrieri in„tentio fuerat, vitam Regularem in „Ecclesia mea abolere volentis; id vero „quam a Divina voluntate alienum „fuerit, satis intelligere Paternitas „Ve-

„Veſtra ex iis difficultatibus potuit, Sæc. XVII.
„quæ Romæ & alibi ſuperari non po- A. C. 1679.
„tuere: non ergo capere poſſum, ex
„quibus rationibus animum ipſa adje-
„cerit operi deſtruendo, quod Patres
„etiam Societatis, quorum utique te-
„ſtimonia ſuſpecta habere non poteſt,
„approbare conati ſunt, ac ſæpe con-
„fiteri, illud in Dei gloriam, Diæceſis
„utilitatem, totiusque Eccleſiæ ædifi-
„cationem redundare; niſi forte eas-
„dem ob cauſſas delendæ vitæ Regu-
„lari accincta eſt, ob quas non eſt ve-
„rita palam jactare, id quoque majori
„Dei gloriæ acceſſurum, ſi jam pridem
„Eccleſiam meam Regii clauſiſſent.
„Quo ergo, mi Pater, demiſſa illa ve-
„neratio, & cæca obedientia avolavit,
„quam Societas Veſtra Apoſtolicæ Sedi
„hactenus profeſſa eſt? video enim co-
„nari vos deſtruere, quod illa ædifi-
„cavit; idque non ſolum ſine Sedis
„Apoſtolicæ auctoritate, ſed etiam
„contra illam. Obſervatum enim eſt
„in ultimis Codicillis, quos Paterni-
„tas Veſtra pro obtinendis Eccleſiæ
„meæ Canonicatibus expediri fecit,
„omiſſam fuiſſe clauſulam, addi alias
„ſolitam, qua videlicet, qui hujus-
„modi beneficia impetraverant, ju-
„bebantur habitum Regularem aſſu-
„mere, Tyrocinium experiri, ac deni-

Sæc. XVII. A. C. 1679.

„que Profeſſionem emittere. Qui ergo
„non omnino cæci ſunt, imo qui
„inter præcipuos amicos Paternitat
„Veſtræ profitentur, hæc omnia
„ctare eo dicunt, ut non obſtantibu
„capituli mei, Romanæque Sedis pro
„teſtationibus Decretisque, ſæculari
„vitæ licentiam inducat, Regulari
„tincta, ſicque quacunque tandem
„tione, etiam Profeſſione ſua plane
„digna fidem exolvat, quam illis ob
„ligavit, quos ad captandos Eccleſi
„meæ Canonicatus jam prius impe
„lerat. „

„Utinam ſaltem Paternitatem Ve
„ſtram ab hujusmodi conatibus rev
„rentia retineret Gallici Regni, in qu
„nemo non videt, abuti ipſam fiduci
„quam munus Confeſſarii ei apud Re
„gem conciliavit, & qua id unice ag
„ut præcipua Eccleſiæ jura ab igna
„licet Rege violentur, utque Princip
„auctoritate tam injuſtæ ſævæque acti
„nes muniantur, quas, niſi publicis
„authenticis monumentis conſtarem
„nemo credere ſuſtineret. Enim ver
„fieri non poteſt, ut Paternitas Veſtr
„Regaliæ examinandæ animum ſolli
„adjecerit, quin protinus intellexeri
„eam nec in mea, nec in aliis quam
„plurimis Eccleſiis locum habere; ſed
„que ingenti damno Eccleſiam afficere

„quæ

„quando Regi persuadet, ut eam sibi „usurpet. Quodsi Paternitas Vestra „istarum rerum plenam notitiam non „habet, qua rogo conscientia non mi„nus inclementer sæveque nos perse„quitur, quam si rei essemus Divinæ „humanæque Majestatis?„ Sæc. XVII. A.C. 1679.

„Non permittit brevitas epistolæ de„bita, ut hic aut rationes percurram, „quæ caussæ a me susceptæ æquita„tem ostendant, aut seriem malorum „pertexam, quæ tanto jam tempore „Regaliæ obtentu perpetior, præsertim „cum persuasum habeam, Paternita„tem Vestram non tam ignorantia re„rum, quam odio mei laborare, quod „ut deponat, a solo Deo expectari pot„est. Enim vero metus Regiam in„dignationem incurrendi, si videlicet „Regi innotescat, se ab eo deceptum „esse, cujus unica & præcipua obliga„tio erat, Principem rerum, quæ ad „animæ ipsius æternam salutem veram„que gloriam pertinent, admonere, „pudor quoque errorem ingenue con„fitendi, ac denique ingens cupido „deprimendi calcandique Episcopum, „Societati, vestrisque maximis (quip„pe a Christiana Sanctorumque Patrum „doctrina alienis) adversum: hæc, in„quam, omnia ingentia sunt, Paterni„tati Vestræ profitendæ Veritatis im-

Sæc. XVII. A. C. 1679.

„pedimenta, nec ab alio, quam qu
„cordium Dominus est, superari pos
„sunt, & tamen mihi credat (neque
„enim, uti spero, se ab Episcopo ad
„moneri indigne feret) multa sunt
„quæ justo eam timore percellere pos
„sint, ne, posteaquam ob calcatam im
„munitatem Ecclesiasticam, Divinam
„indignationem in se provocavit, Re
„giam quoque incurrat; Rex enim
„qua est prudentia & æquitate, ub
„aliquando intellexerit, se consiliis
„vobis suggestis, ac contra animi su
„sententiam deceptum, tot malorum
„caussam fuisse, non poterit non ea om
„nia eorumque auctores damnare. Et
„adverso si Paternitas vestra infortu
„nium ac impendentia mala prævenire
„expleatque boni Confessarii partes
„suamque industriam Regis saluti im
„pendat, cujus videlicet animam gr
„bernandam suscepit, Dei Benedictio
„nem experietur, & Rex quoque gra
„tum acceptumque habebit, se veritu
„tem aliquando saltem edoctum esse
„Illos vero, quibus Paternitas Vestra
„caussa fuit, ut censuras Ecclesiæ in
„currerent, longe majori beneficio affe
„cerit, si potius viam illis & rationem
„ostenderit, qua se dignos reddant Ec
„clesiasticis honoribus, quam ut con
„tra Canonum præscriptum sibi illos
„usur-

„usurpent, & denique quicunque æqui „justique amantes sunt, Deum ex ani- „mo benedicent, ubi intellexerint, Pa- „ternitatem Vestram auctoritatem suam „persuadendo Regi interponere, ut Re- „galia intra fines a Majoribus suis ob- „tentos, & a Lugdunensi Concilio „(quod extendi eam vetuit) concessos „contentus esse velit.„ Sæc. XVII. A.C. 1679.

„Finio, mi Pater, nec aliud ad- „jungo, quam esse utique Charitatis „Vestræ, pacem tandem concedere „Episcopo septuaginta annos nato, „quadraginta pastorales insulas susti- „nenti, & ultimas horas præstolanti; „nec amplius pati viros selectæ virtu- „tis, Deoque speciali ratione consecra- „tos, quique cum tanta omnium ædifi- „catione illius se obsequio addixerunt, „ab iis tam sæva persecutione pulsari „dissiparique, qui se vitæ Regularis „hostes profitentur. Spero equidem, „me Deo propitio usque in extrema „fidelem fore, nec cessabo esse, quid- „cunque tandem a Paternitate Vestra „adversi mihi contigerit.„

§. CXIII.

Innocentii XI. Papæ epistola ad Franciæ Regem circa Urbanistas Moniales.

Sæc. XVII. A. C. 1679.

Esprit d'Arn. part. 1. pag. 407.

Ad nuperas, quas Innocentius Papa in Urbaniſtarum Monialium cauſa perſcripſerat, literas Toloſanus Archiepiſcopus nullum dedit reſponſum: Rex tamen Ludovicus Eſtræo Franciæ Oratori præcepit. ut illas Moniales, quas ipſe nominaverat, aut impoſterum tanquam Abbatiſſas nominaturus eſſet, Apoſtolico diplomate confirmari curaret: idipſum quoque Rex a Pontifice petebat, iterato datis ad eundem literis, ad quas tandem Innocentius Papa hunc in modum die decima nona Julii reſpondit: „Ubi primum divinæ bonitati viſum fuit, humilitatem noſtram „vocare ad Eccleſiæ Catholicæ gubernacula, hoc eſt, ad munus & ſua amplitudine graviſſimum, & temporum „iniquitate, moleſtiarum periculorumque pleniſſimum, ex innumeris difficultatibus, quæ ſe nobis operi magnum admoventibus obtulere, non ultimo numeranda loco eſt Majeſtatis „tuæ petitio per dilectum Filium nobilem Virum Ducem d'Eſtrées Oratorem tuum, deinde etiam per Regias „literas tuas nobis expoſita, ut Monaſteriis Ordinis Minorum Sancti Franciſci Urbaniſtarum, ut nuncupant, „Sanctimoniales illas, quæ a te nominatæ fuerant, quæque deinceps nominarentur, Pontificio diplomate præ-

„fice.

Sæc. XVII. A. C. 1679.

„ficeremus. Cum enim ad Christia-
„nam Rempublicam in tanta rerum
„perturbatione bene gerendam, neces-
„sariam nobis fore videremus operam
„inprimis tuam, qui & propter exi-
„miam pietatem velles, & propter ex-
„cellentissimam authoritatem ac floren-
„tissimas Regni tui opes posses sollici-
„tudinem nostram strenue juvare, ac
„propterea magnopere cuperemus dare
„opportunitates, animum tuum satis
„per se ad magna ac præclara propen-
„sum magis etiam omnibus paternæ
„Charitatis officiis incitandi; merito
„doluimus, eorum culpa, qui te ad ta-
„lia petenda impellerent, cum tamen
„ex muneris sui debito, nihil ipsos nisi
„rectum, honestum, sanctum, Ecclesiæ
„Salutare, dignum denique Rege ma-
„ximo & Christianissimo apud te loqui
„vel monere par esset, eo nos adduci,
„ut vel ab Apostolici Ministerii officio
„discedere (quod neque tu ferres) vel
„parum secunda postulatis tuis responsa
„dare (quo nihil accidere nobis potest
„in vita tristius) cogeremur. Qui qui-
„dem homines, an ita se gerendo laudi
„dignitatique tuæ & Galliæ felicitati
„satis inserviant, singulari solertiæ ac
„sapientiæ tuæ considerandum relin-
„quimus. Eos sane non solum tibi
„autores fuisse accepimus, rem postu-

Sæc. XVII. A. C. 1679.

„landi nullo jure, nulla æquitate, nulla „canonica consuetudine subnixam; sed „cum aliquot egregii, pii doctique, & „vere tuæ laudis amantes viri, quibus „Parisiensis Aula abundat, in consi„lium a te adhibiti, aliud omnino suа„derent, & non minus suffragiorum „numero, quam rationum pondere ma„nior Sententia viciſſet, tantum apud „aures tuas belli pacisque negotiis dis„tractas callidis insinuationibus va„luisse, ut ad ea decernenda descende„res, quæ ipsi consuluissent. Non o„misimus itaque, tum per Apostolicum „Nuntium, tum per Oratorem tuum „significare, quam graviter ac molesте „ferremus, quod sine aperta Sacrorum „Canonum (quorum te defensorem „profiteris) injuria, & sine gravi Ur„baniſtarum jactura, vel potius ruina, „votis tuis annuere non liceret: Spe„rantes te, re melius cognita & per„specta, æquissimo animo ab incæpto „destiturum, permissurumque, ut Ur„do ille suis institutis, suis moribus „viveret, qui a Sanctissimo Viro Fran„cisco Assisiate primum erectus, mox „a Sanctæ memoriæ Urbano IV. Præ„decessore nostro, ad enixas Sancti Lu„dovici Prædecessoris itidem tui pre„ces instauratus, & novis Constitutio„nibus ordinatus, per quadringentos „am-

Sæc. XVII. A. C. 1679.

„amplius annos tanta cum Chriſtianæ „humilitatis & Sanctimoniæ laude in „Gallia floruiſſet. Verum omni officio „noſtro, omni juſtitiæ reſpectu, & de„bita huic ſanctæ Sedi a Regnis Ca„tholicis obedientia potiores fuiſſe eo„rum, quos diximus, hominum cona„tus, eventus docuit. Nam ea poſt„modum edita decreta cognovimus, & „quidem Regio tuo nomine inſcripta, „quibus ad hanc diem, inaudito exem„plo & piis omnibus horrorem incu„tiente mandabatur, ut Moniales ad „Abbatiſſatus Urbaniſtarum a te no„minatæ, quæ plures numerabantur, „in bonorum Monaſterii poſſeſſionem „illico inducerentur, & ab Epiſcopo ac „ab Ordinis ſui Prælato inſtituerentur. „Neque multo poſt delatæ ad nos fuere „a pluribus Monaſteriis aliæ ſuper alias „Urbaniſtarum querelæ, veniſſe ad ſe „nominatas a Rege ex alio non ſolum „Monaſterio, ſed etiam Ordine cum „Regiis nominationis tuæ literis, & „literas proſequenti ingenti Satellitum „& militum manu. Cumque perſua„dere ſibi non poſſent, ut in tantum „ſcelus atque Ordinis ſui dedecus & „perniciem eas admitterent, impetum „repente factum in Monaſteriis, & „multa aſpera & inaudita adverſus Mo„niales patrata fuiſſe: in præſens vero „ita

Sæc. XVII. A. C. 1679.

„ita tractari se, ac si in captivitatem „& servitutem abductæ essent. Cum „tamen eæ, quæ tam sacrilego ritu „initiatæ sunt Abbatissæ, abdicata & „proscripta eximia illa & perfecta hu„militate ac paupertate, quas Sancti „Francisci Regula, & Urbani IV. Con„stitutio tam impense præcipiunt, & „sine quibus omnem illius familiæ di„sciplinam labi & corruere necesse est, „in nequiorem sæculi morem superbe „ac licenter, & profano plane cultu „luxuque vivant. Reputet Majestas „tua, quam intimo paterni doloris sen„su afficiamur, tam inhumaniter atque „indigne tractari videntes florem illum „Ecclesiastici germinis, coronam & „gaudium nostrum lectissimas Virgines, „quæ sæpe lacrimis & precibus suis „de irati Dei manibus extorquent im„minens populis meritæ ultionis fla„gellum, neque cessant pro tua & Re„gni istius Salute ac felicitate Divinam „clementiam exorare: dubitare nos „non patitur perspecta pietas, & ma„gnitudo animi tui, hæc non solum „injussu tuo, sed etiam te inscio pa„trari. Sed neque silere nos patiuntur „vel præsens calamitas & propinquior, „si remedium differatur, interitus San„ctissimi Ordinis, vel tam impie atque „audacter pessumdata hujus sanctæ Se„dis

„dis auctoritas, & legum rerumque Sæc. XVII.
„ſacrarum reverentia in tuo præſertim A. C. 1679.
„Regno a tuis adminiſtris, ſoſpite at-
„que incolumi te Rege Chriſtianiſſimo.
„Quamobrem, quas in ſinu noſtro que-
„relas depoſuere, paternam opem im-
„plorantes ſanctæ Moniales Urbaniſtæ,
„eas in ſinum tuum nos refundimus,
„Fili chariſſime, & Urbaniſtarum la-
„crimis addimus noſtras, ſi quas no-
„bis reliquas fecit tot afflictæ Reipu-
„blicæ Chriſtianæ calamitatum & præ-
„ſentium ſenſus, & metus futurorum.
„Per tuam te & clariſſimorum Regum
„Majorum tuorum eximiam pietatem,
„& in Apoſtolicam Sedem Obſervan-
„tiam, per irriguum erga Te & Regnum
„tuum cæleſtis beneficentiæ fontem,
„per inclitam bello dexteram jam pri-
„dem aſſuetam, & nunc maxime, uti
„ſperamus, parantem bello Domini
„præliari; per paternam denique no-
„ſtram erga te charitatem, cupidiſſi-
„mam laudum atque ornamentorum
„tuorum rogamus, obſecramusque,
„prohibe hanc a Sanctimonialibus Ur-
„baniſtis injuriam, ſed & flatu tuo
„compone tempeſtatem, qua miſere
„jactantur: redde illas priſtinæ quieti,
„redde legibus & Inſtitutis ſuis, quibus
„ſe religioſa Profeſſione Deo devove-
„runt, & magna cum ædificatione huc-

„usque

Sæc. XVII. A. C. 1679.

„usque vixerunt: tuere beneficium, „quod a Sancto Ludovico accepere; „ne secus faciendo tam illustre illius „facinus improbare videaris, cujus „exemplum in sacris expeditionibus, „ad quas te vox nostra, pietas tua & „publica vota vocare non desinunt, „æmulandum tibi proposuisti. Illud „præterea vehementer mirati sumus, „non defuisse, qui auderent editis etiam „& vulgatis per Galliam libellis insi„nuare Majestati tuæ, tibi ad hujus„modi Sanctimonialium Monasteria Ab„batissas nominandi jus esse; cum ta„men & magnæ apud Gallos auctori„tatis Jurisconsulti, potentiæ & ma„gnitudini Regum suorum addictissimi, „& Regii Administri maximi nomi„nis, tum propter excellentem virtu„tem, tum propter eminentissimam „quam consecuti postea sunt dignita„tem, qui digne denique in hac Aula „Oratoris Gallici munus exercuerant, „memoriæ constanter prodiderint, nul„lum ad mulierum Monasteria nomi„nandi jus Regibus competere; quod „& optima legum interpres diuturna „observantia comprobavit, & Reges „ipsos non semel in generalium Comi„tiorum decretis, & in suis ad Ro„manos Pontifices literis confessos in„genue fuisse, ex quibus multiplici „Gal-

„Gallorum Autorum teſtimonio aſtrui- Sæc. XVII.
„tur uti ex noſtris tabulariis liquido con- A. C. 1679.
„ſtat, ſicut ex tuis quoque conſtare
„pro certo traditur. Addunt ſuperio-
„ris ævi ſcriptores apud vos celeber-
„rimi, cum relatum Julio III. Romano
„Pontifici eſſet, Henricum II. aliquid
„movere de jure nominandi ejusmodi,
„excanduiſſe vehementer Julium, ei-
„que placando, Henricum publico do-
„cumento omni prætenſo juri renun-
„tiaſſe. Quid Majeſtas tua facturum
„fuiſſe Julium putat, ſi non ſolum ali-
„quid moviſſet Henricus, ſed nomi-
„natæ Abbatiſſæ alterius Ordinis &
„Monaſterii, & moribus ab inſtituto
„Monaſtico alienis, immiſſæ in poſſeſ-
„ſionem fuiſſent, armata vi, aliisque
„patratis gravibus & atrocibus, quæ
„ſupra memoravimus? Nos tamen iſta
„libenter obliviſcemur, ſi Majeſtas tua
„omnia, ut æquum, in priorem ſtatum
„quam primum reponi curaverit. Sed
„conquieſcere interim cor noſtrum non
„poteſt, cogiturque vox paterna erum-
„pere, dum tam dilectas nobis in Chri-
„ſto filias, pupillas quodammodo ocu-
„lorum Dei, tam graviter violenter-
„que vexari, ſua quiete, ſuis legibus,
„vetere diſciplina, omni denique Spi-
„rituali ſolatio, alimentis etiam, &
„ipſo, ſi fieri poſſet, cæleſti Sponſo ſuo
„ſpo-

Sæc. XVII. A.C. 1679.

„ſpoliari videmus. Æquo animo feras, „Fili chariſſime, ſi longiores fuimus, „ſi dolori atque amaritudini noſtræ a„pud te, a quo lenimentum merito pe„timus, & paterna fiducia præſtolamur, „liberalius indulſimus. Noſtra eſt iſta „cura, noſtra, imo Chriſti res agitur; „oves Chriſti ſunt, pretioſo ejus ſan„guine redemptæ, peculiari dilectione „fidei ac ſollicitudini noſtræ creditæ: „non patiemur, quantum quidem Deo „opitulante in nobis erit, eas de vetere „ſtatu ſuo & legitima poſſeſſione tur„bari, ac de materno quodammodo ſi„nu divelli, animam libenter pro ipſa„rum Salute boni Paſtoris exemplo po„ſituri. Non poſſumus denique Dei „cauſſæ, & Paſtorali officio noſtro de„eſſe. Quamvis autem & æquum om„nino ſit, & perpetuo in Eccleſia Ca„tholica more receptum, ut Pontificia „reſponſa non ad examen revocentur, „ſed humili obſequio excipiantur cuſto„dianturque, nonnullas diſſertationes „iſthic compoſitas, & per Oratorem „tuum nobis traditas, quaſi præclaros „juris tui teſtes ac vindices, a Viris „pietate & eruditione præſtantibus, & „harum inprimis rerum peritiſſimis exa„minari mandavimus; qui omnibus „mature perpenſis, reſponderunt, nihil „in eis novi afferri, quodque non fuerit

„a

„a juſtæ cauſſæ defenſoribus multo ante „rejectum, neque mereri, ut earum „ratio habeatur: idipſum nos, inqui- „rendo & ſcrutando ſingula, plane com- „perimus; ac propterea eundem Ora- „torem tuum, cum proxime ad nos „acceſſit, requiſivimus, ut de his Ma- „jeſtatem tuam diligenter edoceat, no- „ſtramque propenſiſſimam erga te vo- „luntatem, & conſtans perpetuumque „de te & de tuo inclito Regno bene „merendi ſtudium prolixe teſtetur.„ Sæc. XVII. A. C. 1679.

§. CXIV.

Innocentii XI. epiſtola ad Epiſcopum Apamienſem.

Interim Apamienſis Epiſcopus hoc rurſus anno omnibus, qui Regaliarum obtentu in quoddam ſuæ Diæceſis beneficium involaturi eſſent, anathema intentabat, ſimulque ſuum Clerum, gregemque a perverſis morum doctrinis ac corruptelis vindicare, paſtorali vigilantia ſatagebat: verum hoc ipſo ſuo fervore illorum, qui laxioris doctrinæ, ac Regaliæ Patroni erat, invidiam, ac vexandi pruriginem acuebat, novis inde calamitatibus oppreſſus: re comperta Innocentius Papa hunc Epiſcopum rurſus conſolari, atque ad conſtantiam excitare haud deſtitit, *Gall. vind. p. 266. Diſſert. 1. §. 8.*

Sæc. XVII. A.C. 1679.

ſtitit, eidemque die ſecunda Auguſti hanc transmiſit epiſtolam: „Præcipuæ „argumentum lætitiæ attulerunt nobis „literæ Fraternitatis tuæ proxime ad „nos datæ, in quibus eximium tuum „de integra atque incorrupta ſervanda „morali Theologia, de inſtauranda „Cleri, & Regularium Ordinum diſci„plina, deque propulſanda ab Eccleſia „ſæcularis poteſtatis injuria, zelum ſtu„diumque diſerte declaras. Et qui„dem quod ad Diæceſis tuæ rationes „pertinet, gratias Divinæ Majeſtati a„gere non ceſſamus, quod in tanta re„rum ac temporum difficultate ſuſcita„verit ſibi Sacerdotem fidelem, qui „opponat murum pro domo Iſrael. Ne„que dubitamus, quin tot experimen„tis probata, & confirmata virtus tua, „egregio propoſito, Deo bene juvante, „ad extremum conſtanter inſiſtat, pa„rati omni ope & auctoritate noſtra tibi „pro Dei honore tam ſtrenue laboranti „perpetuo adeſſe. Reliqua a dilecto „filio Archipresbytero Aquenſi Viro „pio, atque induſtrio, qui tuas nobis „literas reddidit, & a quo has Noſtras „accipies, fuſius cognoſces, ac Fra„ternitati tuæ Apoſtolicam Benedictio„nem impertimur.„

§. CXV.

Sæc. XVII.
A. C. 1679.

§. CXV.

Excusatio Apamiensis Episcopi ob suam oppositionem contra Parlamenti sententiam.

Sub idem tempus juvenis quidam nomine Barbes de Lussan a Regiis Ministris in Beneficium quoddam vi Regaliæ intrusus est: huic ergo usurpationi strenue obstitit Apamiensis Episcopus, ac binas Constitutiones, quibus anathema in hujus intrusi fautores vibrabat, edidit: Quamprimum ea res innotuit, confestim Harlæus Procurator Generalis in Regio Senatu tanta vehementia contra Episcopum declamabat, ut hic pronuntiata sententia coram Parlamento comparere, suasque Constitutiones tanquam irritas declarare juberetur: Verum Episcopus percepta hac sententia, quominus eidem morem gerere posset, suas exposuit rationes, datis die quarta Septembris ad Harlæum hisce literis: „Insinuata mihi „fuit sententia ad instantiam Vestram „a Parlamento pronuntiata, qua co„ram eo tribunali sisti jubeor, ad viden„dum irritari duas Constitutiones meas „(perinde ac si in illis edendis indebi„tam potestatem usurpassem) contra „duos Colonos, qui nomine juvenis

Tract. de Regal. pag. 531.

Sæc. XVII. A. C. 1679.

„cujusdam Barbes de Luſſan ſcholas „adhuc terentis, & titulo Regaliæ Be„neficium illud adepti proventus, co„ſtodi Eccleſiæ Apamienſis aſſignatos „conduxerunt. Ego qui ignorare non „poſſum, quantum & Parlamento ipſi „(quippe præcipuo Galliæ Senatui) „& Dominationi etiam Veſtræ magnam „in eo Senatu partem occupanti hono„ris debeam; qua par eſt reverentia, „præfatum edictum excepi, & tamen, „ne deferre illi poſſem, graviſſimæ me „rationes compulerunt, quas me re„cenſentem Dominatio Veſtra benigne „audire dignetur.„

„*Primo* enim, quibus ego ſumptu„bus tam longum gravemque Proceſ„ſum ingrediar, quando me omnibus „ſpoliarunt, atque ad incitas redege„runt, ne alimentis quidem neceſſariis „relictis (quæ tamen etiam ſceleratiſſi„mis permittuntur) ut a viginti jam „menſibus vitam amicorum liberalitate „utcunque ægreque ſuſtineam? & ta„men neminem latet, nec patrimonium „mihi eſſe, quo ultimæ neceſſitati ſub„veniam, nec interim, quantum per „ætatem licet annis ac infirmitatibus „feſſam, functiones ac curas Paſtora„les omittere.„

„*Deinde*: Non intelligo, quam Ec„cleſia mea expectare a Parlamento ju„ſtitiam

„ſtitiam poſſit, quando & elapſo ſæ- Sæc. XVII.
„culo, & initio currentis, tanto ardore A.C. 1679.
„dilatandæ Regaliæ, totoque Regno
„extendendæ incubuit, ut moderari
„eum Reges oportuerit. Parlamentum
„enim jus Regaliæ tanquam Coronæ
„annexum, imo tanquam ipſius Parla-
„menti præcipuam prærogativam ab
„aliquot jam annis habuit, quia vide-
„licet omnes proceſſus, qui hanc Re-
„galiæ cauſſam ſpectant, Parlamento
„deferuntur. Quodſi plurium jam ſæ-
„culorum Jurisprudentiam conſultas,
„invenies, conſtanter a Parlamento
„eam regulam obſervatam fuiſſe, ut
„nunquam pro Rege pronuntiaret, niſi
„probata a Regiis Procuratoribus poſ-
„ſeſſione, quod utique Dominatio Ve-
„ſtra in Protocollis, Tabulariis, libris-
„que Auctorum, qui ſuper hoc argu-
„mento ſcripſere, probe notaverit. Cir-
„cumſtantiæ quoque, quæ Decretum
„Pariſienſe comitantur, hujusmodi
„ſunt, ut facile ex iis Parlamenti in
„me animum colligere liceat: Actio-
„nem enim criminalem duobus Cleri-
„cis intentat, adeo miſeris, ut ſolis
„Eleemoſynis, quæ mihi a fidelibus
„ſuppeditantur, & quarum partem ego
„illis communico, precario ſuſtenten-
„tur; adeoque innocentibus, ut nulla
„alia culpa laborent, quam quod binas

Sæc. XVII. A. C. 1679.

„Conſtitutiones meas partibus inſinua-
„rint, & quarum æquitatem exami-
„nare non utique ad eos pertinebat.„

„*Tertio.* Quemadmodum certiſſima
„res eſt, non poſſe jus Regaliæ, niſi
„Eccleſiæ privilegio ad Reges perti-
„nere; ita certum eſt, ad eandem Ec-
„cleſiam ſpectare, ut de Regalia co-
„gnoſcat, judicetque, id quod in Lug-
„dunenſi Concilio fecit; & quamvis
„daremus, ſententiam Concilii in hac
„cauſſa non omnino apertam, & cla-
„ram eſſe, eam tamen interpretari Pon-
„tificis Romani partes eſſent, non Regii
„Tribunalis. Cum ergo binis a me e-
„ditis Conſtitutionibus nihil aliud ege-
„rim, quam ut Decretum exequeret
„concilii œcumenici (id vero non de
„privatis tantum perſonis loquitur, ſed
„de *quantæcunque dignitatis honore præ-*
„*fulgentibus*) nec terminos exceſſerim a
„Concilio præfixos, ſequitur injuſtam
„eſſe eorum calumniam, qui in foro
„ſæculari me accuſant uſurpatæ, ac
„ultra metas dilatatæ poteſtatis. Has
„ipſas ob cauſſas nunquam ego in du-
„bium revocavi, quin poſſem debe-
„remque Laicos Cenſuris punire, qua-
„lescunque tandem eſſent, in rebus
„ſpiritualibus Deoque conſecratis (de
„his enim quæſtio jam vertitur) Ec-
„cleſiæ legibus ſubjacere; tantoque
„ma-

„magis ad id agendum permovebar, Sæc. XVII.
„quod viderem proventus, quos sibi A. C. 1679.
„Laici vendicabant, nihil aliud esse,
„quam meras decimas ad luminaris a-
„liamque divini cultus suppellectilem
„destinatas, sine qua nec sacra Officia
„peragi deinceps poterunt, quippe eo
„decoro sublato, quod eorum Sancti-
„tati debetur, & vere tam est injusta
„patensque hæc usurpatio, ut nullo
„honesti colore fucari possit.„

„*Quarto.* Quodsi alii Prælati, quo-
„rum Ecclesiæ liberæ erant, in exten-
„sionem Regaliæ consensere, non potest
„eorum consensus detrimento mihi esse,
„qui nullam penitus in eo partem ha-
„bui. Imo Reservationes, Protesta-
„tiones, derogationes, aliæque cau-
„telæ ab Episcopis aut ante, aut post
„consensum adhibitæ clare ostendunt,
„& agnovisse illos Ecclesiarum suarum
„jura ac libertates, & noluisse absolute
„renuntiare, imo nec sponte Regiis De-
„cretis acquievisse, sed solo metu, ne
„iisdem malis mecum involverentur,
„& adhuc pejoribus Ecclesias suas ob-
„ruerent, nisi obtemperassent. Et de-
„nique nunquam eorum consensu effici
„potuit, ut tantum damni Ecclesiæ
„subire cogerentur, id quod ex anne-
„xis, quas ad Illustrissimum Archie-

Sæc. XVII. A. C. 1679.

„piſcopum Toloſanum dedi, Domina„tio Veſtra plenius intelliget.„

„Cæterum cum Parlamenti Pari„ſienſis jurisdictioni me ſubmittere re„cuſavi, non ideo in cauſſa propria ju„dicem me conſtitui, ſed illud tantum „egi, ut in cauſſa ſpirituali, & in qua „Pontifices, Concilia, Epiſcopique au„ctoritate Dei funguntur, Decreta Ec„cleſiæ exequerer; etſi Cenſuras adhi„bui uſurpatoribus coercendis, exem„plo & auctoritate plurium concilio„rum, etiam œcumenicorum id feci, „qui dignam hanc cauſſam eſſe cenſe„bant, quæ hujusmodi pœnis ſuſtine„retur, præſertim cum non minor Epi„ſcopis obligatio incumbat, libertates „ac jura Eccleſiæ, quam fidei dogmata „propugnandi, id quod ſolide auctor „Sermonis oſtendit, quem dignum cen„ſui, ut Dominationi Veſtræ a me „transmitteretur.„

„Non permittit Epiſtolæ brevitas, „ut omnia pertexam, quæ de hac ma„teria dici poſſunt, quæque libenter „adjungam, ſi modo intelligam, id Do„minationi Veſtræ placere, ac tempus „ſuppetere ea perlegendi. Nunc finem „epiſtolæ impono & Dominationem „Veſtram ardentiſſime obteſtor, digne„tur in memoriam revocare, ſe & Regii „Miniſtri, & hominis Chriſtiani perſo„nam

„nam agere, atque ut prima obliga- Sæc. XVII.
„tionem imponit, ne quidquam de ju- A.C. 1679.
„ribus ad coronam ſpectantibus dilabi
„permittat, ita quoque ſecunda, ne
„illa in Eccleſiæ præjudicium extendi
„patiatur; alioquin periculum eſſet,
„cæleſtem Benedictionem impeditum
„iri, quam alioquin ſibi ſuæque illuſtri
„familiæ Dominatio Veſtra tam multis
„egregiisque operibus promerita eſt.„

§. CXVI.

Innocentii XI. Epiſtolæ ad Apamienſem Epiſcopum & Franciæ Regem.

De nova hac vexatione Franciſcus Apamienſis Epiſcopus ſummum Pontificem, in quo unicum auxilium, ſolatiumque ſibi repoſitum ſciebat, certiorem reddidit; Papa igitur tantam calamitatem, pro viribus prævertere intentus, ad eundem die decima Decembris hæc perſcripſit: „Perlegi„mus literas Fraternitatis tuæ, in qui„bus afflictum Apamienſis Eccleſiæ ſta„tum, & tuum propterea dolorem No„bis ob oculos ponis; qua de re Paſto„ralem zelum, & ſollicitudinem ma„gnopere commendamus, & eodem „tecum ſenſu affecti, non ceſſamus a „Patre miſericordiarum, pro muneris

Abregé Chron. Hiſt. t. 10. p. 434.

Sæc. XVII. A. C. 1679.

„noſtri debito, poſtulare, ut priſtinam „Eccleſiæ iſti tranquillitatem, dignita„temque reſtituat, ac Nobis lumen ad „ea decernenda, exequendaque ſuppe„ditet, quæ cum tuæ, tum univerſæ „Eccleſiæ rationibus expedire vide„buntur. Reliqua ab eo cognoſces, „qui tuas Nobis literas reddidit: te„que atque invictam Epiſcopalis robo„ris conſtantiam, qua cæteris præli„ces, intimo charitatis affectu in Do„mino complectentes, Fraternitati tuæ „Apoſtolicam Benedictionem peramanter impertimur.„

Enimvero ſummus Pontifex nulli pepercit labori, ut graves motus ii tantopere periculoſi, quibus Apamienſis, aliarumque Eccleſiarum navicula agitabatur, tandem ſedarentur: adlaborabant etiam non pauci Romæ, atque inter alios præcipue Cardinalis Cibo, prout Pater Mariana Socius Presbyter Oratorii Romani die vigeſima nona Octobris Apamienſem Epiſcopum de præfati Cardinalis patrocinio certiorem reddidit, hæc perſcribens: „Ego ſæpius allocutus ſum Emi„nentiſſimum Cardinalem Cibum de re„bus ad Eccleſiam Veſtram ſpectanti„bus: ac teſtor, quod optimus hic „Cardinalis agnoſcat juſtitiam cauſſæ, „necnon Spiritum vere Apoſtolicum, „quo

„quo illustrissima Dominatio Vestra ne- Sæc. XVII.
„gotium promovet, ipsumque negotium A. C. 1679.
„sæpius ex corde commendavit San-
„ctissimo summo Pontifici, nec unquam
„desistet a protectione tam piæ caussæ;
„ac certa sit, quod Eminentissimus iste
„Princeps diligit ex animo Illustrissimam
„Dominationem Vestram, vestramque
„probatam virtutem, prout meretur,
„in pretio habet. Ipse summus Ponti-
„fex benignam præbet aurem negotio,
„ac favorem suum, prout Deus dabit.
„Interim ego minimum, quod potero,
„libentissime adjiciam. „

Ultimum igitur arietem admoturus Pontifex rursus ad Ludovicum Regem die vigesima septima Decembris perscripsit hoc tenore: „Binis jam lite-
„ris fuse & luculenter ostendimus,
„Majestatem tuam etiam in concordi
„fere omnium Galliæ scriptorum testi-
„monio, & ex ipsis Regii tabularii tui
„actis, quod esset Ecclesiæ libertati in-
„juriosum, omni divino humanoque
„juri contrarium, & alienum, & per-
„petuo Regum Majorum tuorum more
„& exemplo editum, septem abhinc
„annis a te decretum, quo consuetu-
„dinem illam custodiendi fructus, &
„vacantium Ecclesiarum, quam Rega-
„liam nuncupant, ad eas quoque Ec-
„clesias extendi jubes, quæ hujusmodi
„one-

Sæc. XVII. A. C. 1679

„oneri nunquam obnoxiæ fuere, in „quibus literis vehementer a te pro „Paſtoralis officii Noſtri debito, & pro „paterna, quam gerimus, Salutis tuæ „cura efflagitavimus, ut Decretum „ipſum, aliaque deinceps acta adver„ſus jura libertatesque Eccleſiarum ab„rogari, abolerique mandares; erat „ſane illud etiam cauſſæ ipſius meri„tum, ea de Regii animi tui æquitate „& magnitudine opinio Noſtra, ut „certa ſpe duceremur, Majeſtatem tuam „omnibus in locum priſtinum quam„primum repoſitis, cor tuum ab ulte„riori tantæ rei Sollicitudine tot aliis „in Catholicæ Eccleſiæ Procuratione „diſtrictum liberaturam. Verum, poſt„quam plurium menſium ſpatium, quod „longanimitati Noſtræ probandæ ab„ultimis literis effluxit, nullum adhuc „neque ad eas reſponſum, neque ex „eis fructum videmus, quin etiam plu„rimorum literis, & Sermone nos pro„comperto habemus, omnia deteriore„in dies loco eſſe, & prætextu Regaliæ „hujusmodi beneficiorum collationes, „& Canonicas inſtitutiones impediri, „Epiſcoporum auctoritatem peſſumdari, „Eccleſiaſticam diſciplinam, ordinem„que turbari, novam denique praxim „veteri Eccleſiæ praxi, & divinæ inſti„tutioni contrariam invehi a ſæculari „pote-

„poteſtate, neque ea clam, aut timi- Sæc. XVII.
„de fieri reperimus, ſed aperte & manu A.C. 1679.
„Regia. Non dicimus hoc loco, ne
„actum agamus, quot inde ſcandala &
„querelæ, quot in Clerum Gallicanum
„incommoda naſcantur, quod Eccleſiæ
„univerſæ a tali exemplo periculum,
„quæ tempeſtas immineat, quæ no-
„mini atque honori tuo macula, quæ
„conſcientiæ labes inuratur: Satis enim
„ea in Superioribus literis indicavimus,
„ſatis patent ipſa per ſe; non patitur
„tamen ſincera ac plane paterna erga
„te, Regnumque iſtud ampliſſimum
„charitas Noſtra, Nos in tanta divini
„honoris injuria, in tam gravi tui ipſius
„periculo adhuc ſilere, ſed cogimur ite-
„rum intimo cordis affectu, & in viſce-
„ribus Jeſu Chriſti rogare, obſecrare-
„que Majeſtatem tuam, ut memor
„ejusdem Chriſti verborum ad Eccle-
„ſiæ Præpoſitos: qui vos audit, me
„audit. Nos potius, qui tibi parentis,
„& quidem amantiſſimi loco ſumus,
„audire velis, vera & ſalutaria ſuaden-
„tes, quam filios diffidentiæ, qui ter-
„rena tantum ſapiunt, quique conſiliis
„in ſpeciem utilibus, ſed revera perni-
„cioſis incliti iſtius Regni fundamenta
„in rerum ſacrarum reverentia, & in
„Eccleſiæ auctoritate, juribusque tuen-
„dis poſita convellunt; qui quidem, ſi

„ii

Sæc. XVII. A. C. 1679.

„ii esse vellent, quos esse ipsorum di-
„gnitas & officium, tuaque singularis
„in eos benignitas cogit, imitari po-
„tius deberent integritatem, fidemque
„eorum, quos olim pari loco positos
„memoriæ proditum est, & in Galli-
„cani Cleri acta nuper relatum, libera
„aliquando voce in simili caussa mo-
„nuisse Reges Prædecessores tuos: me-
„minissent, quid, & qua jurisjurandi
„religione, ubi Regni gubernacula su-
„scepturi, sacro chrismate inungeren-
„tur, polliciti Deo fuissent, se vide-
„licet divinæ ejus gloriæ omni ope &
„studio inservituros, & pro Ecclesiæ
„suæ Sanctæ juribus, & libertate asse-
„renda paratos semper fore sanguinem
„ipsum, vitamque profundere: consi-
„derarent fluxam & fugacem esse mor-
„talium vitam, Regum præsertim, ac
„Principum, qui, ubi ad strictum Dei
„judicium vocarentur, illuc accede-
„rent sine custodibus, sine comitatu,
„sine ullis Regiæ vel dignitatis insig-
„niis, vel potentiæ præsidiis nudi, at-
„que inermes reddituri omnis ante actæ
„vitæ rationem judici scrutatori cor-
„dium, quem nulla res latet, apud
„quem non est acceptio personarum,
„qui potestatem habet mittere in ge-
„henam, ubi potentes tormenta patiun-
„tur. Nec Superiori sæculo defuit in
„Gal-

„lia Episcopus, qui in frequenti alio- Sæc. XVII.
„rum Præsulum, aulæque Procerum A. C. 1679.
„corona apud Henricum Regem hujus
„nominis tertium Cleri Gallicani caus-
„sam in re non absimili orans Regi di-
„xerit: observatum fuisse, nunquam
„Regias in Gallia stirpes defuisse, nisi
„ubi Reges indebitas ad beneficia no-
„minationes arrogare, sibi cæpissent,
„a quibus S. Ludovicus Rex Christianæ
„humilitatis non minus gloria, quam
„Regiæ dignitatis culmine sublimior,
„usque adeo abhorruisset, ut ultro e-
„tiam Pontificia authoritate sibi dela-
„tas rejecerit. Fuit hæc quondam in
„Gallia, imo ad hæc nostra tempora
„strenue retenta est penes Episcopo-
„rum ordinem Apostolica loquendi li-
„bertas, nihil metuens, nihil sperans,
„nisi a Deo; neque id solum per Reges
„licuit, sed ita Episcoporum monita
„semper accepta sunt, ut Episcopi ipsi
„& sibi meritam laudem, & caussæ
„optatum exitum sint consecuti, man-
„seritque propterea inviolata tandem
„atque inconcussa sanctio œcumenici
„Concilii Lugdunensis: adeo, ut non-
„nulli Galliæ Reges impios, & sacri-
„legos publico Decreto eos appellave-
„rint, quicunque Regaliam ad Eccle-
„sias ei non assuetas extendere aliqua
„ratione tractarent, sicuti in nostris

„an-

Sæc. XVII. A.C. 1679.

„annalibus traditum reperitur; hæc „autem temporis præsentis infirmitas „eo acerbior nobis accidit, quod sci„mus, Majestatem tuam nihil ducere „inter Regii animi tui ornamenta præ„clarius zelo justitiæ, & studio divini „honoris, pro quo tam pia & tam sa„lutaria decreta nuper edidisti, ac tam „multa tanta cum nominis tui laude, „& bonorum omnium lætitia in præ„sens agis, destruendo Synagogas, & „ædes hæreticorum, ut tibi non mi„nora in cælo statuere videaris confer„vatæ propagatæque Religionis tro„phæa, quam in terris relicturum spe„ramus devictarum gentium Barbaro„rum. Cavendum tamen diligenter est, „ne quod dextera, hoc est, ingenita „pietas tua ædificat, destruat sinistra, „hæc est, callida, & iniqua consilia „dicentium tenebras lucem, & lucem „tenebras: Cum moneamus Apocto„lico Oraculo: qui in uno delinquit, „esse omnium reum. Non defuere hac „etiam occasione in gallia quidam, ne„que plures deessent ex fratribus nostris „Episcopis, viri fortes, & Divinæ le„gis, & libertatis Ecclesiæ zelatores, „qui graviffimam hanc, & toti Fran„ciæ Regno, imo Ecclesiæ universæ „communem causam pari constantia, „& spiritu apud Majestatem tuam age„rent,

„rent, sed metu quodam, ut ipsis vi-
„detur, justo ignoscendoque; ut Nos
„autem judicamus, vano, & non so-
„lum Episcopali officio, sed etiam ma-
„gnanimitati, æquitatique tuæ inju-
„rioso retenti silent, exspectantes, dum
„humilitas Nostra a filiali tua in hanc
„S. Sedem observantia impetret, quod
„a Regia tua justitia Ecclesiis debitum
„poscere ipsi non audent. Itaque in
„his literis Nostris illorum omnium ju-
„stum dolorem, & preces agnoscet, qui-
„nimo Dei ipsius voluntatem ore te
„nostro alloquentis, ac serio monentis,
„ut præfatum Decretum, & quidquid
„ejus occasione adversus jura liberta-
„tesque Ecclesiæ actum, gestumque
„hactenus fuit, corrigi, emendarique
„omnino cures; alioquin magnopere
„veremur, ne subire aliquando debeas,
„quam tibi alias in literis denunciavi-
„mus, & nunc iterum, & tertio, in-
„vitique quidem, quantum pertinet ad
„sensum amoris in te Nostri, sed Deo
„Nos interius movente, aperte denun-
„ciamus, Cælestis iræ animadversio-
„nem; Nos sane neque hoc negotium
„per literas amplius urgebimus, ne-
„que desides erimus in adhibendis re-
„mediis, quæ traditæ nobis divinitus
„potestati competunt, quæque in tam
„gravi & periculoso morbo omittere

Sæc. XVII. A. C. 1679.

„ſine graviſſima neglecti Apoſtolici mu-
„neris culpa non poſſumus; neque tu-
„men ullum inde incommodum, aut
„periculum, nullam quantumvis fæ-
„vam atque horribilem tempeſtatem
„pertimeſcemus; ad hoc enim vocati
„ſumus, neque facimus animam No-
„ſtram pretioſiorem, quam Nos, probe
„intelligentes, non forti ſolum, ſed e-
„tiam æquo animo ſubeundas eſſe tri-
„bulationes propter juſtitiam, in qui-
„bus, & in cruce Domini Jeſu Chriſti
„gloriari oportet. Cauſſam Dei age-
„mus, quærentes, non quæ Noſtra
„ſunt, ſed quæ Jeſu Chriſti, cum eo
„poſtea, non Nobiſcum tibi negotium
„erit impoſterum; cum eo ſcilicet, ad-
„verſus quem non eſt Sapientia, non
„eſt conſilium, non eſt potentia. Nos,
„poſtquam Miniſterii noſtri partes plan-
„tando & rigando, ſicut oportet, im-
„pleverimus, expectabimus dum operi
„incrementum det Deus, a quo accu-
„rata prece flagitare non deſinemus, ut
„verbis, & exhortationibus hiſce No-
„ſtris vim, & robur infundat, Majeſ-
„ſtatis tuæ animum ad ſalubriora con-
„ſilia flectendo, unde & mereri tu poſ-
„ſis, & Nos lætari, res tuas omnes
„ſecundiorem indies curſum fluere, ſub-
„ditas Imperio tuo gentes perpetua, ac
„optima pace florere, tibique Apoſto-
„licam

„licam Benedictionem amantissime im- Sæc. XVII.
„pertimur.„ A. C. 1679.

Enim vero ad hasce literas Rex anni sequentis die vigesima prima Junii Fontis bellaquei mira benignitate respondens testabatur, quod, quamvis ex filialis obsequii lege suam mentem circa transmissas literas Pontificias pandere diutius differre vereretur, nihilominus consultum censuerit, suam sententiam per Estræum Cardinalem proxime Romam profecturum Pontifici exponere, eoquod huic apprime notum esset desiderium in omnibus ad Ecclesiæ bonum atque incrementum concurrendi, quodque ipse nil pro Dei gloria & Catholicæ Religionis augmentum glorioſius agere possit, quam si inter ipsum & Sanctitatem suam perfecta concordia foveretur, paratusque sit, omnia ad promerendum paternum ejusdem affectum conducentia exequi. Attamen non idem erat animus Regiis Ministris; adeo enim illorum animos Innocentius suis literis non leniebat, ut etiam novos, potentesque adversarios sibi accerseret; quippe Harlæus Archiepiscopus Parisiensis, & P. de la Chaise Pontificium diploma, in quo *filii diffidentiæ* vocabantur, ulturi, Franciæ Præsules in oppido S. Germani in Laja congregatos eo adegerunt, ut

Sæc. XVII. A. C. 1679.

quamdam epistolam ad Regem, qua illum ad infectandum Papam incitarunt, hasque Pontificis literas velut Regiæ Majestati injurias traduxerunt, suo chirographo firmarent, uti mox referemus.

§. CXVII.

Gerbasii dissertatio de caussis majoribus.

Abrege Chron. Hist. t. 10. p. 456. Argentre coll. Jud. t. 3. p. 353. Abrege de l'Hist. Eccl. t. 3. p. 482.

EOdem tempore, quo Innocentius Pontifex, cum validiorem opem haud ferre posset, partim afflictos paternis literis solabatur, partim Regis animum iteratis monitis pulsabat, tum in ejusdem Regis aula non deerant Ministri, atque Episcopi, qui Regis voluntati ancillantes speciosissimis rationibus Regaliæ æquitatem demonstrare aggrederentur: Evocabant in laboris subsidium alienos quoque calamos, cunctosque, quos vel Pontifici infestos, vel venalis ac conductitiæ eruditionis ostentatores noverant, præmiis, amplisque honorum ac dignitatum pollicitationibus sollicitabant, ut doctis lucubrationibus Regis caussam propugnarent: Peropportuna his videbatur dissertatio *de caussis Majoribus, ad rapp. concordatorum de caussis &c.* quam Joannes Gerbasius Sorbonæ Doctor aliquot abhinc annis jussu Cleri Gallicani pro defen-

defendendis Ecclesiæ Gallicanæ liber- Sæc. XVII.
tatibus conscripserat: Enimvero hæc A. C. 1679.
lucubratio jam ab aliquo tempore luci publicæ subtracta erat, fervente autem dissidio circa Regaliæ jus Gerbasius sive ab aliis incitatus, sive tam nobilem ingenii sui partum ad tenebras damnari indignatus, hoc anno Regem adiit, supplex, ut suam dissertationem sub Regis patrocinio publici juris facere permitteretur: Igitur Regio diplomate munitus, hoc adhuc anno illud opus literis Francisci le Cointe excudi curavit: Ea res Pontificis animum summo mærore affecit, unde sacræ Inquisitionis Cardinalibus negotium dedit, ut hanc dissertationem mature examinarent, & si quid reprehensione dignum offenderent, censuris notarent. Hi ergo die decima octava Decembris anni sequentis hunc libellum Romæ ad libros legi prohibitos rejecerunt, prodiit etiam postea alius liber, quo Gerbasii doctrina refellebatur. Re comperta Galliæ Archiepiscopi atque Episcopi in comitiis suis congregati, Parisiensem Archiepiscopum rogarunt, ut non modo hujus Authoris dissertationem, sed etiam libellum ei oppositum a quibusdam Deputatis examinari curaret: cum igitur Mauritius Tellierus Rhe-

Sæc. XVII. A. C. 1679.

mensis Archiepiscopus referret, quod Gervasii dissertatio censorum judicio sanam contineret doctrinam, ceteri Præsules illius Authorem summis honorabant encomiis, invictum ejus studium in tuendis Ecclesiæ Gallicanæ privilegiis maximopere commendantes: cum autem alii hunc Doctorem non modo intemperantius scripsisse, sed etiam schismatica, Sedique Apostolicæ valde injuria, ac de hæresi suspecta insperssisse, haud diffiteri possent, mox eidem novam suæ dissertationis editionem demandarunt, in qua omnia, quæ a Doctoribus huic negotio destinatis notata fuissent, ac Pontificis censuram provocassent, corrigere haud gravaretur.

§. CXVIII.

Animadversio in Jansenistas.

Hode vie de Louis XIV. lib. 93. p. 203. Abregé de l'Hist. Eccl. t. 12. p. 112.

Hæ contentiones Parisiensem Archiepiscopum, ac Patrem de la Chaise haud adeo distentos habebant, quin non etiam in illos, quos Jansenistas postulabant, Regem concitarent: horum ergo impulsu Ludovicus XIV. hoc anno, postquam Barcosius Abbatis Sancti Cyrani Nepos anno priori vita functus est, Abbatiam hanc funditus destrui jussit. Sub idem tempus, postquam Longevillæa Ducissa hoc anno obierat, Nico-

Nicoleus, & Arnoldus qui in ejus Palatio delituerant, e Regno aufugientes, Bruxellas contenderunt; verebatur enim Nicoleus indignationem præfati Archipræfulis, in cujus notitiam veniſſe noverat, quod ipſe auctor exſtitiſſet illius epiſtolæ, quam duo Franciæ Epiſcopi contra Chriſtianæ morum doctrinæ corruptores ad Papam dederant: Poſtea Regis juſſu utrumque Bellovacenſe Seminarium everſum eſt, indeque omnes, qui eidem dudum præerant, ſub Janſenismi obtentu expulſi ſunt, cum autem Portu-Regienſes ſe ex ſuo nido expelli proſpicerent, a P. Corto Mechlinienſis Oratorii Superiore Strandiam Septentrionalem Inſulam coemerunt, ut eo ſecedere tutumque a Gallicis vexationibus receptaculum haberent: mutato tamen conſilio Holſatiæ Duci hanc Inſulam rurſus vendidere, ac ſinguli, quo exoptata ſecuritas trahebat, ſeceſſerunt. Pariter Franciæ Rex reddita Neomagienſi pace Hugonotis omnibus, eorum Templis deſtructis, jus civitatis ademit, emigrandi facultatem negavit, & ſcholis clauſis pueros ſeptimum annum egreſſos Sacerdotibus & Jeſuitis inſtituendos tradidit, quocirca quamplurimi in Angliam ſeceſſerunt. Præterea Rex hoc anno, ſuo apud Genevenſes Oratori Chavignio negotium de-

Sæc. XVII. A. C. 1679.

Sæc. XVII. A.C. 1679.

dit, ut Urbis Senatores eo induceret, quatenus publicum Catholicæ Religionis exercitium concedere, huncque in finem Catholicis Templum S. Gervasii reddere vellent: ast responsum dare differebant, donec tam inter se, quam cum civibus, vicinisque amicis desuper deliberassent, interim vero Chavignius, annuente Genevensi Episcopo quotidie Missam in suo Palatio celebrari curavit, quo comperto Genevenses eidem adhuc campanæ pulsum concessere, ne Regis indignationem incurrerent.

§. CXIX.

Polygamiæ impietas a quodam Lutherano innovata.

Maur. Rel. 83. *p.* 72.

Progerminavit hoc anno Lipsiensis Lutheri schola, fæcundissima illa monstrorum Parens, nefandum scurram Joannem Lyserum, qui edito libello Teutonico (*) sub titulo: *Medulla omnium Regionum* polygamiam simultaneam juxta Mahometis Pseudo-Prophetæ leges, innovavit, mordicusque defendit: nostris quoque temporibus, Viris, quotquot voluerint, uxores simul habere, non modo licitum, sed etiam in qui-

(*) Das Markt aller Länder.

quibusdam eventibus præceptum esse: Hanc impietatem sparsurus, Germaniam, Daniam, Angliam, Sueciam, Franciam, Italiam & Bataviam pervagatus est; paucos tamen fœditissimæ suæ doctrinæ assectas invenit; ex Dania enim imo ferme ubique non sine infamiæ nota expulsus: præcipue vero in Suecia promeritas suæ scurrilitatis pœnas dedit: postquam enim Holmiæ sui libelli non pauca exemplaria in vulgus sparserat, tanta in protervum illius Authorem rabie efferveſcebant conjugatæ mulieres, ut magno numero ipsius diversorium cingentes, eum absdubio crudeliter trucidassent, nisi Magistratus eas tempestive dissipasset, & armata vi captum in carceres conjeciſſet: Postea hic nebulo in judicium vocatus, non modo ob concitatum hunc tumultum, sed potissimum propter impium dogma unacum libello suo ad rogum damnatus est: quam tamen sententiam Rex in diuturniores carceres commutavit, jussitque, ut divulgati libelli exemplaria præsente illius Auctore numellis publicis affixo cremarentur, ipse vero toto Regno expelleretur: pariter scelestam hanc illius doctrinam Musæus, & Brunemannus confutarunt. Sæc. XVII. A. C. 1679.

Sæc. XVII. A. C. 1679.

§. CXX.

Calendarii Gregoriani usus a protestantibus acceptatus.

Reinh. Back. part. 1. Expos. Evang. pag. 258.

Quamvis ipsimet Protestantes ultro faterentur, quod ob diversum Calendarii Gregoriani & Juliani usum in negotiationibus, in politicis & judiciis maxima orirentur incommoda, imo propter eadem festa præcipue Paschatis diverso tempore celebranda non leves turbæ ac seditiones Augustæ & alibi a Prædicantibus, aliisque fuissent excitatæ, ac propterea jam Anno 1654. non tantum Spiræ, verum etiam Anno 1664. duodecima Aprilis die Ratisbonæ feria ad utrumque hoc Calendarium aut concordandum, aut Julianum penitus abrogandum in Imperii comitiis deliberatio habita fuerit, semper tamen Protestantes unice, ne Gregorii XIII. Romani Pontificis jus in eorum Ecclesias agnoscere, & quod Anno 1582. recenti odio in comitiis Augustanis rejecerunt, nunc approbasse viderentur, omnem conatum, ac Cæsaris decreta interturbare moliti sunt: quocirca totum negotium ad proximam Cameræ visitationem & sequentia Imperii comitia rejicere oportuit. Hoc autem rursus anno Imperator, aliique Prin-

Principes Catholici tentabant, an persuadere possint Statibus Imperii Lutheranis æque ac Calvinistis, necnon urbibus Augustanæ confessioni addictis, ut deinceps solo Calendario Gregoriano uterentur, illudque approbarent: Verum Protestantes variis artibus, ac subterfugiis horum molimina eluserunt, caussantes, ejusmodi correctionem non ad Papam, sed ad Magistratum Romani Imperii pertinuisse, aliunde vero in Gregoriana emendatione nævos adhuc restare gravissimos, ac insuper Ataxiam ex Juliano Calendario ortam nondum fuisse sublatam: magis adhuc ridicula temeritate Prædicantes sese hujus Calendarii usui oppossuere, eoquod hac correctione Pontifex se vivum esse Anti-Christum monstrarit, de quo prædictum, quod sit mutaturus tempora & leges, & super omnes se sit exaltaturus: nequidem ad horam hostibus scilicet Catholicis cedendum esse, ajebant: aliunde vero circa tempora & dies festos Prædicantes nequidem Episcopi Lutherani judicio stare obstrictos esse, multo minus Romano Lupo & jurato Protestantium Ecclesiarum hosti, præcipue cum Gregorius asseruerit, se ad hanc mutationem fuisse inductum partim a Concilio Tridentino, partim Sanctorum Calendario adscriptorum veneratio- Sæc. XVII. A. C. 1679.

Sæc. XVII. A. C. 1679.

ratione, Proteſtantes autem huic Concilio non obedire, & Sanctos non colere: Num ad pueriles haſce rationes riſum teneatis amici? Anno autem hujus ſæculi octogeſimo Markbraiti Franconiæ oppido Ferdinandus Schwarzenburgicus Princeps Religionis Catholicæ exercitium, uſumque Calendarii Gregoriani revocavit, obnitentibus Lutheranis, qui Proteſtantium Statuum Ratisbonæ conſiſtentium opem implorabant; nec hi illis defuere, quibus tamen Princeps repoſuit, nulla ſe Proteſtantium ſubditorum ſacra interturbare, nec ad ritus Catholicos cogere, eorum tamen obedientiam in receptione Calendarii utpote in re mere politica, depoſcere: ad hæc denuo reſponderunt Proteſtantes, Calendarii uſum ob comitantes circumſtantias, præcipue ob feſtos dies religioſe obſervandos ad œconomiam Eccleſiarum ſimul ſpectare, circa quam Princeps Catholicus non jure proprio, ſed modo duntaxat vicario, & veluti Diæceſanus diſponeret, tali autem Proteſtantes obedire non poſſent: Demum anno hujus ſæculi ultimo Proteſtantes Imperii Principes circa Calendarii reformationem & reformati uſum in Proteſtantium ditionibus decreto ſtatuerunt: *Ut ſemel pro ſemper undecim dies Februarii poſteriores abji-*

abjicerentur, feriis Apoſtoli Matthiæ in Menſis lucem decimam octavam locatis, celebratio Paſchatis & reliquorum feſtorum, poſthac pro accurata Calculi Aſtronomici ratione inſtitueretur, dies Dominicalis, feriandi & hebdomadales Proteſtantium omnes, in columna particulari exhiberentur in perpetuum cum hac inſcriptione: Calendarium emendatum Anno autem 1724. die ſecunda Aprilis necnon Anno 1743. die duodecima Septembris rurſus Imperator dato ad Ratisbonenſia comitia decreto Calendarium Gregorianum ab omnibus recipi præcepit; cum vero Anno 1738. Æquinoctium vernale die nona Martii veſpere hora octava, & novilunium mane eadem die, qua Judæi primam Menſis Niſam diem agunt, inciperet, proin proximum plenilunium die vigeſima quarta Martii veſpere hora ſeptima inchoaret, eodemque die Judæi Paſcha, illudque & proximo die Dominico vigeſima ſexta ejusdem Menſis Chriſtiani celebrarent, hinc in Suecia Anno 1739. Fridericus Sueciæ Rex die trigeſima Januarii præcepit, ut expuncta cyclica Dionyſii computatione, indeque ſequentibus pleniluniis paſchalibus, impoſterum Paſcha juxta morem in Germania & Dania apud Proteſtantes uſitatum figeretur. Jam antea Ludovicus Godefridus Hochenloanus Princeps

Sæc. XVII. A. C. 1679.

Sæc. XVII. A. C. 1679.

ceps Paſcha juxta Gregorianum Calendarium celebrari, die vigeſima quinta Januarii Præconibus, & incolis injunxit: Tandem vero Anno 1776. die vigeſima Januarii Ratisbonæ Principes Proteſtantes declararunt, quod *ex libera voluntate*, & præcipue ad negotiationis emolumentum & præcavenda diſſidia præprimis in mixtæ Religionis ditionibus Calendario Gregoriano apud Catholicos uſitato, ſub nomine *communis Calendarii Imperialis* accedant, proin Paſcha, ceteraque inde dependentia feſta unacum Catholicis ſimul, *ſalvo tam in Sacris quam in profanis jure territoriali*, celebrarentur: Hoc Proteſtantium Decretum non modo Catholicorum Principum aſſenſu, ſed etiam Cæſaris mandato die ſeptima Junii ratum fuit habitum, confirmatumque: Jam olim Reinhardus Backius & Burgoldenſis Proteſtantibus ejusmodi conſilium ſuggeſſere, ſuadentes, ut ſi Proteſtantes ſub Principe vel Magiſtratu Catholico degentes hoc Calendarium acceptare cogerentur, tunc de ſalvo Religionis exercitio interpoſita proteſtatione, *non in gratiam Papæ, ſed in honorem ſui Principis vel Magiſtratus*, atque ad declinandam ſeditionis ſuſpicionem illud acceptarent. Quam inſana, ac Phrenetica averſio erga Papam etiam

in

in rebus sectæ nequidem adversis, sed Reipublicæ proficuis! Sæc. XVII. A.C. 1679.

§. CXXI.

Eboracensis Dux a successionis jure ex odio Catholicæ Religionis excluſus.

Interim inferioris Curiæ, seu plebæi Ordinis Senatores, quod confictæ conjurationi credulas aures unice ex odio erga Catholicos præbuerint, nunquam apertius testatum reddidere, nisi dum Eboracensem Ducem Caroli II. Angliæ Regis Fratrem a solii jure hucusque non audita temeritate excluserunt; postquam enim profuso Catholicorum sanguine suas manus polluerunt, necnon innoxios carceribus atque exiliis excarnificarunt, sudes adhuc in eorum oculis erat Jacobus II. Eboracensis Dux religione Catholicus, proximus Regni hæres; ergo adversus hunc die Dominica, haud veriti, *ne tumultus fieret in populo*, unanimi suffragio *ac nemine contradicente* concluserunt, quod Dux, utpote Papista, eoquod conjuratis animum addidisset, Successionis jure privaretur: Ita nempe Puritani conjurationis commentum pro opportuno Catholicum Regem excludendi medio, non autem conjurationem tanquam

Salmon hist. d' Angl. t. 1. Rapin Hist. d' Angl. l. 23.

Sæc. XVII. A. C. 1679.

quam cauſſam hujus excluſionis diu præmeditatæ habebant: id haud incognitum erat Regi, unde eorum temeritate ſumme offenſus, cum probe proſpiceret, Sanguinarios hoſce adhuc atrociora molituros, reſponſum dare differtulit: ut tamen eos nonnihil magis humanos redderet, Duci Fratri ſuo injunxit, ut intra octiduum e Regno Bruxellas ſecederet: poſtea trigeſima Aprilis die huic Parlamento pollicitus eſt, ſe Pontificii ſucceſſoris auctoritatem adeo circumſcripturum, ut nihil mali Anglicanæ religioni inferre poſſet: Eccleſiaſtica enim omnia beneficia & dignitates eo modo conferenda eſſe, ut omnio certum ſit, ea nonniſi Proteſtantibus piis & eruditis eſſe collata, eaque impediendi poteſtatem nec penes ipſum Regem fore: nullum Papiſtam locum in privato Senatu occupaturum, nec judicis munere functurum; durante autem Papiſtæ Succeſſoris regimine, nihil actum iri, niſi auctoritate Parlamenti, pariter in militia Rege obeunte, ubi ceſſat Parlamentum, penes præcedens conventus habendi jus fore, absque nova electione vel convocatione, paratum quoque Regem eſſe, pro Regni ſecuritate, ſi quid aliud in ſubditorum rem cederet, vel a Parlamento excogitari poſſet, efficere: Vix arctio-

ribus

Sæc. XVII. A.C. 1679.

ribus cancellis ſuprema Regis Catholici poteſtas, quæ neminem in terris ſe ſuperiorem præter Deum habere jactitatur, a ſuo Senatu ſeu ſubditis reſtringi potuiſſet: nihilominus tamen Puritani Senatores, quibus legitimum Succeſſorem ob Catholicæ Religionis notam *omnino* a ſolio arcere, firmum, fixumque erat, die vigeſima quinta Menſis Maij decretum condidére, vi cujus Eboracenſem Ducem ad ſuccedendum in Angliæ throno inhabilem declararunt, perinde acſi certæ juris naturalis violationi dubium prædominantis ſectæ periculum prævalere poſſet. Eapropter ab ipſis Anglis æqui bonique ſtudioſis hi Senatores pro infatuatis habebantur, qui ſimulato Religionis amore Divinas, humanasque leges conculcare haud vererentur, alii illos novitatis ante Henrici VIII. ſchisma nunquam auditæ inſimulabant, indignantes, quod Regni Succeſſorem, eoquod Catholicus eſſet, excludendo, ipſius ſuæ ſectæ infantiam nimis aperte proderent; quod vero ipſorum decretum nil niſi teterrimam odii & malevolentiæ peſtem exhallarit, ex ipſius verbis elucet: „Quia, inquiebant ipſi, Emiſ„ſarii Papæ, Sacerdotes, ipſiusque Pro„curatores Jacobum Eboracenſem Du„cem proximum regni hæredem ſeduxe„runt,

Hiſt. de Jacq. II. Mem. de la dem. revol. d'Angl. t. I. pag. 6.

Sæc. XVII. A. C. 1679.

„runt, illumque ad amplectendam Ec-
„cleſiæ Romanæ communionem indu-
„xerunt, eique Authores exſtitere, ut
„cum Pontifice, Cardinalibus & Nun-
„tiis ad promovenda Religionis Catho-
„licæ negotia, varia agitaret conſilia,
„hique ejus auctoritate ſuffulti, Regis
„Franciæ potentiam non ſine manifeſto
„Angliæ diſcrimine auxerint, tandem-
„que Principe Catholico ad ſolium e-
„levato, necnon inito cum exteris fœ-
„dere eorumque ſuppetiis damnanda
„eorum molimina ad exitum deducta
„eſſent (*) . . . . quocirca, auctori-
„tate Regis, (**) ac utriusque Parla-
„menti decernimus, I. præfatum Ja-
„cobum ad hæreditatis jus in Angliæ,
„Scotiæ & Hiberniæ Regna ineptum,
„& juribus, titulis, prærogativis, præ-
„fatorumque Regnorum proventibus
„fruendi incapacem eſſe. II. Si Res
„obje-

(*) An non hæc omnia meris ſuſpicionibus, conjecturis, & pro more & arbitrio contra Papam &c. excogitatis commentis innitantur, Lector a partium ſtudio alienus dijudicabit, ſaltem in re tanti momenti Senatores non nuda verba, & frivolas accuſationes, ſed validas earum probationes adducere debuiſſent.

(**) Quam falſo Regis conſenſum adducant, ipſius oppoſitio probat.

„obierit, aut regimini cesserit, hæc Regna ad illum, qui successionis ordine proximus, esse devoluta, perinde ac si Dux haudultra vita superstes foret. III. Omnia, quæcunque Dux sub obtentu Regiæ potestatis, attentaturus esset, non modo irrita, sed ipsum etiam tanquam perduellionis reum esse plectendum. Quemlibet, qui deinceps hunc Ducem in cujuspiam Regni possessionem inducere, aut hunc in finem cum illo conferre ausus fuerit, læsæ Majestatis reum fore. V. Si idem Dux vel unico pede in aliquod ex his Regnis redire attentarit, pariter ejusdem criminis reum haberi, atque eundem comprehendere, captumque detinere cuilibet integrum esse, si vero Dux vel ejus fautores resisterent, armorum vi esse coercendos.„ Hoc edictum nonnullis adeo iniquum videbatur, ut ex trecentis triginta quinque suffragantibus centum viginti octo reclamarent. Ne vero Rex a sanguinariis hisce plebæi Ordinis Senatoribus ad confirmandum hoc decretum adigeretur, Parlamenti Sessiones usque ad Mensem Novembrem anni sequentis prorogavit, non sine maxima Senatorum indignatione, quam sat luculenter testabantur sparsis in vulgus libellis famosis, quibus Regem populo exosum red-

Sæc. XVII. A. C. 1679.

reddere satagebant, ac feralem scenam, qua anno hujus sæculi quadragesimo Carolum I. Regem suum ambitioni, invidiæ ac furori suo immolabant, in Carolo II. renovare nitebantur, nefando sub obtentu, quod Rex auctoritate sua Regia in Regni ac Religionis ruinam abuteretur: hoc autem colore continuas suas conspirationes in Regem, quas Catholicis imputabant, honestare, ac sanguinariam doctrinam de licita Regis Tyranni occisione ab ipsis adoptatam in usum deducere non erubuere: Nihilominus Rex fratrem suum Ducem sine legitima caussa exulare jussum in Angliam se revocasse Parlamento significabat, eoquod ipsius potissimum interesset, ut præsens, quæ in eum attentarentur, percipere posset. Tum vero quidam Proceres ad omnem formam mutabiles, Regi libellos offerebant, in quibus adversus temerarios Parlamenti ausus vehementer declamabant, inde vero resuscitatæ fuerunt factiones, quarum una Regiis partibus addicta *Torys* seu latrones a reliquis vocabatur, altera vero *Whiggs* seu rigidi dicebantur: Postremæ hujus factionis Dux erat Schaftburgus Comes qui, ut Ducis Eboracensis exitium machinaretur, Monmuthum Ducem legitimum esse Regis Filium in vulgus spargebat.

gebat, asserens, Carolum Regem vero matrimonio junctum fuisse Walteræ Monmuthi Ducis Matri, hujusque conjugii tabulas apud Gilbertum Gerardum etiamnum in nigra quadam cista asservari. Tam effrons, tamque ferax mendaciorum illo ævo erat Calviniana rabies! quo autem hoc commentum spectaret, haud ignorabat Rex, ac propterea Gerardum coram pleno Senatu adesse jussit. Hic vero interposita juramenti religione palam profitebatur, nunquam sibi ejusmodi tabulas fuisse consignatas, nec unquam ea de re se quicquam inaudiisse, cujus testimonio legitime comprobato Rex publico edicto declarabat, putidum esse mendacium, quod vel unquam cum quadam fœmina, præter Catharinam Conjugem suam Reginam, connubio junctus fuisset: spe igitur sua delusi factiosi, Castelmainium Comitem, quinque Proceres in Londinensi Turri inclusos, Powisiam Comitissam, pluresque alios Catholicos accusabant, perinde acsi in Presbyterianorum odium ad Oatis exemplum novam conjurationem contra Regem adinvenissent, re autem discussa omnes, qui hujus commenti inventores dicebantur, tanquam innocentes declarati & Oates ac Dangerfieldus novi hujus commenti Architecti tanquam impostores

Sæc. XVII. A. C. 1679.

Sæc. XVII. A.C. 1679.

res rejecti sunt. Reipsa autem Presbyteriani in Scotia seditionem concitarunt, quam tamen partim captis, partim cessis, dissipatisque rebellibus idem Monmuthus Nothus Regis Filius extinxit, atque Eboracensis Dux in Scotiam a Rege missus, sua vigilantia morumque comitate hujus Regni pacem, tranquillitatemque restituit, & factiosos ad officium tam prospere revocavit, ut Scoti datis literis Regi testarentur, quod Ducem tanquam legitimum Regni hæredem agnoscerent, atque iniquam ejus exclusionem a Parlamento factam abominarentur.

§. CXXII.

Varia Innocentii XI. Pontificis Maximi gesta.

Gottfrid. cont. Hist. Chron. t. 3. lib. 9.

Cum Franciæ Rex pace recens firmata, non modo rursus in Belgio & Alsatia hostiles motus faceret, sed etiam ingentem armorum apparatum in Italiæ finibus contraheret, summus Pontifex magnum inde dolorem concepit, deploravitque, quod Christianos Principes ad mutuam concordiam, & jungenda arma contra Turcas jamjam cum numeroso exercitu advolantes inducere haud posset: nihilominus nondum animum despondens, Franciæ Regem

Regem rogabat, quatenus ſuam claſſem Pontificiis, Venetisque navigiis jungere vellet, ut Respublica Turcis Corcyrum Inſulam infeſtare parantibus, totis viribus obſiſtere valeret. Inſuper Vidonio Cardinali Apoſtolico apud Polonos Nuntio injunxit, ut Radzivilium Principem, qui Polonos ad bellum Turcis denuntiandum paratos referebat, dehortaretur, ne in Viennenſi Legatione ſua tantam pecuniarum ſummam non ſine magno Polonici ærarii diſpendio profunderet, nec Romam veniret, ſed potius aſſignatas Polonis pecunias eo mittere feſtinaret, huic tamen monito Razivilius morem gerere recuſans, anno ſequenti Romæ deceſſit. Die etiam nona Julii Pontifex Thuribium Mongroveum Limæ Archiepiſcopum Beatorum faſtis adſcripſit, conceſſitque facultatem Miſſam & Officium celebrandi Limæ, ubi obiit, & Majoricæ, ubi natus eſt, & Salmanticæ, ubi ſtuduit, exponendi ejus reliquias, non tamen in ſupplicatione circumferendas. Pariter Pontifex pro avertenda peſtilentia, in Polonia & Germania ſævius graſſante Anni ſacri gratias promulgavit. Ut vero eo efficacius minus honeſtum mulierum veſtitum extirparet, Sacerdotibus injunxit, ut fœminis nude circa collum

Sæc. XVII. A. C. 1679.

Sæc. XVII. A. C. 1679.

incedentibus peccatorum veniam donarent; ac insuper indicta mortis pœna Sartoribus vetuit, ne ejusmodi vestes conficerent. Denique omnibus Clericis vestimentorum & conviviorum luxum, Cardinalibus vero theatralium ludorum frequentationem interdixit.

§. CXXIII.

Francisci Barberini Cardinalis obitus.

Ciacon. in vita Urban. VIII. Purp. doct. lib. 6.

Hoc anno Franciscus Barberinus Urbani VIII. Pontificis Nepos vivere desiit. Hic Florentiæ natus, literisque sacratioribus apprime instructus, a Patruo suo Purpuratorum Collegio anno hujus sæculi vigesimo tertio adscriptus est, ac variis Præfecturis, aliisque honorificis juxta ac onerosis muniis præpositus, Sedis Apostolicæ Legatus ad Franciæ & Hispaniæ Reges decernebatur, inde vero redux, Urbinatensem atque Avenionensem Legationem summa cum laude obibat; nec tamen æmulorum invidiam declinare poterat; horum enim livore, communibus cum ceteris Barberinis calamitatibus involutus, in Gallias nocte intempesta profugere compulsus est, ubi tamdiu exul hæsit, donec defervescente Innocentii X. ira male concepta revocatus, agnita innocentia a Pontifice variis honoribus

bus cumulabatur: ipse vero deinceps nonnisi pietatis exercitiis intentus, pauperes ægrotos medicinis, egentes vero familias, quas pudor a colligenda palam stipe retraxerat, quotidiano victu sublevabat, Mariæ etiam Henrietæ Angliæ Reginæ post Mariti sui capite plexi necem quotannis sexaginta florenorum millia, totidem Bavariæ Duci contra hæreticos pugnanti, plura etiam Venetis Turcico bello implicitis dono transmisit. Egregius etiam eruditorum fautor, ac doctrina, rerumque antiquarum cognitione nulli secundus Bibliothecam longe celeberrimam Romæ extruxit, ac ubique immortalem liberalitatis suæ ac beneficiorum memoriam omnium cordibus inscriptam reliquit. Decessit tandem meritis & annis plenus die nona Novembris, annos natus octoginta duos. Sæc. XVII. A. C. 1679.

§. CXXIV.

Giberti Borromæi Cardinalis extrema.

Hujus fatum præcesserat Gibertus Borromæus patria Mediolanensis, qui emenso Studiorum curriculo Doctoris honores emeruit ac Præsulari veste indutus, paulo post Ferrarienſi Legatione honoratus est, quam etiam ob singularem justitiæ amorem, raramque *Old. in add. in Ciacon. Eggs Purp. doct. p. 424.*

Sæc. XVII. A. C. 1679.

in rebus gerendis solertiam cum ingenti civium applausu obibat: postea Romam reversus, pluribus Patrum cætibus, gravissimisque Ecclesiæ negotiis adhibitus, meritorum suffragio purpuram adeptus est, qua dignitate auctus miro scientiæ & eruditionis consortio jucundam duxit vitam tanto Principe dignam, & Reipublicæ bono maxime proficuam; Æmilianam quoque Provinciam Legatus integro triennio tam prudenter moderabatur. ut præprimis Clero ad omnes honestatis leges revocato, populum solo virtutum suarum exemplo, ad pietatis Studium permoveret, facinorosos vero sola dignitatis suæ auctoritate, non suppliciorum severitate coerceret, unde eo Rectore nullus capitali pœna affectus erat, cum nullus ea dignus reperiretur. Demum a Clemente X. hac legatione solutus, Romam reversus est, ubi salutis suæ negotio, ac literis intendens, tandem die decima sexta Januarii anno ætatis suæ sexagesimo quarto æternitatis viam glorioſe ingressus est.

§. CXXV.

Joannes Franciscus Gondius Cardinalis mortuus.

Obiit

Obiit quoque hoc anno Joannes Franciscus Paulus Gondi Cardinalis, dictus vulgo Radesianus, alternantis fortunæ spectaculum. Hic juventutis indomitæ impetum secutus, semel iterumque profanas delitias, quasi per transennam, carptim delibavit, sensimque a permissis ad vetitas cupiditates (adeo exiguum est licitorum illicitorumque confinium) prolapsus fuisset, nisi vocante Deo tandem, quod inter mundi illecebras oppido rarum est, introspicere orsus esset semetipsum, suæque salutis periculum: ruptis igitur omnibus pristinæ consuetudinis vinculis, spretisque Aulæ honoribus Instituto Sacerdotum Oratorii sese addixit, ubi sublimioribus scientiis mentem excolens, in Theologiæ studio ac Patrum lectione adeo profecit, ut Sorbonæ Doctoribus aggregatus, non modo crebro vastæ eruditionis specimine, sed & fervidis e suggestu sermonibus ingentem sibi pararet existimationem: Pluribus etiam Abbatiis præpositus, a Patruo suo in Parisiensis Archiepiscopatus Coadjutorem, ab Urbano autem octavo Pontifice in Corinthiacum Antistitem renuntiatus est. Habuit tamen in Regis aula sibi adversantes Mazarinum Cardinalem, ac ipsam Franciæ Reginam, a quibus indigne habitus, Gasto-

Sæc. XVII. A. C. 1679.

Ciacon. in vita Innoc. X. Mem. du Card. de Retz.

Sæc. XVII. A. C. 1679. Gaſtonis Aurelianenſis Ducis conſiliis ancillari cæperat: Poſtquam vero Rex Pariſios reverſus fuerat, Gondius inſidias vitæ ſuæ ſtructas eluctatus, totum ſeſe paſtoralis officii ſui curis ſacrabat, ac frequenter ad populum dicebat; nihilominus prævalente æmulorum potentia clam Vicennas captus abducebatur, adverſus hanc violentiam ſummo Pontifice, Pariſienſi Clero, & Sorbona vehementer declamantibus: poſtquam vero Archiepiſcopatus ceſſione ſuam libertatem redemerat, in Hiſpaniam profectus, oblatam aurei velleris dignitatem, multamque auri vim recuſavit, ac continuato itinere Romam contendit, ubi ab Innocentio X. perbenigne exceptus, eo mortuo haud parum Alexandri VII. electionem promovit; recrudeſcente autem novercantis fortunæ invidia, Roma exceſſit, atque in Belgium, indeque in Angliam delatus, Carolum II. Regem ad fidem Catholicam animo amplectendam induxiſſe fertur: tandem Pariſios reverſus, ut æris alieni onere ſolveretur, famulitio, veſtitu & victu honeſto magis, quam ſplendido utebatur, imo ipſam quoque Purpuram abdicare paratus erat, dummodo Clemens X. ad Gallorum vota Cardinalem natione Gallum hac dignitate honoraret: tandem vero in

in Abbatia ad S. Dionyſium, quam a Franciæ Rege obtinuerat, beato fine quievit: Erat ſane Præſul ſermonis eloquentia, animi conſtantia, atque eruditionis ubertate celeberrimus, adverſa fortuna tranquille, proſpera moderate uti aſſuetus, ſuo exemplo comprobans, optimum eſſe ſuæ quemque fortunæ fabrum: ſua quoque magnanimitate, morumque ſuavitate populi amorem mire ſibi conciliabat: Exſtant vitæ illius commentarii, primum anno Chriſti milleſimo ſeptingenteſimo decimo nono Amſtellodami editi, hos ab ipſo Cardinale conſcriptos referunt Proteſtantes, verum ab his ſub ejus nomine confictos fuiſſe, exploratum eſt. Sæc. XVII. A. C. 1679.

§. CXXVI.

Diverſæ ſummi Pontificis Conſtitutiones.

Plures hoc anno Conſtitutiones Apoſtolicas Innocentius XI. Pontifex Maximus edidit, ac primo quidem die trigeſima prima Julii confirmavit indulgentias Sodalibus ſancti Roſarii conceſſas: facultatem quoque celebrandi feſtum B. V. Mariæ de monte Carmelo unacum Miſſa & officio indulſit pro Regno Luſitaniæ. Declaravit pariter quod ſi feſtum S. Benedicti transferatur, ple- *Bullar. magn. Conſt. Innoc. XI. tom. 7.*

Sæc. XVII. A. C. 1679. plenariæ etiam Indulgentiæ translatæ cenſeantur: Separavit inſuper quatuor Monaſteria FF. Eremitarum S. Auguſtini a Provincia Bavarica, ſcilicet Salisburgenſe, Diſſembergenſe, Ratembergenſe & Sefeldenſe, eaque aliis Provinciis aggregari juſſit, cum autem Carolus II. Hiſpaniarum Rex S. Joſephum in Regni Patronum elegiſſet, Papa ad Regis preces hanc electionem confirmavit, conceſſis in ejus Feſto indulgentiis plenariis. Præceperat idem Pontifex Luſitaniæ Inquiſitoribus, ut quædam judicii acta contra Judæos inſtructa in manus Nuntii Apoſtolici conſignarent, cum vero hi parere recuſaſſent, eos propter hanc inobedientiam ſuſpenſionem ab officio incurriſſe denuntiavit; ut poſtea memorabimus. Conceſſit præterea privilegium præſcriptionis centenariæ Canonicis Regularibus S. Joannis in Luſitania, prout Paulus III. Congregationi Caſſinenſi illud indulſerat: denique feſtum Patrocinii B. V. M. ab Alexandro VII. inſtitutum extendit, ad cunctas Regis Catholici ditiones: pro eodem etiam Regno declaravit, quod omnes Miſſæ per quoscunque Sacerdotes in die commemorationis defunctorum celebratæ ad quæcunque Altaria, defunctorum animabus æque ſuffragentur, acſi in Altari privilegiato fuiſſent celebratæ.

§ CXXVII.

Sæc. XVII. A.C. 1679.

§. CXXVII.

Sacrarum Congregationum deciſiones.

Deciſ. ſancti Congr. Rit. Offic. Rotæ &c.

Ejusdem ſummi Pontificis juſſu & approbatione plura hoc anno decreta a Sacris Congregationibus Romanis fuere promulgata, ac præprimis Sacra Rituum Congregatio die decima ſexta Januarii decidit, quod in ſupplicationibus Fratres Minores Obſervantes præcedant Capuccinos in eadem urbe, quia iſti ſunt priores in ordine qualitatis & approbationis Apoſtolicæ, etſi Capuccini eſſent priores in fundatione in eodem loco, poſteriores tamen in approbatione Apoſtolica. Eadem quoque Congregatio die vigeſima prima ejusdem Menſis declaravit, quod ſi dies octava S. Antonii Patavini occurrat infra Octavam SS. Corporis Chriſti, apud Fratres Minores, & ubi eſt titulus Eccleſiæ, vel Patronus loci, fiat de præfata die octava cum commemoratione de octava Corporis Chriſti, & S. Sylverii cum nona ejusdem lectione. Cenſuit quoque S. Concilii Congregatio die duodecima Februarii, circa communionem in feria ſexta Paraſceves ſervandas eſſe Miſſalis rubricas, & uſum Eccleſiæ Romanæ. Declaravit etiam S. Rota die decima quarta Aprilis, quod

Sæc. XVII. A. C. 1679. quod proceſſionis inchoatio, & termi-natio in Eccleſia, illius primatum, & ſuperioritatem non demonſtret, ſi pro ſola commoditate, & ne Clerus itinere fatigetur, facta ſit: deciſum inſuper habetur a S. Indulgentiarum Congregatione die ſecunda Maij, quod ſi Pontifex omnibus capellam intra Regularium clauſtra ſitam viſitantibus indulgentiam concedit, non intelligatur capella in ipſo dormitorio conſtructa, proin nulla ſit conceſſa facultas mulieribus ingrediendi clauſtrum: Die autem trigeſima Septembris S. Rituum Congregatio declaravit, quod Miſſæ de Conceptione, Nativitate, Purificatione, & Aſſumptione B. V. necnon de Nativitate, Circumciſione, Epiphania, reſurrectionis & Aſcenſionis Domini & S. Joannis Baptiſtæ ut votivæ etiam in Sabbatis celebrari non valeant, feſtum vero duplex occurrens ante Octavam non privilegiatam non transferatur poſt octavam, ſed infra eandem celebretur, niſi forte omnes dies infra octavam eſſent impeditæ. Denique S. Concilii Congregatio die ſecunda Decembris decidit, quod non debeat approbari Confeſſarius pro illis, qui cum ipſo participant in opere carnali, vel maleficio, aut abortu, ne confeſſiones ſine erubeſcentia fiant.

§. CXXVIII.

Sæc. XVII.
A. C. 1679.

§. CXXVIII.

Synodi Tornacenſis decreta.

Rurſus hoc anno Gilbertus Choiſelius Tornacenſis Epiſcopus Diæceſanam Synodum die decima octava Aprilis celebrabat, in qua juxta Pariſienſe ſtatutum matrimonia coram invitis Parentibus contracta abrogavit. Pollicitus quoque eſt, ſe mature examinaturum Parochorum querelas circa nimiam Religioſorum in ſuis Parochiis mendicantium multitudinem, & prætenſionem quarumdam Monialium, quæ puellas apud ſe educatas necnon earum ancillas ſæculares voluerunt eſſe exemptas a debito Paſchali in Parochia perſolvendo, etſi ſæpius hæ e clauſura egrediantur. Prohibuit etiam cunctis Confeſſariis, ne ullas puellas, quæ cum Viris popinas frequentant, aut caupones, qui Viros juvenes unacum puellis ad potandum recipiunt, ſacramentaliter abſolvant. *Concil. Germ. t. 10.*

§. CXXIX.

Principum atque Illuſtrium obitus.

Inter varios Principes, quorum vitæ hic annus exitialis fuit, ſingulari memoria dignus eſt Ferdinandus Maria *Wagner hiſt. Leop. l. 7. pag. 492.*

Sæc. XVII. A. C. 1679.

secundus Bavariæ Elector Religionis servore, vitæ innocentia, & animi magnitudine nemini secundus. Hic nec amplis Gallorum promissis, nec Electorum Ecclesiasticorum, suæque Conjugis precibus induci poterat, ut excluso Leopoldo Austriaco Cæsareum diadema acceptaret: pari etiam moderatione, pacisque studio sese ita Gallis addictum monstrabat, ut tamen nec illis suppetias ferret, nec Cæsari molestiam crearet: Tandem vero die vigesima sexta Maij, cum Schleishemii ultra solitum dormire crederetur, mortuus in lectulo suo repertus est, nonnisi quadraginta tres annos natus. Successit eidem ejus Filius Maximilianus Emanuel, ejus vero Filia Maria Anna Christina Ludovico Franciæ Delphino nupsit. Eodem hoc anno, quo Hispaniæ Rex Mariam Aloysiam Philippi Aurelianensis Ducis Filiam sibi in Thori conjugalis sociam die trigesima prima Augusti selegerat, Joannes Austriacus inopina morte sublatus est. Hic pro suprema, quam ei Carolus Rex adjudicabat, auctoritate non modo Novimagi pacem cum Gallis confecerat, sed etiam universum Hispaniæ Regnum a variis Ministrorum oppressionibus, aliisque corruptelis vindicabat: inde vero quorumdam Magnatum, quibus nimia

nimia ejus potentia exosa erat, livorem ac invidiam sibi accersebat; unde nec vana erat suspicio plurium, qui illum veneno a quibusdam Optimatibus propinato sublatum credidere: Obiit autem die decima septima Septembris anno ætatis suæ quinquagesimo. Meliore fato die decima Decembris octogenarius e vivis excessit Joannes Mauritius Nassovius Princeps Clivensis Gubernator ac supremus Belgii fœderati Maresçallus. Hujus vestigia pressit Joannes Fridericus Hanoveranus Dux, contra gentis suæ institutum religioni Catholicæ addictus. Hic Venetias profecturus, die vigesima octava ejusdem Mensis repentina morte Augustæ Vindelicorum oppressus est: uxorem reliquit unacum tribus filiabus Benedictam Odoardi Palatini Rhenani Filiam pariter Catholicam. Successit Friderici Frater Osnabrugensis Pseudo-Episcopus, qui omnes Catholicos e sua ditione vi expulit. Denique fatis concessit Antonia Wirtenbergici Ducis Princeps, quæ contra Lutheri placitum vitæ conjugali cælibatum prætulit, Prædicantibus illam nec incontinentiæ arguere, nec continentiæ dono dotatam celebrare audentibus. Sæc. XVII. A. C. 1679.

Sæc. XVII. A. C. 1679.

§. CXXX.

Scriptorum religione Catholicorum opera & deceſſus.

Le Cerf Bibl. Hiſt. & Crit. pag. 185.

Paucorum Scriptorum religione Catholicorum lucubrationes relegere haud ingratum erit, ac primo quidem Petrus Benedictus de Jumilac Benedictinus Congregationis S. Mauri edidit ſcientiam & uſum pleni Cantus Eccleſiaſtici teſtimonio S. Patrum comprobatum. II. Franciſcus Combefiſius Ord. FF. Prædicat. edidit Græco-latinam Bibliothecam vetuſtiſſimorum Eccleſiæ Patrum: octo volumina Bibliothecæ Patrum concionatoriæ, opera S. Maximi notis illuſtrata, Theophanis chronographiam, Hiſtoriæ Byzantinæ Scriptores, & alia pene innumera. III. Ludovicus Maria Acudi, qui diu Theologiam profeſſus, ac ſummo applauſu in celeberrimis urbibus concionatus, poſtquam per viginti novem annos Carmeli excalceati inſtitutum profitebatur, ex ſummi Pontificis indulgentia ad Ordinem FF. Prædicatorum tranſiit, ibidemque decem ferme annos vixit: Edidit, cum adhuc apud Carmelitas Excalceatos militaverat, librum de Scriptoribus utriusque Carmeli. Indicem eorum, quæ innumeri pene auctores de una-

unaquaque re ex professo scripserunt, & tractatus de Jure & justitia, restitutione, contractibus & censuris, post suum vero transitum scripsit varios sermones. IV. Petrus ab Angelis Carmelita Excalceatus typis vulgavit tractatum de ordine judiciali & praxi tribunalis religiosorum, spicilegium privilegiorum Regularium in communi præter alia. Sæc. XVII. A. C. 1679.

§. CXXXI.

Scriptores Acatholici hoc anno denati.

Celebriores ex Scriptoribus Acatholicis, qui relictis quibusdam lucubrationibus hoc anno decesserunt, sunt præprimis Thomas Hobbesius, qui Atheismi insimulatus, ex Anglia in Franciam profugere coactus est, eo quod Anglos a cæde Caroli I. Regis avertere molitus esset. Scripsit librum de cive, suum Leviathan, tractatum de homine, & corpore politico, & vitam propriam. II. Franciscus Burmanus edidit syntagma Theologicum, & librum de passione Domini. III. Jacobus Altingius typis vulgavit Rempublicam Hebræorum scholasticam, commentaria in Caput XI. ad Romanos, & varia alia. IV. Balthasar Menzer po- *Carol. memoral. p. 222. & 228. Freher Theatr. erud.*

Sæc. XVII. A. C. 1679.

steris reliquit disputationes, extortam explicationem quæstionis de termino vitæ humanæ, considerationes de conventiculis, & colloquii Warenbergiani de Polygamia. V. Valentinus Fromme publici juris fecit Gnostologiam, Theologiam Catecheticam, catenam fidei, coercitivam potestatem Prædicantium, dissertationes Theologicas de bono Pastore, quæstionem, an inter Lutheranos & Calvinistas concordia Ecclesiastica sanciri possit, ac denique sensum Lutheranum exorcismi in Baptismo. VI. Petrus Ericus Liung edidit compendium Philosophiæ moralis, disputationes de libertate humana, de pietate in Deum & proximum, de vario sepeliendi ritu, de præstigiis dæmonum, de pace, Hospitalitate, jure Parentum in liberos, de educatione, de amore sui præter plura alia. VII. Joannes Theillius scripsit Hecatontadem quæstionum moralium, Analysin scholasticam Epistolarum cum resolutione Evangelii S. Lucæ, & Hymnos de Christo.

HISTO-